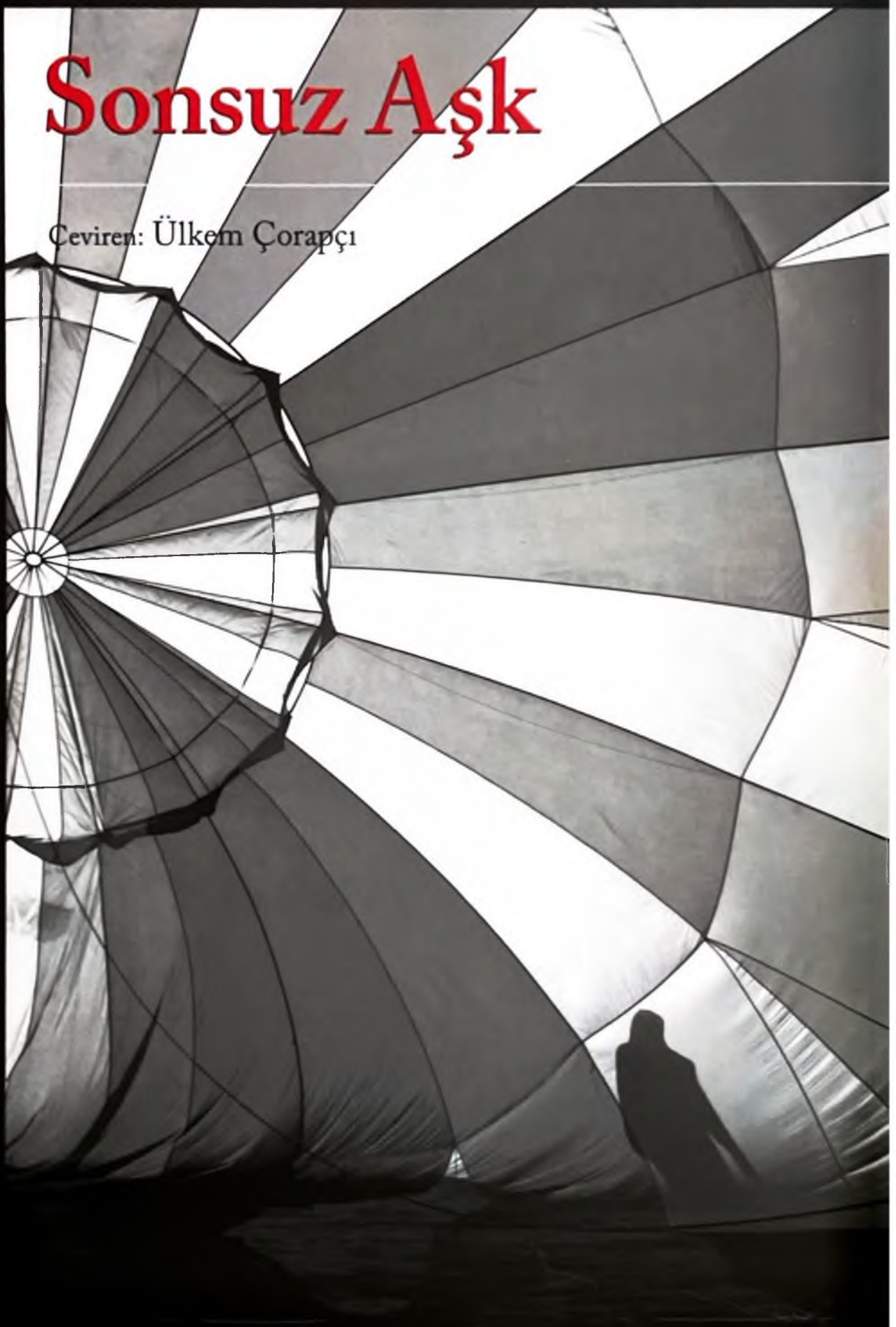
Ian McEwan

Sonsuz Aşk

ROMAN

Çeviren: Ülkem Çorapçı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Bilim yazarı Joe Rose'un huzurlu ve düzenli yaşamı, tanık olduğu bir balon kazasıyla sarsılır. Balonun içindekileri kurtarmak için işbirliği yaptığı kişilerden biri, Joe'ya karşı korku verici bir saplantı geliştirecek, bu saplantı Joe'nun bilimsel akılcılığını ve eşi Clarissa'yla ilişkisini tehdit edecek, onu çıldırmanın eşiğine getirecektir.

Kefaret, *Çocuk Yasası* ve *Amsterdam'da Düello* gibi romanlarıyla tanınan Ian McEwan'dan, aşk, inanç ve saplantı üzerine, gerilimin hiç düşmediği bir roman.

"Olay örgüsü o kadar sürükleyici ki, gece uyumak gibi bir planınız varsa bu kitabı akşamleyin elinize almak düşüncesizce görünebilir."
A. S. Byatt, Daily Mail

"McEwan, bir gerilim yaratma ustası."
New Statesman

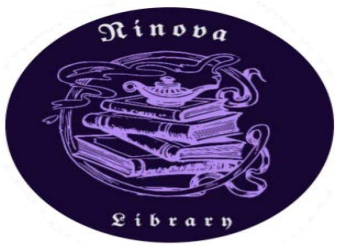
ISBN 978-975-08-4535-2
9 789750 845352
22 TL
KDV'den muaftır.

SONSUZ AŞK

Ian McEwan 1948'de İngiltere'de doğdu. Sussex Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı eğitimi gördü. East Anglia Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı üzerine yüksek lisansını yaparken romancı Malcolm Bradbury'den yaratıcı yazarlık dersleri aldı.

İlk öykü kitabı *First Love, Last Rites* (1976; *İlk Aşk, Son Törenler*, çev. Ahmet Deniz Özsoylu, Ayrıntı Yayınları, 2004) ile Somerset Maugham Ödülü'nü kazandı. Üç kere Booker Ödülü'ne aday gösterildi, 1988 yılında *Amsterdam* (1988; *Amsterdam'da Düello*, çev. Ülkem Çorapçı, Yapı Kredi Yayınları, 2018) ile bu ödülü kazandı. 2006'da *Saturday* (*Cumartesi*, çev. İlknur Özdemir, Yapı Kredi Yayınları, 2007) adlı romanıyla James Tait Black Anı Ödülü'nü kazandı. *Sahilde* adlı romanıyla İngiliz Kitap Ödülleri Yılın En İyi Kitabı ve Yılın En İyi Yazarı ödüllerini kazandı. Diğer önemli eserleri arasında *Beton Bahçe, Yabancı Kucak, Sonsuz Aşk, Kefaret, Çocuk Yasası* ve *Fındık Kabuğu* sayılabilir.

Ülkem Çorapçı 1971'de İstanbul'da doğdu. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 1993 yılında ilk çevirisi yayımlandı. Yasunari Kawabata, E. L. Doctorow, Ian McEwan ve Ad Hudler'dan çeviriler yaptı. Halen özel bir okulda ilkokul ve ortaokul müdürü olarak görev yapmakta, çeviri çalışmalarını sürdürmektedir.

Ian McEwan'ın
YKY'deki kitapları

Cumartesi (2007)
Masumiyet ya da Özel İlişki (2012)
Bir Parmak Bal (2014)
Çocuk Yasası (2016)
Fındık Kabuğu (2017)
Düş Yolcusu (2018)
Amsterdam'da Düello (2018)
Kefaret (2018)
Sonsuz Aşk (2019)

IAN McEWAN

Sonsuz Aşk

Roman

Çeviren
Ülkem Çorapçı

Kitap Kurdu

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5414
Edebiyat - 1545

Sonsuz Aşk / Ian McEwan
Özgün adı: Enduring Love
Çeviren: Ülkem Çorapçı

Kitap editörü: Darmin Hadzibegoviç
Düzelti: Korkut Tankuter

zm

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı: A4 Ofset Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş
Otosanayi Sitesi Yeşilce Mah. Donanma Sok.
No: 16 Seyrantepe - Kağıthane / İstanbul
Telefon: (0 212) 281 64 48
Sertifika No: 12168

Çeviriye temel alınan baskı: Vintage, Londra, 2016
1. baskı: Can Yayınları, 2002
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Temmuz 2019
ISBN 978-975-08-4535-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334
Copyright © Ian McEwan, 1997

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Duzenleme
Ny.Ozlem

Annalena'ya

Bir

Başlangıcı belirlemek hiç de zor değil. Gün ışığında bir saçlı meşenin altında oturuyor, güçlü, sert rüzgârdan biraz olsun korunuyorduk. Çimenlerin üstünde diz çökmüştüm, elimde bir tirbuşon vardı, Clarissa bana şişeyi –1987 üretimi bir Daumas Gassac– uzatıyordu. İşte bu, zaman haritasında her şeyin başlangıcını belirleyen andı: Elimi uzatmıştım, şişenin serin boynu ve siyah folyo avucuma değdiği sırada bir erkek çığlığı duyduk. Dönüp arazinin öbür tarafına baktığımızda tehlikeyi gördük. Bir sonraki sahnede, ona doğru koşuyordum. Çok keskin bir geçiş olmuştu: Ne tirbuşonu elimden atışımı, ne ayağa kalkışımı, ne karar alışımı, ne de Clarissa'nın arkamdan seslenerek beni uyarışını anımsıyorum. Ne aptallık, meşenin dibinde, taze ilkbahar çimenlerinin üzerindeki mutluluğumuzdan fırlayıp koşarak bu öyküye ve labirentlerine dalmak hızla. Bağırtı yeniden duyuldu, bir de funda çit boyunca uzanan koca ağaçlar arasında kükreyen rüzgârın güçsüzleştirdiği bir çocuk çığlığı. Daha hızlı koştum. Birdenbire, arazinin farklı noktalarından olay yerine doğru koşmakta olan dört adam daha beliriverdi.

Doksan metre kadar yukarıdan, daha önce hava akımlarının çalkantısında süzülüp daireler çizmesini, alçalıp yükselmesini izlediğimiz şahinin gözüyle bakıyorum bize: Kırk hektarlık bir arazinin ortasına doğru sessizce koşan beş adam. Ben rüzgârı arkama almış, güneydoğu yönünden geliyordum. Solda, iki yüz metre ötemde iki adam yan yana koşuyordu. Arazinin yolla birleşen güney ucundaki çiti onaran çiftlik işçileriydi bunlar. Onların arkasından, aynı uzaklıktan, arabasını kapısı ya da kapıları ardına kadar açık bir halde çimenliğin kenarına bırakmış olan sürücü John Logan geliyordu. Şu anda bildiklerimle, tam önümde, arazinin dört yüz metre ötedeki bir köşesinden, bir sıra kayın ağacının arasından fırlayarak rüzgâra atılan Jed Parry'nin görüntüsünü anımsamak tuhaf oluyor doğrusu. Şahinin gözünde Parry ve ben beyaz gömlekleri yeşil zemin üzerinde parlayan küçücük cisimlerdik, bu birleşmenin getireceği acıdan habersiz, iki âşık gibi koşuyorduk birbirimize doğru. Bizi allak bullak

edecek karşılaşmadan yalnızca birkaç dakika uzaktaydık, boyutlarını görmemizi engelleyense yalnızca zaman değil, arazinin ortasında duran ve tabanındaki o güçsüz, insanca acıyı inanılmaz ölçüde büyüten korkunç bir güçle bizi kendine çeken devdi.

Peki Clarissa ne yapıyordu? Hızla arazinin ortasına doğru yürüdüğünü söyledi. Koşma dürtüsüne nasıl karşı koyduğunu bilmiyorum. Her şey –anlatmak üzere olduğum olay, yani düşüş– olup bittiğinde neredeyse bize yetişmişti, gözlemci olarak iyi bir noktadaydı, aramıza katılmamış, halatlara ve bağırtılara karışmayıp ölümcül işbirliği eksikliğimizin bir parçası olmayarak bizimle aynı yükü sırtlamamıştı. Betimlemelerim Clarissa'nın da gördükleriyle, olayı izleyen saplantılı yeniden değerlendirmeler sırasında birbirimize anlattıklarımızla biçimlendi. "Sonuç", ilkyazda biçilmeyi bekleyen bir arazide olanları açıklamak için uygun bir terim. "Sonuç", ikinci ekin, mayıs ayındaki ilk biçilmeyle hız kazanan büyüme.

Kendimi dizginliyor, vereceğim bilgiyi geciktiriyorum. Olayın öncesindeki anda kalıyorum, çünkü o anda farklı sonuçlara varmak hâlâ olasıydı; altı cismin bilardo masasının o bildik, sınırlı düzlemi gibi yeşil, düz bir alanda kavuşması şahinin gözünde rahatlatıcı bir geometri oluşturuyor. Başlangıç koşulları, itiş gücü ve gücün yönü, bunları izleyecek tüm gidiş yollarını, çarpışma ve dönüş açılarını belirler; tepe lambasının ışığı da araziyi, çuhayı ve üzerinde kımıldayan tüm cisimleri kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla aydınlatır. Birbirimize yaklaşırken, henüz birbirimize değmemişken matematiksel bir zarafet sergilediğimizi sanıyorum. Konumlarımızın, bağıntılı uzaklıkların ve kerteriz noktalarının üzerinde duruyorum – çünkü yaşananlar söz konusu olduğunda, bir şeyleri açıkça kavrayabildiğim son anlardı bunlar.

Neye doğru koşuyorduk? Hiçbirimizin tam olarak bildiğini sanmıyorum. Ama yüzeysel yanıt, bir balondu. Bir çizgi film kahramanının sözlerini ya da düşüncelerini çevreleyen o küçük boşluk veya benzetme yapmak gerekirse, sıcak havayla şişen türden bir balon değildi bu. Yıldızların nükleer fırınında hidrojenin ısıtılıp biçimlendirilmesiyle ortaya çıkan helyumla; biz ve düşüncelerimiz de dahil olmak üzere, evrende maddenin çokluğunun ve çeşitliliğinin oluşmasının ilk adımı olan bu temel gazla dolu dev bir balondu.

Bir felakete doğru koşuyorduk, sıcaklığıyla kimlikleri ve yazgıları eritip yeniden biçimlendirecek bir tür fırındı bu da. Balonun altında,

içinde bir erkek çocuk bulunan bir sepet, sepetin yanında ise bir halata asılmış yardım isteyen bir adam vardı.

Bu balon karşımıza çıkmasaydı da o gün unutulmaz bir gün olacaktı, ancak o durumda son derece güzel bir biçimde anılacaktı, çünkü o gün Clarissa ile yedi yıllık birlikteliğimiz boyunca yaşadığımız en uzun ayrılıktan, altı haftalık bir ayrılıktan sonra yeniden bir araya geliyorduk. Heathrow'a doğru giderken yolda Covent Garden'a saparak, Carluccio's'a yakın, park etmenin kısmen yasal olduğu bir yer bulmuştum. İçeri girip bir piknik sepeti hazırladım, başrolde tezgâhtarın bir toprak fıçıdan tahta bir kıskaçla yakalayıp çıkardığı kocaman bir mozzarella topu vardı. Ayrıca siyah zeytin, karışık salata ve yuvarlak ekmek de satın almıştım. Sonra aceleyle Long Acre'dan Bertram Rota's'a çıkarak Clarissa'nın doğum günü hediyesini teslim almıştım. Dairemiz ve arabamız dışında o güne dek satın aldığım en pahalı şeydi bu. Yolda geriye yürüdüğüm sırada, bu küçük kitabın eşine az rastlanılırlığı, kalın ve kahverengi paket kâğıdının üzerinden hissedebildiğim bir sıcaklık yayıyordu sanki ortalığa.

Kırk dakika sonra varış bilgileri için ekranlara göz atıyordum. Boston uçağı yeni inmişti, yarım saat kadar beklemem gerektiğini tahmin ettim. Darwin'in, insanlardaki birçok duygunun dışavurumunun evrensel ve genlerde yazılı olduğu biçimindeki kuramına kanıt aramak isteyen bir kişinin, Heathrow'un Dört Numaralı Terminali'nin varış kapısında birkaç dakika geçirmesi yeterliydi. El arabasını iterek kapıdan girip, umutlu bir bekleyiş içerisindeki kalabalığın arasında bir tanıdık gören Nijeryalı bir annenin, ince dudaklı İskoçyalı bir büyükannenin ve soluk tenli, ölçülü Japon işadamının yüzünde o aynı neşeyi, o aynı denetim dışı gülümsemeyi gördüm. İnsan çeşitliliğini gözlemlemek kadar, insanların aynılığını gözlemlemek de kişiye zevk verebilir. İki insan birbirine sarılmak üzere öne atıldığı sırada, çoğu zaman bir adın söylenmesiyle duyulan, alçalan tonda bir iç geçirme sesi duyuyordum. Koca bir an mı sürüyordu, yoksa üçte biri kadar mı, yoksa arada bir yerde mi? Ba-ba! Yolan-ta! Ho-bi! Nz-e! Ayrıca yükselen bir ton da vardı, uzun süredir ortalıkta görünmeyen babaların, bebeklerin ciddi, dikkatli yüzlerine eğilerek mırıldandıkları, ayartıcı ve sevgi bekleyen bir tonlama. Hann-ah? Tom-ee? İçeri al beni!

Çeşitlilik ise kişisel dramlarda gözleniyordu: Bir baba ve ergenlik çağındaki oğlu, herhalde Türktüler, çevrelerindeki el arabası trafiğine aldırmadan uzun, sessiz bir kucaklaşmayla ya birbirlerini bağışladılar ya da bir kaybın yasını tuttular; tek yumurta ikizleri olan ellili yaşlardaki iki kadın, yalnızca el sıkışıp birbirlerine değmeden öpüşerek belirgin bir hoşnutsuzlukla selamlaştılar; tanımadığı bir babanın omuzlarına oturtulan Amerikalı küçük bir erkek çocuk aşağı indirilmek için çığlık atıyor, bitkin annesinin öfke nöbeti geçirmesine neden oluyordu.

Ama çoğunlukla gülücükler ve kucaklaşmalar hüküm sürüyordu, otuz beş dakika içinde elliden fazla teatral mutlu son yaşadım, her biri bir öncekinden biraz daha kötü canlandırılıyor gibiydi. Sonunda kendimi duygusal açıdan tükenmiş hissetmeye başladım, çocukların bile rol yaptığından kuşkulanıyordum. Clarissa'yı karşılama konusunda benim ne kadar inandırıcı olabileceğimi düşünürken Clarissa omzuma dokundu, kalabalıkta beni görememiş, sonra arkamdan dolaşarak yanıma gelmişti. Kalabalık içindeki tarafsızlığım anında sona erdi ve ötekilerle uyum içinde, yüksek sesle onun adını söyledim.

Bir saatten az bir süre sonra Christmas Common yakınlarında, Chiltern Hills'teki kayın ormanının ortasından geçen bir patikanın başında arabayı park etmiştik. Clarissa ayakkabılarını değiştirirken ben piknik yemeğimizi bir sırt çantasına doldurmakla meşguldüm. Kol kola patikadan aşağı yürüdük, hâlâ kavuşmamızın mutluluğunu yaşıyorduk; ona ait tanıdık şeyler de –elinin boyutu ve dokunuşu, sesindeki sıcaklık ve huzur, Keltlere özgü o soluk teni ve yeşil gözleri– şimdi yeni gibiydiler, yabancı bir ışıkta parıldıyor, bana ilk buluşmalarımızı ve âşık olmakla geçirdiğimiz o ayları anımsatıyorlardı. Ya da hayalimde başka bir adam olarak görüyordum kendimi, onu benden çalmaya gelmiş bir rakip olarak. Bunu ona söylediğimde güldü ve bana dünyanın en karmaşık budalası olduğumu söyledi, öpüşmek için durup yüksek sesle niye doğruca eve, yatağa gitmediğimizi kendimize sorarken, durduğumuz noktanın batısında, taze yapraklar arasından, ağaçlı vadinin üzerinde usulca seyreden bir helyum balonu ilişti gözümüze. Ne adamı ne de çocuğu görebildik. Rotayı pilotun değil, rüzgârın belirlediği bu ulaşım aracının güvenliksiz olduğunu düşündüğümü, ancak bunu dile getirmediğimi anımsıyorum. Sonra onu çekici kılan şeyin bel-

ki de bu özelliği olduğunu düşündüm. Ve bu düşünceler hemen siliniverdi kafamdan.

College Wood'dan geçerek Pishill'e doğru ilerledik, yolda durup kayın ağaçlarının yeşermekte olan yapraklarını hayranlıkla izledik. Her yaprak içsel bir ışıkla parıldar gibiydi. Bu rengin duruluğundan, ilkbaharda kayın yapraklarına bakmanın zihni nasıl berraklaştırdığından söz ettik. Ormanın içine doğru yürürken rüzgâr şiddetlenmeye başladı ve dallar paslanmış makineler gibi gıcırdadı. Bu güzergâhı iyi biliyorduk. Burası kesinlikle, Londra'nın merkezine bir saat uzaklıktaki yerler arasında en güzel doğal bölgeydi. Arazilerin eğimlerini, kıvrımlarını, çevreye yayılmış kireç ve çakmak taşlarını, bunların aralarından geçerek kayın ağaçlarının karanlığına uzanan eğimli patikaları, birikmiş suyun alınmadığı bazı ihmal edilmiş vadilerde çürüyen ağaç gövdelerini saran kalın, yanardöner yosunları ve boş boş gezinirken ormanaltı bitkileri arasında zaman zaman görebileceğiniz munçakları çok seviyordum.

Batıya doğru yürüdüğümüz süre boyunca daha çok Clarissa'nın araştırmasından söz ettik – John Keats Roma'da, arkadaşı Joseph Severn'le kirada oturduğu, İspanyol Merdivenleri'nin eteklerindeki evde ölmüştü. Keats'in henüz yayımlanmamış üç dört mektubu olabilir miydi? Bunlardan biri Fanny Brawne'a yazılmış olabilir miydi? Clarissa'nın buna inanmak için geçerli nedenleri vardı ve öğretim üyelerine araştırma yapabilmeleri için tanınan bir yıllık izin süresinin bir bölümünü İspanya ve Portekiz'i gezerek geçirmiş, Fanny Brawne'ın ve Keats'in kız kardeşi Fanny'nin yaşadığı evleri ziyaret etmişti. Şimdi Boston'dan geliyordu, Harvard'daki Houghton Kütüphanesi'nde çalışmış, Severn'in uzak akrabalarındaki mektupların izini sürmeye çabalamıştı. Keats'in bilinen son mektubu ölümünden yaklaşık üç ay önce eski bir arkadaşı olan Charles Brown'a yazılmıştı. Ciddi bir havası vardı mektubun. Keats her zamanki gibi, bir parantez açarcasına, sanatsal yaratının harika bir betimlemesini de yapmıştı. "Karşıtlık bilinci, ışık ve gölgeyi algılayabilme, yani bir şiir için gerekli olan tüm bilgiler (ilkel anlamda), hasta bir midenin en büyük düşmanları." Çarpıcı bir üstü kapalılık ve incelik sergileyen şu ünlü veda sözleriyle biten mektuptu bu: "Sana veda etmek çok zor, bir mektupla bile olsa. Her zaman beceriksizce başımı eğip selam verirdim. Tanrı seni korusun! John Keats." Ancak biyografiler, Keats'in bu mektubu yazdığı sırada veremin hafiflemiş olduğu

ve bu durumun on gün kadar sürdüğü konusunda fikir birliğindeydiler. Villa Borghese'yi ziyaret etmiş, Corso'da gezinmişti. Severn'in Haydn çalışını dinlemişti zevkle, yaramazlık edip beğenmediği yemeği protesto amacıyla pencereden aşağı boşaltmış, hatta yeni bir şiire başlamayı bile aklından geçirmişti. Bu döneme ait mektuplar varsa, Severn ya da daha büyük bir olasılıkla Brown onları neden gizlemek istesindi? Clarissa bu sorunun yanıtını, Brown'ın uzak akrabaları arasında 1840'lı yıllarda yapılmış yazışmalarda yer alan bazı yorumlarda bulduğunu sanıyordu, ancak başka kaynaklara ve daha fazla kanıta ihtiyacı vardı.

"Fanny'yi bir daha göremeyeceğini biliyordu" dedi Clarissa. "Brown'a yazarak, onun adını bir yazıda bile görmenin kendisi için dayanılmaz olduğunu söyledi. Ama onu düşünmekten hiç vazgeçmedi. Aralık ayındaki o günlerde hâlâ gücü vardı buna, onu çok seviyordu. Onu, yollamayı aklından hiç geçirmediği bir mektup yazarken hayal etmek zor değil."

Clarissa'nın elini biraz daha sıktım ve hiçbir şey söylemedim. Keats ve şiiri hakkında az şey biliyordum, ama adamın o umutsuz durumunda, yalnızca kadını çok sevdiği için yazmak istememesini de olası görüyordum. Daha sonra Clarissa'nın, varlığı henüz kanıtlanmamış bu mektuplara gösterdiği ilginin bizim durumumuzla ve onun mektuba dökülmemiş bir aşkın kusursuzluğa erişemeyeceği inancıyla bağlantılı olduğu düşüncesine vardım. Tanışmamızı izleyen aylarda, dairemizi satın almadan önce bana çok güzel mektuplar yazmıştı, bu mektuplar aşkımızın bugüne dek var olmuş bütün aşklardan nasıl farklı ve üstün olduğunu tutku dolu bir soyutlukla irdeliyordu. Belki de bir aşk mektubunun özü budur: Özgün olanı yüceltmek. Ben de onun gibi yazmak istemiştim, ama dürüstlüğüm gerçeklerle sınırlıydı ve bu gerçekler yeterince mucizevi geliyordu bana: Güzel bir kadın, iriyarı, sakar, saçları dökülen bir adamı seviyor ve onun tarafından sevilmek istiyordu, adamsa şansına inanamıyordu.

Maidensgrove'a yaklaştığımız sırada şahini izlemek için durduk. Biz, doğal yaşam bölgesinin çevresindeki vadileri örten ormanın içindeyken, balon yeniden yolumuzun üzerinden geçmiş olabilirdi. Öğle vakti geride kaldığında, Ridgeway Path'te, bayırın kıyısından kuzeye doğru yürüyorduk. Sonra azimle arazinin Chilterns'tan batıya, aşa-

ğıdaki verimli çiftlik arazisine bakan uzantılarından biri boyunca yürüdük. Vale of Oxford'dan geçerken Costwold Hills'in hatlarını seçebiliyorduk, onların ötesinde soluk mavi bir kütle olarak yükselen Brecon Beacons'ı da görür gibiydik. Planımız manzaranın en güzel olduğu yerde, en uçta piknik yapmaktı, ama bu arada rüzgâr şiddetlenmişti. Yeniden arazinin öbür tarafına döndük ve kuzey kıyısında sıralanmış meşelerin arasında kendimize bir sığınak bulduk. Balonun alçalışını da bu ağaçlar yüzünden görmedik. Daha sonra balonun neden kilometrelerce öteye sürüklenmediğini düşündüm. Yine daha sonra, o gün yerden yüz elli metre yükseklikteki rüzgârın, yer seviyesindeki rüzgârla aynı şiddette olmadığını öğrendim.

Öğle yemeğimizi paketlerden çıkarırken Keats konusu kapandı. Clarissa şişeyi çantadan aldı, tabanından tutarak bana doğru uzattı. Daha önce belirttiğim gibi, şişenin boynunun avucuma değdiği sırada çığlığı duyduk. Baritondu ses, korku doluydu. Bir başlangıcı ve elbette bir bitişi belirleyen bir sesti. O anda yaşamımda bir sayfa kapandı, daha doğrusu koca bir perde. Bunu bilseydim eğer, fazladan bir iki saniye olsaydı, geçmişi özlemle anmak için zaman tanırdım kendime. Çocuksuz bir aşk evliliğinde yedinci yılımıza girmiştik. Clarissa Mellon bir başka adama daha âşıktı, ama iki yüzüncü yaş günü yaklaşmakta olan bu adam pek sorun yaratmıyordu. Hatta işimizden konuşma yolumuz olan ve ilişkimizdeki dengenin bir bölümünü oluşturan söz düellolarına da katkısı oluyordu. Londra'nın kuzeyinde, art deco tarzında döşenmiş bir dairede oturuyorduk, payımıza oldukça az üzüntü düşmüştü –bir yıl kadar süren maddi sıkıntı, yersiz olduğu anlaşılan bir kanser korkusu, arkadaşlarımızın boşanma ve hastalıkları, Clarissa'nın ara sıra yaptığım işle ilgili olarak ortaya çıkan manik tatminsizlik dönemlerimdeki kızgınlığı– ama bağımsız ve yakın birlikteliğimizi tehdit edecek hiçbir şey yaşanmamıştı.

Piknik soframızdan kalktığımızda karşılaştığımız manzara şuydu: Bir ev büyüklüğünde ve gözyaşı damlası biçiminde, kocaman bir gri balon araziye inmişti. Balon yere değdiğinde pilot, yolcuları taşıyan sepetten inmeye çalışıyor olmalıydı. Bir çıpaya bağlı olan halat, bacağına dolanmıştı. Sonra rüzgâr aniden şiddetlendi ve balonu kaldırıp dik kayalıklara doğru fırlattı; adam arazinin üzerinde yarı sürükleniyor, yarı uçuyordu. Sepette, on yaşlarında bir erkek çocuğu vardı. Rüzgârın birdenbire dinmesiyle adam ayakları üzerin-

de durdu, sepete ya da çocuğa asıldı sıkıca. Sonra yeniden güçlendi rüzgâr, adam sırtüstü düştü, engebeli zemine çarparak sürükleniyor, ayaklarını yere basarak kendini sağlama almaya çalışıyor, arkasındaki çıpayı toprağa saplamak için ona doğru hamle yapıyordu. Bunu yapabilse bile kendini çıpanın halatından kurtarmaya kalkışamazdı. Balonu yerde tutabilmek için kendi ağırlığına ihtiyacı vardı, rüzgâr halatı ellerinden uçurabilirdi.

Koşarken adamın çocuğa sepetten atlaması için seslendiğini duydum. Ama balon arazinin üzerinde yalpalarken çocuk da bir o yana bir bu yana savrulup duruyordu. Dengesini yeniden kazandı ve bir bacağını sepetin kenarına attı. Balon yükselip alçaldı, gürültüyle bir tümseğe çarptı, çocuk arkaüstü düşerek gözden kayboldu. Sonra yine ayaklandı, kollarını adama doğru uzatıp bağırarak bir şeyler söyledi – ağzından sözcükler mi yoksa dile getiremediği bir korku ifadesi mi çıkıyordu, anlayamadım.

Durum denetim altına alındığında balonun yüz metre kadar uzağındaydım. Rüzgâr biraz dinmişti, adam ayakları üzerinde duruyor, çıpanın üzerine eğilmiş, onu zemine saplıyordu. Bacağına dolanan ipten kurtulmuştu. Çocuk rahatlama ya da bitkinlik duygusuyla, belki de kendisine söyleneni yaparak, yerinden kımıldamıyordu. Dev balon sallanıyor, sağa sola yatıyor, yere doğru çekiliyordu, ama canavar evcilleşmişti. Yavaşladım, ama durmadım. Adam doğrulurken bizi gördü –en azından çiftlik işçileriyle beni– ve eliyle işaret ederek bizi yanına çağırdı. Hâlâ yardıma ihtiyacı vardı, bense rahatlayarak koşmayı bırakıp hızlı adımlarla yürümeyi sürdürdüm. Çiftlik işçileri de yürümeye başlamışlardı. İçlerinden biri yüksek sesle öksürüyordu. Ama arabası olan adam, yani John Logan, bilmediğimiz bir şeyi biliyor olmalıydı, çünkü koşmayı sürdürüyordu. Jed Parry'yi ise balon aramızda kaldığı için göremiyordum.

Rüzgâr sırtıma vurmadan önce ağaç tepelerinde yeniden güç topladı. Sonra balona çarparak onun o tuhaf sallantısını durdurdu ve bir an dindi. Tek hareket, balonun içindeki enerji biriktikçe, kabarık çizgili yüzeyinde dalgalanan gerginlik titreşimiydi. Balon yerden kurtuldu, çıpa bir toz bulutu içinde havaya fırladı ve balonla sepet üç metre kadar yükseldi. Çocuk geriye doğru düşerek gözden kayboldu. Pilot elinde halatla yerden yarım metre yükselmişti. Eğer Logan yetişip de sallanan bir sürü halattan birini yakalamasaydı balon çocuğu uçurup götürmüş olacaktı. Bu olmamıştı, ama şimdi

de iki adam yerde sürükleniyordu; işçiler ve ben yeniden koşmaya başladık.

Ben onlardan önce vardım oraya. Halatlardan birini yakaladığımda sepetin yüksekliği boyumu aşmıştı. İçindeki çocuk çığlıklar atıyordu. Rüzgâra karşın idrar kokusunu duyabildim. Jed Parry benden saniyeler sonra bir halata tutunmuştu ve çiftlik işçileri Joseph Lacey ile Toby Greene hemen onun ardından halatlara sarıldı. Greene bir öksürük nöbeti geçiriyordu, ama halatı bırakmadı. Pilot bağırarak bize ne yapmamız gerektiğini söylüyordu, çılgınca haykırıyordu ve kimse onu dinlemiyordu. Uzun süredir çabalıyordu, artık gücü tükenmiş, duygusal açıdan da kendini kaybetmişti. Beşimiz halatlara asılınca balonu denetim altına almıştık. Yalnızca ayaklarımızın üzerinde sağlamca durarak sepeti çekip aşağı indirmemiz gerekiyordu, pilotun anlaşılmaz bağırtılarına karşın yapmaya başladığımız şey de bu oldu.

Bu arada dik kayalığa gelmiştik. Zemin yüzde yirmi beşlik eğimle keskin bir inişe geçiyor, sonra yumuşak bir eğime dönüşerek düzleşiyordu. Kışın burası yöre çocuklarının bayıldığı bir kızak kayma noktasıydı. Hepimiz bir ağızdan konuşuyorduk. Arabanın sürücüsü ve ben balonu kenardan uzaklaştırmak istiyorduk. Bir başkası öncelikle çocuğu sepetten çıkarmak gerektiğini düşünüyordu. Başka biri balonu sıkıca demirlemek için aşağı çekmemizi haykırıyordu. Bence sakıncası yoktu, geriye doğru ilerlerken balonu da aşağı çekebilirdik. Ama ikinci görüş baskın çıkmıştı. Pilotun dördüncü bir önerisi vardı, ama kimse bunun ne olduğunu anlayamadı, kimsenin umurunda da değildi zaten.

Burada bir noktayı açıklığa kavuşturmalıyım. Her ne kadar belirsiz bir amaç birliği içinde olsak da, bir ekip olmayı başaramamıştık. Bunun için gerekli zamana ve olanaklara sahip değildik. Zamana ve yere bağlı rastlantılar ve yardım etme isteği bizi balonun altında bir araya getirmişti. Ekibi yöneten yoktu –ya da herkes yönetiyordu–, bir çığlık atma yarışındaydık. Avazı çıktığı kadar bağıran, ter içindeki, kırmızı suratlı pilotu umursamıyorduk. Çaresizlik bir ısı gibi yayılıyordu adamın bedeninden. Ama biz de kendi talimatlarımızı haykırmaya başlamıştık. Eğer ekibin tartışmasız lideri olsaydım bu trajedi yaşanmazdı, biliyorum. Daha sonra, başkalarının da kendileri hakkında aynı şeyi söylediklerini duydum. Ama zaman yoktu, kimsenin kişilik gücünü ortaya koyma fırsatı olmamıştı. Herhangi bir

liderin, herhangi bir güçlü planın olması, bunların hiç olmamasından daha iyi olurdu. Antropologlar, avcı-toplayıcı toplumlardan sanayileşme sonrası toplumlara kadar, liderlere ve yönetilenlere sahip olmayan hiçbir insan topluluğuna rastgelmemişlerdir ve hiçbir acil durum demokratik süreçle etkin bir biçimde çözümlenememiştir.

Yolcu sepetini içerisini görebileceğimiz kadar alçaltmak güç olmadı. Ama yeni bir sorunla karşılaştık. Çocuk yerde kıvrılmış yatıyordu. Kollarıyla yüzünü örtmüş, elleriyle saçlarını kavramıştı sıkı sıkı. "Adı ne?" dedik kırmızı suratlı adama.

"Harry."

"Harry!" diye bağırdık. "Hadi Harry. Harry! Elimi tut Harry. Çık oradan Harry!"

Ama Harry'nin bedeni iyice kıvrıldı. Adını her söyleyişimizde ürküyordu. Sözlerimiz bedenine yağdırılan taşlar gibiydi. İrade gücü felce uğramıştı, öğrenilen çaresizlik deniyordu bu duruma, genellikle aşırı strese maruz bırakılan laboratuvar hayvanlarında gözlenen bir durumdu; problem çözme dürtüleri ortadan kalkıyor ve hayatta kalma içgüdüsü yitiriliyordu. Sepeti yere indirip onu orada tutmayı başardık, çocuğu tutup çıkarmayı denemek için içeri eğildiğimiz sırada pilot bize omuz atarak sepete tırmanmaya kalkıştı. Daha sonra, bize ne yapmaya çalıştığını söylediğini iddia etti. Kendi bağırtı ve küfürlerimizden başka bir şey duymuyorduk. Yaptığı şey saçmalık gibi görünüyordu ama daha sonra bu davranışının mantıklı olduğunu anladık. Sepetin içindeki dolaşık bir ipi çekerek balonu söndürmek istiyordu.

"Hey koca ahmak!" diye bağırdı Lacey. "Çocuğu çıkarmamıza yardım et."

Neyin yaklaşmakta olduğunu bize ulaşmasından iki saniye önce anladım. Ağaç tepelerinden geçerek bize doğru savrulan bir hızlı trendi sanki bu. Saniyenin yarısı kadar bir sürede, vınlayan, ıslık çalan bir hava akımı sesi iyice güç kazandı. Soruşturmadaki kanıtlardan biri, Meteoroloji Müdürlüğü'nün o gün belirlediği rüzgâr hızıydı; saatte yüz yirmi kilometreye varan boraların estiği söyleniyordu. Bu da onlardan biri olmalıydı, ama bize ulaşmasına izin vermeden önce, sahneyi dondurup –durağanlık güvenlidir– ekibimizi tanıtayım size.

Sağımda uçurum vardı. Hemen solumda Oxford'da aile hekimliği yapan John Logan vardı, kırk iki yaşında, bir tarihçiyle evli,

iki çocuklu bir adamdı. Ekibimizin en genci değildi belki, ama en formda olanıydı. Bölge çapında tanınan bir tenisçi, bir dağcılık kulübünün üyesiydi. Western Highlands'da bir dağcılık kurtarma ekibinde görev almıştı. Logan yumuşak huylu, suskun bir adamdı anlaşılan, yoksa liderliğini işe yarar biçimde kabul ettirebilirdi bize. Onun solunda Joseph Lacey vardı, altmış üç yaşındaki çiftlik işçisi evlerde ufak tefek işler yapıyordu, kendi kurduğu dokuz kuka oyunu takımının kaptanıydı. Eşiyle birlikte Watlington'da, yarın eteğindeki küçük bir kasabada oturuyordu. Sol tarafında arkadaşı Toby Greene vardı, o da çiftlik işçisiydi, elli sekiz yaşında, evlenmemiş bir adamdı, Russell's Water'da annesiyle yaşıyordu. Her iki adam da Stonor malikânesinde çalışıyorlardı. Sigara tiryakilerine özgü o öksürük Greene'e aitti. Onun yanında yer alan kişi sepete tırmanmaya çalışan pilot James Gadd'di. Elli beş yaşındaki bu adam küçük bir reklam şirketinde yönetici olarak çalışıyor, karısı ve yetişkin çocuklarından zihinsel engelli olanıyla birlikte Reading'de oturuyordu. Soruşturmada Gadd'in, soruşturmayı yürüten memur tarafından sıralanan yarım düzine temel güvenlik önlemini göz ardı ettiği ortaya çıktı. Gadd'in balonla uçma lisansı elinden alınmıştı. Sepetteki çocuk torunu Harry Gadd'di, on yaşındaydı, Londra'da, Camberwell'de oturuyordu. Karşımda ise Jed Parry vardı, zemin onun da sol tarafında dikleşiyordu. Yirmi sekiz yaşında ve işsizdi, Hampstead'de, kendisine miras kalmış bir evde oturuyordu.

Ekibimiz bu kişilerden oluşuyordu. Bize göre, pilot yönetme gücünü yitirmişti. Çocuk kendi yaşamı için çaba göstermekten acizken, biz, soluksuz ve heyecanlı, kendi planlarımızı uygulamada kararlıydık. Çocuk kıvrılmış yatıyordu, kollarıyla dış dünyaya kapamıştı kendini. Lacey, Greene ve ben onu çekip çıkarmaya uğraşıyorduk, şimdi de Gadd üzerimizden atlamaya çalışıyordu. Logan ve Parry kendi önerilerini dile getiriyorlardı yüksek sesle. Gadd bir ayağını torununun başının yanma atmıştı ve olay gerçekleştiğinde Greene ona küfrediyordu. Çok güçlü bir yumruk iki hızlı darbeyle balona çarptı, bir-iki, ikincisi ilkinden daha şiddetliydi. Ve ilki gerçekten çok şiddetliydi. Gadd'i sepetten fırlatıp yere uçurdu ve balonu bir buçuk metre yukarı, havaya attı. Gadd'in önem taşıyan ağırlığı eksilmişti kurduğumuz dengeden. Halat ellerimden kayarak bileklerimi yaktı, ama ben yarım metresi boşta kalacak şekilde yapıştım ona. Ötekiler de asılmayı sürdürdüler. Sepet tam başımızın üzerindeydi şimdi,

biz de kilise çancıları gibi kollarımızı yukarıya uzatmış duruyorduk. Şaşkın sessizliğimiz sona erip yerini bağırtılara bırakamadan ikinci darbe geldi ve balonu batı yönünde yukarı fırlattı. Birdenbire kendimizi, ağırlığımız bileklerimizde, havada yürümeye çalışırken bulduk.

Ayaklarımın yerden kesildiği o birkaç saniye, belleğimde başı sonu belli olmayan bir ırmakta yapılan uzun bir yolculuk kadar yer kaplıyor. Beni yönlendiren ilk dürtü balonun aşağıya çekilmesi için asılmayı sürdürmekti. Çocuk aciz durumdaydı ve ölecekti. Üç kilometre batıda yüksek gerilim hatları vardı. Tek başına, yardıma ihtiyacı olan bir çocuk. Halata asılmak benim için bir görevdi, hepimizin öyle yapacağını sandım.

Halata asılı kalıp çocuğu kurtarma isteğimle neredeyse aynı anda, belki sinir hücrelerinin bir an sonraki tepkisi olarak, korku ve logaritmik karmaşıklığın anlık hesaplamalarının iç içe olduğu başka düşünceler belirdi kafamda. Balon batıya doğru sürüklendikçe biz de yükseliyorduk, altımızdaki zemin uzaklaşıyordu. Bacaklarımı ve ayaklarımı halata kenetlemem gerektiğini biliyordum. Ama halatın ucu ancak belimin biraz aşağısına kadar uzanıyordu ve ellerim kayıyordu. Bacaklarım boşlukta sallanıyordu. Geçen saniyelerin her kesitiyle daha da aşağı kayıyordum, halatı bırakmanın olanaksız ya da ölümcül olacağı nokta yaklaşıyor olmalıydı. Benim durumumla karşılaştırıldığında sepetin içinde kıvrılmış yatan Harry güvendeydi. Balon tepenin aşağısına güvenli bir iniş yapabilirdi. Belki de halata tutunmama yol açan güdü, saniyeler önce yapmaya çalıştığım şeyin bir uzantısından başka bir şey değildi, çabuk uyum sağlamadaki başarısızlığımdı.

Ve yine, adrenalin yüklü bir kalp atışı daha geçmeden, denkleme yeni bir değişken eklenmişti: Birisi asılı olduğu halatı bıraktı ve balonla ona asılanlar ansızın bir iki metre daha yukarı fırladılar.

Halatı ilk bırakanın kim olduğunu bilmiyordum, hâlâ da keşfedebilmiş değilim. O kişinin kendim olduğunu kabul etmeye hazır değilim. Ama herkes kendisinin olmadığını ileri sürüyor. Kesin olan tek şey şu: Eğer ekibi bozmasaydık toplam ağırlığımız, birkaç saniye sonra bora dindiğinde balonu eğimin dörtte biri mesafesinde yere indirmeye yeterdi. Ama söylediğim gibi, ortada bir ekip, bir plan, bozulacak bir anlaşma yoktu. Başarısızlık da yoktu. Yani "herkes kendi bacağından asılır" sözünün doğruluğunu kabul edebilir miyiz? Daha sonra, mantıklı bir yol izlediğimize inanarak hoşnut olmuş

muyduk? Hiçbir zaman o rahatlığı hissedemedik, çünkü doğamızın derinliklerinde ilkel çağlardan kalma ve kendiliğinden ortaya çıkan bir uzlaşı vardı. İşbirliği – avcılıktaki ilk başarılarımızın temeli, gelişen dil yetimizin ardındaki güç, toplum olarak bir araya gelmemizde yapıştırıcı görevi gören şey. Olayın sonucu karşısında duyduğumuz keder, kendimize karşı başarısızlığa uğradığımızın kanıtıydı. Ama bırakıp kaçmak da bizim doğamızda vardı. Bencillik de kalplerimize kazılıydı. Memeli olmamızdan kaynaklanan çelişkidir bu – neyi başkalarına vermek, neyi kendimize saklamak gerektiği. Bu çizgi üzerinde yürürken diğerlerini frenlemeye ve onlar tarafından frenlenmeye ahlak diyoruz. Chilterns kayalığının bir iki metre yukarısında asılı dururken ekibimiz ahlak anlayışının o en eski, çözümsüz ikilemini canlandırdı: Ya biz ya ben.

Birisi *ben* dedi ve sonra *biz* diyerek kazanabileceğimiz bir şey kalmadı. Genellikle, iyi olmak bir anlam ifade ettiğinde iyiyizdir. İyi bir topluluk, iyi olmanın anlamını kavrayabilendir. Sepete asılı dururken birdenbire kötü bir topluluk oluverdik, dağılıyorduk. Ansızın en mantıklı seçim kendimi kurtarmak haline gelmişti. Çocuk benim çocuğum değildi ve onun için canımı verecek değildim. Gövdelerden birinin –ama hangisi?– halattan ayrılarak yere düştüğünü gördüğüm ve balonun yukarı fırladığını hissettiğim anda olay kapanmıştı; diğerkâmlığın sırası değildi. İyi olmanın da anlamı yoktu. Halatı bıraktım ve sanırım üç buçuk metrelik bir yükseklikten düştüm. Bir yanımın üstüne şiddetli bir düşüş oldu bu, uyluğumda bir çürükle atlattım. Çevremde –daha önce ya da sonra, pek emin değilim– güm diye yere çakılan gövdeler vardı. Jed Parry yaralanmamıştı. Toby Greene'in ayak bileği kırıldı. En yaşlımız olan ve askerliğini paraşütçü alayında yapmış olan Joseph Lacey ise soluklanmış oldu sadece.

Ayağa kalktığımda balon elli metre ilerideydi, bir adam hâlâ halatın ucunda sallanıyordu. Bir koca, baba, hekim ve dağ kurtarma ekibi görevlisi olan John Logan'da diğerkâmlık ateşi daha güçlü yanıyor olmalıydı. Çok fazla şey gerekmemişti. Dördümüz halatları bırakınca balon üç yüz kiloya yakın bir ağırlık kaybıyla ansızın yükselmiş olmalıydı. Bir anlık bir gecikme bile ona şans bırakmazdı. Ayağa kalkıp onu gördüğümde otuz metre kadar yukarıdaydı, zeminin dikleştiği yerin yukarısında yükselmekteydi. Adam mücadele etmiyor, bacaklarını sallamıyor ya da sepete doğru

tırmanmaya çalışmıyordu. Halata asılmış, kımıltısız duruyordu, bütün enerjisi güçsüzleşen ellerinde yoğunlaşmıştı. Şimdiden küçücük bir siluet olmuştu, gökyüzünde bir siyahlık gibi görünüyordu. Çocuk görünürde yoktu. Balon ve sepeti uzaklara, batıya doğru yükseldiler, Logan küçüldükçe durum kötüleşiyordu, kötüleştikçe de komikleşiyordu, bu bir akrobasi gösterisi, bir şaka, bir çizgi filmdi, göğsümden korku dolu bir gülüş yükseliverdi. Çünkü bu akıl almaz bir olaydı, Bugs Bunny'nin, Tom ve Jerry'nin başına gelecek türden bir şeydi, bir an için gerçek olmadığını düşündüm, şakayı anlayan tek kişinin ben olduğumu ve olanlara kesinlikle inanmayışımın gerçekleri yoluna koyarak Doktor Logan'ın sapasağlam yere inmesini sağlayacağını düşündüm.

Ötekiler ayakta mıydı, yoksa serilmiş yatıyor muydu bilmiyorum. Toby Greene herhalde bileğinin üzerine eğilmişti. Ama nasıl bir sessizliğin ortasında güldüğümü anımsıyorum. Hiçbir haykırış yoktu, kimse önceden olduğu gibi bağırarak ne yapmamız gerektiğini söylemiyordu. Sessiz bir çaresizlikti bu. Adam şimdi iki yüz metre kadar uzakta, herhalde yerden doksan metre kadar yüksekteydi. Sessizliğimiz bir tür kabullenme, bir ölüm belgesiydi. Ya da dehşet dolu bir utançtı, çünkü rüzgâr şimdi dinmiş, belli belirsiz dokunuyordu sırtımıza. Adam o kadar uzun süredir halata asılıydı ki, balon aşağı sürüklenınceye ya da çocuk kendine gelip gazı boşaltan tıpayı buluncaya, bir ışın demeti, Tanrı ya da var olmayan bir başka çizgi film karakteri gelip onu kurtarıncaya kadar orada durabileceğini düşünmeye başladım. Tam böyle umutlanırken adamın halatın ucuna doğru kaydığını gördük. Ve asılı kaldı. İki saniye, üç, dört. Ve sonra bıraktı. O sırada bile, adamın düşmüyor gibi göründüğü bir zaman dilimi oldu ve ben hâlâ tuhaf bir doğa yasasının, öfkeyle yükselen bir sıcak hava dalgasının, şu anda tanıklık ettiğimizden daha şaşırtıcı bir olgunun araya girerek ona destek olacağına inandım. Düşüşünü izledik. İvmeyi görebiliyorduk. Hiçbir bağışlayıcılık, bedene özel bir kurtarılış, yiğitlik ya da incelik yoktu. Yalnızca acımasız yerçekimi vardı. Ve bir yerlerden, belki adamın kendisinden, belki kayıtsız bir kargadan gelen ince bir cıyaklama dingin havada çınladı. Adam halata asılı olduğu şekilde düştü, siyah bir sopa gibi, dimdik. O düşen adam kadar korkunç bir şeyi hayatımda görmedim.

İki

En iyisi biraz yavaşlamak. John Logan'ın düşüşünü izleyen yarım dakikayı dikkatlice değerlendirelim. Aynı anda gerçekleşen ya da kısa aralıklarla birbirini izleyen şeyleri, söylenenleri, nasıl hareket ettiğimizi ya da edemediğimizi, aklımdan geçenleri – bütün bu parçaları ayrıştırmalı. Bu olayı o kadar çok şey izledi, o ilk anlardan başlayarak yaşananlar öyle dallanıp budaklandı, bu başlangıç konumundan o kadar çok sevgi ve nefret kolu uzandı ki, ancak biraz derin düşünceyle, hatta bilgiçlikle işin içinden çıkabilirim. Bir gerçeğin en güzel betimlemesinin o gerçekle aynı zaman dilimine yayılması gerekmez. Evrenin tarihinin ilk yarım dakikasına koca kitaplar, koca araştırma birimleri adanmıştır. Kaos ve çalkantıya ilişkin baş döndürücü kuramlar, özenle betimlenmesi gereken başlangıç koşullarının üstünlüğüne dayandırılmıştır.

Olayların benim için başlangıç noktasını oluşturan ânı belirttim, bir şarap şişesine dokunuşum ve acı bir çığlıkla patlak veren sonuçlar. Ama bu dokunuş Öklit geometrisinde bir nokta kadar soyut; her ne kadar doğrusu bu gibi görünse de, Clarissa'yı havaalanından aldıktan sonra piknik yapmayı kararlaştırdığımız, piknik rotamızı belirlediğimiz ya da öğle yemeğimizi yiyeceğimiz alanı ve zamanı seçtiğimiz ânı da öne sürebilirdim. Her zaman daha önce gelen nedenler vardır. Her başlangıç bir hiledir, birini ötekinden üstün kılan şey ise ardından geleceklere ilişkin ne kadar ipucu verdiğidir. Şişenin bir serinlik hissiyle tene değmesi ve James Gadd'in çığlığı, bu eşzamanlı anlar bir geçişi, beklenenden sapmayı belirliyor: Tadına bakmadığımız şaraptan (o gece kendimizi uyuşturmak için içtik) görevin çağrısına, paylaştığımız ve sürdürmeyi umduğumuz neşeli ruh halinden izleyen süreçte göğüs germek zorunda kaldığımız sıkıntılara.

Şişeyi elimden atarak balona, yere çarpıp duran sepete, Jed Parry ve ötekilere doğru koşarken, daha rahat bir yaşantı sürdürmemi engelleyecek yönlerden birini seçtim. Halatlarla mücadele, ekibin dağılması, Logan'ın sürüklenişi – öykümüzü biçimlendiren belirgin, büyük çapta olaylardı bunlar. Ama şimdi görüyorum ki, adamın

düşüşünü izleyen anlarda gelecek üzerinde güçlü bir etki bırakacak daha ince unsurlar vardı. Logan'ın yere düştüğü an seçebileceğim bir başka başlangıç değil, sonu olmalıydı bu öykünün. O akşamüzeri yalnızca bir trajediyle sona erebilirdi.

Logan'ın yere inmesine kadar geçen bir iki saniyede bir *déjà vu* yaşadım ve bunun nereden kaynaklandığını hemen anladım. Bu olay bana yirmili ve otuzlu yaşlarımda zaman zaman gördüğüm ve her seferinde çığlık atarak uyandığım kâbusu çağrıştırmıştı. Olayın geçtiği yer değişse de ana öğeleri hep aynıydı. Kendimi belirgin bir noktadan bir felaketin oluşumunu izlerken buluyordum – bir deprem, bir gökdelende çıkan bir yangın, patlayan bir yanardağ. Çaresiz insanlar görüyordum, aramızdaki uzaklık nedeniyle onları birbirinden ayırt edilemez bir insan yığını olarak görüyordum, panik içinde koşuşturuyorlardı, ölümden kaçışları yoktu. Burada beni dehşete düşüren şey, insanların görünürdeki boyutları ile yüz yüze geldikleri acının boyutu arasındaki zıtlıktı. Hayatın ucuzluğu ortaya çıkıyordu burada; karınca büyüklüğündeki binlerce bağrışan insan yok olmak üzereyken ben yardım etmek için hiçbir şey yapamıyordum. O sıralarda bu kâbus üzerine kafa yormaktan çok, getirdiği –dehşet, suçluluk, çaresizlikten oluşan– duygu seline kapılıyor ve bir önsezinin gerçekleşmesinden doğan mide bulantısını yaşıyordum.

Aşağımızda, kayalığın düzlüğe vardığı noktada, otlak olarak kullanılan, budanmış söğütlerle çevrili çimenlik bir alan vardı. Ağaçların ötesinde koyunların ve birkaç kuzunun otladığı daha geniş bir otlak bulunuyordu. İşte Logan tam olarak bizim görüş açımız içindeki bu ikinci alana düşmüştü. Benim gözümde o küçük, sopa biçimli figür yere çarpma ânında yapışkan bir sıvı damlası gibi aktı ve yayıldı. Ama o sessizlikte gördüğümüz, sanki yeniden birleştirilmiş, dertop edilmiş bir bedene ait dolgun bir noktaydı. Altı metre kadar uzakta duran en yakın koyun yemeğinden başını kaldırmamıştı bile.

Joseph Lacey ayağa kalkamayan arkadaşı Toby Greene ile ilgileniyordu. Tam yanımda Jed Parry duruyordu. Biraz arkamızda James Gadd vardı. Logan'la bizim kadar ilgilenmiyordu. Balonla Vale of Oxford üzerinden elektrik direklerine doğru sürüklenmekte olan torunuyla ilgili bir şeyler söylüyordu bağırarak. Gadd bizi iterek aramızdan geçti ve balonu izlemek istercesine tepeden birkaç adım aşağı

indi. Adamın kalıtsal doğasının bu olduğunu düşündüm aptallıkla. Clarissa arkamdan gelerek kollarını belime sardı, yüzünü sırtıma gömdü. Beni şaşırtan, ağlamaya başlamış olmasıydı (gömleğimdeki ıslaklığı hissedebiliyordum), oysa benim için keder çok uzaktaydı.

Düş âlemindeki gibi hem birinci hem de üçüncü kişiydim. Hareket ediyor, ayrıca hareket ederken kendimi izliyordum. Düşüncelerim vardı ve bunların bir ekranda sürüklendiğini görüyordum. Bir düşte gibi, duygusal tepkilerim ya yoktu ya da uygunsuzdu. Clarissa'nın gözyaşları bir olgudan fazlası değildi, ama ben ayaklarımın ayrık biçimde sağlamca yere basıyor olmasından, kollarımın göğsümde kavuşmasından hoşnutluk duymakla meşguldüm. Arazinin ilerisine baktım ve kafamdan şu düşünce geçiverdi: *O adam öldü.* İçime bir sıcaklığın yayıldığını hissettim, bir tür kendini sevme duygusuydu bu, kollarım bedenimi sıkıca sarıyordu. Bir sonraki düşünce şu olmalıydı: *Ve ben yaşıyorum.* Belirli bir anda kimin ölü ya da diri olduğu rastlantısal bir olguydu. Ben şu anda rastlantı sonucu yaşıyordum. İşte bu sırada Jed Parry'nin beni izlemekte olduğunu fark ettim. Uzun, kemikli yüzü acılı bir soru soracak gibiydi. Cezalandırılmayı bekleyen bir köpek gibi, perişan haldeydi. Bu yabancının gri-mavi renkli berrak gözlerinin benimkileri yakaladığı o bir iki saniye boyunca, hayatta olmama ilişkin kendi kendime bir tebrik niteliği taşıyan sıcaklığıma onu da katabileceğimi hissettim. Rahatlatıcı bir biçimde omuzuna dokunmak bile geçti aklımdan. Ne düşündüğüm apaçıktı: *Bu adam şokta. Ona yardım etmemi istiyor.*

Bu bakışın o sırada onun için ne anlama geldiğini, bunu daha sonra ne şekilde yorumlayacağını ve üzerine nasıl bir ruhsal dünya kuracağını bilseydim, ona karşı bu denli sıcak olmazdım. O acılı, soru soran bakışta benim tamamıyla habersiz olduğum şeyin ilk tohumları atılıyordu. Sevinçli bir coşku taşıyan dinginliğim yalnızca yaşadığım şokun bir belirtisiydi. Parry'yi başımı dostça sallayarak onurlandırdım ve arkamda duran Clarissa'yı yok sayarak –meşgul bir adamdım, hepsiyle teker teker ilgilenecektim– derin ve inandırıcı olduğunu düşündüğüm bir ses tonuyla "Geçti artık" dedim.

Yalan olduğu apaçık ortada olan bu sözler kaburga kemiklerimde öyle hoş bir yankı yarattı ki, onları yinelemek istedim. Belki de yineledim. Logan'm yere çakılmasından beri ağzını açan ilk kişiydim. Elimi pantolonumun cebine sokarak, o anda orada sahip olunabilecek onca şey varken bir cep telefonu çıkardım. Genç adamın

büyüyen gözlerinde gördüğüm şeyin saygı olduğunu düşündüm. Küçük aygıtı elimde tutarken aynı elin başparmağıyla üç tane dokuz tuşladım. Bu dünyada, donanımlı, becerikli ve her yerle bağlantılı bir durumdaydım. Acil durum hattının santral görevlisi telefonu açtığında polis ve ambulans gönderilmesini istedim; kazaya, içinde çocukla uzaklaşan balona, konumumuza ve en yakın ulaşım yoluna ilişkin kısa ve net bilgi verdim. İçimdeki coşkuyu gizlemek için yapabildiğim tek şey buydu. Bir şeyler haykırmak istiyordum – emirler, uyarılar, ne anlattığı anlaşılmayan sesli harfler. Katı ve aceleciydim, mutlu bile görünüyor olabilirdim.

Telefonu kapadığımda Joseph Lacey, "Ambulansa ihtiyacı olmayacak" dedi.

Greene başını ayak bileğinden kaldırdı. "Onu götürmek için ambulans gerekecek."

Anımsıyordum. Elbette. İhtiyacım olan şey buydu – yapacak bir şey. Çılgına dönmüştüm artık, kavga etmeye, koşmaya, dans etmeye, aklınıza gelen her şeyi yapmaya hazırdım. "Ölmüş olmayabilir" dedim. "Her zaman bir şans vardır. Aşağıya gidip bakalım."

Bunları söylerken dizlerimdeki titremeyi hissettim. Geniş adımlarla yokuş aşağı ilerlemek istedim, ama dengemi koruyabileceğimden emin değildim. Tırmanmak daha iyi olurdu. Parry'ye, "Sen de gel" dedim. Bunun bir öneri olmasını düşünmüştüm, ama sözcükler ağzımdan bir emir, ondan istediğim bir şey gibi döküldü. Bana baktı, konuşamıyordu. Her şey, her mimik, söylediğim her sözcük, adamın saplantısının doğuracağı uzun kışın yakıtı olarak depolanıyor, toplanıp biriktiriliyordu.

Clarissa'nın belimde kavuşmuş kollarını ayırarak ona döndüm. Beni sakinleştirmeye çalıştığının ayırdına varamamıştım o sırada. "Aşağı inelim" dedim alçak sesle. "Yapabileceğimiz bir şey olabilir." Ses tonumdaki yumuşamayı, o sanatsal alçalışı duyuyordum. Bir pembe dizideydim. *Adam, kadınıyla konuşur.* Bu, iki kişinin sarmaş dolaş olduğu bir yakınlaşma sahnesiydi.

Clarissa elini omzuma koydu. Sonradan o anda aklından beni tokatlamak geçtiğini söyledi. "Joe" dedi. "Biraz sakin olmalısın."

"Ne oluyor?" dedim daha yüksek bir sesle. Adamın biri çayırda yatmış ölüyordu ve kimse kılını kıpırdatmıyordu. Clarissa bana baktı, sözcükler dilinin ucundaydı sanki, ama neden sakin olmam gerektiğini söylemedi bana. Arkamı dönüp çimenlerin üzerinde

oturmuş, ne yapılacağını söylememi bekleyen –ben öyle sanıyordum– ötekilere seslendim: "Adamın yanına iniyorum. Gelen var mı?" Yanıt beklemeden tepeden inmeye başladım, bacaklarımdaki pelteleşmenin bilincinde olduğumdan küçük adımlarla ilerliyordum. Yirmi saniye sonra arkama baktım. Kimse kımıldamamıştı.

Aşağı doğru indikçe yaşadığım manik ruh hali geçmeye başladı ve kararımda kıstırılmış ve yapayalnız hissettim kendimi. Korku da vardı, ama tam olarak benim içimde değil, arazide, ortalığı bir sis gibi kaplamış, merkezde yoğunlaşan bir korku. Artık dönme şansım olmadan içine giriyordum bu sisin, çünkü beni izliyorlardı ve geri dönmek tepeyi tırmanmak anlamına gelecekti, daha da utanç verici olurdu bu. O aşırı coşkulu hal kaybolurken yerini korkuya bıraktı. Karşılaşmak istemediğim ölü adam çayırın ortasında beni bekliyordu. Onu can çekişirken bulmak daha da kötü olurdu. O zaman tek başıma, o saçma sapan parti hilelerini andıran ilkyardım tekniklerimle yaklaşacaktım adama. O da yutmayacaktı bu numaraları. Yine ölecekti nasılsa, ama ölümü benim ellerimden, benim ellerimle olacaktı. Dönüp Clarissa'ya seslenmek istedim, ama beni izliyorlardı, biliyordum, yukarıda o kadar yaygara koparmıştım ki utanç duyuyordum düştüğüm durumdan. Bu uzun iniş benim cezamdı.

Tepenin eteğine sıralı budanmış söğütlerin yanına vardım, kuru bir hendeği geçerek dikenli tellerden yapılmış bir çitin üzerinden atladım. Artık beni göremeyecekleri bir yerdeydim ve kusmak istiyordum. Bunun yerine bir ağaç gövdesine işedim. Elim fena halde titriyordu. Sonra olduğum yerde durdum, çayırın ortasına doğru yollanacağım anı ertelemeye çalışıyordum. Gözlerden uzak olmak, kızgın çöl güneşinde bir gölge bulmak kadar güçlü bir bedensel rahatlamaydı. Logan'ın nerede olduğunu biliyordum, ama bu uzaklıktan bile ona bakma girişiminde bulunmadım.

Adamın yere çakılma ânında başını kaldırmayan koyunlar, aralarından geçtiğim sırada gözlerini üzerime dikip, gerileyip yalpalayarak kaçıştılar. Biraz daha iyi hissediyordum kendimi. Logan'ı görüş alanımın dışında tutmaya çalışıyordum, ama yine de yerde dümdüz yatmadığının farkmdaydım. Arazinin ortasında bir çıkıntı vardı, adamın var olan ya da olmayan benliğine ait güdük bir anten gibi dikiliyordu. Aramızda ancak yirmi metre kaldığında onu görme iznini verdim kendime. Arkası bana dönük olarak dimdik oturuyordu, meditasyon yapar ya da Harry ve balonun sürüklendiği

yöne gözlerini dikmiş bakar gibiydi. Duruşunda bir dinginlik vardı. Yaklaştım, ona görünmeden arkadan yaklaşıyor olmak içgüdüsel bir rahatsızlık hissetmeme neden oluyordu, ama yüzünü henüz göremiyor olmaktan memnundum. Hâlâ yaşamasına olanak verecek bir teknik, fizik yasası ya da işlem olabileceği inancına tutunuyordum. Orada hiç sesi çıkmadan, yaşadığı korkunç deneyimden sonra toparlanmaya çalışır gibi oturuyor olması beni umutlandırdı ve kimsenin beni duymayacağını bilerek, aptalca boğazımı temizleyerek, "Yardım ister misin?" dedim. O anda çok da saçma gelmemişti. Gömleğinin yakasında kıvrılmış saçlarını, kulaklarının üzerindeki, güneşte yanmış tenini görebiliyordum. Tüvit ceketi lekesizdi, biraz tuhaf bir biçimde sarkıyordu üzerinden, omuzları olması gerekenden daha dardı sanki. Bir yetişkinin omuzları değildi bunlar. Boynun dibinden omuzlara doğru bir açılım yoktu. İskelet yapısı içine çökmüş, ortaya kalın bir sopanın ucuna oturtulmuş bir kafa çıkmıştı. Bunu görünce, benim dinginlik olarak algıladığım şeyin aslında *yokluk* olduğunun farkına vardım. Orada kimse yoktu. Bu sessizlik cansızlığa özgüydü; daha önce de ceset görmüştüm, bilim öncesi çağlarda insanların neden ruhu icat etme ihtiyacı duyduklarını bir kez daha anladım. Akşam güneşinin gökyüzünde kayboluşu kadar açıktı bu. Sayısız ilintili sinirsel ve biyokimyasal etkileşimin sona ermesi bir araya gelince, çıplak göze sönmüş bir kıvılcım ya da gerekli tek bir ana unsurun yok oluşu gibi görünür. Kendimizi bilimsel yönden ne kadar donanımlı görsek de, ölüler karşısında duyduğumuz korku ve saygı bizi şaşırtır. Belki de gerçekte bizi şaşırtan şey yaşamdır.

Cesedin çevresinde dolanmaya başlarken kendimi korumak için sarıldığım düşüncelerdi bunlar. Adamın bedeni toprakta küçük bir çukur açmıştı. Logan'ın yüzünü görene dek onun ölüsünü de görmedim, gerçi yüzüne de kısa bir bakış attım yalnızca. Teninde bir hasar yoktu, ama gördüğüm şeye insan yüzü demek zordu, çünkü kemik yapısı dağılmış ve perspektif anlayışı Picasso benzeri bir yaklaşımla altüst edilmişti. Gözlerin dikey bir çizgide duruşu belki de benim hayal gücümün ürünüydü. Arkamı dönünce Parry'nin bana doğru geldiğini gördüm. Beni yakından izlemiş olmalıydı, çünkü şu anda bile konuşma mesafesindeydi. Ağaçların altında durduğum zaman beni görmüş olmalıydı.

Logan'm kafasının üzerinden onun yavaşlamasını izledim, "Ona dokunma, sakın dokunma" dedi.

Öyle bir niyetim yoktu zaten, ama hiçbir şey söylemedim. Parry'ye, onu ilk kez görür gibi bakıyordum. Elleri belinde durmuş, Logan'a değil, bana dikmişti gözlerini. O anda bile ilgisi adamdan çok bana yönelmişti. Bana bir şey söylemeye gelmişti. Uzun boylu, sıska bir adamdı, sadece kemik ve kirişlerden oluşuyordu bedeni sanki, formda görünüyordu. Üzerinde kot pantolon vardı, ayağındaysa kırmızı bağcıklı yepyeni spor ayakkabıları. Logan'm tersine, kemikleri hafifçe çıkıktı. Deri kemerin üzerindeki parmak eklemleri genişti, beyaz ve gergin cildinin altında sıkıca bükülmüşlerdi. Elmacık kemikleri de dar ve çıkıktı, atkuyruğu da eklenince adam soluk benizli Kızılderili savaşçılarını andırıyordu. Görünüşü etkileyici, hatta biraz ürkütücüydü. Ama sesi her şeyi açığa vuruyordu. Biraz kararsız, hiçbir bölgeye özgü olmayan, ama –unutulmak istenen bir geçmiş ya da bir özenti sonucu– Doğu Londra şivesinden izler ya da alıntılar taşıyan bir konuşma tarzı vardı. Parry'de de kendi kuşağına özgü, düz bir ifadeyi soru cümlesi gibi vurgulayarak söyleme alışkanlığı vardı – kötü bir Amerikalı veya Avustralyalı taklidiydi ya da bir dilbilimciden duyduğum kadarıyla, göreceli yargılarda başarısız, dünyayla ilgili konuşmaya gelince aşırı kararsız ve sıkılgan insanlarda görülüyordu bu.

Elbette o sırada bunların hiçbiri aklımda yoktu. Tek duyduğum, güçsüzlük belirten bir iniltiydi, sonra rahatladım. "Clarissa çok meraklandı. Ben de arkandan gelip iyi olup olmadığına bakmak istedim."

Sessizliğim düşmancaydı. İnsanlara adlarıyla hitap etmesinden, hatta Clarissa'nın aklından geçenleri okuduğunu iddia etmesinden hoşlanmayacak kadar yaşlıydım. O anda Parry'nin adını bile bilmiyordum. Aramızda ölü bir adam oturuyor da olsa, toplumsal ilişki kuralları hâlâ işliyordu. Daha sonra Clarissa'nm söylediğine göre, Parry yanına yaklaşarak ona kendini tanıtmış, sonra arkasını dönüp yokuş aşağı peşimden gelmişti. Clarissa ona benimle ilgili hiçbir şey söylememişti.

"İyi misin?"

"Beklemekten başka yapabileceğimiz bir şey yok" diyerek, başımla bir sonraki otlağın kıyısındaki yolu işaret ettim.

Parry birkaç adım daha yaklaşarak Logan'a, sonra yine bana baktı. Gri-mavi gözleri ışıldıyordu. Heyecanlıydı, ama bu heyecanın boyutlarını kimse kestiremezdi. "Aslında, sanırım yapabileceğimiz bir şey var."

Saatime baktım. Acil durum hattını aramamdan bu yana on beş dakika geçmişti. "Sen yap" dedim. "Ne istiyorsan onu yap."

"Bu birlikte yapabileceğimiz bir şey" derken yerde uygun bir bölge arıyordu gözleriyle. Cesetle ilgili ahlakdışı, uygunsuz bir şey yapılmasını önerdiğine ilişkin korkunç bir düşünce belirdi kafamda. Eğildi, bunu yaparken de bir bakışla kendisine katılmaya çağırdı beni. O anda uyandım. Dizlerinin üstüne çökmüştü.

"Yapabileceğimiz şey" dedi, alaya alınmasını engelleyecek bir ciddiyetle, "birlikte dua etmek." Karşı koyma fırsatım olmadan –ki bu olanaksızdı çünkü dilim tutulmuştu– "Zor olduğunu biliyorum" dedi. "Ama göreceksin, yardımcı olacak. Böyle zamanlarda hep yardımı dokunur."

Logan ve Parry'den bir adım uzaklaştım. Kendimden utanmıştım, aklıma gelen ilk düşünce, gerçekten inançlı bir kişiye saygısızlık etmemekti. Ama kendimi tuttum, çünkü o bana saygısızlık edip etmediğini düşünmüyordu.

"Kusura bakma" dedim yumuşak bir ses tonuyla. "Benim o işlerle pek ilgim yoktur."

Parry çömeldiği yerden mantıklı bir konuşma yapmaya çalıştı: "Bak, birbirimizi tanımıyoruz ve bana güvenmek için bir nedenin yok. Ama Tanrı bizi bu trajedide bir araya getirdi ve bundan gerekli anlamı çıkarmamız lazım." Sonra, benim kıpırdamadığımı görünce ekledi: "Sanırım senin dua etmek için özel ihtiyaçların var."

Omuz silktim ve "Üzgünüm. Sen devam et" dedim. Hiç de öyle olmadığım halde kaygısız olduğum izlenimini uyandırmak için ses tonuma biraz Amerikalılık kattım.

Parry vazgeçmiyordu. Hâlâ dizlerinin üstündeydi. "Sanırım anlamıyorsun. Bunu bir tür görev olarak görmemelisin. Sanki kendi ihtiyaçların karşılık bulacakmış gibi düşünmelisin. Bunun benimle bir ilgisi yok aslında, ben yalnızca bir haberciyim. Bu Tanrı'nın bir armağanı."

Adam üstüme geldikçe, utancımın son kırıntıları da kayboldu. "Teşekkürler, ama hayır."

Parry gözlerini kapatıp derin bir soluk aldı, dua etmekten çok güç toplamayı andırıyordu bu yaptığı. Geriye dönüp tepeyi tırmanmaya karar verdim. Uzaklaştığımı fark edince ayaklanıp yanıma geldi. Beni bırakmak istemiyordu gerçekten. İkna etmek için çırpınıyordu ama o sabırlı, anlayışlı yaklaşımını bozmamaya da

kararlıydı. Bir acı duvarının ardından gülümser gibiydi. "Lütfen bu fırsatı kaçırma. Biliyorum, normalde böyle bir şey yapmazsın. Demek istediğim, hiçbir şeye inanmasan da kendini bırak ve söz veriyorum, söz veriyorum..."

Kekeleyerek neye söz verdiğini anlatmaya çalışırken sözünü kestim ve geriye doğru bir adım attım. Ansızın uzanıp bana dokunacağından kuşkulanıyordum. "Bak, üzgünüm. Yukarı dönüp arkadaşıma bakacağım." Clarissa'nın adını onunla paylaşmaya içim elvermedi.

Artık beni tutmanın tek yolunun ses tonunda ciddi bir değişiklik yapmaktan geçtiğini anlamış olmalıydı. Henüz birkaç adım atmıştım ki arkamdan sertçe, "Peki, öyle olsun. Lütfen bana şunu açıklama inceliğini göster" dedi.

Karşı konulmaz bir ses tonuydu bu. Durdum ve arkamı döndüm.

"Seni engelleyen şey tam olarak nedir? Yani, bunun ne olduğunu gerçekten bildiğini söyleyebilir misin bana?"

Bir an için ona yanıt vermemeyi düşündüm – inancının benim açımdan hiçbir yükümlülüğe yol açmayacağını bilmesini istiyordum. Ama sonra fikir değiştirdim ve "Hiçbir şey. Bana engel olan hiçbir şey yok" dedim.

Yeniden bana doğru geliyordu, kolları iki yanında serbestçe salınıyordu, avuçları yukarı dönmüş, parmakları aklı başında ama şaşkına uğramış bir insanın melodramını yansıtacak biçimde açılmıştı. "O zaman neden bir denemiyorsun?" dedi pişkin bir gülüşle. "Belki neye yaradığını anlarsın, sana verebileceği gücü fark edersin. Lütfen, neden denemiyorsun?"

Yeniden duraksadım ve hiçbir şey söylemedim. Sonra adamın gerçeği bilmesi gerektiğine karar verdim. "Çünkü, dostum, dinleyen kimse yok. Yukarıda hiç kimse yok."

Parry'nin başı dikleşti, son derece neşeli bir gülümseme yüzüne yavaşça yayılıverdi. Beni anlayıp anlamadığını merak ediyordum, çünkü Vaftizci Yahya olduğumu açıklamışım gibi bakıyordu yüzüme. O sırada omzunun üstünden, iki polisin parmaklıklı bir kapının üzerinden atladığını gördüm. Otlakta bize doğru koşarlarken biri, filmlerdeki sakar polisleri andırır biçimde, düşmesin diye eliyle şapkasını tutuyordu. Polisler John Logan'ın yazgısının resmi işlemlerini başlatmaya, bana göre ise beni Jed Parry'nin sevgi ve acımasının dalga dalga yayılan gücünden kurtarmaya geliyorlardı.

Üç

O akşam saat altıda eve dönmüş, mutfağımızda oturuyorduk, her şey aynı görünüyordu – kapının üzerindeki demiryolu saati, Clarissa'nın yemek kitapları kütüphanesi, önceki gün gelmiş olan temizlikçi kadının süslü elyazısıyla yazıp bıraktığı not. Kahvaltıda kahve içtiğim fincan ve okuduğum gazete aynı yerde, bir küfür gibi duruyordu. Clarissa eşyalarını yatak odasına taşırken ben masayı temizledim, piknik şarabını açtım ve iki kadeh çıkardım. Yüz yüze oturduk ve konuşmaya başladık.

Arabada pek fazla bir şey konuşmamıştık. Trafiği kazasız belasız atlatıyor olmak bize yetmişti. Şimdi her şey sel gibi akıyordu – başarısızlık değerlendirmesi, olayı yeniden yaşama, özetleme, yas provası ve yaşadığımız dehşeti içimizden atabilmek için şeytan çıkarma. O akşam olayları, algılamalarımızı, bunları yerlerine oturtmak için kullandığımız deyim ve sözcükleri o kadar çok yineledik ki, dışarıdan bakan biri bu konuşmaların törensel bir yanı olduğunu, söylenenlerin betimlemenin ötesinde, sihirli sözcükler olduklarını sanırdı. Bu yinelemeler rahatlatıcıydı, tıpkı şarap kadehlerinin o alışıldık ağırlıklarının ve bir zamanlar Clarissa'nın büyükannesine ait olan çam masanın damarlarının rahatlatıcı oluşu gibi. Masanın yüzeyinde, üzerinde bıçak izleri olan kenarlara yakın düzgün, belli belirsiz girintiler vardı, bizimkiler gibi dirseklerin aşındırması yüzünden olduklarını düşünürdüm hep. Kim bilir ne krizler, ne ölümler tartışılmıştı bu masanın çevresinde.

Clarissa aceleyle kendi hikâyesinin başlangıcını aktardı, balona asılmamızı, halatlar ve adamların aptalca birbirine dolanmaları sonucu oluşan düğümü, bağrışmaları, küfürleri, yardım etmek için yanımıza gelişini, ancak asılacak boş bir halat bulamayışını anlattı. Birlikte pilot James Gadd'e ve beceriksizliğine lanet yağdırdık, ne var ki sözlerimiz bizi, Logan'ın ölümünü engellemek için yapmış olmamız gereken şeylere ilişkin düşüncelerden koruyamadı. Sonra akşamın başından beri birçok kere yaptığımız gibi, aradakileri atlayarak Logan'ın halatı bıraktığı âna geldik. Ben adamın düşmeden

önce nasıl havada asılı kalır gibi olduğundan söz ettim, o da o anda aklına geliveren Milton'ın bir dizesini yineledi: *Alevler içinde baş aşağı düşüverdi, Tanrısal göklerden.* Ama o andan defalarca gerileyerek uzaklaştık, çevresinde döndük, sezdirmeden yaklaştık ona, sonunda da köşeye kıstırıp sözcüklerle evcilleştirdik onu. Tekrar balonla ve iplerle mücadele etmeye giriştik. Suçluluk duygusu mide bulantısı yapıyordu bende, ama henüz bundan söz etmeye hazır değildim. Clarissa'ya halatın kestiği ellerimi gösterdim. Gassac'yı yarım saatten az bir sürede devirmiştik. Clarissa ellerimi dudaklarına götürerek avuçlarımı öptü. Gözlerine bakıyordum –o muhteşem, sevecenlik dolu yeşil gözlere– ama bu an çok sürmedi, çünkü böylesi bir huzuru yaşamaya iznimiz yoktu. Clarissa irkilerek, "Tanrım, nasıl düştü ama!" diye bağırdı, ben de telaşla yerimden fırlayarak bir şişe Beaujolais aldım raftan.

Yine adamın düşüşüne, yere inmesinin ne kadar sürdüğüne gelmişti sıra, iki saniye mi üç mü. Ânında konuyu değiştirerek polisten, ambulans görevlilerinden söz açtık. Greene'i taşıyan görevlilerden birinin sedyeyi tutmaya gücünün yetmeyişinden, Lacey'nin tarlayı geçerken ona yardım edişinden, Logan'ın arabasını götüren çekiciden söz ettik. Boş arabanın Oxford'da, Bayan Logan ve iki çocuğunun bekledikleri eve teslim edilişini gözümüzde canlandırmaya çalıştık. Ama bu da dayanılmazdı, o yüzden kendi hikâyelerimize döndük yine. Anlatılar sırasında ilk seferde değinmekten çekindiğimiz, şöyle bir dokunup geçtiğimiz ve sonra yeniden ele aldığımız düğümler, dehşet ağları da ortaya çıkıyordu. Bir hücredeki tutuklulardık, bir duvardan ötekine koşarak kafamızla vura vura itiyorduk duvarları. Gitgide büyüyordu hücremiz.

Jed Parry'den söz ederken kendimizi daha kaygısız hissettiğimizi anımsamak şimdi bana tuhaf geliyor. Clarissa adamın ona yaklaşıp adını söyleyerek kendini tanıtmasından, kendisinin de adını söyleyerek buna karşılık verişinden söz etti. El sıkışmamışlardı. Sonra Parry arkasını dönmüş, tepeden aşağı inerek beni izlemişti. Ben de komiklik olsun diye dua etme hikâyesini anlatarak Clarissa'yı güldürdüm. Parmaklarını benimkilere kenetleyerek elimi sıktı. Onu sevdiğimi söylemek istedim, ama ansızın Logan girdi aramıza, dimdik, kımıltısız oturuyordu. Onu betimlemek zorundaydım. Sonradan anımsadığım haliyle bu sahne gördüğüm halinden kötüydü. O sırada yaşadığım şokun etkisiyle tepkisizleşmiştim

herhalde. Clarissa'ya adamın yüz hatlarının yanlış yerlerden sarkar gibi duruşunu anlatmaya başladım, sonra bunu yarıda keserek o zamanla bu zaman arasındaki farktan söz ettim; düşsel bir mantık, yaşanan korkunç bir şeyi nasıl da sıradanlaştırmıştı, Logan yerde dağılmış bir biçimde otururken Parry ile yaptığım konuşmayı nasıl önemsememiştim. Bunları söylerken hâlâ Logan'dan söz etmekten kaçındığımı fark ettim, başladığım betimlemeyi tamamlamaya çekinmiştim çünkü olanları hâlâ sindirebilmiş değildim ve bunu da Clarissa'ya söylemek istiyordum. Belleğimin, duygularımın ve açıklamalarımın girdabına çekildiğim sırada beni sabırla izledi. Gerekli sözcükleri seçebiliyordum seçmesine, ama düşüncelerimin hızına yetişemiyordum. Clarissa iskemlesini geriye iterek masanın benim oturduğum yanma geldi. Başımı göğüslerine doğru bastırdı. Sustum ve gözlerimi kapadım. Kazağının iplikleri arasında açık havanın kokusu geldi burnuma, önümde açılan gökyüzünü görür gibi oldum.

Kısa süre sonra yine yerlerimizi almış, iş başındaki zanaatkârlar gibi masanın üzerine eğilmiş, anıların keskin uçlarını biliyor, dile getirilemeyenleri çekiçle döverek sözcüklere dönüştürüyor, birbirinden bağımsız algıları ipliğe dizerek anlatı haline getiriyorduk. Sonra Clarissa yine düşüşe, Logan'ın halatı bırakarak aşağı kaydığı, son bir değerli saniye boyunca havada asılı kaldığı ve sonra kendini bıraktığı âna getirdi konuyu. Dönmesi gereken nokta, yaşadığı şokun asılı kaldığı görüntü buydu. Söylediklerini yineledi, *Kayıp Cennet*'ten alıntı dizeleri de. Arkasından, adamın düşüşü sırasında kendisinin de benzer bir kurtuluşu arzuladığını söyledi. Bu görüntünün ona çağrıştırdığı şeyler, Milton'ın cennetten atılan günahkârları değil, meleklerdi, iyilik ve adaletin bulutların altından süzülerek düşmekte olan adamı kucaklayan altın bir siluette vücut bulmasıydı. Bu çılgın, düşünce yüklü anda, Logan'ın düşüşü hiçbir meleğin karşı koyamayacağı bir çağrı gibi gelmişti Clarissa'ya, ölümü ise onların var olmadıklarının kanıtı. Kanıta gerek mi vardı diye sormak istedim, ama Clarissa elimi tutuyordu, "O iyi bir adamdı" dedi birden yalvarır gibi bir sesle, sanki adamı mahkûm etmek üzereymişim gibi. "Çocuk sepetteydi ve Logan onu bırakmadı. Onun da çocukları vardı. İyi bir adamdı."

Clarissa yirmili yaşlarının başında geçirdiği basit bir cerrahi müdahale nedeniyle çocuk sahibi olamıyordu. Hastane dosyasının

bir başkasımnkiyle karıştırıldığına inanıyordu, ama bunu kanıtlamanın yolu yoktu, uzun süren bir yasal mücadelenin yolu da gecikmeler ve engellerle kesilmişti. Zamanla üzüntüsünü kalbine gömerek yaşamını yeniden inşa etmişti, çocukların da bunun bir parçası olmasını sağlayarak. Yeğenler, vaftiz çocukları, komşuların ve eski arkadaşlarının çocukları ona bayılırdı. Doğum günlerinde ve Noellerde hiçbirini unutmazdı Clarissa. Evimizde yarı çocuk odası, yarı genç odası işlevi gören, çocukların ve gençlerin zaman zaman kaldıkları bir oda vardı. Dostlarımız Clarissa'yı başarılı ve mutlu bir insan olarak değerlendiriyorlardı, haklılardı da. Ne var ki ara sıra da olsa o eski kaybı canlandıracak bir şeyler oluyordu. Balon kazasından beş yıl önce –henüz birbirimizi iki yıldır tanıyorduk– Clarissa'nın üniversiteden iyi bir arkadaşı olan Marjorie ender rastlanan bir bakteriyel enfeksiyon nedeniyle dört haftalık bebeğini kaybetmişti. Clarissa bebek beş günlükken onu görmeye Manchester'a gitmiş, orada bir hafta kalarak çocuğun bakımına yardım etmişti. Bebeğin ölüm haberi onu yıktı. Bu denli sarsıcı bir kedere tanık olmamıştım o güne kadar. Nedeni bebeğin yazgısından çok, Marjorie'nin kaybını kendi kaybı gibi yaşamasıydı. Clarissa'nın hayalet bir bebek için duyduğu yastı açığa çıkan ve öfkeli bir sevgiyle hayat buluyordu. Marjorie'nin acısını sahiplenmişti Clarissa. Birkaç gün sonra savunma mekanizması yeniden çalışmaya başlamış, kendini elinden geldiğince arkadaşına yardım etmeye adamıştı.

Bu, uç bir örnekti. Başka zamanlarda doğmamış çocuk anlık bir kımıltıyla kendini gösteriyordu. Şimdi Clarissa, John Logan'da, kendisinin yaşadığı türden bir kaybı yaşamamak için ölümü göze alan bir adam görüyordu. Çocuk kendi çocuğu değildi, ama o da bir babaydı ve bunun ne anlama geldiğini biliyordu. Adamın sevgisi Clarissa'nın kalkanlarını delip geçmişti. Nasıl da yalvaran bir sesti o – "O iyi bir adamdı". Kendi geçmişinden, hayalet çocuğundan bağışlanma diliyordu Clarissa.

Kabullenmesi güç olan gerçek şuydu ki, Logan bir hiç uğruna ölmüştü. Sepetteki çocuk, Harry Gadd, yara almadan kurtulmuştu. Ben halatı bırakmıştım. John Logan'm ölümüne yardımcı olmuştum. Ama suçluluk duygusunun neden olduğu mide bulantısını yeniden hissederken, kendimi yaptığımın doğru olduğuna inandırmaya çalışıyordum. Başka türlü davransaydım Logan ve ben birlikte

yere çakılmış olabilirdik, Clarissa bu gece burada tek başına oturuyor olacaktı o zaman. Akşamüstü geç saatlerde polisten çocuğun on sekiz kilometre batıda yara almadan yere indiğini öğrenmiştik. Yalnız kaldığının bilincine vardığında kendini kurtarmak için bir şeyler yapmak durumunda kalmıştı. Artık dedesinin paniğe kapılmasından korkmadığı için denetimi ele almış ve doğru şeyleri yapmıştı. Balonun elektrik tellerinin üstüne yükselmesini beklemiş, sonra gaz supabını çekerek bir köyün yanındaki araziye yumuşak bir iniş yapmıştı.

Clarissa suskunlaşmıştı. Çenesini parmaklarının boğumlarına dayamış, gözlerini masanın damarlarına dikmişti. "Evet" dedim sonunda. "O çocuğu kurtarmak istedi." Clarissa yavaşça başını iki yana salladı, dile getirilmemiş bir düşünceyi onaylarcasına. Bekledim, onun düşünceleriyle başa çıkabilmesine yardım etmek için kendiminkilerden kaçmak işime geliyordu. Onu izlediğimin farkındaydı, başını kaldırdı. "Bunun bir anlamı olmalı" dedi donuk bir sesle.

Duraksadım. Bu yaklaşım hiçbir zaman hoşuma gitmezdi. Logan'ın ölümü anlamsızdı – zaten şokta olmamızın bir nedeni de buydu. İyi insanlar bazen acı çekip ölüyorlardı, iyilikleri sınandığı için değil, tam tersine onu sınayacak hiçbir şey, hiç kimse olmadığı için. Bizden başka hiç kimse. Suskunluğum uzun sürmüş olmalıydı, Clarissa birdenbire, "Merak etme Joe" dedi. "Saçmalayarak canını sıkmak istemiyorum. Ama demek istediğim şu: Bütün bu olanlardan bir anlam çıkarmaya nereden başlamalıyız?"

"Yardım etmeye çalıştık ve başaramadık" dedim.

Clarissa gülümsedi ve başını iki yana salladı. Yanına gittim, iskemlesinin yanında durup ona sarıldım ve onu korumak istercesine başını öptüm. O da iç çekerek yüzünü gömleğime bastırdı, kollarını belime sardı. Boğuk bir sesle, "Seni sersem" dedi. "O kadar makulsün ki, bazen çocuk gibi oluyorsun..."

Akılcılık bir tür masumiyet miydi ona göre? Bunun yanıtını alamadım, çünkü elleri kalçalarımdan bacak arama doğru ilerliyordu. Testislerimi avuçladı, bir eli oradayken öteki eliyle kemerimi çözdü, gömleğimi dışarı çıkarıp göbeğimi öptü. "Sana şunu söyleyeyim koca kafa. Birlikte korkunç bir olaya tanık olduk. Yaşananlar kendiliğinden kaybolmayacak, birbirimize yardımcı olmalıyız. Bu da demektir ki birbirimizi daha da çok sevmeliyiz."

Elbette. Bunu niye düşünememiştim? Neden *böyle* düşünmemiştim? Sevgiye ihtiyacımız vardı. Onun bana dokunmasından bile kaçınıyordum, sevgi gösterisinin uygunsuz olduğunu, bunun bir aşırılık, ölüme karşı yapılan bir saygısızlık olduğunu düşünüyordum. Bütün konuşmalar ve yüzleşmeler sona erdikten sonra geri döneceğimiz bir şeydi bu. Clarissa temel olana bir geçiş yapmıştı. El ele yatak odasına gittik. Yatağın kenarına oturdu, giysilerini çıkardım. Boynunu öptüğümde beni kendine çekti. "Ne yaptığımız umurumda değil" dedi. "Hiçbir şey yapmak zorunda değiliz. Sana sarılmak istiyorum sadece." Yorganın altına girdi, ben soyunurken dizlerini göğsüne çekti. Yatağa girdiğimde kollarım boynuma doladı ve yüzümü yüzüne yaklaştırdı. Bu şekilde kuşatılmaya bayıldığımı biliyordu. Bir yere ait olduğumu, köklerimin olduğunu ve kutsandığımı hissediyordum o bana böyle sarıldığında. Ben de onun kapattığı gözlerini bana öptürmeyi sevdiğini biliyordum, sonra burnunu, yanaklarını öpüyordum, uyku saati gelmiş bir çocuğu öpercesine, ardından da dudaklarını buluyordum.

Sık sık iskemle tepelerinde giyinik bir halde zaman harcadığımız için kendimize kızıyorduk, oysa aynı şeyi yatakta, yüz yüze ve çırılçıplakken de yapabilirdik. Sevişme öncesindeki o değerli anlar, "ön sevişme" dedikleri o yanıltıcı tıbbi terimle amacına uygun olmayan biçimde tanımlanıyordu. Dünya küçülüp derinleşir, seslerimiz bedenlerimizin sıcaklığına gömülür, konuşmamız çağrışımlarla dolu, önceden kestirilemez bir hal alırdı. Her şey dokunma ve soluktan ibaret olurdu. Yalın sözler gelirdi dilimin ucuna, ama bunları söylemezdim çünkü çok sıradandılar – *İşte başladık* ya da *Yine bu* ya da *İşte bu* gibi. Yinelenen bir düşteki anlar gibi, bu sınırsız, günahsız dakikalar yeniden onlara dönünceye kadar unutuluyordu. Döndüğümüzdeyse hayatımız yine o temel şeylere dönüyor ve yeniden başlıyordu. Sözler bittiğinde ağız ağıza yatıyor, bu tam da bu girizgâhtan dolayı bizi daha da bağlayan birleşmeyi erteliyorduk.

İşte yine başlamıştık, işte buydu; bu, kurtuluştu. Yatak odasının kasvetinin ötesindeki karanlık sonsuz ve ölüm kadar soğuktu. Sonsuz bir boşluktaki sıcak bir noktaydık. İçimiz öğleden sonra yaşananlarla doluydu, ama onları sözlerimize almıyorduk. "Nasıl hissediyorsun kendini?" diye sordum.

"Korkuyorum" dedi. "Çok korkuyorum."

"Ama öyle görünmüyorsun."

"İçimin ürperdiğini hissediyorum."

Bizi yeniden Logan'a götürecek yolu izlemek yerine, ürperti ve titreme öyküleri anlattık birbirimize ve bu konuşmalarda hep olduğu gibi, çocuklukta yaşadıklarımızdan söz ettik. Clarissa yedi yaşındayken Galler'e gitmişti. Beş yaşındaki bir kuzeni yağmurlu bir sabah ortadan kaybolmuş ve aradan altı saat geçmesine karşın bulunamamıştı. Polisler gelmiş, yanlarında iz süren iki köpek getirmişlerdi. Köylüler eğreltiotu yığınlarını taramış, bir helikopterse yukarıdan arama yapmıştı. Hava kararmak üzereyken küçük kız bir ahırda, bir çuval bezinin altında uyurken bulunmuştu. Clarissa o akşam kiralık çiftlik evinde esen bayram havasını unutamamıştı. Kızın babası olan amcası sonuncu polis memurunu da kapıdan uğurlamıştı. Adam geri gelirken sendelemiş, kendini bir koltuğa atmıştı. Bacakları deli gibi titremişti, çocuklar hayretle izlerken yengeleri gelip adamın bacaklarını ovmuştu. "O anda bunu kuzenimin aranmasıyla ilişkilendirmemiştim. Çocukken gözlemlediğiniz tuhaflıklardan biriydi yalnızca. Sarhoşluk dedikleri bu olsa gerek diye düşünmüştüm, pantolonun içinde titreşen iki diz."

Ben de on bir yaşındayken insanların önünde ilk kez trompet çalışımı anlattım. O kadar gergindim ve ellerim öyle çok titriyordu ki enstümanı ağzıma dayayamıyor, doğru sesi çıkarmak için dudaklarımı gerektiği gibi geremiyordum. Sonunda ağızlık kısmını dişlerimin arasına sıkıştırıp kaymasını önlemek için iyice sıktım, kendi bölümümü yarı söyledim, yarı boru sesi çıkararak çaldım. Çocukların Noel orkestrasının gürültüsü arasında kimse fark etmedi bunu. Clarissa, "Şimdi de banyoda trompet taklidini iyi yapıyorsun" dedi.

Titremelerden dansa geçtik (ben nefret ederim, o bayılır), oradan da aşka. Birbirimize âşıkların söylemekten ve duymaktan asla bıkmadıkları şeyleri söyledik. "Tam anlamıyla delirdiğini de gördüm ya, seni daha da çok seviyorum artık" dedi Clarissa. "Bizim akılcı, aklını yitirdi sonunda!"

"Bu daha başlangıç" diyerek söz verdim ona. "Beni izlemeye devam et."

Logan'ın yere çakılmasından sonraki davranışlarımla ilgili bu ima büyüyü bozdu, ama yalnızca yarım dakika kadar. Bunu izleyen şeyler bir barışmanın getirdiği katıksız duygusallıkla pekişti, sanki

bir hafta süren, tehdit ve hakaretlerle dolu kötü bir kavga karşılıklı bağışlamayla son buluyordu. Bağışlayacak bir şeyimiz yoktu, yaşadığımız ölüm olayıyla ilgili olarak birbirimizi temize çıkarmaya çalışıyorduk sanırım. Ama her duygulanım dalgasıyla kıyıya vuran duygulardı bunlar. Bu derin coşkuyu yaşamak için ağır bir bedel ödemiştik; Oxford'da, adeta çöldeymişçesine etrafından yalıtılmış halde duran karanlık bir evin görüntüsünü kafamdan atmak zorunda kalmıştım; evin üst kattaki bir penceresinden iki şaşkın çocuk, annelerinin asık suratlı ziyaretçilerinin gelişini izliyordu.

Sonra uyuyakaldık, yaklaşık bir saat sonra uyandığımızda acıkmıştık. Üzerimizde sabahlık ve ropdöşambrla yeniden mutfağa dönüp buzdolabını yağmalarken yanımızda birilerinin olmasını istediğimizi fark ettik. Clarissa telefona sarıldı. Duygusal rahatlama, seks, ev, şarap, yemek, insanlarla beraber olmak – bütün dünyamızı yeniden yerli yerine oturtmak istiyorduk. Yarım saat sonra dostlarımız Tony ve Anna Bruce ile oturmuş, ısmarladığım Tayland yemeklerini yiyor ve onlara hikâyemizi anlatıyorduk. Bir ağızdan aktardık hikâyeyi, bir süre ara vermeden birimiz konuşuyor, arada öteki söze girse de konuşmayı sürdürüyordu, bazense susarak birbirimize veriyorduk sözü. Bir ağızdan konuştuğumuz da oluyordu, her şeye karşın öykü tutarlılık kazanıyor, biçimleniyor ve güvenlikli bir noktadan anlatılıyordu. Dostlarımızın o dikkatli, anlayışlı yüz ifadelerinin bizi dinledikçe umutsuzlaşmasını izledim. Yaşadıkları şok bizimkinin bir gölgesiydi yalnızca, o duygunun iyi niyetli bir taklidi olmaktan öteye geçmiyordu, bu nedenle de yaşananı abartmak, deneyimi ve onun anlatı yoluyla aktarımını birbirinden ayıran uçuruma abartı sözcüklerinden bir halat sarkıtmak geliyordu insanın içinden. Günler ve haftalar boyunca Clarissa ve ben hikâyemizi birçok kez dostlarımıza, iş arkadaşlarımıza ve akrabalarımıza anlattık. Aynı deyimleri, aynı sıfatları aynı sırayla kullandığımı fark ettim. Olayları azıcık da olsa yeniden yaşamadan, hatta anımsamadan anlatmak olası hale gelmişti.

Tony ve Anna sabahın erken saatlerinde gittiler. Onları uğurlayıp geri geldiğimde Clarissa bazı ders notlarına göz atıyordu. Elbette, izin dönemi sona ermişti. Ertesi gün pazartesiydi ve ders anlatmaya başlayacaktı. Çalışma odama giderek takvimime baktım, oysa yapmam gerekenleri biliyordum, iki toplantım ve saat beşten önce bitirilmesi gereken bir yazım vardı. Bir anlamda bu felaket

karşısında iyi korunuyorduk. Birbirimize ve bir sürü eski dosta sahiptik. Ve sevdiğimiz işlere kendimizi vererek gereklilikleri yerine getirmeliydik. Masa lambasının ışığında durup, masanın üzerine yayılmış yarım düzine kadar yanıtlanmamış mektuba baktım, bu bana güven verdi yeniden.

Bir yarım saat daha konuştuk, ancak bunun nedeni yatağa gitmek için kımıldayamayacak kadar yorgun olmamızdı. Saat iki gibi bunu başardık. Işığı söndüreli beş dakika olmuştu ki telefon çaldı ve beni az önce daldığım uykudan sıçrattı.

Söylediklerini tam olarak anımsadığıma eminim. "Joe, sen misin?" dedi. Yanıt vermedim. Sesi tanımıştım. "Sadece şunu bilmeni istiyorum, ne hissettiğini anlıyorum. Ben de aynı şeyi hissediyorum. Seni seviyorum."

Telefonu kapadım.

Clarissa yastığın içine doğru homurdandı. "Kimmiş?"

Yorgunluktan mı, yoksa onu koruma güdüsüyle mi arayanı gizledim bilmiyorum, ama o akşam ilk ciddi hatamı yaptım ve yanıma dönerek ona, "Önemli değil. Yanlış numara. Uyu hadi" dedim.

Dört

Ertesi sabah uyandığımızda bu olaylar hâlâ yatağımızın üzerinde uçuşuyordu, ancak yükümlülüklerle dolu gün bize ilaç gibi gelecekti. Clarissa, üniversite öğrencilerine Romantik şiir üzerine bir seminer vermek için saat sekiz buçukta evden çıktı. Daha sonra bölümündeki bir yönetim toplantısına katıldı, bir iş arkadaşıyla öğle yemeği yedi, dönem ödevlerine not verdi, Leigh Hunt üzerinde çalışan bir mezuna bir saatlik danışmanlıkta bulundu. Saat altıda eve geldiğinde ben hâlâ dışarıdaydım. Telefon görüşmeleri yaptı, duş aldı ve on beş yıllık evliliği çökmek üzere olan erkek kardeşiyle akşam yemeğine çıktı.

Ben de sabahleyin duş aldım. Kahve termosunu çalışma odama götürdüm ve on beş dakika boyunca serbest çalışan insanları baştan çıkaran şeylere –gazeteler, telefon görüşmeleri, hayaller– yenilebileceğimi düşündüm. Duvarlara bakarak dalıp gitmek için o kadar çok malzeme vardı ki elimde. Ama kendimi toparladım ve bir Amerikan dergisi için hazırladığım, Hubble teleskopu hakkındaki yazıyı bitirdim.

Bu proje yıllardır ilgimi çekiyordu. Modaya uymayan bir yüreklilik ve yücelikle, hiçbir askeri amaca hizmet etmeden, kısa süreli kâr amacı gütmeden oluşturulmuştu ve yalın, asil bir güdüyle yola çıkılmıştı: Daha fazla bilmek ve anlamak. İki buçuk metrelik ana yansıtıcının olması gerekenden santimetrenin yirmi binde biri kadar daha düz olduğu ortaya çıktığında, dünyadakilerin tepkisi hayal kırıklığı olmamıştı. Dünya çapında bir coşku, şeytani bir haz, neşe ve kutlama havası esmişti. *Titanic*'in batışından beri teknisyenlerimize karşı acımasızlaşmış ve onların savurgan hırslarını küçümser olmuştuk. Bu, o güne kadar yapılanlar arasında, uzaydaki en büyük oyuncağımızdı, söylenene bakılırsa dört katlı bir apartman büyüklüğündeydi, retinalarımıza mucizeler getirmek üzere üretilmişti; evrenin kökenine ilişkin görüntüler, zamanın başlangıcına dayanan köklerimizi gözler önüne seren fotoğraflar olacaktı bu mucizeler. Ama başarısız olmuştu, nedeniyse yazılımdan kaynaklanan algo-

ritmik bir gizem değil, herkesin anlayabileceği türden bir hataydı – miyopluk ve o eski zımpara-cila hatası. Hubble, televizyondaki stand-up komedilerinin baş malzemesi haline geldi, bela ve moloz* gibi sözcüklerle uyaklıydı ve Amerika'nın son dönemdeki endüstriyel çöküşünün bir kanıtı oldu.

Hubble tasarım açısından oldukça görkemliydi, kurtarma operasyonu ise teknolojik açıdan. Yüzlerce saat uzayda yüründü, hatalı lensin kenarlarına acımasız bir doğrulukla on tane düzeltici yansıtıcı takıldı, aşağıda, kontrol merkezinde ise bilim insanları ve bilgisayar gücünden oluşan bir Wagner orkestrası vardı. Teknik açıdan Ay'a insan göndermekten zordu. Hata düzeltildi, on iki milyar yıllık fotoğraflar net ve doğru bir biçimde elde edildi, dünya –bir günlüğüne– ukalalığı bırakarak hayrete düştü ve sonra yoluna devam etti.

İki buçuk saat aralıksız çalıştım. O sabah yazımı yazarken beni rahatsız eden şey, ne olduğunu bilemediğim bir kaygı, bedensel bir duyumdu. Hiçbir astronotun düzeltemeyeceği belli hatalar vardır. Benim dünkü hatam gibi. Ama ben ne yapmıştım ya da neyi yapmamıştım? Hissettiğim şey suçluluksa, nerede başlamıştı? Balonun halatlarını tutarken mi, bırakınca mı, daha sonra bedenimde mi, dün gece telefonda mı? Rahatsızlık tenimden içeri işliyordu. Sanki yıkanmamış gibi hissediyordum kendimi. Yazmaya ara verip olayları yeniden düşündüğümdeyse hissettiğimin kesinlikle suçluluk olmadığını anladım. Başımı sağa sola salladım ve daha hızlı yazmaya başladım. Gece yarısı aldığım telefonla ilgili bütün o düşünceleri kafamın gerisine itmeyi nasıl başarabildiğimi bilmiyorum. Bunları önceki gün yaşanan öteki sıkıntılarla karıştırmayı becerdim. Hâlâ şoktaydım herhalde, kendimi oyalayarak yatıştırmaya çalışıyordum.

Yazımı teslim saatinden beş saat önce bitirdim, düzelttim, bastım ve New York'a faksladım. Oxford'daki polis merkezine telefon ettim ve sırayla üç departmana aktarıldıktan sonra John Logan'ın ölümüyle ilgili bir soruşturma açılacağını, şüpheli ölüm vakalarına bakan duruşmanın altı hafta sonra gerçekleşeceğini ve buna hepimizin katılması gerektiğini öğrendim.

Radyo programları hazırlayan bir yapımcıyla buluşmak üzere

---

* Yazar, Hubble adının *trouble* (bela) ve *rubble* (moloz) sözcükleriyle uyumlu olmasından esinlenilerek yapılan esprilere atıfta bulunuyor. (ç. n.)

bir taksiye binip Soho'ya gittim, adam beni odasına davet ederek süpermarket sebzeleri üzerine bir program yapmamı istediğini söyledi. Bunun benim ilgi alanıma dahil olmadığını söyledim. Adı Eric olan yapımcı daha sonra ayağa kalkıp coşkulu bir nutuk atarak beni şaşırttı. Yıl boyunca yetiştirilen, kabuğu yenebilen bezelyelere, çileklere ve bu tür yiyeceklere olan talebin bazı Afrika ülkelerindeki yerel ekonomilere ve çevreye zarar verdiğini söyledi. Ben de konunun alanım olmadığını belirterek ona teklif götürebileceği birkaç kişinin adını verdim. Sonra, adamı çok az tanımama karşın ya da belki tam da bu nedenle, onun coşkusuna karşılık vererek bütün hikâyeyi anlattım. Kendime engel olamadım. Birine anlatmam gerekiyordu. Eric sabırla dinledi, anlatılanlara uygun sesler çıkardı, başını salladı, ama sanki hastalık saçıyormuşum, odasına yeni geliştirilmiş taptaze bir şanssızlık virüsü getirmişim gibi bakıyordu bana. Anlatmayı kesebilir ya da hikâyeme farklı bir son uydurabilirdim. Ama bunları yapmadım, çünkü kendimi durduramadım. Kendim için anlatıyordum başıma gelenleri ve bir radyo programcısı yerine bir akvaryum balığı da dinleyici olarak işimi görebilirdi. Hikâyeyi tamamladığımda adam aceleyle vedalaşmaya girişti – başka bir toplantısı vardı, bana uygun başka bir fikir için yine temasa geçecekti. Meard Street'in pisliğine adım attığımda kendimi kokuşmuş hissediyordum. O adı konmamış duyum geri geldi, bu kez ensemde bir karıncalanma ve bağırsaklarımda bir rahatsızlık hissettim, bu rahatsızlık o gün üçüncü kez gerçek olmayan bir tuvalete gitme ihtiyacına dönüştü.

Akşamüzerini Londra Kütüphanesi'nin okuma odasında geçirdim, adı duyulmamış günümüz Darwin'lerini araştırıyordum. Anekdot ve anlatının bilimde kullanımının sona erişi üzerine bir yazı yazmak istiyordum, bana göre Darwin'in kuşağı, yayımlanmış makalelerde öykülemeden yararlanma lüksünü kendisine tanıyan son kuşaktı. 1904'te *Nature*'a yazılmış bir mektup bulmuştum, hayvanlardaki bilinç üzerine, özellikle köpekler gibi gelişmiş memelilerin davranışlarının sonuçlarına yönelik bir farkındalığa sahip olup olmadıklarına ilişkin uzun süredir yayımlanmakta olan yazılara katkı amacıyla yazılmıştı. Yazar Bay –, bir arkadaşının, şöminenin yanındaki rahat bir iskemlede oturmaktan hoşlanan köpeğinden söz ediyordu. Bay –, bir seferinde arkadaşıyla birlikte akşam yemeğinden sonra bir kadeh porto şarabı içmek için şöminenin yanına git-

mişti. Köpek iskemleden kışkışlanmış, yerine sahibi oturmuştu. Bir iki dakika ses çıkarmadan ateşin yanında oturan köpek, daha sonra kapıya giderek dışarı bırakılmak için inlemeye başlamıştı. Sahibi incelik göstererek yerinden kalkıp kapıya doğru ilerlediğinde ise it ok gibi fırlayarak gelip eski yerini kapmıştı. Birkaç saniye boyunca ağız ve burnunun çevresinde apaçık bir zafer ifadesi belirmişti.

Yazar, köpeğin bir plan yaptığı, kasıtlı bir yanıltmacayla yönlendirmeye teşebbüs ettiği geleceğe ilişkin sezilere sahip olduğu kanısına varmıştı. Başarıdan aldığı keyif de belleğin bir işlevi aracılığıyla gerçekleşmiş olmalıydı. Bu yazıda hoşuma giden şey, anlatının gücü ve çekiciliğinin yargıyı nasıl gölgelediğiydi. Hikâye eğlenceli olsa da, hiçbir bilimsel araştırma ölçütüne göre bir anlam ifade etmiyordu. Hiçbir kuram ortaya konmamış, hiçbir terim tanımlanmamıştı; anlamsız bir örnek, gülünç bir insanbiçimcilikti bu. Köpeği bir robottan farksız hale getirecek, sonsuz bir "şimdi"de yaşamaya mahkûm bir yaratığa çevirecek bir açıklama da getirmek olasıydı bu olaya: İskemlesinden kovulan köpek, ondan sonraki en iyi yer olan ateşin başına geçiyor, burada düşünmek yerine sıcağın tadını çıkarıyor, sonra işeme ihtiyacı hissediyor ve öğretildiği gibi kapıya gidiyor, ansızın en sevdiği yerin yeniden boşaldığını fark ediyor, o an için idrar kesesinin verdiği sinyali unutuyor ve yerine oturmak için geri dönüyor, yüzündeki zafer ifadesi ise o anlık keyfin ya da izleyenin zihninde oluşan bir yansımanın ötesinde bir şey değil.

Ben de kocaman, yumuşak deri koltuğa gömülmüş otururken rahattım. Görüş alanımda üç başka üye daha vardı, hepsi kucağında kitap ve dergilerle uyuyakalmıştı. Dışarıda, St. James Meydanı'ndaki kulak tırmalayan trafiğin gürültüsü, hatta kurye motorlarının uğultusu bile, başka insanların hummalı koşuşturmacaları gibi insanın uykusunu getiriyordu. İçeride ise ortalıkta görünmeyen tarihi borulardan akan suyun şırıltısı duyuluyordu, daha yakında, dergilerin durduğu rafların arkasında görünmez bir kişi parkeleri gıcırdatarak birkaç adım attı, bir iki dakika hareketsiz kaldıktan sonra yine kımıldadı. Geçen süreyi düşündüğümde bu sesin yaklaşık bir saattir farkındalığımın uzak köşelerinde dolanmakta olduğunu kavradım. Bu kişiye hareket etmemesini ya da bir yığın dergi alarak gidip bir yerde sessizce oturmasını söyleyip söyleyemeyeceğimi düşündüm. İşkencecim kımıldadı; dört ağır ve gıcırtılı adım, sonra sessizlik. Bay – ve köpeklerin zihinsel kapasitelerini

okumayı sürdürmeye çabaladım ama dikkatim dağılmıştı bir kere. Birinin odada yürüdüğünü fark ettiğimde, okuduklarımdan hiçbir şey anlamasam da başımı kaldırıp o yöne bakmamayı yeğledim. Sonra dayanamayarak başımı kaldırdım ve tek görebildiğim beyaz bir ayakkabı ve bir kırmızılık oldu, ardından okuma odasından merdivenlere çıkan açılır kapanır kapı kapandı.

Artık zamanımı harcayan o huzursuz insan gitmiş olduğu için sinirimi yönetime yönelttim. Bina, gürültüsüyle ve özellikle kimsenin tamir edemediği, rafları aydınlatan, titrek ışıklı floresan lambalarıyla ünlüydü. Wellcome Kütüphanesi'nde daha mutlu olabilirdim belki de. Buradaki bilim koleksiyonu gülünçtü sahiden. Dünyanın roman, tarih kitapları ve özyaşamöyküleri ile yeterince anlaşılacağını varsayıyor olmalıydılar. Burayı yöneten ve kendilerini eğitimli insanlar olarak görme cüretini gösteren bilimsel okuma-yazma özürlüler acaba gerçekten edebiyatın uygarlığımızın en zekice buluşu olduğuna mı inanmaktaydılar?

Kendi kendime yaptığım bu sessiz konuşma iki dakika kadar sürmüş olmalıydı. İyice kaptırmıştım kendimi. Kendime gelişim öyle bir bilince ermeyle gerçekleşti ki, Bay – arkadaşının köpeğinde bile bulunduğunu iddia edemezdi. Bu sefer beni rahatsız eden gıcırdayan parkeler ya da kütüphane yönetimi değildi. İçinde bulunduğum ve anlamamın zaman alacağı duygusal durumum, zihinsel-bedensel koşullarımdı. Arkama yaslandım ve notlarımı toparladım. Hâlâ ayakkabının ve rengin çağrışımlarım çözememiştim. Kucağımdaki kâğıda baktım. Düşüncelerimin denetimini yitirmeden önce yazdığım son sözler "*kasıt, niyet, geleceği kontrol etmeye çalışır*" olmuştu. Bu sözcükler bir köpekle ilgili olarak yazılmıştı, ama onları yeniden okuduğumda rahatsız olmaya başladım. Hissettiklerimi anlatacak sözcüğü bulamıyordum. Pis, hastalıklı, çılgın, fiziksel, ama her nasılsa ahlaklı. Dil olmadan düşüncenin de var olamayacağı inancı kesinlikle doğru değil. Bir düşünce, bir duygu, bir duyum vardı içimde ve bunu tanımlayan sözcüğü bulmaya çalışıyordum. Suçluluk geçmişte kaldığına göre, aynı bağlamda geleceğe yönelik sözcük neydi? Niyet? Hayır, gelecek üzerinde etkili olmak değil. Kötü bir şeyler olacağına ilişkin önsezi. Gelecekle ilgili kaygı, tiksinti. Suçluluk ve önsezi geçmişten geleceğe uzanan bir çizgiyle birbirine bağlanırken, bunun deneyimlenebileceği tek an olan bu ânın ekseni çevresinde dönüyordu. Tam olarak korku da

değildi bu. Korkunun odağı belirgin olmalıydı, bir nedeni olmalıydı. Dehşet ise çok güçlü bir duyguydu. Gelecek korkusu. Kuruntuydu bu o zaman. Evet evet, yaklaşık olarak. Kuruntu.

Önümde uyuklayan üç kişi kımıldamıyordu. Açılıp kapanan kapı bir sarkaç hareketiyle yavaşlayıp durmuş, geriye yalnızca hayali olanın bir adım ötesinde, moleküler bir yansıma kalmıştı. Az önce kütüphaneden çıkan kişi kimdi? Neden böyle ansızın çıkmıştı? Ayağa kalktım. Kuruntuydu bu öyleyse. Bütün gün aynı şeyi hissetmiştim. Bunun bir tür korku olduğu apaçık ortadaydı. Sonuçlardan duyulan korku. Bütün gün korkmuştum. Nasıl bu kadar kör olabilmiş ve bunun korku olduğunu ilk baştan anlayamamıştım? Ekman'ın ünlü kültürlerarası araştırmasında, tiksinti, şaşkınlık, öfke ve coşkuyla birlikte temel duygular arasında yer almıyor muydu korku? Korkuyu ve başkalarının korkusunu hissedebilme, beyinlerimizin o eski memeli bölümünün derinliklerinde yatan ve ani tepkileri yollayan amigdaladaki sinirsel etkinlikle ilgili değil miydi? Ama benim tepkim ânında gelişmemişti. Korkum, kendi yüzüne bir maske geçirmişti. Kirlilik, şaşkınlık, anlamsız konuşmalar. Korkumdan korkuyordum çünkü henüz nedenini bilmiyordum. Bana neler yapabileceğinden, neler yaptırabileceğinden korkuyordum. Ve kapıya bakmaktan alıkoyamıyordum kendimi.

Sürekli aynı yere bakmaktan doğan bir yanılsama ya da algının sinirsel bir sürçmeyle gecikmesi sonucunda, kapıya doğru yürüdüğüm sırada bile sanki hâlâ yumuşak deri koltuğumda yığılıymışım gibi geliyordu bana. Üzerinde geniş bir kırmızı halı serili olan merdivenleri ikişer ikişer inip merdiven sahanlığında direğe sarılarak döndürdüm kendimi, son basamakları da üç uzun adımda indikten sonra kayıt ve fişleme odasının o memuriyet kokan, dijital teknoloji öncesine özgü dinginlikteki havasına daldım. Üyelerin arasından sıyrılarak öneriler defterinin ve insanların okul çocukları gibi ortalığa saçtıkları sırt çantaları ve ceketlerin yanından geçtim, sonra ana kapıdan binayı terk ederek sokağa çıktım. St. James Meydanı'nda trafik kilitlenmişti, etrafta hiç yaya yoktu. Bir çift beyaz ayakkabı, kırmızı bağcıklı spor ayakkabılardı aradığım. Sabırla titreşen sıkışık arabalar arasından aceleyle süzüldüm. Kütüphane kapılarını gözleyecek olsam nerede duracağımı çok iyi biliyordum, eski Libya Konsolosluğu'nun karşısında, kuzeydoğudaki köşede. İlerlerken sol tarafıma, Duke of York Sokağı'nın ilerisine

baktım. Kaldırımlar boş, yollar doluydu. Arabalar yurttaşlarımız olmuştu artık. Köşeye, parmaklıkların yanına vardım. Burada hiç kimse yoktu, parkta bir sarhoş bile yoktu. Orada bir süre dikilip çevreme bakınarak soluklandım. Polis memuresi Yvonne Fletcher'ın yolun karşısındaki bir pencereden ateş eden bir Libyalı tarafından vurularak öldürüldüğü noktada duruyordum tam olarak. Ayağımın dibinde yün iplikle birbirine bağlanmış, çocukların sattığı türden çuhaçiçekleri duruyordu. Önceden içinde durdukları reçel kavanozu devrilmişti, içinde çok az su vardı. Çevreme bakınmayı sürdürerek eğilip çiçekleri yeniden kavanoza yerleştirdim. Kavanozu kimse yeniden çarpmasın diye parmaklıklara yanaştırırken, bunun bana şans getireceğini, hatta beni koruyacağını ve bir sürü din ve düşünce sisteminin, çılgın, vahşi, gelişi önceden kestirilemeyen kötü güçleri uzakta tutan ve insanı yatıştıran bu gibi umut verici davranışlar üzerine kurulu olduğunu hissettim.

Sonra yeniden içeri girip okuma odasına döndüm.

Beş

O gün ikinci bir toplantım daha vardı –bilimsel kitap ödülü veren bir jürideydim– ve eve vardığımda, Clarissa erkek kardeşiyle buluşmak üzere çıkmıştı. Onunla konuşmam gerekiyordu. Üç saat boyunca aklı başında ve sağduyulu bir insan gibi görünmeye çalışmak iyice dengemi bozmuştu. Rahat, zevklice döşenmiş sayılabilecek dairemizdeki odaların o alışıldık hacminde ve havasında bir sıkışıklık, her nasılsa bir bulanıklık vardı sanki. Kendime bir cintonik hazırlayıp içerken telesekreterdeki mesajları dinledim. Mesajların sonuncusu, soluksuz bir sessizliği izleyen, ahizenin yerine yerleştirilme tangırtısıydı. Clarissa ile Parry hakkında konuşmalıydım, adamın bir gece önce beni arayışından, beni izleyip kütüphaneye gelişinden, hissettiğim bu rahatsızlıktan, bu kaygıdan söz etmeliydim ona. Gidip restoranda onu bulmayı düşündüm, ama evlilik dışı bir ilişki yaşayan erkek kardeşinin boşanmayla ilgili o bitmek bilmeyen günah çıkarma seanslarından biri daha başlamış olacaktı – sevginin nefret ya da kayıtsızlığa dönüşmesinden söz eden sancılı bir savunmaydı bu. Kardeşinin eşini seven Clarissa ise şaşkınlıkla dinleyecekti onu.

Kendimi yatıştırmak için, yansıyan ağrıları iyileştiren akşam kliniğine, yani televizyon haberlerine başvurdum. Bu akşam gündemde Bosna'nın merkezindeki bir ormanda bulunan toplu mezar, aşk yuvası ortaya çıkarılan ahlaksız devlet bakanı, bir cinayet duruşmasının ikinci günü vardı. Beni yatıştıran, sunuş biçiminin tanıdık olmasıydı: Savaş temposundaki müzik, sunucunun akıcı, aceleci tonlamaları, bütün acıların akraba olduğuna ilişkin o huzur veren gerçek ve son uyuşturucu olarak da hava durumu. Mutfağa dönüp kendime ikinci bir içki hazırladım ve mutfak masasına oturdum. Parry bütün gün beni izliyorduysa, nerede yaşadığımı da biliyor olmalıydı. Eğer izlemiyorduysa, zihinsel açıdan hiç de sağlıklı bir durumda değildim. Ama bu doğru değildi kesinlikle, o beni izliyordu ve bu konuyu enine boyuna düşünmeliydim. Gece yarısı telefon açmasını yaşadığı strese ve tek başına kafayı çekmiş

olmasına bağlayabilirdim ama bugün beni izlediyse eğer, işler değişiyordu. İzlediğini biliyordum, çünkü spor ayakkabılarının beyaz rengi ve kırmızı bağcıkları gözüme çarpmıştı. Eğer kuşkuculuk deliliğimin bir kanıtı değilse ve eğer gördüğüm kırmızılık bir hayal ürünü, renklerin görsel bileşimiyle oluşan bir yanılsama değilse elbette. Kütüphanenin halısı da kırmızıydı sonuçta. Ama bu rengin gözüme ilişiveren ayakkabıya örülü olduğunu görmüştüm. Onu görmeden bile arkamda olduğunu hissetmiştim. Bu önsezinin güvenilir olamayacağını kabul edebilirdim. Ama oydu bu. Güvenlikli bir yaşam sürdüren birçok insan gibi, hemen aklıma en kötüsü geldi. Beni öldürmesi için ne yapmıştım ki? İnancıyla alay ettiğimi mi sanmıştı? Belki yeniden telefon açmıştı bana...

Telsiz telefonu elime alıp son arayan numaralar hattını çevirdim. Bilgisayardaki kadın sesi bilmediğim bir Londra numarası verdi. Numarayı çevirdim, dinledim ve başımı sıkıntıyla iki yana salladım. Kuşkularım yersiz olmasa da doğrulanması şaşırtıcı oldu. Parry'nin telesekreteri, "Lütfen sinyal sesinden sonra mesajınızı bırakın. Ve Tanrı sizi korusun" dedi. Bu oydu, iki cümleyle bu oydu. İnancının telesekreterinin sığlığına, konuşmasının her köşesine kadar uzanması... Kendisinin de aynı şeyi hissettiğini söylerken neyi kastetmişti? Ne istiyordu?

İçkime bakarak mesaj bırakmaktan vazgeçtim. Daha öncelikli bir sorun ise, Clarissa gelinceye kadar akşamı nasıl geçireceğimdi. Şu anda bilinçli bir seçim yapmazsam düşüncelere dalıp kendimi içkiye vuracaktım. Arkadaşlarımı görmek istemiyordum, eğlenmek gibi bir ihtiyaç da duymuyordum, aç bile değildim. Bunun gibi boşluklara alışkındım ve bunları aşmanın tek yolu çalışmaktı. Çalışma odama girdim, ışıkları yaktım, bilgisayarı açtım ve kütüphane notlarımı ortaya serdim. Saat sekizi çeyrek geçiyordu. Üç saat sonra anlatının bilimde kullanımı üzerine hazırladığım yazının büyük bölümünü tamamlamış olabilirdim. Anahatlarını çıkarmış olduğum bir kuram vardı, çok inandığım bir şey olmasa da yazımı onun üstüne kurabilirdim. Bu kuramı önerip, kanıtları öne sürüp, itirazları değerlendirip, kuramı yeniden savunarak yazımı sonuçlandırabilirdim. Bu da bir anlatı biçimiydi, biraz yavandı belki ama benden önce binlerce gazetecinin işini görmüştü.

Çalışmak bir kaçıştı, o sırada bundan en ufak bir kuşku bile duymuyordum. Sorularımın yanıtı yoktu ve düşünmek beni bir adım

ileri götürmeyecekti. Clarissa'nın gece yarısından önce dönmesini ummuyordum, böylece ciddi ve inanılması güç görüşlerimi savunmaya verdim kendimi. Yirmi dakika içinde istenen kıvama geldim, yönlendirilmiş düşüncenin o yüksek duvarlı, sınırsız zindanındaydım. Hep olmaz bu bana, o akşam olduğu için şükrettim. Kendimi her zamanki ufak tefek şeylerden, taze anıların kopuk parçalarından, yapılmamış işleri anımsatan şeylerden ya da cinsel arzuların hayal meyal kalıntılarından korumak zorunda değildim. Sahilim tertemizdi. Kahve içme bahanesiyle iskemlemden kalkmıyor, içtiğim cintoniğe karşın tuvalete gitme ihtiyacı da duymuyordum.

Kuramlarını kısa öykülere dayandıran bilim insanlarını besleyen şey, on dokuzuncu yüzyılın özenti kültürüydü. Mesleği olmayan beyefendiler, harcayacak bol zamanı olan papazlar. Darwin bile Beagle yolculuklarından önce, koleksiyonculuk tutkusunu huzur içinde hayata geçirebileceği bir kır yaşamı hayal ederdi ve deha ve talihin ona sunduğu yaşamda bile, Downe House onun için bir laboratuvardan çok bir tür papazlık konutu olmuştu. Baskın sanat türü romandı, dallanıp budaklanan bu anlatılar yalnızca kişisel yazgıların planını çizmekle kalmıyor, toplumları aynadan yansıtır gibi yansıtıyor ve günün toplumsal konularını ele ahyordu. Eğitimli insanların çoğu çağdaş romanlar okuyordu o günlerde. Öyküleme on dokuzuncu yüzyıl ruhunun derinliklerinde yer alıyordu.

Sonra iki şey oldu. Bilim zorlaştı ve profesyonelleşti. Üniversitelere taşındı. Papazlara özgü anlatılar yerini deneysel destek olmadan da ayakta durabilen katı kuramlara bıraktı, kendilerine özgü biçimsel bir estetiğe sahipti bunlar. Aynı zamanda edebiyat ve öteki sanat türlerinde beliren yeni moda bir çağdaşlık anlayışı biçimsel, yapısal özellikleri, iç uyumu ve kişisel görüşlerin kullanımını ön plana çıkardı. Bir ruhban sınıfı bu zor sanatın tapınaklarını sıradan insanın adımlarından koruyordu.

Bilimde de aynı şey olmuştu. Örneğin fizik dalında Amerikalı ve Avrupalı bilim insanlarından oluşan küçük bir seçkin grup Einstein'ın Genel Kuramı'nı, doğrulayıcı veriler ortaya konmadan çok önce kabul etmişti. Einstein'ın 1915 ve 1916'da dünyaya sunduğu Kuram, sağduyuya aykırı olarak yerçekiminin, madde ve enerji tarafından biçimlendirilen uzay-zaman eğrisinin meydana getirdiği bir etki olduğuna ilişkin bir önermeydi. Güneşin çekim alanının ışığı yolundan saptıracağı öngörülüyordu. 1914 yılında

bu önermenin doğruluğunu ortaya çıkarabilmek için bir güneş tutulmasını gözlemek üzere Kırım'a bir keşif gezisi gerçekleştirilmiş, ancak araya savaş girmişti. 1919'da Atlas Okyanusu'ndaki iki ıssız adaya bir keşif gezisi düzenlenmişti. Dünyaya kuramın doğrulandığı duyurulmuş, ama yanlış ve yetersiz veriler, kuramı sahiplenme isteğiyle gözden kaçırılmıştı. Tutulmaları gözlemek ve Einstein'ın tahminlerinin doğruluğunu kanıtlamak için 1922'de Avustralya'ya, 1929'da Sumatra'ya, 1936'da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne ve 1947'de Brezilya'ya geziler düzenlenmişti. Çürütülemez deneysel kanıtlar ancak 1950'li yıllarda radyo-astronominin gelişiminden sonra ortaya konabildi, ama bu kadar yıl süren çabalar uygulamada bir anlam ifade etmemişti. Kuram 1920'li yıllarda ders kitaplarına girmişti bile. Bütünleyici gücü öyle büyüktü ki, karşı koyabilmek olası değildi.

Böylelikle anlatının dolambaçlı yolları, sanatta olduğu kadar bilimde de bir biçim esteğinin oluşmasına yol açmıştı. Geceye yaklaşırken yazmayı sürdürdüm. Einstein üzerinde fazla vakit harcamıştım ve incelikleri nedeniyle kabul edilen bir başka kuramı araştırıyordum. Bu sava olan inancım azaldıkça yazmam da hızlanıyordu. Kendi geçmişimden, tersyüz edilmiş bir tür sav buldum: Kuantum elektrodinamiği. Bu kez elektronlar ve ışıkla ilgili bir dizi düşünce için elimizde bir yığın deneysel kanıt vardı, ama özellikle Dirac tarafından ileri sürülen özgün biçimiyle bu kuramın genel kabul görmesi zaman almıştı. Tutarsızlıklar, dengesizlikler vardı. Kısaca bu kuram çekicilik ve incelikten uzaktı, uyumsuz seslerle söylenen bir şarkı gibiydi. Çirkinliği yüzünden kabul edilmemişti.

Üç saattir çalışıyordum ve iki bin sözcük yazmıştım. Üçüncü bir örnek de verebilirdim ama gücüm azalmaya başlamıştı. Sayfaları bastım ve kucağıma koyup okudum, bu kadar uzun süre dikkatimi böyle güçsüz bir usavurmaya, böyle zorlama örneklere verebilmiş olmam beni şaşırtıyordu. Metnin düzgün satırları arasından karşıt görüşler fışkırıyordu. Dickens, Scott, Trollope, Thackeray gibilerinin romanlarının, bir virgül kadar bile olsa herhangi bir bilimsel görüşün sunumunu etkilemiş olduklarını nasıl kanıtlayabilirdim? Üstelik örneklemelerim de son derece çarpıktı. On dokuzuncu yüzyılda canlı organizmaları konu edinen (kütüphanede kumpas kuran köpek gibi) bilim türüyle yirminci yüzyıldaki pozitif bilimi karşılaştırmıştım. Victoria dönemi fizik ve kimyasında en ufak bir

anlatı eğilimi göstermeyen sonsuz sayıda parlak kuram vardı. Peki yirminci yüzyılın bilimsel ya da sözde bilimsel zihinlerinin tipik ürünleri neydi gerçekten? Antropoloji, psikanaliz – bolca fabl yazılıyordu yani. Öykülemenin en yüksek yöntemlerini ve ruhbanlığın bütün saatlarını kullanan Freud, bilimin yanılabilirliğini değil, doğruluğunu sahiplenmişti. Ya 1920'lerin o davranışbilimcileri ve sosyologlarına ne demeli? Sanki beyaz ceketli Balzac'lardan oluşan bir ordu, üniversite ve laboratuvarlara akın etmiş gibiydi.

Yazdığım on iki sayfayı bir ataşla tutturdum ve elimle tarttım. Yazdıklarım doğru değildi. Gerçeğin arayışıyla yazılmamıştı, bilim değildi. Gazetecilikti bu, temel kuralı okunabilirlik olan dergi gazeteciliği. Sayfaları elimde sallarken başka avuntular bulmaya çalışıyordum. Dikkatimi dağıtmayı başarmıştım, karşıt görüşlerden oluşan tutarlı bir başka yazı daha hazırlayabilirdim (yirminci yüzyıl bilimde anlatı kullanımının sona erişine tanık oldu vs.). Neyse, bir hafta içinde yeniden yazacağım yazının ilk taslağıydı bu. Kâğıtları masaya fırlattım ve onların masaya düşmesiyle aynı anda, o gün ikinci kez arkamda bir parke gıcırtısı duydum. Arkamda biri vardı.

İlkel, bilimsel adıyla sempatik sinir sistemi, varlığını dönüşte çevikliğe, çarpışmada hız ve sertliğe, kaçıştaysa coşkuya borçlu olan bütün öteki türlerle paylaştığımız eşi benzeri bulunmayan bir şeydir. Evrim, ayıklama yoluyla hepimize bu yetileri kazandırmış. Kalp dokusunun derinliklerindeki sinir uçları noradrenalin salgılar ve kalp silkinerek daha hızlı kan pompalamaya başlar. Daha fazla oksijen, daha fazla glikoz, daha fazla enerji, daha hızlı düşünme, daha güçlü kollar ve bacaklar. Bu, memelilik ve memelilik öncesi tarihimizde gelişmiş öylesine eski bir sistemdir ki, işleyişi hiçbir zaman daha yüksek bilinç düzeylerine çıkamaz. Zaten buna zaman da olmaz ve bu şekilde etkin olabilmesi de söz konusu değildir. Yalnızca etkileri algılayabiliriz. Kalbi hedefleyen o atış tehdidin algılanmasıyla eşzamanlı olarak gerçekleşir; görsel ya da işitsel korteks göze çarpan, kulağa gelen şeyin ne olduğunu ayırt ederek farkındalığa dönüştürmeye çalışırken o etkili damlacıklar çoktan düşüyordur.

Arkama dönerek iskemleden kalkıp kendimi korumak, hatta saldırmak üzere ellerimi kaldıramadan kalbim ilk dehşet dolu hoplayışını gerçekleştirmişti bile. Kendilerinden başka hiçbir doğal yırtıcıyla karşı karşıya gelmeyen çağdaş insanların, kurguları,

oyuncakları ve koruyucu odalarıyla, sinsice bir saldırıya çok daha açık olduklarını sanıyordum. Sincaplar ve ardıçkuşları bize tepeden bakıp gülümseyebilirlerdi ancak.

Odada hızla bana doğru geldiğini gördüğüm, kollarım uyurgezer bir çizgi film kahramanı gibi ileri uzatmış kişi Clarissa'ydı. Kim bilir hangi yüksek merkezlerin karmaşık müdahalesiyle, ilkel dehşet kaynaklı hareketlerimi inandırıcılıkla yumuşak bir kucaklamaya dönüştürdüm; Clarissa'nın kolları boynumu sardığında hissettiğim kalp ağrısı, gerçekte rahatlamadan başka bir şey değildi.

"Ah, Joe" dedi Clarissa. "Bütün gün seni çok özledim, seni seviyorum, Luke'la berbat bir akşam geçirdim. Tanrım, seni seviyorum."

Tanrım, ben de onu seviyordum. Clarissa'yı, anıları aklımdan geçirerek ya da ona yeniden kavuşmayı bekleyerek ne kadar sık düşünsem de onun varlığını, dokunuşunu, sesini, aramızdaki sevginin o kusursuz doğasını, o hayvansal huzuru yeniden yaşamak bütün tanıdıklığına karşın her zaman ani bir şaşkınlık dalgasını da beraberinde getiriyordu. Belki bu tür bir bellek yitimi işlevseldi – kalplerini ve zihinlerini sevdiklerinden koparamayan insanlar yaşam mücadelesinde yenilmeye mahkûmdular, hiçbir kalıtsal iz bırakamazlardı. Clarissa ile çalışma odamın ortasında, Buhara halısının sarı baklava deseni üzerinde kucaklaşıp öpüşüyorduk, bir yandan da o, erkek kardeşinin budalalıklarından söz ediyordu. Luke üç ay önce tanıştığı bir oyuncuyla yaşamak için o güzel karısını, sevimli ikiz kızlarını ve Islington'daki Queen Anne tarzı evini terk ediyordu. Bu olayda daha da ileri bir bellek yitimi söz konusuydu. Kardeşi midye kızartmasını yerken, işini bırakarak bir tiyatro oyunu, bir kadının tek başına oynayacağı bir monolog yazmayı planladığından, bunun Kensal Green'deki bir berberin üst katındaki bir mekânda sahnelenme şansı olabileceğinden söz etmişti.

"Cennete gitmeden önce," diye söze başladım, Clarissa "Kensal Green Mezarlığı'ndan geçerek" diye tamamladı.

"Deli cesareti" dedim. "Aklı şeyine kaçmış olmalı."

"Ne cesareti yahu!" Hızla soluk alıp kızgın yeşil gözlerle bana baktı. "Kadın oyuncuymuş! Kardeşim çok klişe bir şey yaşıyor!"

Bir an için kardeşinin yerine koymuştu beni. Bunu fark edince yine kendine doğru çekip öptü. "Joe. Bütün gün seni istedim. Dünden sonra, dün geceden sonra..."

Birbirimizden ayrılmadan çalışma odasından yatak odasına yürüdük. Clarissa dağılan yuvayla ilgili öyküler anlatmaya devam etti, bense yazdığım yazıdan söz ettim; sekse ve uykuya uzanan gece yolculuğumuz için hazırlık yapıyorduk. Ben, o akşam eve gelip yalnızca Clarissa'yla Parry hakkında konuşmak istediğim andan beri çok yol katetmiştim zaten. Çalışmak, üzerime düşüncelerden uzak bir hoşnutluk örtüsü sermişti, Clarissa'nm eve gelişi de anlattığı bütün üzücü şeylere karşın beni yeniden kendime getirmişti. Hiçbir şeyden korkmuyordum. Bir gece önce yaptığımız gibi yüz yüze uzanmış yatarken, mutluluğumuza Parry'nin telefon açışından söz ederek gölge düşürmeye değer miydi? Önceki gün yaşadığımız şeyler göz önüne alındığında, bu sevecenlik dolu ânı izlendiğime ilişkin korku dolu kuşkularla mahvedebilir miydim? Lambaları kısmıştık, birazdan söndürecektik. John Logan'ın hayaleti hâlâ odadaydı ama artık korkutmuyordu bizi. Parry yarına ertelenmişti. Acil olan hiçbir şey yoktu. Gözlerimi kapatıp karanlıkta Clarissa'nm güzel dudaklarını aradım. Şakasına acıtarak parmaklarımın boğumlarını ısırdı. Yorgunluğun harika bir afrodizyak olduğu zamanlar vardır, bütün öteki düşünceleri kafanızdan silen, ağırlaşmış kol ve bacaklarınıza duyularla yönetilen ağır hareketler veren, cömertliği, almayı, kendini sınırsızca bırakmayı körükleyen bir afrodizyak. Ayrı geçirdiğimiz günden, çırpınarak ağdan kurtulan balıklar gibi sıyrıldık.

Karanlıkta yatağımızın yanında duran telefon sessizdi. Saatler önce fişten çekmiştim.

Altı

Bu yüzyılda, New York ve Londra arasında Atlas Okyanusu'nun dalgalarını yararak ilerleyen beyaz renkli lüks yolcu gemilerinin, evlerin mimarilerine esin kaynağı oldukları bir dönem vardı. Yirmili yıllarda *Queen Mary*'yi andıran bir şey Maida Vale'de karaya oturmuştu, şimdi ondan geriye kalan tek şey kaptan köprüsü, yani oturduğumuz apartman. Çınar ağaçlarının arasında köpüren bir dalga gibi bembeyaz ışıldıyor. Köşeleri yuvarlak, tuvaletleri ve merdiven boşluklarının dar kıvrımlarını lombozlar aydınlatıyor. Çelik çerçeveli pencereler alçak ve uzunca, kent yaşantısının fırtınalarına karşı desteklenmiş. Meşe parke yerler caz müziği eşliğinde hızlı adımlarla dans eden bir sürü çifti ağırlamaya uygun.

En üst kattaki iki dairenin çatı pencereleri ve düz bir çatıya çıkan bir buçuk katlık sarmal bir demir merdiveni var. Burada yaşayan komşularımız, başarılı bir mimar ve ev sahibi olan erkek arkadaşı, kendilerine ait olan kısımda rüya gibi bir bahçe yaptılar, sırıklara sıkıca sarılmış filbahriler, ırmak yatağından toplanmış ve –Japon usulü– ağzı açık siyah tahta kutulara yerleştirilmiş kocaman pürüzsüz taşlar arasından fışkıran sert, dikenli yapraklarla dolu burası.

Taşınmamızı izleyen o hummalı ayda Clarissa ve ben, kendimize bir yuva yapma ve onu süslemeye ayırdığımız o küçük enerjiyi oturduğumuz dairenin içine harcamıştık, bu yüzden çatının bize ait bölümünde, rüzgârdan korunmak üzere yere monte edilmiş plastik bir masa ve dört plastik iskemleden başka bir şey yok. Burada ayağınızın altında fil derisi gibi buruşmuş çatı kaplaması, televizyon antenleri ve çanak antenler arasında oturup Hyde Park'ın yeşilliğine bakarak Batı Londra trafiğinin insanı yatıştıran uğultusunu dinleyebilirsiniz. Masanın öteki yanında oturuyorsanız, komşularımızın sistemli bir biçimde yetiştirdikleri bitkilerden oluşan tapınağı ve batıya uzanan yörekentlerin koyu renkli damlarını en iyi açıdan görebilirsiniz. Ertesi sabah saat yedide, burada oturuyordum. Clarissa uyuyordu, ben de kahvemi, gazeteyi ve önceki gece yazdığım sayfaları alıp buraya çıkmıştım.

Ama kendi yazdıklarımı ya da başkalarının yazdıklarını okumak yerine, John Logan'ı ve onu nasıl öldürdüğümüzü düşünüyordum. Dün, bir gün öncesinin olayları bulanıklaşmıştı. Bu sabah sert rüzgârla birlikte gelen gün ışığı bütün tabloyu aydınlatıp canlandırıyordu. Elimdeki yaraları incelerken halatı hâlâ elimde tutuyor gibiydim. Hesaplamalar yaptım. Gadd torunuyla birlikte sepetin içinde kalsaydı ve bizler de halatları bırakmasaydık, her birimizin ortalama seksen kilo olduğu hesaba katılırsa dört yüz kiloluk bir ağırlık bizi yerde tutmaya yeterdi kesinlikle. O ilk kişi halatı bırakmasaydı o zaman hepimiz yere sağlam basabilecektik. Peki kimdi bu? Ben değildim. Ben değildim. Bunu yüksek sesle bile söyledim. Yere düşen bir kütleyi ve balonun ani yükselişini anımsıyordum. Ama bu kütlenin benim önümde mi, yoksa sağımda ya da solumda mı olduğunu ayırt edemiyordum. Eğer hangi yanımda olduğunu bilebilsem, bu kişinin de kim olduğunu anlayabilecektim.

Bu insan suçlanabilir miydi? Kahvemi yudumlarken aşağıda iş saati trafiğinin ağır kreşendosu duyulmaya başladı. Bunu düşünerek bir kanıya varmak güçtü. Seçtiğim o tüketilmiş, her yönden ölçülüp biçilmiş sözcükler hiçbir şeyi çözmüyor gibiydi. Bir açıdan bir çığın oluşmasına neden olan ilk çakıl taşı, başka bir açıdansa ekibi dağıtan kişiydi bu. O bir nedendi, ama ahlaki açıdan olanların sorumlusu değildi. Özgecilikten bencilliğe uzanan eğimli bir ölçek. Bunun nedeni yaşanan panik miydi, yoksa mantıklı bir hesaplama mı? Onu gerçekten öldürmüş müydük, yoksa yalnızca onunla birlikte ölmeyi mi istememiştik? Ama eğer onun yanında olsaydık, onunla kalsaydık, hiç kimse ölmemiş olacaktı.

Bir başka soru da, Bayan Logan'ı ziyaret ederek ona olanları anlatıp anlatmamam gerektiğiydi. Olayın tanığı olan bir kişiden kocasının bir kahraman olduğunu duymaya hakkı vardı. Tahta iskemlelerde yüz yüze oturduğumuzu canlandırdım gözümde. O siyahlara bürünmüştü, dul eşi canlandıran bir pantomimci gibi yas giysileri içindeydi, uzun demir çubuklarla kapatılmış penceresi olan bir cezaevi hücresindeydik. Kadının iki çocuğu hemen yanında duruyordu, onun dizlerine sarılmış, benimle göz göze gelmekten kaçınıyorlardı. Benim hücrem, benim suçum muydu bu? Bu sahne, hayal meyal gözümün önüne gelen, Victoria dönemi sonlarına ait anlatı tarzında oluşturulmuş bir resmin ve "Babanı en son ne zaman gördün?" deyişinin yaptığı çağrışımlarla oluşmuştu

kafamda. Anlatı – bu sözcük midemi sıkıştırıyordu. Önceki akşam nasıl da saçmalamıştım öyle. Kendi korkaklığımızı belli etmeden kocasının özverisinden nasıl söz edecektim Bayan Logan'a? Yoksa adamın aptallığı mıydı bu? Kahraman oydu, onu ölüme gönderenler güçsüzlerdi. Yoksa hayatta kalmayı başaran bizlerdik de, o hesap yapmaktan aciz bir ahmak mıydı?

Bu düşüncelere o kadar kaptırmışım ki kendimi, Clarissa'nm gelişini ancak masanın öteki yanına oturduğunda fark edebildim. Gülümsedi ve bir öpücük yolladı bana. Sıcak kahve fincanını kavrayarak ellerini ısıtıyordu.

"Onu mu düşünüyorsun?"

Başımı evet anlamında salladım. Onun sevecenliği ve ikimizin sevgisi aklımı çelmeden ona anlatmalıydım. "O gün, biz tam uykuya dalmadan önce telefon çalmıştı, anımsıyor musun?"

"Hı hı, yanlış numaraydı."

"O atkuyruklu herifti arayan. Hani benden dua etmemi isteyen. Jed Parry."

Clarissa'nın yüzü asıldı. "Neden söylemedin? Ne istiyormuş?"

Duraksamadan söyledim. "Beni sevdiğini söyledi..."

Clarissa'nın duyduklarını hazmetmeye çalıştığı süre boyunca dünya durdu. Sonra güldü. Tatlı tatlı, neşeyle.

"Joe! Niye söylemedin? Utandın mı yoksa? Seni aptal!"

"Her şeye bir de bu eklenecekti. Sonra da sana söylemediğim için kötü hissettim kendimi, bu yüzden daha da çok sıktı canımı. Dün akşamı da bozmak istemedim."

"Ne söyledi? Yalnızca seni seviyorum mu dedi? O kadar mı?"

"Evet. Ben de aynı şeyi hissediyorum. Seni seviyorum, dedi."

Clarissa küçük kızlar gibi eliyle ağzını kapadı. Bu işin onu keyiflendirebileceği hiç aklıma gelmemişti. "Kafayı İsa'yla bozmuş adamla gizli bir eşcinsel ilişki yani! Bunu bilim camiasındaki arkadaşlarına anlatmak için sabırsızlanıyorum."

"Tamam, tamam." Onun konuyla dalga geçmesi beni rahatlatmıştı. "Ama dahası da var."

"Evleniyor musunuz?"

"Dinle. Dün beni izliyordu."

"Aman Tanrım! Fena kaptırmış kendini."

Bütün rahatlatıcılığına karşın onu bu umursamazlık havasından çıkarmak zorundaydım. "Clarissa, bu ürkütücü bir şey." Ona

kütüphanede birinin varlığını hissetmemi ve peşinden meydana koşmamı anlattım. Sözümü kesti.

"Ama kütüphanede onu gerçekten görmedin."

"Kapıdan çıktığı sırada ayakkabısını gördüm. Kırmızı bağcıklı beyaz spor ayakkabıları. O olmalıydı."

"Ama yüzünü görmedin."

"Clarissa, oydu!"

"Bana kızma Joe. Adamın yüzünü görmedin, meydanda da yoktu."

"Yoktu. Gitmişti."

Bakışları değişmişti artık, konuşmayı bir bomba imha uzmanının dikkatiyle sürdürüyordu. "Şunu açıklığa kavuşturalım. Adamın ayakkabısını görmeden önce de izlendiğini hissediyor muydun?"

"Yalnızca bir histi bu, kötü bir his vardı içimde. Neden böyle hissettiğimi ancak kütüphanede oturup buna kafa yoracak zamanım olduğunda anlayabildim."

"Sonra da onu gördün."

"Evet. Ayakkabısını."

Clarissa saatine göz atıp kahvesinden bir yudum daha aldı. İşe geç kalıyordu.

"Gitmelisin" dedim. "Akşama konuşuruz."

Onaylayarak başını sallamasına karşın yerinden kalkmadı. "Seni neyin rahatsız ettiğini anlayabilmiş değilim. Zavallının biri sana âşık olmuş ve peşine düşmüş. Aman Joe, saçmasapan bir şey bu. Arkadaşlarına anlatabileceğin komik bir hikâye. En kötü olasılıkla biraz başını ağrıtır. Seni bu kadar etkilemesine izin vermemelisin."

Ayağa kalktığında çocuksu bir acı saplandı yüreğime. Söyledikleri hoşuma gitmişti. Bunları yeniden, farklı sözcüklerle söylemesini istiyordum. Masanın benim oturduğum tarafına gelerek başımı öptü. "Çok çalışıyorsun. Biraz ara ver. Ve seni sevdiğimi unutma. Seni seviyorum." Yeniden öpüştük, duygu dolu bir öpüşmeydi.

Peşinden alt kata indim, gitmek için hazırlandığı sırada onu izledim. Belki çantasını toplamak için telaşla koşuştururken yanımdan geçtiği sırada yüzünde gördüğüm o kaygılı gülümseyiş, belki de saat yedide evde olacağını, gün içinde beni arayacağını söyleyişindeki o aşırı ilgi nedeniyle, cilalı dans pisti parkesi üzerinde öylece dururken kendimi ziyaret saati sona ermiş bir akıl hastası gibi hissettim. *Beni zihnimle baş başa bırakma*, demek geçti aklımdan. *Beni buradan çıkarmalarını sağla.* Clarissa ceketini giydi, ön kapıyı açtı, tam dönüp

bana bir şey söyleyecekken aklına unuttuğu bir kitap geldi. İçeri girip onu aldı, ben kapının yanında bekledim. Ne söylemek istediğimi biliyordum ve söyleyeceklerimi dinlemek için Clarissa'nın biraz zamanı olurdu herhalde. Bu insan "zavallının biri" değildi. Çiftlik işçileriyle aramdaki bağda olduğu gibi, bir deneyim, bir adamın ölümünden doğan ortak bir sorumluluk ya da en azından bu ölümle ilgili olarak paylaştıklarımız aramızda bir bağ kuruyordu. Ayrıca bu adam onunla birlikte dua etmemi istemişti. Kendini aşağılanmış hissediyor olabilirdi. Belki de kinci bir fanatikti.

Clarissa kitabını alıp geri geldi, onu çantasına tıkmaya çalışırken ağzıyla da birtakım kâğıtları tutuyordu. Dışarı doğru ilerledi. Düşündüklerimi söylemeye başladığımda elleri ve ağzının serbest kalması için çantayı yere bıraktı. "Joe, şimdi konuşamam. Gerçekten çok geç kaldım. Dersim var." Sonra sıkıntıyla duraksadı. "Peki, hemen söyle." O sırada telefon çaldı ve beni kurtardı. Dersi olduğunu bilmiyordum, gözetmenlik yapacağını sanıyordum. Telefonu ona açtırmak daha da geç kalmasına neden olacaktı.

"Ben bakarım, sen git" dedim neşeli bir sesle. "Akşama söylerim."

Bana bir öpücük yolladı ve kapıdan çıktı. Telefona uzanırken onun merdivenlerde yankılanan ayak seslerini duydum. "Joe?" dedi telefondaki ses. "Benim, Jed."

Şaşırmam çok anlamsızdı, ama bir an hiçbir şey söyleyemedim. Adam beni önceki gün de aramıştı, zaten ondan söz ediyordum, aklımdaydı. Bu insanın canlı olduğu, telefon sisteminden yararlanabilecek, beden sahibi bir varlık olduğu gerçeği kafamdan çıkmış olmalıydı.

Adını söyledikten sonra susmuştu, şimdi benim sessizliğime doğru konuştu. "Beni aramışsın." Hepimiz son arayan numarayı öğrenebiliyorduk. Telefon eskiden olduğu şey değildi. Acımasız becerileriyle en özel alanımıza girerek bizimle alay edebiliyordu.

"Ne istiyorsun?" Bu sözü daha söylerken geri almayı istedim. Ne istediğini bilmek, daha doğrusu duymak istemiyordum. Zaten bu bir soru da değildi gerçekte, düşmanca söylenmiş bir sözdü. Ardından gelen de öyleydi. "Ve sana numaramı kim verdi?"

Parry sözlerimden hoşlanmış gibiydi. "Onun ilginç bir hikâyesi var, Joe. Şeye gittim..."

"Hikâyeni duymak istemiyorum. Beni aramanı istemiyorum." İzlemeni de, diyecektim ama bir şey buna engel oldu.

"Konuşmamız gerekiyor."

"Bence hiç gerekmiyor."

Parry'nin soluk alışını duydum. "Sence de gerekiyor. En azından dinlemelisin diye düşünüyorum."

"Telefonu kapatıyorum. Eğer beni bir daha arayacak olursan polise haber vereceğim."

Kullandığım kalıp çok aptalca geldi, insanların "Onu mahkemeye vereceğim" demeleri gibi anlamsız bir sözdü ağzımdan çıkan. Karakolun yerini biliyordum. Polislerin başı yeterince kalabalıktı ve öncelikleri de çok farklıydı. Bu, yurttaşların kendi başlarının çaresine bakmalarını gerektiren durumlardandı.

Parry tehdidimi hemen yanıtladı. Sesi daha yüksekti ve sözcükleri daha hızlı sıralıyordu. Ben telefonu yüzüne kapamadan önce derdini söylemeliydi. "Bak, sana söz veriyorum, benimle bir kere görüşürsen, beni yalnızca bir kere dinlersen seni bir daha asla aramayacağım. Söz veriyorum, yemin ediyorum, ciddiyim."

Ciddi. Daha çok paniğe kapılmış gibiydi. Kafamda olayı tarttım: Belki de onu görmeli, beni görmesine izin vermeli ve onun hayal dünyasındakinden farklı biri olduğumu anlamasını sağlamalıydım. Konuşmasına izin vermeliydim. Öteki seçenek bu aramalara katlanmaktı. Belki biraz kayıtsızca bir merak geliştirebilirdim. Bu hikâye sona erdiğinde Parry'ye ilişkin bir şeyler bilmek önem taşıyacaktı. Yoksa benim onun için olduğum kadar, o da benim için bir bilinmez olarak kalacaktı. Aklıma Tanrı'sını kullanarak ona yemin ettirmek geldi. Ama kışkırtmak istemedim.

"Neredesin?" dedim.

Duraksadı. "Sana gelebilirim. "

"Hayır. Nerede olduğunu söyle bana."

"Senin sokağının köşesindeki telefon kulübesinde."

Bunu utanmadan söylemiş, daha doğrusu sormuştu. Beynimden vurulmuşa döndüm, ama bunu gizlemeye kararlıydım. "Peki" dedim. "Geliyorum." Telefonu kapadım, ceketimi giydim, anahtarlarımı alıp evden çıktım. Clarissa'nm kullandığı koku olan Diorissimo'nun, merdiven boşluğunun havasını aşağıya kadar sarmış olduğunu fark etmek çok rahatlatıcıydı.

Yedi

Bizim binanın önünde, dikleşen yokuşun üzerinde yükselen ve yeni yeşeren bir dizi çınar ağacı vardı. Kaldırıma adım atar atmaz yüz metre kadar ötedeki bir ağacın altında duran Parry'yi gördüm. Beni görünce ellerini ceplerinden çıkardı, kollarını kavuşturdu, sonra serbest bıraktı. Bana doğru yürümeye başladı, ama sonra fikir değiştirip yeniden ağacının altına döndü. Yavaşça ona doğru ilerledim, gerginliğimin azaldığını hissediyordum.

Ben yaklaştıkça Parry iyice ağaca yanaşıyordu, sırtını ağacın gövdesine dayadı, başparmağını pantolonunun cebine geçirerek kayıtsız görünmeye çalıştı. Aslında acınacak durumdaydı. Atkuyruğu aynıydı, ancak o kaypak Kızılderili savaşçısı havasından eser yoktu, küçülmüş, bir deri bir kemik kalmıştı sanki. Ona doğru yürüdüğüm sırada benimle göz göze gelmekten kaçındı, yüzüme ürkek bir bakış atıp gözlerini yere çevirdi. Clarissa haklıydı, yalnızca tuhaf eğilimleri olan, en fazla insanın biraz başını ağrıtacak türden zararsız bir adamdı bu, benim düşündüğüm gibi tehlikeli biri değildi kesinlikle. Şimdi, taze çınar yapraklarının altına sığınırken çok zavallı bir görünümü vardı. Kaza ve yaşadığım şokun izleri olayları kavrama gücümü etkilemiş olmalıydı. Gerçekte gülünç olan bir şeyi kafamda adını koyamadığım bir tehlikeye dönüştürmüştüm. El sıkıştığımızda elimi gevşekçe tuttu. Onunla sert ama kibar bir üslupla konuştum. Neredeyse oğlum olacak yaştaydı. "Bana neler olduğunu anlatsan iyi olur."

"Şurada bir kafe var..." dedi, başıyla Edgware Sokağı'nı işaret ederek.

"Burası yeterince iyi" dedim. "Çok zamanım yok."

Rüzgâr hızlanmıştı, zayıf güneş ışığı onu güçlendirmişti sanki. Pardösümün önünü kapatıp kemerini sıktım, bu arada Parry'nin ayakkabılarına göz attım. Bugün spor ayakkabıları yoktu ayağında. Kahverengi yumuşak deriden bir çift ayakkabı giymişti, el yapımı olabilirlerdi. Yakındaki bir duvarın yanma gidip ona yaslandım, kollarımı kavuşturdum.

Parry ağaçtan uzaklaşarak gelip önümde durdu, ayaklarına dikmişti gözlerini. "Kapalı bir yere girsek daha iyi olur" dedi sızlanır gibi bir ses tonuyla.

Hiçbir şey söylemedim ve bekledim. İç çekti ve sokağın benim oturduğum tarafına doğru baktı, sonra geçen bir arabaya takıldı gözü. Ardından başını yukarı kaldırıp kümülüs yığınlarına baktı, sağ elinin tırnaklarını inceledi, ama bana bakamıyordu. Sonunda benimle konuşmaya başladığında sanırım kaldırımdaki bir çatlağa dikmişti gözünü.

"Bir şey oldu" dedi.

Konuşmayı sürdürecek gibi değildi, bu yüzden ben araya girdim: "Ne oldu?"

Burnundan derin bir soluk aldı. Hâlâ bana bakmıyordu. "Biliyorsun ne olduğunu" dedi küskün bir sesle.

Ona yardım etmeye çalıştım: "Kazadan mı söz ediyorsun?"

"Ne olduğunu biliyorsun, ama benim söylememi istiyorsun."

"Bence söylesen iyi olur. Birazdan gidiyorum."

"Her şey denetimi elinde tutmakla ilgili, değil mi?" Bir an çocuksu bir isyanla baktı gözlerime, sonra hemen aşağı indi gözleri. "Oyun oynamanın bir anlamı yok. Neden ne olduğunu söylemiyorsun? Utanacak bir şey yok ki."

Saatime baktım. Bu, iş günümün en verimli saatiydi, kent merkezine giderek bir kitap almam gerekiyordu. Boş bir taksi bize doğru yaklaşıyordu. Parry de gördü arabayı.

"Hiç takmıyormuş gibi davranmaya çalışıyorsun, ama bu çok saçma. Bunu sürdüremezsin, biliyorsun. Artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Lütfen rol yapma. Lütfen..."

Taksinin geçişini izledik. "Bana söylemek istediğin bir şey olduğu için benimle buluşmak istemiştin" dedim.

"Çok acımasızsın" dedi. "Ama ipler senin elinde." Yine burnundan derin bir soluk aldı, zorlu bir sirk gösterisine hazırlanıyordu sanki. Sonunda gözlerime bakmayı başardı ve "Beni seviyorsun" dedi. "Beni seviyorsun ve benim de aşkına karşılık vermekten başka çarem yok."

Hiçbir şey söylemedim. Parry bir kez daha soluk aldı. "Neden beni seçtiğini bilmiyorum. Tek bildiğim, artık ben de seni seviyorum ve bunun bir nedeni, bir amacı var."

Siren çığlıklarıyla yaklaşan bir cankurtaranın yanımızdan geçmesini bekledik. Söylediklerine nasıl bir tepki vermem gerektiğini

düşünüyordum, onu bir öfke gösterisiyle başımdan atabilir miydim acaba? Ama gürültünün dinmesini beklediğim birkaç saniye içinde sert ve mantıklı olmaya karar verdim. "Bak, Bay Parry..."

"Jed" dedi hemen. "Adım Jed." Soru sorar gibi konuşmuyordu artık.

"Seni tanımıyorum, nerede oturduğunu, ne iş yaptığını, kim olduğunu bilmiyorum. Öğrenmek için de özel bir istek duymuyorum. Seni yalnızca bir kere gördüm ve sana karşı hiçbir duygu beslemediğimi hemen söyleyebilirim..."

Parry soluk soluğa, sözümü keserek konuşuyordu benimle. Sanki sözlerimi durdurmak ister gibi ellerini öne uzatıyordu. "Lütfen bunu yapma... Bu şekilde olması gerekmiyor, gerçekten. Bana bunu yapmak zorunda değilsin."

Ansızın ikimiz de sustuk. Artık taksi çevirmek için onun yanından ayrılarak yolun yukarısına doğru yürümeli miydim? Belki de konuşmak her şeyi daha beter ediyordu.

Parry kollarım kavuşturdu ve bilmiş, erkeksi bir ses tonuyla konuştu. Beni taklit ediyor sandım: "Bak. Bu şekilde davranmamalısın. Böylece ikimizi de bir sürü dertten kurtarmış olursun."

"Dün beni izliyordun, değil mi?" dedim.

Başka yöne baktı ve yanıt vermedi, bunu onaylama olarak algıladım.

"Sana âşık olduğumu düşünmen için ne gibi bir nedenin olabilir?" Bunu bilgiçlik taslamadan, kulağa olabildiğince içten gelecek bir sesle söylemeye çalıştım. Yanıtı öğrenmeyi istiyordum gerçekten, aynı zamanda da bu işten bir an önce kurtulmayı.

"Yapma" dedi fısıltıyla. "Lütfen yapma bunu." Üst dudağı titriyordu.

Ben yine de bastırdım: "Anımsadığım kadarıyla tepenin eteğinde seninle konuştuk. Kazadan sonra kendini tuhaf hissettiysen bunu anlayabilirim. Ben de aynı şeyi hissettim kesinlikle."

Parry ansızın elleriyle yüzünü örtüp ağlamaya başladı, şaşkınlık içindeydim. İlk anda anlayamadığım bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Sonradan anlayabildim. "Neden? Neden? Neden?" diye soruyordu durmadan. Bir süre sonra kendini biraz toparlayıp, "Ben sana ne yaptım? Neden böyle davranmayı sürdürüyorsun?" dedi. Bu soruyla birlikte yeniden ağlamaya başladı. Duvardan uzaklaştım, birkaç adım öteye gittim. Arkamdan gelirken tökezledi, yeniden

konuşmayı denedi. "Ben duygularımı senin gibi denetleyemiyorum" dedi. "Biliyorum, bu seni bana göre daha güçlü kılıyor, ama yapabileceğim bir şey yok."

"İnan bana, denetlemem gereken hiçbir duygum yok" dedim.

Açlık ve çaresizlik içinde bakıyordu yüzüme. "Bu bir şakaysa eğer, artık yeter. İkimize de zarar veriyor."

"Bak" dedim. "Artık gitmem gerek. Bir daha beni aramanı istemiyorum."

"Aman Tanrım!" diye inildedi. "Bunu söylüyorsun, bir de surat asıyorsun. Benden *gerçekten* yapmamı istediğin şey ne?"

Boğulur gibi oldum. Arkamı dönüp hızla Edgware Sokağı'na doğru yürümeye başladım. Koşarak arkamdan geldiğini duydum. Gömleğimin koluna asılıyor, koluma girmeye çalışıyordu. "Lütfen, lütfen" diye geveledi. "Konuşmayı böyle kesemezsin. Bana bir şey söyle, küçük bir şey ver bana. Gerçeği ya da gerçeğin bir bölümünü söyle bari. Bana işkence ettiğini söyle. Nedenini sormayacağım. Ama yaptığının bu olduğunu söyle."

Kolumu çektim ve durdum. "Kim olduğunu bilmiyorum. Ne istediğini anlamıyorum, umurumda da değil. Şimdi lütfen beni rahat bırakır mısın?"

Ansızın sesi sertleşti. "Çok gülünç" dedi. "İnandırıcı olmaya bile çalışmıyorsun. Bu da çok aşağılayıcı bir şey."

Ellerini kalçasına dayadı, ilk kez bana bedensel bir zarar verip veremeyeceğini düşündüm. Ben daha iriydim ve hâlâ spor yapıyordum, ama hayatımda kimseye vurmamıştım ve bu adam benden yirmi yaş gençti, parmaklarının kocaman boğumları vardı, üstelik –her ne idiyse– çok da geçerli bir nedeni. Boyumu uzatmak için sırtımı dikleştirdim.

"Seni aşağılamayı düşünmemiştim" dedim. "Şu âna kadar."

Parry ellerini kalçasından çekti ve avuçlarını açarak bana doğru uzattı. İnsanı yoran şey, adamın duygu durumundaki çeşitlilik ve birinden ötekine geçiş hızıydı. Mantık, gözyaşları, çaresizlik, üstü örtülü tehditler ve şimdi de dürüstçe bir yakarış. "Joe, lütfen, bana bir bak, kim olduğumu anımsa, seni ilk etkileyen şeyin ne olduğunu anımsa."

Gözlerinin akı dikkat çekecek derecede berraktı. Bakışlarını çevirmeden önce bir an gözlerime baktı. Konuşurken ortaya çıkan, yinelenen bir tiki olduğunu fark ettim. İnsanın gözüne bakıyor,

sonra yanında duran başka biriyle ya da omzuna tünemiş görünmez bir yaratıkla konuşurcasına başını yana çeviriyordu. "Bizi yok sayamazsın" dedi ötekine. "Aramızdakileri yadsıyamazsın. Benimle oyun oynama lütfen. Bu senin için zor olacak biliyorum, karşı koymaya çalışacaksın, ama seninle karşılaşmamızın bir amacı var."

Durmayıp yürümeyi sürdürmeliydim, ama sözlerindeki duygu yoğunluğu beni engelledi, ancak onun söylediğini yineleyecek kadar bir merak uyanmıştı içimde. "Amaç mı?"

"Adam düştükten sonra, orada, tepede bir şeyler oldu aramızda. Katıksız bir enerji, bir ışıktı?" Parry kendine gelmeye başlıyordu, anlık sıkıntısı geçmiş, cümleleri sorulara dönüşmeye başlamıştı yeniden. "Beni seviyor olmanın," diye sürdürdü konuşmayı, "ve benim de seni seviyor olmamın bir önemi yok. Bu yalnızca bir vesile..."

Vesile mi?

Çatık kaşlarıma, sanki apaçık ortada olan bir gerçeği bir aptala açıklamaya çalışıyormuşçasma baktı. "Seni Tanrı'nın yoluna döndürmenin vesilesi. Buna çılgınca karşı koyacaksın çünkü kendi duyguların sana çok uzak. Ama İsa'nın senin içinde olduğunu biliyorum. Sen de bunun farkındasın biraz. Bu yüzden eğitimin, aklm ve mantığınla bu kadar karşı koymaya çalışıyor, hiçbir şeyin bir parçası değilmişsin gibi davranıyorsun, değil mi? Neden söz ettiğimi anlamazlıktan gelebilirsin, çünkü beni incitmek, üzerimde güç sahibi olmak istiyorsun, ama gerçek şu ki, sana verecek armağanlarım var. Amaç, seni içinde var olan, *sen olan* İsa'ya kavuşturmak. Sevginin armağanı budur. Çok basit, değil mi?"

Ağzımın şaşkınlıktan açık kalmasını engellemeye çalışarak konuşmasını dinledim. Öyle içten ve saftı, öyle ezik bir hali vardı ve öyle saçmalıyordu ki gerçekten üzüldüm onun adına.

"Bak" dedim en yumuşak sesimle. "Benden istediğin nedir, onu söyler misin?"

"Kendini açarak..."

"Onu anladık. Asıl istediğin nedir senin? Benimle alıp veremediğin nedir?"

Bunu yanıtlamak onun için güç oldu. Giysilerinin içinde kıvrandı, omzunda oturan şeye baktı ve "Seni görmek istiyorum desem?" dedi.

"Ve ne yapmak?"

"Konuşmak... birbirimizi tanımak."

"Yalnızca konuşmak mı? Başka?"

Yanıt vermedi, yüzüme bakmıyordu.

"Aşk deyip duruyorsun. Seksten mi söz ediyoruz? İstediğin bu mu?"

Bunun haksızlık olduğunu düşünüyor gibiydi. Yeniden o ağlamaklı sesle konuşmaya başladı. "Bundan bu şekilde söz edemeyeceğimizi çok iyi biliyorsun. Söyledim ya, benim duygularımın önemi yok. Bu aşamada anlamanı beklemediğim bir amacı var bu işin."

Bunun gibi bir şeyler daha söyledi ama artık pek dinlemiyordum. Bir mayıs günü, bu soğuk sah sabahında pardösümle evimin sokağında durmuş, yabancının biriyle bir ilişkiye, belki sarsılmış bir evliliğe uygun düşecek türden bir konuşmayı yapıyor olmam ne acayipti. Varlığımdaki bir çatlaktan aşağı süzülerek başka bir yaşamın içine düşmüştüm sanki, burada farklı cinsel tercihler, farklı bir geçmiş ve gelecek vardı. İçine düştüğüm yaşamda bir başka erkek bana *Bundan bu şekilde söz edemeyiz* ve *benim duygularımın önemi yok* gibi şeyler söylüyordu. Beni şaşırtan bir başka şey ise, *Sen kendini ne bok sanıyorsun? Neden söz ediyorsun?* dememenin bu kadar kolay oluşuydu. Parry'nin kullandığı sözcükler bende tepkiler uyandırıyordu, o alışıldık, kalıplaşmış duygusal tepkileri. Bu adama bir şey borçlu olduğum, bir şeyleri ondan gizlememin mantıksız olduğu yönündeki hislerimi bastırmak gerçekten irade gerektiriyordu. Bu aile dramında rolümü gereğince yerine getiriyordum, evimiz gübreyle kaplı bu kaldırım olsa bile.

Yardıma ihtiyaç duyup duymayacağımı da merak ediyordum. Parry nerede yaşadığımı biliyordu ama ben onun hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Sözünü kestim ve "Bana adresini versen iyi olur" dedim. Elbette yanlış yorumlayacağı bir sözdü bu. Cebinden üzerinde adının yazılı olduğu bir kart çıkardı; Hampstead, Frognal Lane'de yer alan bir adres vardı kartta. Kartı cüzdanıma yerleştirip hızla yürümeye başladım. Durduğumuz yere doğru dönen bir taksi daha görmüştüm. Parry için üzgündüm hâlâ, ama onunla konuşarak bir yere varamayacağımı anlamıştım. O da hızlı adımlarla yanımdan yürüyordu.

"Nereye gidiyorsun şimdi?" diye sordu çocuksu bir merakla.

"Lütfen beni bir daha rahatsız etme" derken taksiyi durdurmak için kolumu kaldırdım.

"Neler hissettiğini biliyorum. Eğer beni denemeye çalışıyorsan, buna hiç gerek yok. Seni hiçbir zaman hayal kırıklığına uğratmam."

Taksi durdu, kapıyı açtım, çıldıracak gibiydim. Arabaya binip kapıyı çektim, ama Parry kapıyı tutmuş bırakmıyordu. İçeri girmeye çalışmıyordu, ama söyleyecek bir şeyi daha vardı.

"Senin derdini biliyorum" diyerek içeri eğildi, dizel motorun titreşim sesinin arasından. "Fazla incesin. Ama acıyla yüzleşmemiz gerek, Joe. Bunun tek yolu üçümüzün oturup konuşması."

Ona tek bir sözcük daha söylememeye karar vermiştim, ama kendimi tutamadım:

"Üçümüz mü?"

"Clarissa. Bu olaya doğrudan yaklaşmak en iyisi..."

Sözünü bitirmesine izin vermedim. Sürücüye, "Gidelim" dedim ve kapıyı iki elimle çekerek Parry'den kurtardım.

Taksiyle uzaklaşırken arkama baktım. Yolun ortasında durmuş umutsuzca el sallıyordu bana, ama bu tartışmasız, sevgiyle kutsanmış bir adamın görüntüsüydü.

Sekiz

Sürücüye beni Bloomsbury'ye götürmesini söyledim. Kendimi yatıştırmak için arkama yaslanırken, bir gün önce Parry'yi bulmak için St. James Meydanı'na koştuğum sırada yaşadığım karmaşık hisleri anımsadım. O sırada Parry bilinmeyeni temsil ediyordu, adlandıramadığım tüm korkularımı ona yüklemiştim. Şu anda ise o, ne yaptığını bilmeyen, gözlerime bakamayan tuhaf bir genç adamdı, zayıflıkları ve duygusal açlıkları onu zararsız kılıyordu. Acınacak biriydi, tehlikeli değildi sonuçta ama can sıkıcı bir tipti, Clarissa'nm söylediği gibi gülünç bir öykü çıkabilirdi bu insandan. Bu denli duygu yüklü bir karşılaşmadan sonra yaşananları aklımdan atabilmem biraz tersti belki. Ama o sırada mantıklı ve gerekli görünen şey buydu – sabahın önemli bir bölümünü harcamıştım bile. İçinde bulunduğum taksi daha bir, bir buçuk kilometre ilerlemeden aklım o gün yapmayı planladığım işe, Heathrow'da Clarissa'yı beklerken kafamda tasarladığım o yazıya kaymıştı.

O günü, gülümseme üzerine yazacağım uzun yazıya ayırmaya karar vermiştim. Yazı işleri müdürünün entelektüel devrim olarak nitelediği şeye bir Amerikan bilim dergisi tam bir sayı ayıracaktı. Biyologlar ve evrimci psikologlar sosyal bilimleri yeniden biçimlendiriyorlardı. Savaş sonrasında ortaya çıkan ortak görüş olan Standart Sosyal Bilim Modeli dağılmaktaydı, insan doğası yeniden incelenmeyi bekliyordu. Bu dünyaya boş sayfalar ya da çok amaçlı öğrenme düzenekleri olarak gelmiyoruz. Çevremizin "ürünleri" de değiliz. Ne olduğumuzu bilmek istiyorsak, nereden geldiğimizi bilmeliyiz. Bu dünyaya belirli kısıtlamalar ve kapasitelerle geliyoruz, bunların hepsi genlerimizde yazılı. Birçok özelliğimiz, ayağımızın biçimi, göz rengimiz, ayrıca sosyal ve cinsel davranışlarımız, dil öğrenmemiz gibi başka özelliklerimiz kendilerini ortaya çıkarabilmek için bizim yaşamamızı beklemekteler. Ama bu oluşumlar sonsuz bir çeşitlilik göstermiyor. Bir doğamız var. İnsanı inceleyen biyologlar Darwin'i doğruluyor; duygularımızın yüzümüze yansıması her kültürde benzer biçimde gerçekleşiyor, bir bebeğin yüzündeki gü-

lümseme ötekilerden kolayca ayrılıp incelenebilecek bir toplumsal mesaj. Kalahari'deki !Kung San bebekleri de, Manhattan'ın Yukarı Batı Yakası'daki Amerikalı bebekler de aynı şekilde gülümsüyor ve bu gülümsemeler aynı tepkileri uyandırıyor. Edward O. Wilson'ın o güzel sözünde söylediği gibi bebeğin gülümsemesi, "anne-baba sevgisinin ve sevecenliğinin bereketini artırıyor". Wilson sözlerini, "Bir zoologun sözlüğünde gülümseme toplumsal bir kurtarıcıdır, yaradılıştan gelen, temel bir toplumsal ilişkiyi ortaya koyan oldukça değişmez bir işarettir" diyerek sürdürür.

Birkaç yıl önce, bilimsel kitap yayıncıları kaostan başka bir şey düşünebilmekten acizdiler. Oysa artık neo-Darwinizm için, evrimci psikoloji ve genetik bilimiyle ilgili en küçük bir görüş için ortalığı ayağa kaldırıyorlardı. Bundan şikâyetçi değildim, işler iyiydi, ama Clarissa bütün projeye karşı çıkıyordu. Denetimden çıkmış bir akılcılıktı bu ona göre. "Bu da yeni bir köktencilik" dedi bir akşam. "Yirmi yıl önce sen ve arkadaşların, hepiniz sosyalisttiniz, herkesin kötü şansından çevrenin sorumlu olduğuna inanıyordunuz. Şimdi ise bizi genlere hapsettiniz ve her şeyin bir nedeni olduğuna karar verdiniz!" Wilson'ın pasajını ona okuduğumda kaygılandı. Her şeyin temel parçalarına indirgendiğini ve bu arada daha büyük bir anlamın yitirildiğini söyledi. Bir zoologun bir bebeğin gülümsemesi üzerine düşüncelerini kim umursardı ki. O gülümsemenin gerçeği o anne-babanın gözünde, kalbindeydi, yalnızca geçen zamanla anlam kazanan o büyüyen sevgideydi.

Gece yarıları mutfakta gerçekleştirdiğimiz masa başı sohbetlerinden birini yapıyorduk. Clarissa'ya, son dönemde John Keats'e çok fazla zaman ayırdığını düşündüğümü söyledim. Adamın bir dâhi olduğu su götürmezdi, ama aynı zamanda bilimin bilinmezler dünyasını talan ettiğini düşünen bir gericiydi, oysa bunun tam tersiydi bilimin yaptığı. Bir bebeğin gülümsemesine değer veriyorsak, onun kaynağı üzerine kafa yormanın ne sakıncası olabilirdi? Bütün bebekleri güldüren gizli, ortak bir espri mi vardı? Ya da Tanrı eğilip onları gıdıklıyor olabilir miydi? Yoksa annelerinden mi öğreniyorlardı gülümsemeyi? İnanılması en kolay olan seçenek buydu. Ama sağır, kör bebekler de gülümsüyordu. Doğuştan geliyor olmalıydı bu, güçlü evrimsel nedenlere dayanmalıydı. Clarissa onu anlamadığımı söyledi. Parçaları incelemenin kötü bir yanı yoktu, ama insanı bütünü görmekten alıkoyabiliyordu. Haklıydı. Sentezin

görevi çok büyüktü. Clarissa onu hâlâ anlamadığımı söyledi, sevgiden söz ediyordu o. Ben de sevgiden söz ediyorum, dedim, henüz konuşamayan bebeklerin nasıl daha fazla sevgi elde ettiklerinden. Hayır, dedi, hâlâ anlamıyordum. Konuşmayı orada kestik. Kızmadık birbirimize. Bu tartışmayı çok kez farklı biçimlerde gerçekleştirmiştik. Bu konuşmamızda aslında sözünü ettiğimiz şey, yaşantımızda bebeklerin eksik oluşuydu.

Dillons'tan kitabımı aldım ve yirmi dakika boyunca göz gezdirdim. Yazmak için sabırsızlandığımdan, eve dönerken taksiye bindim. Sürücüye parayı ödeyip inmek için yana doğru döndüğümde, Parry'nin bizim apartmanın önünde, giriş kapısının hemen yanında beklemekte olduğunu gördüm. Ne sanmıştım ki? Ben başka şeyler düşünüyorum diye onun da ortadan kaybolacağını mı? Ona yaklaştım, biraz sıkılgan bir hali vardı ama istifini bozmadı.

Ben yanına ulaşmadan konuşmaya başladı. "Bana bekle dedin, ben de bekledim."

Anahtarlar elimdeydi. Duraksadım. Ona ağzımdan böyle bir şeyin çıkmadığını söylemek ve verdiği "ciddi sözü" anımsatmak istedim. Onu yeniden dinlemek ve ruhsal durumuna ilişkin daha fazla bilgi edinmek acaba yarar sağlar mı diye de düşünüyordum. Ama konuşmanın, bu kez budanmış kurtbağrı kümeleri arasındaki dar bir geçitte, yine bir aile dramına dönüşmesi olasılığı beni ürküttü.

Ona anahtarlarımı gösterdim ve "Yolu kapatıyorsun" dedim.

Girişin önünden çekilmedi. "Kaza hakkında konuşmak istiyorum" dedi.

"Ben istemiyorum" dedim. Ona doğru iki adım daha attım, sanki o bir hayaletti ve anahtarı onun içinden geçirip deliğe sokabilecektim.

Yine sızlanmaya başladı. "Bak, Joe. Konuşacak çok şeyimiz var. Sen de bunu istiyorsun, biliyorum. Neden oturup konuşarak bir çözüm bulmuyoruz hemen?"

Ona kabaca omuz atarak, "Özür dilerim" dedim. Bu dokunuşla sarsılmasına şaşırdım. Sandığımdan daha hafifti. Kendini bırakarak bir yana savruldu, ben de kapıyı açabildim.

"Konu şu" dedi. "Olaya bağışlanma açısından yaklaşıyorum."

İçeri girdim, peşimden gelmeye kalkarsa onu engelleyecektim. Ama olduğu yerde kaldı, kapıyı kapadığımda kırılmaz camın arka-

sından ağzını oynatarak bir sözcük söyledi, "bağışlanma" olabilirdi bu sözcük yine. Asansöre bindim, dairenin kapısına geldiğimde telefonun çaldığını duydum. Clarissa olduğunu düşündüm arayanın; arayacağını söylemişti. Aceleyle koridora geçip ahizeyi kaldırdım.

Arayan Parry idi. "Lütfen bundan kaçma Joe" diye söze başladı.

Telefonu kapadım, ama ahizeyi yerine yerleştirmedim. Sonra fikir değiştirip yeniden yerine koydum. Zil sesini de kapatıp telesekreteri devreye soktum. Oturma odasında pencereye doğru ilerlediğim sırada telesekreter çalışmaya başladı. Parry dışarıdaydı, karşı kaldırımda kendini gösterebileceği bir noktada duruyordu, kulağında bir cep telefonu vardı. Sesinin arkamdan koridorda yankılandığını duydum. "Joe, Tanrı'nın sevgisi peşini bırakmayacak." Başını yukarı kaldırdı, ben perdenin arkasına gizlenmeden önce beni görmüş olmalıydı. "Orada olduğunu biliyorum, seni görebiliyorum. Dinlediğini biliyorum..."

Yeniden koridora dönüp telesekreterin sesini kıstım. Banyoda yüzüme soğuk su çarptım, akan damlaların arkasındaki yüz hatlarıma baktım aynada, benim gibi birine kafayı takmanın nasıl bir şey olduğunu anlamaya çalışıyordum. Clarissa'nm piknik alanında bana bir şişe şarap uzattığı an gibi bu an da bir başlangıç noktası sayılabilirdi, çünkü sanırım o anda bu işin kolayca hallolmayacağını anlamaya başlamıştım. Koridora çıkıp telesekretere doğru ilerlediğim sırada bir *ilişkiye* girmiş olduğumu düşündüm.

Makinenin kapağını kaldırdım. Kaset hâlâ dönüyordu. Sesi biraz açtım ve Parry'nin güçsüz, tekdüze bir sesle konuştuğunu duydum: "... bundan uzaklaşmak Joe, ama seni seviyorum. Bunu sen başlattın. Şimdi sırt çeviremezsin..."

Hızla çalışma odama gittim, faksın telefonunu kullanarak polisi aradım. Bağlantı kurulana dek geçen saniyelerde, karşıma çıkan kişiye ne söyleyeceğimi bilmediğimi fark ettim. Bir kadın sesi duyuldu, panik ve acı yağmuruyla ıslanmış bir günden korunmak için sertleşmiş, kuşkucu, kesik kesik konuşan bir sesti bu.

Bense sorumlu bir vatandaşın o boğuk, ciddi ses tonuyla konuştum. "Bir taciz olayı bildirmek istiyorum, süregelen bir taciz." Telefondaki kadın beni, aynı temkinli sakinliği sergileyen bir adama aktardı. Sözlerimi yineledim. İlk soru gelmeden önce yalnızca çok kısa bir duraksama oldu.

"Tacize uğrayan kişi siz misiniz?"

"Evet, ben..."

"Bu kişi şu anda sizi rahatsız ediyor mu?"

"Şu anda evimin önünde duruyor."

"Size bedensel bir zarar verdi mi?"

"Hayır, ama..."

"Zarar vermekle tehdit etti mi?"

"Hayır." Şikâyetimin mevcut bürokrasi kalıbına uydurulması gerekeceğini anladım. Her bildirimi özel olarak değerlendirecek incelikte bir uygulama yoktu. Şikâyetimi dile getirerek rahatlama olanağı bana tanınmamıştı, ben de hikâyemi kamulaştırarak rahatlamaya çalıştım. Parry'nin davranışı bir suç olarak genelleştirilmeliydi.

"Hanenize tecavüzde bulundu mu?"

"Hayır."

"Üçüncü kişilere?"

"Hayır."

"Size şantaj yapmaya kalkıştı mı?"

"Hayır."

"Size rahatsızlık vermeye çalıştığını kanıtlayabileceğinize inanıyor musunuz?"

"Ee, hayır."

Ses resmi bir kayıtsızlıktan, gerçeğe yakın bir sorgulama havasına büründü. Kulağıma Yorkshire aksam çalınmıştı sanki: "Peki bu kişinin ne yaptığını söyler misiniz bana?"

"Her saatte bana telefon ediyor. Benimle konuşuyor..."

Ses yine eski halini alıverdi, yeniden soru silsilesine döndük: "Müstehcen, hakaret içeren konuşmalar mı?"

"Hayır. Bakın, memur bey. Neden benim anlatmama izin vermiyorsunuz. Bu adam saplantılı. Bana huzur vermiyor."

"Tam olarak ne istediğini biliyor musunuz?"

Durdum. İlk kez adamın arkasında başka sesler olduğunu fark etmiştim. Herhalde onun gibi bir sürü polis memuru bankolarda dizilmiş, kafalarında kulaklıklarla bütün gün soygun, cinayet, intihar, bıçak tehdidiyle gerçekleştirilen tecavüz olaylarıyla uğraşıyorlardı. Benim de ötekilerden bir farkım yoktu – gün ışığında birisi beni dine döndürmeye çalışmıştı.

"Beni kurtarmak istiyor" dedim.

"Kurtarmak mı?"

"Evet, dine döndürmek. Adam saplantılı. Beni rahat bırakmıyor."

Ses sözümü kesti, artık iyice sabırsızlanmıştı: "Üzgünüm. Bu, polisi ilgilendiren bir konu değil. Bu kişi size, hanenize bir zarar vermediği ya da böyle bir şey yapmakla sizi tehdit etmediği sürece herhangi bir suç işlemiş olmuyor. İnançlarınızı değiştirmeye çalışması yasalara aykırı değildir." Sonra acil durum görüşmemizi kendine ait küçük bir eleştiriyle noktaladı: "Bu ülkede din özgürlüğü var."

Yeniden oturma odasının penceresine döndüm ve Parry'ye baktım. Telesekreterimle konuşmayı kesmişti. Elleri cebindeydi, yüzünü binaya çevirmiş, Doğu Alman gizli servis ajanlarını andıran duygusuz bir ifadeyle dikiliyordu orada.

Kendime bir termos kahve ve birkaç sandviç yaparak başka bir sokağa bakan çalışma odama çekildim, burada notlarımı okudum, daha doğrusu karıştırıp durdum. Konsantrasyonum bozulmuştu. Parry'nin peşimde dolaşması bana eski bir hoşnutsuzluğumu anımsattı. Zaman zaman aklıma gelir bu, genellikle canımı sıkan başka bir şey olduğunda, tüccarlığını yaptığım bütün fikirlerin aslında başkalarına ait olduğunu düşünürüm. Başkalarının araştırmalarını karşılaştırmalı olarak okuyup derleyerek okuyucuya sunarım. İnsanlar olayları açıklıkla ifade edebilme yeteneğim olduğunu söylerler. Neredeyse tüm bilimsel atılımların ardında yatan yanılgılar, geriye doğru sürülen izler ve rastlantısal başarılar arasından düzgün bir yazı çıkarmayı başarabilirim. Doğrudur, birisi araştırmacı ve sıradan okuyucu arasında gidip gelerek, sıradan bir laboratuvar işçisinin fazla meşgul ya da fazla dikkatli olduğundan kafa yoramadığı üst düzey açıklamaları da vermeli. Bilimsel moda dünyasının balta girmemiş ormanlarının en yüksek ağaçlarında örümcek maymunu gibi bir daldan ötekine sıçrayarak –dinozorlar, kara delikler, kuantum büyüsü, kaos, süper sicim kuramı, nörobilim, yeni bir yaklaşımla Darwin– bu işten bir sürü para kazandığım da doğrudur. İçinde güzel resimler olan kalın kapaklı kitaplar, televizyon belgesellerinde boy göstermeler, radyo söyleşileri, gezegenin en güzel yerlerinde konferanslar...

Kendimi kötü hissettiğim anlarda bir asalak olduğum düşüncesi yeniden gelir aklıma. Fizik bölümünden iyi bir dereceyle mezun olmamış, kuantum elektrodinamiği üzerine doktora yapmamış ol-

saydım kendimi bu denli kötü hissetmezdim herhalde. Ben de bir şeyler yapıyor olmalıydım, insan bilgisinin dağına kendimden küçücük bir katkı sağlamalıydım. Ama yedi yıl süren disiplinli çalışmanın ardından üniversiteden ayrıldığımda son derece yorgundum. Kayıtsızca, deli gibi seyahat ettim, hem de fazla uzun bir süre boyunca. Sonunda Londra'ya döndüm ve arkadaşımın biriyle bir iş yapmaya soyundum. Amacımız bir aygıt pazarlamaktı, zekice düzenlenmiş bir dizi elektrik devresinden oluşuyordu aygıt. Mezuniyetimi izleyen günlerdeki boş zamanlarımda geliştirdiğim bir şeydi. Bu küçük parça belirli mikroişlemcilerin verimliliğini artırmak üzere geliştirilmişti, o zaman dünyadaki bütün bilgisayarların bu aygıta ihtiyaç duyacağını sanıyorduk. Bir Alman şirketi bizi Hannover'e davet etti, birinci sınıf uçtuk, bir iki yıl boyunca milyarder olacağımıza inandık. Ama patent başvurumuz reddedildi. Edinburgh yakınındaki bir bilim araştırma merkezinden bir ekip bizden önce, daha iyi bir elektronik sistemle başvuruda bulunmuştu. Gerçi daha sonra bilgisayar endüstrisi hızla başka bir yöne doğru ilerledi. Bizim şirketimiz hiç iş yapmadı, Edinburgh ekibiyse iflas etti. Kuantum elektrodinamiğine geri döndüğümde özgeçmişimdeki boşluk oldukça genişti, matematiğim körelmişti ve otuzuna merdiven dayamış biri olarak rekabete dayalı bu oyunu oynayamayacak kadar yaşlı görünüyordum.

Son iş görüşmemden çıktığımda –eski hocamın beni uğurlarken sergilediği anlayış dolu kibarlık sayesinde– akademik kariyerimin sona ermiş olduğunu anladım. Exhibition Road'da yağmur altında yürürken ne yapacağımı düşündüm. Ulusal Tarih Müzesi'nin önünden geçtiğim sırada yağmur sele dönüştü ve birkaç düzine insanla birlikte koşarak müzeye sığındık. Gerçek boyuttaki Diplodocus'un yanında oturup kurumaya çalışırken kalabalığı izlemeye ve bundan tuhaf bir hoşnutluk duymaya başladım. Kalabalık gruplar bende genellikle insanlardan nefret etme duygusu uyandırır. Ne var ki bu sefer insanlarda gördüğüm merak ve şaşkınlık onları soylulaştırır gibiydi. İçeri giren her yaştan insanın hepsi bu büyüleyici canavarın yanma gelip ona bakakalıyordu. Konuşmalar duyuyordum, ilgimi çeken şey herkesin hayranlığından çok genel bilgisizlik düzeyiydi. On yaşındaki bir çocuğun yanındaki üç yetişkine, böyle bir yaratığın insanları kovalayarak yiyip yemediğini sorduğunu duydum. Hazır yanıtlardan, yetişkinlerin evrimsel zaman çizelgelerinde tarihlerin karışmış olduğu anlaşılıyordu.

Orada otururken dinozorlar hakkında bildiğim birkaç apayrı şeyi anımsamaya çalıştım. Darwin'in *Beagle'ın Yolculuğu*'nda, Güney Amerika'da fosilleşmiş büyük kemikler bulduğundan, bunların yaşlarının kendi kuramı açısından ne denli önemli olduğundan söz ettiği geldi aklıma. Yerbilimci Charles Lyell'ın öne sürdüğü görüşlerden çok etkilenmişti. Kilise'nin savunduğunun aksine dört bin yaşında değildi dünya, çok daha yaşlıydı. Bizim zamanımızda, soğukkanlı-sıcakkanlı mücadelesi ikinci grup lehine çözümlenmişti. Zamanında yerkabuğunda, yeryüzündeki yaşamın dengesini bozan çeşitli ani değişimlerin meydana geldiğine ilişkin yeni jeolojik kanıtlar ortaya çıkarılmıştı. Meksika'daki dev krater dinozor imparatorluğunu sona erdiren bir meteor tarafından açılmış olabilirdi, böylelikle küçük sıçanımsı yaratıklar yaşam alanlarını genişletebilmiş, memeliler –özellikle primatlar– çoğalabilmişlerdi belki de. Dinozorların yok edilmediklerine ilişkin hoş bir düşünce de vardı. Çevresel gerekliliklere boyun eğmiş, evrim geçirerek arka bahçemizde beslediğimiz zararsız kuşlara dönüşmüşlerdi.

Müzeden çıktığımda iş görüşmesine ait randevu mektubumun arkasında bir kitap taslağı yazılıydı. Üç ay boyunca okudum ve altı ay boyunca yazdım. Başarısızlıkla sonuçlanan iş hayatımdaki ortağımın kız kardeşi bir resim araştırmacısıydı ve ücretini hemen istemeden bana yardım etmeyi kabul etti. Kitap dinozorlarla ilgili her kitabın satacağı bir dönemde piyasaya çıktı ve benimki de iyi sattı, böylece kara delikler için de bir anlaşma imzaladım. İş hayatım başlamıştı, başarılar art arda gelirken bilim dünyasında yapabileceğim başka şeyler için de şansım kalmamıştı. Ben bir gazeteci, bir yorumcuydum, kendi mesleğime yabancı kalmıştım artık. Bir daha asla, elektronun manyetik alanı üzerine doktora araştırması yaptığım, normale dönüştürülebilir kuramlarda sonsuzluk sorunu konulu konferanslarda –izleyici olarak değil, küçük bir payla da olsa katılımcı olarak– yer aldığım o günlere, o eski ataklığıma geri dönmeyecektim. Artık hiçbir bilim insanı, hiçbir laboratuvar teknisyeni, hatta okulun kapı görevlisi bile beni ciddiye almazdı.

İşte bugün de, kahvem ve sandviçlerimle çalışma odasında oturmuş, gülümseme hakkındaki yazımı yazamazken ve Parry de kaldırımda nöbet tutarken, bu işe nasıl başladığımın öyküsü geçti kafamdan. Zaman zaman telesekreterin tıkırtısını duyuyordum. Her saat başı oturma odasına giderek camdan Parry'yi kontrol edi-

yordum, hep oradaydı, kapının girişinde, bir dükkânın kapısına bağlanmış köpek gibi dikiliyordu. Yalnızca bir seferinde, ona baktığımda benimle telefonda konuşuyordu. Genellikle hareketsiz duruyordu, bacakları iki yana ayrık, elleri ceplerindeydi, yüzünde anlayabildiğim kadarıyla düşüncelilik ya da yaklaşan mutluluğun göstergesi olan bir ifade vardı.

Saat beşte dışarı baktığımda, orada değildi. Pencerede durup boş kalan yerde onun hatlarını gördüğümü düşündüm, hava kararırken gitgide azalan ışıkta parıldayan bir hiçlik anıtıydı sanki. Sonra telesekreterin yanına gittim. Kırmızı ışık otuz üç mesaj olduğunu gösteriyordu. İleri sararak öteki mesajları atladım ve Clarissa'nın sesini buldum. Umarım iyisindir, diyordu, saat altıda evde olacaktı, beni seviyordu. İşle ilgili üç tane mesaj vardı, bu da Parry'nin yirmi dokuz mesaj bıraktığı anlamına geliyordu. Bu sayı üzerine düşünürken kaset yeniden dönmeye başladı. Ses düğmesini ittim. Taksiden arıyordu sanki. "Joe. Perde fikrini çok beğendim. Hemen anladım. Sana şunu söylemek istiyorum yeniden. Ben de aynı şeyi hissediyorum. Gerçekten hissediyorum." Bu son sözlerde duygular sesinin biraz daha yüksek bir perdeden çıkmasına neden oldu.

Perde mi? Oturma odasına dönüp perdelere baktım. Her zamanki gibi yerlerinde asılıydılar. Onları hiç kapamazdık. Bir tanesini çektim, bir ipucu bulmayı ummam aptalcaydı.

Sonra yeniden çalışma odama dönüp oturdum. Çalışmıyor, kara kara düşünüyordum. Bir yandan da Clarissa'yı bekliyordum, bu arada düşüncelerim yeniden nasıl bu noktaya geldiğime odaklandı, her şey nasıl da farklı olabilirdi, özgün araştırmalara dönerek elli yaşıma gelmeden yeni bir şeyler ortaya çıkarabilir miydim acaba?

Duzenleme
Ny.Ozlem

Dokuz

Clarissa'nın eve dönüşünü onun bakış açısından anlatmak daha anlamlı olur. Ya da en azından, benim daha sonraları onun bakış açısı olduğunu düşündüğüm açıdan. Clarissa, deri çantasında beş kiloluk kitap ve kâğıtlarla metrodan eve kadar bir kilometreye yakın yol yürüyor ve üç kat merdiven çıkıyor. Kötü bir günü ardında bırakmış. Daha güne başlarken, Lancaster'dan gelme toy bir kız olan, önceki gün danışmanlığını yaptığı öğrenci ona ağlayarak ve anlamsızca bağırarak telefon açmıştı. Clarissa kızı yatıştırmaya çalışırken, kız onu çok zor okuma ödevleri vermekle, kendisini gerçekleştirilmesi mümkün olmayan araştırmalara yöneltmekle suçlamıştı. Romantik şiir semineri kötü gitmişti, çünkü tartışma notları hazırlamakla görevlendirilen iki öğrenci hiçbir şey hazırlamamıştı, ötekilerse okunması gerekenleri okuma zahmetine girmemişlerdi. Sabah biterken randevu defterini kaybettiğini fark etmişti. Öğle yemeğinde bir iş arkadaşının, yatakta kendisine pek nazik davranan ve ona hükmedecek cinsel saldırganlığı sergilemeyerek hak ettiği nitelikte bir orgazmı yaşatamayan kocasından dert yanmasını dinlemişti. Öğleden sonra üç saat boyunca üniversitede kurul toplantısına katılmış, kötünün iyisi olarak kendi bölümünün bütçesinin yüzde yedi oranında kısılması için oy vermek durumunda bırakılmıştı. Bu toplantıdan çıkıp yönetimin gerçekleştirdiği Performans ve Etkinlik görüşmesine girmiş ve kendisine İş Yükü Dağılım Çizelgesi'ni oluşturmakta sürekli geciktiği ve çizelgesindeki öğretme, araştırma ve yönetim oranlarının eşitsiz bir dağılım sergilediği anımsatılmıştı.

Clarissa çantasını sürüyerek merdiveni çıkarken bu işin gereğinden fazla emek istediğini hissediyor, bir yandan da soğuk algınlığına yakalanmış olabileceğini düşünüyor. Burnunda bir sızı var, gözleri yanıyor. Sırtının alt kısmında gitgide artan bir ağrı hissediyor, onun için her zaman virüs kaynaklı bir enfeksiyonun göstergesi bu. En kötüsü, balon kazası yeniden kafasını meşgul etmeye başladı. Hiç aklından çıkmamıştı aslında, ama günün büyük bölümünde, onu

öyküleştirilmiş haliyle biraz uzaktaki bir bölmeye kaldırmıştı. Şimdi olay bu bölmeden çıktı, yeniden Clarissa'nın içindeki yerini aldı. Parmaklarının ucuna sinmiş bir koku gibi. Akşamüzerinden beri Logan'ın halatı bırakışı gözlerinin önünden gitmiyor. Bu görüntüyle birlikte, o sırada yaşadığı dehşet dolu çaresizlik duygusu da kaplıyor içini, nezle ya da soğuk algınlığının fiziksel belirtilerini de bunlar ortaya çıkarmış olmalı. Olanları arkadaşlarıyla paylaşmak da artık işe yaramıyor, çünkü Clarissa duygusuzlaştığını hissediyor. Son katı çıkarken ağrının dizlerine doğru yayıldığını hissediyor. Yoksa yirmili yaşları çoktan tüketmişken merdivende kitap taşımaya kalkışmanın doğal sonucu mu bu? Kapının kilidine anahtarı sokarken Joe'nun evde olduğunu ve ihtiyacı olduğunda ona her zaman çok iyi baktığını anımsayınca morali biraz düzeliyor.

Koridora adım attığında, Joe onu çalışma odasının kapısında bekliyor. Yüzünde bir tuhaflık var, onu uzun zamandır böyle görmedi. Sevdiği o sakin, düzenli adamın zaman zaman dengesini bozan o iddialı projelere, o coşkulu ve genellikle de aptalca planlara bağlıyor bu halini. Joe ona doğru geliyor, daha kapıdan girmeden konuşmaya başlıyor. Öpüşmeden, selamlaşmadan, bir taciz ve aptallık öyküsü anlatmaya koyuluyor, suçlayıcı bir havası var, Clarissa'ya karşı bir öfke de var sanki içinde, yanıldığını söylüyor ona, kendi haklılığı ortaya çıktı. Clarissa neden söz ettiğini bile soramadan, hatta çantasını yere bırakmadan Joe başka bir konuya atlıyor, Gloucester Caddesi'ndeki Parçacık Fiziği Merkezi'nden eski bir arkadaşıyla görüşmüş az önce, arkadaşının ona hocayla bir randevu ayarlayabileceğini düşünüyor. Clarissa'nın söylemek istediği tek şeyse, "Öpücüğüm nerde? Bana sarıl! Benimle ilgilen!" Ama Joe sanki bir yıl boyunca insan yüzü görmemiş biri gibi konuşuyor.

Joe bir süreliğine kör ve sağır oluyor, onunla iletişim kurabilmek olanaksız, bu nedenle Clarissa teslim olurcasına ellerini kaldırıyor, "Harika Joe" diyor. "Ben duş alacağım." Bunu söylediğinde bile Joe konuşmayı sürdürüyor, büyük olasılıkla onu duymadı bile. Clarissa yatak odasına doğru ilerlerken onun peşinden geliyor, yeniden bilim dünyasına dönmesi gerektiğini anlatıyor ısrarla. Bunu daha önce de duydu Clarissa. Hatta en son iki yıl önce gerçek bir kriz yaşandı bu konuda, sonunda Joe yaşamıyla barıştığına karar verdi, gerçekte o kadar da kötü bir yaşantısı olmadığı kanısına vardı ve konu bu şekilde kapandı. Musluklardan akan suyun gürültüsüyle

birlikte Joe sesini yükselterek konuşmayı sürdürüyor, yeniden taciz olayına dönüyor, Parry adını duyunca Clarissa onun kim olduğunu anımsıyor. Ah, evet. Parry'yi çok iyi anladığını düşünüyor. Yapayalnız, zavallı bir adam, herhalde anne babasıyla yaşayan ve herhangi birisiyle ilişkiye girebilmek için –bu Joe bile olsa– yanıp tutuşan bir İsa fanatiği.

Joe banyo kapısının çerçevesine dayanıyor, yeni keşfedilmiş, durmadan konuşan bir tür maymuna benziyor. Konuşuyor ama kendisinin farkında değil. Clarissa onu iterek yeniden yatak odasına geçiyor. Ondan bir kadeh beyaz şarap istemek geçiyor içinden, ama kendisine de bir kadeh koyacağını ve banyo yaptığı sırada tepesinde dikileceğini düşünüyor; şu anda Joe eğer onunla ilgilenmeyecekse tek isteği yalnız kalmak. Yatağın kenarına oturup botlarının bağcıklarını çözmeye başlıyor. Eğer gerçekten hasta olsa bunu anlayabilir. Patlamak üzere, belki de yalnızca çok yorgun ve pazar günü yaşananların sıkıntısı var üzerinde, yaygara koparmak tarzı değil, bunun yerine ayağını kaldırıyor, Joe bir dizinin üstüne çökerek botu çıkarmasına yardımcı oluyor, bir yandan hâlâ konuşuyor. Kuramsal fizikle uğraşmak istiyor yeniden, bir üniversite bölümünün desteğine ihtiyaç duyuyor, okula girmesini sağlayacak her türlü öğretmenlik görevini seve seve üstlenmeye hazır, sanal fotonla ilgili düşünceleri var.

Clarissa ayağında çoraplarla ayakta durmuş, gömleğinin düğmelerini açıyor. Soyunmak ve ipek çorabın altından tabanlarına değen kalm halı onu hafifçe heyecanlandırıyor, bir önceki geceyi ve ondan öncekini, acıyı, duygusal iniş çıkışları, seksi anımsıyor. Birbirlerini sevdiklerini, ama şu anda çok farklı ihtiyaçları olduğunu, farklı zihinsel dünyalarda olduklarını da anımsıyor. Her şey bu kadar basit. Geçici bir şey bu, her ne kadar şu anki ruh hali onu buna itse de kesin sonuçlar çıkarmanın gereği yok. Gömleğini çıkarıyor, sutyeninin kopçasına dokunuyor, sonra fikrini değiştiriyor. Daha iyi hissediyor kendini, ama yeterince iyi değil henüz, Joe'ya –sanki fark edecek durumdaymış gibi– yanlış bir mesaj vermek istemiyor. Banyoda yarım saat yalnız kalabilse, daha sonra onu dinlemeye hazır olacak, Joe da onu dinleyebilecek belki. Bu konuşma ve dinleme seanslarının çiftler için yararlı olması gerektiğini söylüyorlar. Odanın öteki ucuna gidip eteğini asıyor, sonra yeniden yatağa oturarak çorabını çıkarıyor, bu arada Joe'nun konuşmasını öylesine dinliyor,

öğle yemeğinde kocasından dert yanan Jessica Marlowe'un söylediklerini düşünüyor: Adam aşırı yumuşak, cinsellikte aşırı kibarmış. İnsanın karşısına kimin çıkacağı, neler yaşanacağı büyük ölçüde şansa bağlı, bilinçsizce gerçekleştirilen eş seçiminin milyonlarca dala ayrılan sonuçları da öyle; ilişki mutsuzluğa dönüşürse hiç kimse, hiçbir sözlü paylaşım onu çözmeyi başaramıyor.

Joe, matematiğinin gerilemiş olmasının önemsizliğinden, artık her şeyi bilgisayar yazılımlarının hallettiğinden söz ediyor. Clarissa, Joe'yu çalışırken gördü ve bir kuramsal fizikçinin tıpkı bir şair gibi, yetenek ve parlak bir fikrin yanı sıra, ya bir kâğıt ve kaleme ya da güçlü bir bilgisayara ihtiyacı olduğunu biliyor. Joe istese şu anda çalışma odasına girerek "bilim dünyasına geri dönebilir". Söylediği gibi okula, hocalara, iş arkadaşlarına ve okuldaki bir odaya gerek yok, ama bunlar onu başarısızlıktan koruyacak şeyler, çünkü onu asla aralarına almayacaklar. (Clarissa da nefret ediyor fakültelerden.) Çamaşırlarının üstüne sabahlığını giyiyor. Morali bozuk olduğu için Joe'nun eski takıntıları ortaya çıktı, pazar günü yaşananlar onu da farklı şekillerde etkiliyor. O ayrıntıcı, dikkatli kafasındaki eksiklik, kendi duygusal durumunu hiç hesaba katmaması. Görüşlerinin deli saçması olduğunun, mantığını geçici olarak yitirdiğinin ve bunun bir nedeni olduğunun farkında değil. Bu yüzden kolayca incinebilir, ama Clarissa ona karşı koruma içgüdüsü hissedemiyor şimdilik. Joe da onun gibi Logan'ın trajedisinin anlamsızlığını keşfetti, ancak bunun bilincinde değil. Clarissa sabunlu sıcak suyun içinde sessizce uzanmak isterken Joe yazgısını değiştirmeye koyulmak istiyor.

Yeniden banyoda, sıcak suya soğuk su ekleyerek sırt fırçasıyla karıştırıyor, suya çam yağı, leylak kristalleri ve sonradan aklına gelen ve vaftiz kızının Noel armağanı olan bir parfümü katıyor. Şişenin üzerindeki etikette, eski Mısırlılar tarafından kullanılan bu parfümle yıkanan kişinin bilgelik ve iç huzuru kazanacağı yazılı. Clarissa bütün şişeyi döküyor. Joe klozetin kapağını kapatıp oraya yerleşiyor. İlişkileri tarafların rahatlıkla yalnız kalmayı talep edebilecekleri türden, ancak Joe'nun ısrarcılığı Clarissa'nın bunu dile getirmesini engelliyor. Hele şimdi yine Parry'den söz ederken. Clarissa kendini yeşil renkli suya bırakırken, onun söylediklerine iyice kulak vermeyi deniyor. Polis mi? Polisi mi aradın? Telesekreterde otuz üç tane mesaj mı var? Ama içeri girerken makinenin

göstergesi sıfırdaydı. Joe onları sildiğini söylüyor, Clarissa suyun içinde doğruluyor ve ona bir kez daha bakıyor, bu kez Joe da gözlerini ona dikiyor. Clarissa on iki yaşındayken babası Alzheimer'dan öldü, en büyük korkusu aklını yitirmiş bir insanla yaşamak. Aklı başında biri olan Joe'yu bu yüzden seçti.

Bu bakışmayla ilgili bir şey, ağrıyan sırtının ansızın dikleşmesi ya da şaşkınlıktan açık kalan ağzı, "fenomen" derken Joe'nun dilinin sürçmesine neden oluyor, Joe bir an susuyor, sonra alçak bir ses tonuyla "Ne oldu?" diyor.

Clarissa gözlerini ondan ayırmadan, "İçeri girdiğimden beri soluk almadan konuşuyorsun. Biraz yavaşla, Joe. Derin derin soluk al" diyor.

Joe'nun söyleneni yapmaya hazır olması Clarissa'yı duygulandırıyor.

"Nasıl hissediyorsun kendini?"

Joe gözlerini yere dikmiş, elleri dizlerinde, soluk verirken yüksek sesle içini çekiyor: "Huzursuz."

Clarissa onun konuşmayı, huzursuzluğunu sürdürmesini bekliyor, ama o da Clarissa'nm konuşmasını bekliyor. Banyodaki sıcak su borusunun daralırken çıkardığı düzensiz aralıklı tıklamaları duyuyorlar. "Bunu daha önce de söyledim, biliyorum. O yüzden bana kızma" diyor Clarissa. "Bu Parry denen adamı biraz fazla ciddiye alıyor olabilir misin? Belki de bu kadar önemli bir sorun değildir. Eve çağırıp bir fincan çay ikram etsen herhalde bir daha seni rahatsız etmez. Senin huzursuzluğunun nedeni o değil. Parry başka şeylerin belirtisi." Clarissa bunları söylerken silinen mesajları düşünüyor. Belki Parry diye birisi, daha doğrusu Joe'nun anlattığı Parry yok. Clarissa titriyor ve bakışlarını Joe'dan ayırmadan biraz daha suya gömülüyor.

Joe onun söylediklerini dikkatle değerlendiriyor gibi. "Tam olarak neyin belirtisi acaba?"

Son sözcükte uyarı anlamına gelen bir soğukluk var, Clarissa ses tonunu değiştirmek durumunda kalıyor: "Yani, bilemiyorum. Bilimsel araştırma yapamadığın için duyduğun tanıdık öfkenin belirtisi belki." Yanıtın yalnızca bu olduğunu umuyor.

Joe yeniden dikkatle düşünüyor. Clarissa'nm sorularını yanıtlarken birdenbire yorgun düştü. Uyku saati gelmiş bir çocuk gibi, Clarissa banyo yaparken ses çıkarmadan oturuyor klozetin üstünde.

"Tam tersi" dedi. "Bu tuhaf durumla ilgili hiçbir şey yapamıyorum. Sinirlenip işlerimi düşünmeye başlıyorum, yapmam gereken ve yapmadığım işleri."

"Neden bir şey yapamadığını söylüyorsun, yani bu adamla ilgili olarak?"

"Söyledim ya. Onunla konuşmamdan sonra adam yedi saat boyunca bizim evin önünde kımıldamadan dikildi. Bütün gün bana telefon açıp durdu. Polis bu konunun onları ilgilendirmediğini söyledi. Bu durumda ne yapmamı bekliyorsun?"

Clarissa biri ona öfkelendiğinde her zaman olduğu gibi, kalbinin küt küt attığını hissediyor. Aynı zamanda yapmak istemediği şeyi yapmış olduğunu da fark ediyor. Joe'nun zihinsel durumunun, sorunlarının, ikilemlerinin, ihtiyaçlarının içinde buldu kendini. Koruyucu dürtüleri harekete geçemeden çaresizliğe itildi. Dikkatli sorularla Joe'ya yardımcı olmaya çalışmıştı, ama sonucunda kendi gereksinimleri bir kenara itildi ve Joe'nun saldırganlığına maruz kaldı. Joe onunla ilgilenemeyeceğine göre onun kendisiyle ilgilenmesi gerekiyor, ama buna bile fırsat verilmiyor. Hızlı hızlı konuşmaya başlıyor Clarissa, Joe'nun sorusunu dikkate almadan başka bir soru soruyor: "Telesekreterdeki mesajları neden sildin?"

Bu soru Joe'yu çileden çıkarıyor. "Sen ne demek istiyorsun?"

"Çok basit bir soru. Otuz mesaj, polise götürdüğünde taciz için iyi bir kanıt oluştururdu."

"Ama polis..."

"Peki. Belki *ben* dinlerdim onları. Benim için kanıt olurlardı." Küvetin içinde ayağa kalkıyor ve örtünmek için bir havlu alıyor. Bu ani hareket başını döndürüyor. Belki de kalbinde bir sorun var.

Joe da ayağa kalkıyor: "Böyle olacağını anlamıştım zaten. Bana inanmıyorsun."

"Ne düşüneceğimi bilemiyorum." Clarissa her zamankinden farklı olarak sert hareketlerle hızlı hızlı kurulanıyor. "Tek bildiğim, berbat bir günü tamamlayarak kendimi eve attığım ve senin berbat bir gününle karşılaştığım."

"Berbat mı? Sence bütün bunlar berbat bir gün mü yalnızca?"

İkisi de yeniden yatak odasında. Clarissa şimdiden fazla ileri gidip gitmediğini merak ediyor. Ama işte, doğru dürüst banyo yapamadan sudan çıkmış, iç çamaşırlarını arıyor, sırtındaki ağrıysa gitgide yayılıyor. Clarissa ve Joe çok seyrek kavga ederler. Tartış-

malarda Clarissa özellikle başarısız. Birlikteliğin insana aslında hissetmediği şeyleri, saptırılmış gerçekleri, hatta gerçekdışı şeyleri dile getirmesine izin veren ya da bunu olası kılan kurallarını bir türlü kabullenemiyor. Ağzından çıkan her düşmanca sözün onu yalnızca Joe'nun sevgisinden değil, yaşamı boyunca sahip olduğu bütün sevgiden uzaklaştırdığını, dışavurduğu kabalığın sanki kendisinin gerçek yüzünü ortaya çıkardığını hissediyor Clarissa.

Joe'nun ise başka bir sorunu var. Duygularının öfkeye dönüşmesi zor oluyor, dönüşse bile kafası yanlış yönde işliyor, söyleyeceklerini unutuyor ve taşı gediğine koyamıyor. Suçlamalara kendi suçlamalarıyla karşılık vermek yerine ayrıntılı, mantıklı yanıtlar verme huyundan da vazgeçemiyor. Ansızın ilgisiz bir şey söylendiğinde hemen konudan sapıyor. Öfkesi kendi durumunu anlamasına engel oluyor, ancak daha sonra sakinleştiği zaman düşüncelerinde planlı bir savunma gelişiyor. Clarissa kolay yaralanan biri olduğu için ona karşı sert olmak da özellikle zor. Öfkeli sözler yüzünde hemen acı dolu bir iz bırakıyor.

Ama şu anda, durduramadıkları bir oyunda rollerini oynamaktalar, ortalıkta korkunç bir özgürlük havası esiyor sanki. "Adam manyak" diye sürdürüyor sözünü Joe. "Saplantılı." Clarissa konuşmak istiyor ama Joe bir el hareketiyle onun ağzını açmasını engelliyor. "Bu olayı ciddiye almanı sağlayamadım bir türlü. Tek derdin kötü geçen gününün ardından ayaklarına masaj yapmamam." Geçen yarım saatin hassasiyetine bu şekilde dokunması Clarissa'yı olduğu kadar Joe'yu da şaşırtıyor. O sırada Joe bu sözlerinden dolayı kızmamıştı kendine, hatta hoşuna bile gitmişti söyledikleri. Clarissa başını çeviriyor, ama söyleyeceklerini söylemeyi başarıyor. "Parry'yi tanıdığından beri ona karşı o kadar yoğun duygular besliyorsun ki, onu sen yaratmışsın gibi sanki."

"Doğru! Anlıyorum. Bunu kendime ben yaptım. Kendi yazgımı kendim hazırladım. Bu benim karmam. Senin bile bu tür ruhsal saçmalıklara inanmayacağını düşünürdüm."

Bu "bile" sözcüğünün bir dayanağı yok, öteki sözcüklerin arasına uyduğu için orada, küçük, acımasız bir pekiştirici. Clarissa hiçbir zaman new-age konularına merakı olduğunu belirtmiş değil. Şaşkınlıkla Joe'ya bakıyor. Bu aşağılama onun da tepesinin atmasına neden oluyor. "Sen de kendine bu saplantının nereye gittiğini sormalısın." Parry'nin değil de kendisinin saplantılı olduğu iması

o kadar korkunç ki Joe yalnızca "Tanrım!" diyebiliyor. İçindeki amaçsız enerji odanın öbür ucuna doğru yürümeye itiyor onu, pencerenin önüne geliyor. Dışarıda kimse yok. Havada bu kadar öfke uçuşurken yarı çıplak olmak Clarissa'ya kendini zayıf hissettiriyor, Joe'nun hareketinden yararlanarak ceket askılarının birinden bir etek kapıyor. Başka iki askı yere düşüyor, ama bu kez her zaman yaptığının aksine kaldırmıyor onları.

Joe derin bir soluk alıyor ve soluk vermek için pencereye dönüyor. Bu şekilde, kendini sakinleştirmeye çalıştığını belli ediyor, mantıklı nedenler ileri sürerek tartışmaya yeniden başlamak, uçlara çekilemeyen, sağduyulu bir adam olmak istiyor. Alçak, boğuk bir sesle konuşuyor, abartılı biçimde yavaş konuşması. Bu numaraları nereden öğreniyoruz acaba? Duygusal repertuarımızın geri kalanı gibi bunlar da beynimize mi kazılı? Yoksa filmlerden mi kapıyoruz böyle şeyleri? "Bak, dışarıda bir sorun var," diyor Joe başıyla pencereyi işaret ederek, "senden bana destek olmanı istedim sadece."

Ancak Clarissa sağduyudan anlayacak durumda değil. Joe'nun kısık sesi ve "istedim" sözünde kendine acıma duyguları ve suçlama sezinliyor, bu da onu öfkelendiriyor. Bugüne kadar Joe'yu her zaman desteklediğini ona anımsatmasına gerek olmamalı. Bunun yerine Clarissa farklı bir yönden saldırıyor ona, içinde kalmış bir şey bulup öne sürüyor hemen: "Adam seni ilk kez arayıp seni sevdiğini söyledikten sonra bu konuda bana yalan söylediğini itiraf etmiştin."

Joe o kadar şaşkın ki gözlerini Clarissa'dan ayıramıyor, bu arada ağzı bir şeyler söyleme umuduyla kıpırdanıp duruyor. Clarissa ise bu tür tartışmalarda pek usta olmadığından, haklılığını kanıtlamış gibi değil, bir zafer kazanmış gibi. O anda gerçekten de aldatılmış hissediyor kendini, bu yüzden şu sözleri de gönül rahatlığıyla ekliyor: "Yani ne düşünmem gerekiyor? Sen söyle. Sonra ne gibi bir desteğe ve yardıma ihtiyacın olduğuna bakarız." Bu sözleri söylerken terliklerini ayağına geçiriyor. Joe'nun sesi geri gelmeye başlıyor. Aynı anda o kadar karşıt düşünce üşüşmüş ki beynine, zihni bulanıyor. "Dur bir dakika" diyor. "Sen ne demek istiyorsun?.."

Sözlerinin tartışmaya açıldığında çürütülebileceğinin farkında olan Clarissa, hazır üstün durumdayken tartışmayı sonlandırarak odadan çıkıyor, haksızlığa uğramış kişi konumunda olmak harika. "Defol git o zaman!" diye bağırıyor Joe arkasından. Tuvalet masasının taburesini alıp pencereden dışarı fırlatmak geliyor

içinden. Aslında gitmesi gereken kendisi. Birkaç saniyelik duraksamanın ardından hızla odadan çıkıyor, koridorda Clarissa'nın önüne geçiyor, askıdan ceketini alıyor ve kapıyı çarparak dışarı çıkıyor, Clarissa'nın yakında olması ve kapının gürültüsünü iyice duyması hoşuna gidiyor.

Binadan çıkarken havanın ne kadar kararmış olduğunu görerek şaşırıyor. Yağmur da yağıyor. Pardösüsüne sarınıp kemerini sıkıyor, bahçe yolunun sonunda kendisini bekleyen Parry'yi gördüğünde adımları yavaşlamıyor bile.

On

Dışarıya adım attığım anda yağmur hızlandı gibi geldi bana, ama dönüp şapka ya da şemsiye almayacaktım. Parry'yi görmezlikten geldim, o kadar hızlı yürüyordum ki bir köşeyi dönerken arkama baktığımda elli metre geride kaldığını gördüm. Saçlarım sırılsıklamdı, tabanında uzun süredir ihmal edilmiş bir yarık olan sağ ayakkabım çoktan su almaya başlamıştı. Öfkem çocuksu bir denetimsizlikle soğuk bir ateş halinde yayılıyordu içime. Clarissa'yla aramıza giren Parry'ydi elbette, ama ben ikisine de kızgındım –Parry, Clarissa'nın çare bulmak konusunda beni desteklemediği bir dert açmıştı başıma–, onlara ve herkese ve her şeye kızgındım, özellikle her yerime sızan şu yağmura ve nereye gittiğimi bilmiyor oluşuma.

Başka bir şey daha vardı, öfkemi yumuşak bir kabuk, bir ten gibi saran, onu kısıtlayan ve daha dramatik bir görünüm almasına neden olan bir şey. Bölük pörçük bir anı, bir ayrıntı, unutulmuş bir okuma seansına dayanan, o sırada düşündüğüm şeylerle ilgisi olmayan, ancak bir çocukluk rüyasının silinmez bir parçası gibi içimde duran bir bağlantıydı bu. O anda ilgisiz değildi artık bu şey, onun bana yardımcı olabileceğini düşündüm. Anahtar sözcük "perde" idi, bu sözcüğü kendi el yazımla canlandırdım gözümde, kirpiklerimdeki yağmur damlaları parçalanarak sokak lambalarının ışığını yansıtırken bu sözcük de parçalandı, bellek ekranının hemen ötesinde bekleyen çağrışımlarla bir o yana bir bu yana savruldu. Uzun bir perspektifte büyük bir ev gördüm, siyah ve beyaz renkleri birbirine karışmış eski bir gazetede fotoğrafı çıkmıştı, evin çevresinde yüksek parmaklıklar vardı, bir de sanki asker görünümlü biri vardı, belki güvenlik görevlisi ya da bekçiydi. Söz konusu perdenin asılı olduğu ev buysa eğer, bana hiçbir anlam ifade etmiyordu.

Yürümeye devam ettim, gerçek evlerin, arkalarında düzensizce park edilmiş arabalar olan diyafonlu yüksek kapıların ardında yükselen aydınlık kocaman villaların önünden geçtim. Öyle bir ruh halindeydim ki, bilinçli olarak yarım milyon sterlin değerindeki evimizi unutup, yağmurda bitik bir halde zengin insanların evlerinin

önünde yürüyen fukaranın biri olduğuma rahatlıkla inanabilirdim. Bazı insanlar ne kadar şanslıydı, bense elime geçen az sayıda fırsatı da harcamıştım, şimdi yapayalnız bir hiçtim ve benimle ilgilenecek kimse yoktu. Ergenlik çağından beri kendi duygularımla böyle oynamamıştım, bunu hâlâ yapabildiğimi keşfetmek neredeyse beş dakikalık bir yürüyüş kadar keyif verdi bana. Ama sonra "perde" sözcüğü aklıma yeniden geldiğinde hiçbir çağrışım yapmadı, bir gölge bile canlanmadı gözümün önünde, adımlarımı yavaşlatırken beynimizin ne kadar incelikle işlenmiş bir organ olduğunu, hissedilmeyen milyonlarca başka devrenin durumunu değiştirmeden duygulanım durumunda sahte de olsa bir değişim yapamadığını düşündüm.

Parry'nin yarı bağırıp yarı inleyerek bana seslenmesinden önce, işkencecimin bana doğru yaklaşmakta olduğunu sezdim. Bir daha seslendi. "Joe! Joe!" Ağladığını fark ettim. "Senin yüzünden. Her şeyi sen başlattın, buna sen neden oldun. Benimle oyun oynuyorsun sürekli, sanki..." Sözlerini bitiremedi. Ben yeniden hızlandım, bir sonraki sokakta karşıdan karşıya geçerken koşar adımlarla yürüyordum. Ağlaması her uyumsuz ayak sesiyle kesilir gibi oluyordu. Ondan tiksiniyor, aynı zamanda korkuyordum. Karşı kaldırıma geçince arkama baktım. Arkamdan geliyordu, yolun ortasında karşıya geçebilmek için trafiğin açılmasını bekliyordu. Belki bir arabanın tekerleklerinin altına giriverirdi, bunu istiyordum, sakinlikle, yoğun bir biçimde duyuyordum bu isteği içimde, kendime şaşmıyor ve utanç duymuyordum. Yüzümü ona çevirdiğimde bağırarak art arda sorular yağdırmaya başladı: "Yakamdan ne zaman düşeceksin? Beni avucunun içine aldın. Hiçbir şey yapamıyorum. Yaptıklarını neden kabul etmiyorsun? Niçin sanki neden söz ettiğimi bilmiyormuş gibi davranıyorsun? Ya verdiğin o işaretler, Joe? Neden sürdürüyorsun bunları?"

Hâlâ yolun ortasındaydı, geçen arabalar yüzünden düzensiz aralıklarla gözden kayboluyor ve sözleri kesintiye uğruyordu. Sesi öyle boğuk bir çığlığa dönüştü ki, başımı çeviremiyor, gözlerimi ondan alamıyordum. Oysa kaçmayı sürdürmeliydim, izimi kaybettirmek için en uygun zamandı bu. Ama öfkesi merakımı uyandırıyordu ve şaşkınlıkla ona bakmayı sürdürmek zorunda kalıyordum. Orada, sekiz metre uzağımda bana yalvarırcasına lanetler yağdırıp dururken, bir otobüsün altında kalması gibi kurtarıcı bir olasılığa olan inancımı hiç yitirmedim.

Sözleri gitgide yükselen bir tonda, tiz bir çığlık olarak çıkıyordu ağzından, hayvanat bahçesinden kaçan sahipsiz bir kuş insana dönüşmüştü sanki. "Ne istiyorsun? Beni seviyorsun, beni mahvetmeye çalışıyorsun. Sanki hiçbir şey olmamış gibi davranıyorsun. Hiçbir şey! Seni aşağılık herif! Benimle oynuyorsun... Bana işkence ediyorsun... Bütün o lanet olası işaretleri yollayıp beni kendine çekmeye çalışıyorsun. Senin ne istediğini biliyorum bok herif! Seni aşağılık! Bilmediğimi mi sanıyorsun? Beni uzaklaştırmak..." Sözleri bir ev boyutundaki nakliye kamyonunun ardında duyulmaz oldu. "... ve beni ondan uzaklaştırabileceğini sanıyorsun. Ama dönüp dolaşıp bana geleceksin. Eninde sonunda geleceksin. Ona da döneceksin, çünkü bunu yapmak zorunda kalacaksın. Seni pislik, sana merhamet göstermem için yalvaracaksın, yerlerde sürüneceksin..."

Sonra Parry hıçkırıklarına yenik düştü. Bana doğru bir adım atacak oldu, ancak yolun ortasında ilerleyen bir araba boru sesli öfkeli bir kornayla geri çekilmesine neden oldu. Korna sesi, Parry'nin acınası sesinin tersine, Doppler etkisiyle gitgide azalmıştı. Ona karşı beslediğim bütün düşmanca duygulara ve tiksintiye karşın, çığlık çığlığa bağırdığı sırada yine de onun için üzülür gibi oldum. Belki tam olarak üzüntü değildi hissettiğim. Yolun ortasında sıkışmış, saçmalıyordu, o halini görünce onun yerinde olmadığıma şükrettim. Tıpkı trafiği yönlendiren bir ayyaş ya da bir şizofren gördüğümde şükrettiğim gibi. Adamın durumu o kadar ağır, gerçeği algılayışı o kadar çarpıktı ki, bana zarar veremeyeceğini düşündüm. Yardıma ihtiyacı vardı, ama bunu ona verecek kişi ben değildim. Bu duygularla, bu karın ağrısı adamın asfaltın üzerine serilmesi için duyduğum belli belirsiz istek aynı çizgide seyrediyordu.

Onu dinlerken üçüncü bir düşünce ve duygu dalgası daha oluştu içimde. İki kere kullandığı bir sözcüktü buna neden olan: *İşaret*. Her iki seferde de, daha önce beni rahatsız eden perde ansızın dalgalanıp aralanmıştı; bu iki sözcük birbiriyle eşleşerek basit bir sözdizimi doğurdu: İşaret göndermek için kullanılan bir perde. Şimdi yaklaşmıştım. Çözmek üzereydim. Büyük bir ev, Londra'da bilinen bir yer vardı kafamda, pencerelerindeki perdeler iletişim kurmak amacıyla kullanılıyordu...

Bu ince çağrışımlarla uğraşırken aklıma çalışma odamdaki perdeler ve odanın kendisi geldi. O rahatlığı, parşömen lambaları, Buhara halılarının ışıldayan kırmızı ve mavileri ya da Chagall röp-

rodüksiyonumun (*Le Poète Allongé*, 1915) denizaltı renkleri değildi gözümün önüne gelen; yaklaşık üç metre uzunluğunda bir duvarı kaplayan beş raf dolusu dosya, gazete kupürleriyle dolu siyah etiketli kutulardı, öteki tarafta ise, içinde bir ev ve iki sözcük arasında bağlantı kurmama yardımcı olmak için beni bekleyen üç gigabaytlık veriyle, küçük bir gökdelen gibi yükselen hard disk sürücüydü.

Sonra Clarissa'yı düşündüm, yüreğim coşkulu bir sevgiyle ansızın hoplayıverdi, barışmak çok kolay gibiydi artık – ona kötü davrandığımı ya da hatalı olduğumu düşündüğümden değil, tersine haklılığım su götürmez olduğundan, yanılan da kendisi olduğundan. Geri dönmeliydim.

Yağmur hâlâ yağıyordu ama hafiflemişti. Yolun iki yüz metre kadar yukarısındaki ışıklar değişmişti, trafiğin akışından birkaç saniye içinde Parry'nin karşı yöne geçeceğini anlayabiliyordum. Onu orada terk ettim, elleriyle yüzünü örtmüş ağlıyordu. Evlerin bulunduğu dar bir sokağa dalarak koşmaya başladığımda sanırım beni görmedi. Ben bu hızla koşarken o perişan haliyle beni izlemeye kalkışsa bile, binaların çevresinde iki tur atarak izimi anında kaybettirirdim.

On Bir

Sevgili Joe, mutluluğun bedenime bir elektrik akımı gibi dalga dalga yayıldığını hissediyorum. Gözlerimi kapıyorum ve seni dün gece yağmur altındaki halinle görüyorum, yolun karşısında duruyorsun, dile getirilmemiş aşkımız gergin bir kablo gibi sapasağlam duruyor aramızda. Gözlerimi kapıyorum ve Tanrı'ya seni var ettiği için, beni de seninle aynı zamanda, aynı yerde var ettiği için, aramızdaki bu tuhaf maceranın başlamasına izin verdiği için yüksek sesle şükrediyorum. Bizimle ilgili her şey için şükrediyorum O'na. Bu sabah uyandığımda, güneş ışınları yatağımın yanındaki duvara kusursuz bir daire oluşturarak vuruyordu, aynı güneş ışığı sana da yansıdığı için şükrettim O'na! Tıpkı dün geceki yağmurun seni de beni de sırılsıklam ederek bizi birbirimize bağlaması gibi. Tanrı'ya seni bana gönderdiği için şükrediyorum. Önümüzde zorlukların, acıların olduğunu bilsem de, O'nun bizi soktuğu bu yolun zorlu olmasının da bir amaca hizmet ettiğini biliyorum. O'nun amacına! Bu yol bizi sınayacak, güçlendirecek, uzun vadede bize daha da büyük mutluluklar getirecek.

Sana bir özür borçluyum – bu sözcük yetersiz kalıyor aslında. Karşında çırılçıplak, savunmasız duruyorum, merhametine sığınıyorum, beni bağışlaman için yalvarıyorum sana. Çünkü aşkımızı en başından beri biliyordun sen. Adamın düşüşünden sonra, tepenin üzerinde göz göze geldiğimizde anlayabilmiştin sen bunu, aşkın bütün ağırlığını, gücünü, kutsanmışlığını, oysa ben ne aptallık ettim bunu yok sayarak, kendimi korumaya çalışarak, böyle bir şeyin olmadığını, bu şekilde *olamayacağını* sanarak, gözlerinle, mimiklerinle bana söylediğin şeyleri görmezlikten gelerek. Tepenin aşağısına inerek peşinden gelmemin ve sana birlikte dua etmemizi önermemin yeterli olacağını sanmıştım. Senin çoktan görmüş olduğun şeyi göremediğim için bana kızmakta haklıydın. Olan biten o kadar açıktı ki. Bunu görmeyi neden reddettim? Benim duyarsız bir salak olduğumu düşünmüş olmalısın. Arkanı dönüp gitmekte de haklıydın. Şu anda bile, senin tepeye tırmanmaya başladığın ânı,

reddedilmenin acısıyla omuzlarının nasıl çöktüğünü, adımlarının nasıl yavaşladığını anımsadıkça, o davranışım yüzünden yüksek sesle, acıyla inliyorum. Ne aptallık! Sahip olduğumuz her şeyi yitirmemize neden olabilirdim. Joe, Tanrı aşkına, lütfen beni bağışla.

Artık en azından, senin anladığın şeyi benim de anladığımı biliyorsun. Ve sen, içinde bulunduğun duruma ve Clarissa'nın duygularına gösterdiğin duyarlılığa karşın aramıza hiçbir yabancı gözün, kulağın giremeyeceği şekilde, yalnızca benim anlayabileceğim şekilde kucak açtın bana. Eninde sonunda sana geleceğimi biliyordun. Beni bekliyordun. Bu yüzden o gece geç vakitte aradım seni, gözlerinle bana anlatmaya çalıştığın şeyi anlar anlamaz aradım. Telefonu açtığında sesindeki rahatlamayı hissettim. Söylediklerimi ses çıkarmadan dinledin, ama nasıl sevindiğini anlamadığımı sanma. Telefonu kapadığımda mutluluktan ağladım, senin de ağladığını tahmin ettim. İşte sonunda yaşam başlıyordu. Onca bekleyiş, yalnızlık ve yakarış sonunda meyvesini vermişti, diz çökerek şükrettim, gün ağarıncaya dek tekrar tekrar şükrettim. O gece uyuyabildin mi? Sanmıyorum. Karanlıkta göz kırpmadan yattın, Clarissa'nın soluk alıp verişini dinledin ve bütün bu yaşananların bizi nereye götüreceğini düşünüp durdun.

Joe, gerçekten harika bir şey başlattın!

Birbirimize anlatacak çok şeyimiz var, birikmiş öyle çok şey var ki! Okyanusun dibinde bir keşif başladı, ama suyun yüzeyine dokunulmadı. Demek istediğim şu, benim ruhumu gördün (bundan eminim) ve benim derinliklerime nasıl ineceğini biliyorsun, ama yaşamımın sıradan ayrıntılarına ilişkin hiçbir fikrin yok – nasıl yaşıyorum, nerede oturuyorum, geçmişim, hikâyem. Bunlar yalnızca kılıflar, biliyorum, ama yine de aşkımızda hiçbir şey eksik kalmamalı. Ben şimdiden senin yaşamınla ilgili bir sürü şey biliyorum. Bunu iş edindim, amaç edindim kendime. Beni günlük yaşantının içine çekip onu anlamamı bekledin. Gerçek şu ki, senden hiçbir şeyi esirgeyemem. Bir gün seninle ilgili bir sınava girsem kesinlikle birinci olurum, en ufak bir hata bile yapmam. Benimle gurur duyarsın!

Neyse, benim kılıfıma gelelim şimdi. Yakında burada olacağını biliyorum. Güzel bir ev bu, Frognal Lane'de küçük, kıvrımlı bir yolun gerisinde çimenliklerle çevrili bir ev, ortasında bahçe kapısından girerek ön kapıya gelen hiç kimsenin göremediği bir avlusu

var, zaten postacıdan başka giren çıkan da olmuyor. Büyük bir Fransız malikânesinin minyatür bir kopyası gibi ev. Küçük, yeşil panjurlu pencereleri ve horozlu bir rüzgârgülü bile var. Dört yıl önce kanserden ölen annem oturuyordu burada, ona da, kocasından boşandıktan sonra bu eve sahip olan ve birkaç hafta sonra da bir araba kazasında ölen kız kardeşinden miras kalmıştı. Bunları sana anlatıyorum, çünkü ailem hakkında yanlış bir kanıya varmanı istemiyorum. Teyzem bir emlakçılık furyasında köşeyi dönmüş sahtekâr bir herifle kötü bir evlilik yaptı, ama ailemizin öteki üyeleri sıradan işler yaparak geçinmeye çalışıyorlardı. Babam ben sekiz yaşındayken öldü. Avustralya'da bir ablam var, ama annem öldüğünde ona ulaşamadık, nedense vasiyetnamede de adı geçmiyordu. Hiç görmediğim bir sürü kuzenim var, bildiğim kadarıyla ailemizde benden başka on altı yaşından sonra okumayı sürdürmüş kimse yok. İşte böyle, Tanrı'nın bana özel bir amaç için sunduğu kendi krallığımda yaşayıp gidiyorum.

Her yanımda senin varlığını hissedebiliyorum. Bir daha sana telefon etmeyeceğim galiba. Hem Clarissa da varken bunu yapmak tuhaf oluyor, hem de yazmak seni bana daha çok yakınlaştırıyor. Senin burada, yanımda oturduğunu, benim gördüklerimi gördüğünü hayal ediyorum. Çalışma odasının uzantısı olan, avluya bakan kapalı bir balkondaki küçük tahta masada oturuyorum. Yağmur, çiçek açmakta olan iki kiraz ağacının üzerine yağıyor. Dallardan biri parmaklıktan içeri uzanıyor, böylece suyun, çiçeklerin soluk pembe rengine boyanarak oval boncuklara dönüşmesini yakından gözleyebiliyorum. Aşk bana yeni gözler verdi, her şeyi bütün açıklığıyla, bütün ayrıntılarıyla görebiliyorum. Eskimiş tahta direkler üzerindeki pürüzleri, aşağıda, ıslak çimenlikteki her bir çimen yaprağını, bir dakika önce elimin üzerinde yürüyen uğurböceğinin küçük siyah bacaklarını. Gördüğüm her şeye dokunmak, her şeyi okşamak istiyorum. Sonunda uyandım. Aşkınla kendimi yeniden doğmuş, gözleri yeni açılmış gibi hissediyorum.

Dokunmaktan, ıslak çimenlerden söz ederken aklıma geldi. Dün akşam evinden çıktığında elini çalıların üstüne değdirdin – ilk anda anlayamadım. Bahçe yolunda ilerleyip ben de senin dokunduğun yapraklara dokundum. Her birini hissettim ve bunların senin dokunmadıklarından daha farklı olduğunu fark ettiğimde çok şaşırdım. Elim o ıslak yaprakların kenarlarında dolaşırken

parmaklarıma bir sıcaklık, bir ateş yayıldı. Sonra anladım. Onlara öyle bir dokunmuştun ki, apaçık bir mesaj çıkıvermişti ortaya. Bunu kaçırabileceğimi sanmadın herhalde, değil mi Joe? Öylesine yalın, öylesine akıllıca, öylesine sevgi dolu bir mesaj. Aşkı duymanın ne harika bir yolu bu, yağmur, yapraklar ve tenler arasından, Tanrı'nın duyumsal yaratı yumağından bir parçanın kavurucu bir dokunuşla çözülüvermesi. Orada bir saat durup şaşkınlık içinde bunları düşünebilirdim, ama geride kalmak istemedim, yağmurda beni nereye götürdüğünü bilmek istiyordum.

Ama okyanusun yüzeyine döneyim. Leicester Meydanı yakınlarındaki bir yerde yabancılara İngilizce öğretiyordum. Katlanılabilir bir işti, ama öteki öğretmenlerle pek anlaştığım söylenemezdi. Orada beni rahatsız eden genel bir ciddiyetsizlik havası vardı. Dinime önem verdiğim için arkamdan konuştuklarını biliyorum – bugünlerde böyle şeylere pek rağbet yok! Paraya ve eve sahip olduktan hemen sonra işi bırakarak buraya taşındım. İnzivaya çekilmiş gibi kendimi dinledim ve bekledim. Bu büyüleyici güzellikteki yerin bana verilmesinin bir nedeni olduğundan emindim. Bir hafta önce Arnos Grove'da tek odalı bir dairede otururken, bir hafta sonra kendimi bankada küçük bir servetle Hampstead'de küçük bir şatoda yaşarken buldum. Bunun bir amacı olmalıydı, ben de görevimin durup sessizliğe kulak vermek ve hazırlanmak olduğunu düşündüm (zaman da haklı olduğumu kanıtladı). Dua ettim, düşündüm, şehir dışında uzun yürüyüşler yaptım; er ya da geç Tanrı'nın amacının kendini belli edeceğini biliyordum. Benim sorumluluğum uyanık olmak, ilk işarete hazır olmaktı. Bütün hazırlığıma karşın ilk işareti kaçırdım! Tepede göz göze geldiğimizde hemen anlamalıydım her şeyi. Ancak o akşam eve, buradaki sessizliğe, yalnızlığa döndüğümde bazı şeyleri anlamaya başladım ve seni aradım... Ama artık hiçbir şeyi atlamıyorum!

Bu ev seni bekliyor, Joe. Kütüphane, bilardo odası, o güzel şöminesi ve kocaman eski koltuklarıyla oturma odası. Minyatür bir sinemamız bile var (video seyredeceğiz tabii), bir jimnastik odası, hatta sauna. Önümüzde engeller de yok değil elbet. Sıradağlar var! Bunların en büyüğü de senin Tanrı'ya olan inançsızlığın. Ama ben daha ötesini görebildim, sen de bunu biliyorsun. Belki de sen böyle olmasını planladın. Benimle oynadığın bir oyun bu, biraz baştan çıkarıcı olmak, biraz da dayanıklılığımı ölçmek için oynadığın bir

oyun. İnancımın sınırlarını zorlamaya çalışıyorsun. Senin içini bu kadar kolayca okuyabilmem korkutuyor mu seni? Umarım bu beni olduğu kadar seni de heyecanlandırıyordur, mesajlarınla beni sürüklediğin yerler, ruhuma dokunan o şifreler. Tanrı yoluna döneceğini biliyorum, amacımın seni sevgim aracılığıyla o yola sokmak olduğunu da. Ya da bir başka deyişle, sevginin iyileştirici gücüyle Tanrı'nın içindeki boşluğu doldurmasını sağlayacağım.

Joe, Joe, Joe... İtiraf ediyorum, senin adını yazarak tam beş yaprak doldurdum. Bana gülebilirsin – ama çok gülme. Bana karşı acımasız olabilirsin – ama fazla olma. Oynadığımız oyunların gerisinde ne senin ne de benim sorgulayabileceğimiz bir amaç yatıyor. Birlikte yaptığımız her şey, olduğumuz her şey Tanrı'nın korumasında oluyor, aşkımız varlığını, biçimini, anlamını O'nun aşkından alıyor. Konuşacak o kadar çok şey, o kadar çok ince ayrıntı var ki. Henüz Clarissa konusundan söz etmiş bile değiliz. Bu konuyu senin açman ve bana en doğrusunun ne olacağını söylemen daha yerinde olur diye düşünüyorum. Onunla konuşmamı ister misin? Seve seve yaparım bunu. Yani aslında sevemem bu işi, ama hazırlıklı olurum. Yoksa üçümüz oturup konuşarak mı halletmeyi denesek? Eminim onun mümkün olduğu kadar az acı çekeceği bir çözüm bulabiliriz. Ama bu senin kararın olmalı, ben de senin nasıl bir karar alacağını görmek için beklemede olacağım. Bunları sana yazarken tam dirseğimin yanında olduğunu hissediyorum senin. Yağmur durdu, kuşlar yeniden şarkı söylemeye koyuldu ve hava daha da aydınlandı. Bu mektubu sonlandırmak bir ayrılış gibi. Senden her ayrılışımda seni hayal kırıklığına uğrattığımı hissediyorum. Tepenin eteğinde, ben aşkımızın ilk işaretini göremeyince kendini reddedilmiş hissederek bana sırt çevirmeni asla unutmayacağım. Senden sonsuza dek özür dileyeceğim. Joe, acaba bir gün beni bağışlayabilecek misin?

Jed

On İki

Bilimde başarısız olduğuma, bir asalak gibi marjinal bir yaşam sürdüğüme ilişkin inancım pek değişmedi. Zaten hiç değişmemişti. Bu eski rahatsızlığım, Logan'ın düşüşüyle, Parry'nin durumuyla ya da Clarissa ile aramızda beliriveren yabancılaşmayla yeniden su yüzüne çıkmıştı. Çalışma odamda oturup kafa patlatmak beni kesinlikle huzursuzluğumun kaynağına ya da bir çözüme götürmeyecekti. Bunları bundan yirmi yıl önce yaşasaydım, kendime profesyonel bir dinleyici tutabilirdim, ama aradan geçen zaman konuşarak tedaviye olan inancımı da yitirmeme neden olmuştu. Kibar bir kandırmacadan öte bir şey değildi bence bu. Bugünlerde araba kullanmayı tercih ediyordum. Parry'nin mektubunu, daha doğrusu ilk mektubunu almamdan birkaç gün sonra, arabayla Oxford'a, Logan'm dul eşi Jean'i ziyarete gittim.

Otoyol o gün alışılmadık biçimde boştu, hava sakindi, gri gökyüzü bulutsuzdu ve arkamda sert bir rüzgâr esiyordu. Bayıra varmadan önceki düzlükte ilerlerken hız sınırının neredeyse iki katma çıktım. Acele edişim, dikkatimin bir bölümünü aynadan arkamı gözlemeye ayırışım (Parry ya da polis peşime takılmış olabilirdi) ve araba kullanmanın gerektirdiği konsantrasyon beni sakinleştiriyor, bana bir tür arınmışlık hissi veriyordu. Kazanın olduğu yerin dört buçuk kilometre kuzeyindeki kireçtaşı geçitten geçerek yokuş aşağı inmeye başladığımda, Vale of Oxford'un önümde yabancı bir ülke gibi uzandığını gördüm. Yaklaşmakta olduğum keder, yeşil, puslu bir düzlüğün yirmi beş kilometre ötesindeki, Victoria döneminden kalma büyük bir eve hapsedilmişti. Hızımı yüz kilometreye düşürüp düşünmek için zaman tanıdım kendime.

Perde ve işaret sözcükleriyle ilgili veritabanını taramak beni bir yere götürmemişti. Birkaç dosyayı rastgele karıştırmış ama bana yön gösterecek bir şey bulamamıştım. Yarım saat sonra da aramaktan vazgeçmiştim. Bir yerlerde, bir perdenin işaret olarak kullanıldığını okumuştum, bunun Parry ile bir bağlantısı vardı sanki. Yapabileceğim en iyi şeyin bu işin peşini bırakmamak olduğunu düşün-

müştüm; uykuda bile olsa, daha güçlü çağrışımların beynimde uyanacağını umuyordum.

Clarissa konusunda da işler yolunda gitmiyordu. Konuşuyorduk, birbirimize yakınlık gösteriyorduk, hatta sabah işe gitmeden önce kısa süreliğine sevişmiştik de. Ben kahvaltıda Parry'nin mektubunu okumuş, sonra ona uzatmıştım. Adamın deli olduğuna ve kendimi tacize uğramış hissetmekte haklı olduğuma aklı yatmış gibiydi. "Gibiydi" diyorum, çünkü bütün kalbiyle inanmıyordu buna, bana haklı olduğumu söylerse –ki söylediğini sanıyordum– o zaman kendi haksızlığını kabullenmiş olacaktı. Kesin bir yargıya varmak istemediğini fark ettim, ama bunu ona sorduğumda, düşüncemin doğru olmadığını söyledi. Mektubu asık bir yüzle okudu, bir ara durup bana baktı ve "Yazısı seninkine çok benziyor" dedi.

Sonra, Parry'ye tam olarak ne dediğimi sordu.

"Beni rahat bırakmasını söyledim" dedim, belki gereğinden fazla bir coşkuyla. Sonra yeniden sordu aynı soruyu ve sesim öfkeyle yükseldi: "Otlardaki mesajdan söz ediyor baksana! Deli bu adam, anlamıyor musun?"

"Evet" dedi sessizce ve okumaya devam etti. Canını sıkan şeyin ne olduğunu biliyordum. Parry usta bir teknikle geçmişi, bir karşılaşmayı, bakışlar ve mimiklerden oluşan gizli bir paylaşımı ima ediyordu, bense bunu, söyledikleri doğru olsa reddedeceğim biçimde reddediyordum. Madem gizleyecek bir şeyim yoktu, o zaman bütün bunlar beni neden bu kadar sıkıyordu? Mektubun sondan bir önceki sayfasında yer alan "Clarissa konusu" bölümüne gelince Clarissa durdu, başını yana çevirdi ve yavaşça derin bir soluk aldı. Elinde tuttuğu sayfayı bırakıp parmak uçlarıyla kaşlarına dokundu. Parry'ye inanıyor olamaz, dedim kendi kendime, ama mektup o denli kendinden emin, içten bir duygusal anlatım taşıyordu ki –adamın yazdıklarını gerçekten hissettiği belliydi– ister istemez bazı istençdışı tepkiler uyandırıyordu. Berbat bir film bile insanı ağlatabilirdi. Bu derin duygusal tepkiler daha yüksek düzeydeki mantıksal işlemleri felce uğratarak bizi içgüdüsel olarak da olsa rollerimizi oynamaya itiyordu – ben, gizli ilişkisi açığa çıkan öfkeli sevgiliydim, Clarissa ise acımasızca ihanete uğramış kadın. Ama bunun gibi bir şeyler söylemeye çalıştığımda bana baktı ve başını iki yana sallayarak aptallığım karşısında duyduğu hayreti gösterdi. Mektubun son satırlarına şöyle bir göz atmakla yetindi.

Ansızın ayağa fırladığında, "Nereye gidiyorsun?" diye sordum.

"İşe gitmek için hazırlanmam gerek." Clarissa aceleyle odadan çıktı; bir sonuca varmaktan kaçındığımızı hissettim. Oysa ilişkimizi sağlamlaştıran bir an, karşılıklı bir güven duygusu paylaşılmalıydı, yan yana durup ya da omuz omuza verip birbirimizi özel yaşantımıza yapılan bu saldırıdan korumalıydık. Ama çoktan kirletilmiştik. Geri geldiğinde bunu ona söylemek istedim, ama artık neşesi yerine gelmişti, beni dudaklarımdan öptü. Mutfakta bir dakika boyunca birbirimize sarılıp sevgi sözcükleri söyledik. Birlikteydik işte, hazırladığım konuşmayı yapmak zorunda değildim. Sonra Clarissa bana sarılmayı bırakıp ceketini aldı ve evden çıktı. Aramızda hâlâ sözcüklere dökülmemiş bir tartışmanın sürdüğünü hissettim, ne olduğunu tam olarak adlandıramasam da.

Mutfakta oturmaya devam ettim, tabaklarda kalanları yiyip kahvemi bitirdim ve mektubun sayfalarını bir araya getirdim. O küçük mavi yaprakları nedense okuma yazma becerisinin eksikliğiyle bağdaştırıyordum. Clarissa ile yıllarca hiçbir çaba harcamadan kolayca geçinip gitmemiz birdenbire bana antika cep saatlerindeki gibi incelikle oluşturulmuş bir kurguyu, iyi dengelenmiş bir ustalığı çağrıştırdı. Bunu sürdürmenin ya da zahmetsizce sürdürmenin sırrını kaybediyorduk. Son dönemde ne zaman Clarissa ile konuşsam söylediklerimin doğurabileceği sonuçları hesaba katar olmuştum. Acaba ona Parry'nin ilgisinden içten içe hoşnut olduğum, bilinçsizce adama yüz verdiğim ya da onun üzerinde yarattığım etkiden keyif aldığım izlenimini mi veriyordum? Ya da –belki de düşündüğü buydu– Clarissa'nın üzerinde yarattığım etkiden.

Ne yaptığının bilincinde olmak cinsel zevki öldüren bir şeydir. Daha bir buçuk saat önce yatakta inandırıcı olmayı başaramamıştık, bedenlerimizdeki sümüksü dokuların arasına sanki ince bir tabaka toz, kum ya da bunların zihinsel karşılığı olan bir şey girmişti, ama bu her neyse, kumsaldaki kum gibi elle tutulur bir şeydi. Clarissa evden çıktıktan sonra mutfakta otururken, ruhtan bedene doğru uzanan tatsız bir nedensel dizi oluşturdum kafamda – kötü düşünceler, az istek, az ıslaklık ve acı.

Neydi bu kötü düşünceler? Bunlardan biri, mantığın güvenilirliğini hiçe sayan o duygu âlemlerinde Clarissa'nm Parry'yi benim hatam olarak gördüğüne ilişkin bir kuşkuydu. Parry yalnızca benim çağırabileceğim türden bir hayaletti; gelişmemiş, bozulmuş kişili-

ğimin ya da Clarissa'nın sevecenlikle benim masumiyetim olarak adlandırdığı şeyin ruhuydu. Onu ben sarmıştım başımıza ve adamı reddederken bile onu bir yere bırakmıyordum aslında.

Clarissa böyle düşünmemin yanlış ve saçma olduğunu söyledi, ama kendi davranışıyla ilgili pek bir şey söylemedi. O sabah giyinirken benim davranışlarımla ilgili bir şeyler söylemişti ama. Benim rahatsız olduğumu söylemişti. Ben botlarımı ayağıma geçirmekle meşguldüm ve yanıt vermedim. Bu kadar keyifli bir meslek hayatım varken ve yaptığım işte de bu kadar başarılıyken "bilime dönmek"le ilgili o eski takıntımın yeniden hortlamasının onu ne kadar kızdırdığını söyledi. Bana yardım etmeye çalışıyordu, ama iki gün gibi kısa bir süre içinde o kadar sapıtmış ve aklımı Parry ile bozmuştum ki... Doğru sözcüğü seçebilmek için bir an duraksadı. Kapıda durmuş, üzerindeki ipek astarlı, büzgülü eteği iliklemeye çalışıyordu. Sabah güneşinde solgunlaşan yüzü yemyeşil gözlerini ortaya çıkarıyordu. Gerçekten güzeldi Clarissa. Ulaşılamaz gibi duruyordu, kullandığı sözcük de bu izlenimi güçlendirdi: "Yalnızsın Joe. Bu yaşananlar içinde tek başınasın, her ne kadar benimle paylaşsan da, beni bu işin dışında bırakıyormuşsun gibi geliyor. Bana söylemediğin bir şeyler var. İçten değilsin."

Yalnızca ona bakmakla yetindim. Böyle zamanlarda ya her zaman içtenlik göstermiştim ona ya da hiçbir zaman gösterememiştim ve bu yüzden bunun ne anlama geldiğini bilemiyordum. Ama düşündüğüm bu değildi. Benim aklımdaki, onu ilk tanıdığımda kapıldığım düşünceydi: Benim gibi şişman, tipsiz ve hantal bir herif böyle bir duru güzelliğe nasıl sahip olabilmişti? Yeni bir kötü düşünce belirdi kafamda: Acaba hata yaptığını mı düşünmeye başlıyordu?

Clarissa odadan çıkıp Parry'nin mektubunun bizi beklediği mutfağa gitmeye hazırlanıyordu. Yüzümdeki ifadeyi yanlış yorumladı. Suçlamak yerine yalvarırcasına, "Yani şu bakışına bak. Ne olduğunu asla bilemeyeceğim hesaplar peşindesin. Seni gerçeğe ulaştıracak olanın içinde tuttuğun çift girişli gizli bir not defteri olduğunu sanıyorsun. Bunun seni benden uzaklaştırdığını görmüyor musun?" dedi.

Ona "Yalnızca ne kadar güzel olduğunu ve seni ne kadar hak etmediğimi düşünüyordum" demenin inandırıcı olmayacağını biliyordum. Bunun işe yaramayacağı gerçeği, ayağa kalktığım sırada

belki de onun beni hak etmediğini düşünmeme neden oldu. İşte. Denge, çift giriş. Haklıydı ve dahası, ben hiçbir şey söylemediğim için, bunu asla bilemeyecekti. Ona gülümsedim ve "Bunu kahvaltıda konuşalım" dedim. Ama kahvaltıda Parry'nin mektubunu konuştuk, bunda da pek başarılı olamadık.

Clarissa evden çıktıktan sonra ben masadaki yiyecekleri bitirdim. Ilık kahvemi içerek mutfakta otururken Parry'nin sayfalarını, evimizi saran virüslü sporları yeniden hapsetmek istercesine küçük zarfa tıkıştırmaya çalışıyordum. Yeni kötü düşünceler beliriyordu kafamda: Bu bir düştü gerçekte, ama yine de kendini göstermesine izin vermek durumundaydım. Clarissa, Parry'yi bahane ediyordu sanki. Bu olaya gösterdiği tepki tuhaftı çünkü. Parry ile bir ilgim varmış gibi davranarak sorun çıkarıyor gibiydi. Bunun açıklaması ne olabilirdi? Benimle yaşadığı hayattan pişmanlık duymaya mı başlamıştı? Biriyle tanışmış olabilir miydi? Beni terk etmek istiyorsa Parry ile aramda bir şeyler olduğuna kendini inandırarak bunu kolaylaştırabilirdi. Biriyle mi tanışmıştı? Acaba işten birisi miydi? Meslektaşı mıydı? Öğrencisi miydi? İnsanın bilincinde olmadan kendini bir şeylere inandırmasının bir örneği olabilir miydi bu?

Ayağa kalktım. Kendini inandırma, evrimci psikologların pek sevdiği bir kavramdı. Bir Avustralya dergisine bu konuyla ilgili bir yazı yazmıştım. Birilerinin oturdukları yerden ürettikleri bilimsel yargılardan biriydi bu da: Eğer tarih boyunca insanların yapmış oldukları gibi bir topluluk içinde yaşıyorsanız, kendi ihtiyaç ve isteklerinize göre başkalarını yönlendirmeniz kendi iyiliğiniz için gereklidir. Bunun için zaman zaman hilelere de başvurmanız gerekir. Bunun en iyi yolu da söylediğiniz şeye önce kendinizi inandırmanız ve böylece rol yapmak zorunda kalmamanızdır. Kendini kandırma eğilimi gösteren bireyler gelişti, tabii genleri de. Kavga dövüş bugünlere ulaştık, çünkü eşsiz zekâmız her zaman zayıflıklarımız karşısında düştüğümüz zavallı durumun ve seçici körlüğün hizmetinde oldu.

Mutfaktan çıkarken nereye gittiğimi bilmediğimden emindim. Clarissa'nm çalışma odasının kapısına geldiğimde, ondan tel zımbamı geri alma düşüncesi vardı kafamda. Odaya girip masasına doğru ilerlediğim sırada kendime sabah bana gelen evrakların onunkilerle karışıp karışmadığına bakmak istediğimi söylemiş olabilirim, bazen karışıyordu çünkü. Aşmam gereken ahlaki bir engel vardı,

bu yolla Clarissa'ya yakıştırdığım kendini inandırma davranışını aynen uyguluyordum.

Çalışma odası Clarissa'nın amaçladığı gibi ciddi havalı bir yer olmamıştı. Üniversitede işinin çoğunu hallettiği bir odası vardı. Çalışma odası ise bir geçiş noktasıydı, kâğıtlar, kitaplar ve öğrenci kompozisyonlarının yığılı olduğu, ev ve işi buluşturan bir tür çöp kutusuydu. Vaftiz çocuklarını izleme istasyonuydu. Burada onların mektupları yanıtlanıyor, armağanları paketleniyordu, onlardan gelen resim ve armağanlarsa yine burada sergileniyordu. Clarissa faturaları ödemek ve arkadaşlarıyla yazışmak için giriyordu bu odaya. Pullar, kaliteli zarflar ve önceki yılın önemli sergilerinden alıntılarla oluşturulmuş sanatsal kartpostallar her zaman Clarissa'da bulunurdu.

Masasına vardığımda gerçekten tel zımba arıyormuş gibi yaptım ve aradığımı bir gazetenin altında buldum. Durumdan hoşnut olduğumu gösterir bir ses bile çıkardım. Odada bir başka varlık, tanrısal bir izleyici vardı da onu inandırmaya mı çalışıyordum? Bu davranışlarım her hareketimi izleyen bir tanrıya –genlerime işlemiş ya da toplum sayesinde içime işlemiş bir tanrıya– duyduğum inancın kalıntıları olabilir miydi? Dürüstlüğüm, masumiyetim ve kendime olan saygım gibi oyunculuğum da, zımbayı cebime indirdikten sonra odadan çıkmak yerine masadaki yığını karıştırmaya devam ettiğim sırada sona erdi.

Artık ne yaptığımı inkâr edemezdim elbette. Kendi kendime düğümleri çözmeye, konuşulmayan şeylere açıklık getirmeye çalıştığımı söyledim. Acı verse de bu bir gereklilikti. Clarissa'yı kendinden, kendimi ise Parry'den kurtaracaktım. Aramızdaki bağları, yıllarca büyüttüğümüz o sevgiyi yenileyecektim. Kuşkularımın hiçbir dayanağı yoksa eğer, onları bir kenara itebilmem yaşamsal bir önem taşıyordu. Yakın zamanda aldığı mektupları sakladığı çekmeceyi açtım. Her hareketim, Clarissa'nın yaşantısına biraz daha girmemi sağlayan her an beni daha da bayağılaştırıyordu. O sırada kötü bir şey yapıyor olmak pek umurumda değildi. Beni bilincimden koruyan sıkı ve sert bir şey, bir kalkan, bir kabuk oluşmuştu. Kendimi haklı çıkarma çabalarım bir tür adalet kavramı çevresinde birleşiyordu: Clarissa'nın Parry'ye yaklaşımını etkileyen şeyin ne olduğunu bilmeye hakkım vardı. Onun benim tarafımı tutmasını engelleyen şey neydi? Akademisyen bozuntusu sakallı bir zamparaydı belki. Bir zarfı çekip çıkardım. Adres ustaca bozuk hale getirilmiş küçük italik

harflerle yazılmıştı. Üzerinde üç gün öncesinin tarihi vardı. Zarfın içinden tek bir yaprak çıktı. Giriş sözleri bile kalbimi sıkıştırmaya yetti. *Sevgili Clarissa.* Ama kuşkularım boşunaydı. Eski bir okul arkadaşından geliyordu mektup, ailesiyle ilgili haberleri veriyordu. Başka bir mektup seçtim. Clarissa'nın vaftiz babası olan ünlü Profesör Kale'den geliyordu mektup, Clarissa'nm doğum günü için öğle yemeğine davet ediyordu bizi. Bunu biliyordum zaten. Bir başka mektup da Luke'tan geliyordu. Dördüncü, beşinci mektuba da baktıktan sonra hiçbir suç unsuru bulamamış olmak midemi bulandırdı. Üç taneye daha göz attım. Burada bir yaşam var, sevdiğini söylediğin kadının yaşamı bu, diyordu mektuplar, çalışkan, zeki, sempatik, doğası karmaşık bir kadının yaşamı. Burada ne yapıyorsun? Kendi zehrinle bizi lekelemeye çalışıyorsun! Defol! Son bir mektubu açmaya başladım, sonra vazgeçtim. Kendimden o kadar iğreniyordum ki odadan çıkarken elimi cebime götürüp tel zımbanın orada olduğundan emin oldum – ya da böyle bir izlenim vermek istedim dışarıya.

Headington'ın o kargaşalı sıradanlığında, trafikte sıkışıp kalmıştım. Çift katlı bir otobüs ışıkların ötesinde bozulmuştu, zaten onarım çalışması yapılan yol iyice tıkanmıştı. Arabalar dar yolda ilerleyebilmek için sırada bekliyorlardı. Clarissa'nın odasını karıştırmam ilişkimizde yaşanan inişin ve Parry'nin sinsice büyüyen başarısının kilometre taşlarından birini oluşturuyordu. O akşam Clarissa eve geldiğinde dostça, neşeli bir tavır içindeydi, bense rahatlayamayacak kadar utanıyordum kendimden. Yaptığımın gitgide daha çok bilincine varıyordum. Şimdi gerçekten ondan sakladığım bir şey vardı. Kendi masumiyetimin sınırlarını fazlasıyla aşmıştım.

Bir sonraki sabah çalışma odamda tek başıma otururken aynı doğrultuda bir gelişme daha yaşandı, masum bir hayal suya düştü; hocamdan gelen mektupta, bölümde bana bir yer bulunmasının olanaksız olduğu yazılıydı. Giriş işlemlerindeki sorunların, saf bilimsel araştırmalara ayrılan fonların azalıyor olmasının yanı sıra, sanal fotonlar üzerine yapmayı planladığım çalışmanın gereksizliği de bu kararda etkili olmuştu. "Yanıtlar bulunmuş olduğu için değil, geçtiğimiz beş yılda sorular yeniden biçimlendiği için. Bu yeni tanımlamadan sanırım haberdar olamadın. Sana önerim, Joseph, zaten sahip olduğun başarılı meslek hayatını sürdürmen."

Hiçbir yere varamıyordum. Yirmi beş dakika boyunca Headington High Street'te durup otobüsü geçebilmeyi beklerken, insanla-

rın bankaya, eczaneye ve video kaset dükkânına girip çıkmalarını izledim. En geç on beş dakika sonra Bayan Logan'ın evine varmış olacaktım ve henüz ona ne söylemek istediğimi bile bilmiyordum. Onu neden ziyaret etmek istediğimden emin değildim artık. İlk başta ona, kocasının kimsenin gösteremediği bir yüreklilik gösterdiğini söylemek istiyordum, ama gazeteler o zamandan beri bundan çok söz etmişlerdi. Kadını aradığımda benimle sakin bir sesle konuşmuş, ziyaretimden hoşnut olacağım dile getirmişti, bu da onu görmeye gitmem için yeterli bir nedendi. O sırada kendimi olayın akışına bırakmayı düşünmüştüm, ama şimdi, oraya varmak üzereyken bundan pek emin değildim. Sabah ilk iş evden çıkıp arabama binmek ve kentin dışına çıkmak düşüncesi beni mutlu etmişti. Şimdi bu duygular silinmişti. Gerçek bir yasla olan randevuma yaklaşıyordum, kafamın içi karmakarışıktı.

Kuzey Oxford banliyösünün tam ortasında, yeşillikler içinde yarı müstakil bir evdi Logan'larınki. Bir gün Victoria dönemi ev mimarisinin çirkinliğini yeniden keşfedeceğimize ilişkin bir inancım vardı; çağımıza uygun, iyi tasarlanmış bir evin neye benzemesi gerektiğini belirlediğimiz günün ertesi gününde olacaktı bu. O zamana kadar daha iyi bir fikir üretemeyecek, Victoria tipi evlerden hoşnut kalacaktık. Arabadan inerken beynime giden kan miktarı biraz azalmış olacak ki, düşüncelerim de gerilemeye başlamıştı. Kendime güvenmediğimi düşündüm. Clarissa'nın özel alanına girdiğimden beri bunu düşünüyordum. Bahçe kapısının önünde durdum. İki yanında kara hindibalar ve yabani sümbüller dizili bir bahçe yolu evin ön kapısına kadar uzanıyordu. Evden yayılan üzüntü havasının yalnızca benim ruh halimin yansıması olduğunu düşünmek fazla kolay bir açıklama olurdu; bakımsız bahçeye, üst katın iki penceresindeki kapalı perdelere, kapının önündeki basamakların dibinde duran cam kırıklarına –belki bir süt şişesiydi kırılan– bakarak bunun işaretlerini bulmaya çalıştım. Kendime güvenmiyordum. Kapının ziline dokunduğum sırada tel zımbayı düşünüyordum yine ve dünyamızı bir arada tutabilmek için dürüstlükten ne kadar uzaklaşabildiğimizi. Evin içinde bir kıpırtı oldu. Bayan Logan'a kocasının yürekliliğinden söz etmeye gelmemiştim, buraya günah çıkarmaya, kocasının ölümüyle ilgili olarak suçsuzluğumu kanıtlamaya gelmiştim.

On Üç

Kapıyı açan kadın beni görünce şaşırdı, iki saniye süren bakışmamızdan sonra ona hemen randevumuzu anımsattım. Gözlerime bakan küçük gözler ıslak ve kıpkırmızı değildi, ama çökmüş, bitkinlikten cansızlaşmış gözlerdi. Kadın çok uzaklarda gibiydi, yalnız bir Kuzey Kutbu kâşifi gibi, berbat hava koşullarında tek başına yol alıyordu sanki. Onunla birlikte kapıya ılık bir ter kokusu da geldi, giysileriyle uyuyakalmış olabilirdi. Boynuna asılı uzun kolyede farklı şekillerde büyük kehribar parçaları diziliydi, sol eli de tuhaf bir biçimde kolyeye dolanmıştı. Ziyaretim boyunca kadın, kolyenin en küçük taşını başparmağı ve işaret parmağı arasında tutarak yuvarladı. Konuşmaya başladığımda, "Elbette, elbette" diyerek yüz ifadesine kahramanca canlılık getirdi ve kapıyı iyice açtı.

Kuzey Oxford'a özgü bu dekorasyon türünü yıllarca hocalarımın evlerine yaptığım ziyaretlerden tanıyordum. Yok olmak üzereydi bu tarz, çünkü artık bu bölgelerdeki evleri satın alanlar öğretim görevlileri değildi. Evin içi ellili ya da altmışlı yıllarda değiştirilmişti. Kitaplar ve birkaç parça mobilya getirilmişti eve, o zamandan beri de hiçbir değişiklik yapılmamıştı. Kahverengi ve krem renginden başka renk kullanılmamıştı. Hiçbir tasarım, stil, rahatlık yoktu evde, kışları çok az ısınıyor olmalıydı. Evdeki ışık bile rutubet, kömür tozu ve sabun kokusuyla uyum sağlayan biçimde kahverengiydi. Yatak odalarında ısıtma olmuyordu bu evlerde, görünüşe göre tek bir telefon vardı ve bütün iskemlelerden uzağa, holün ortasına yerleştirilmişti. Yerler muşamba kaplıydı ve duvarlarda kirlenmiş elektrik boruları vardı, mutfaktan kötü bir gaz kokusu geliyordu, metal destekler üzerine oturtulmuş ahşap raflardaki kahverengi ve kırmızı sos şişeleri de gözüme çarptı. Bir zamanlar aydın kesime yakıştırılan sade yaşam tarzıydı bu, duygusuzca İngiliz pragmatizminin ruhuna uydurulmuş, gösterişsiz, özden şaşmayan, üniversite odalarının ötesindeki akademik dünyaya uygun bir yaşam tarzı. İlk ortaya çıktığında, bir üst kuşağın

Edward dönemine özgü bir yaklaşımla sırtladığı yüklere bir darbe indirir gibi gözükmüştü herhalde. Şimdi ise yas için ideal bir dekor oluşturuyordu.

Jean Logan beni daracık bir arka odaya götürdü, buradan duvarlarla çevrili, çiçek vermiş bir kiraz ağacının egemenliğindeki kocaman bir kapalı bahçeye çıktık. Kadın, yastıkları ve örtüleri darmadağın olmuş ikili bir kanepenin yanında, yerde duran battaniyeyi belini bükmeden eğilerek yerden kaldırdı. Battaniyeyi karnına bastırarak çay içmek isteyip istemediğimi sordu. Kapıyı çaldığımda ya uyuyordu ya da üzerine battaniyeyi örtmüş kımıldamadan yatıyordu diye düşündüm. Mutfakta ona yardım etmeyi önerdiğimde sabırsızca gülümseyip oturmamı söyledi.

Hava o kadar ağırdı ki soluk almak bilinçli bir çaba gerektiriyordu. Sarı renkli ateş gazla yanıyor ve herhalde karbonmonoksit yayıyordu çevreye. Bir de her köşeye sinmiş keder. Jean Logan odadan çıkınca ateşi ayarlamaya çalıştım, bunu başaramayınca camlı kapıları iterek açtım, sonra yastıkları düzeltip oturdum.

Odada, evde çocukların yaşadığını gösteren hiçbir şey yoktu. Bir girintide, kitaplar, dergi yığınları ve üniversite yayınlarının altında kaybolmuş bir duvar piyanosu duruyordu, üzerindeki şamdanların içinde herhalde geçen yıldan kalma ince, kurumuş dallar vardı. Şöminenin iki yanında aynı seriden Gibbon, Macaulay, Carlyle, Trevelyan ve Ruskin'in toplu eserlerinin baskıları vardı. Bir duvarın önünde siyah deri bir şezlong duruyordu, yan tarafındaki tıkıştırılmış gazeteler sararmıştı. Yerde solmuş, incelmiş halılar seriliydi. Kanepenin karşısında, zehirli ateşe dönük duran iki iskemle vardı, yüksek tahta kolları ve alçak oturma yerleriyle sanırım kırklı yılların tasarımının ürünüydüler. Jean ya da John Logan kesinlikle hiçbir şeyi değiştirmeden devralmıştı evi ailesinden. Evdeki yas havasının John Logan'ın ölümünden önce de hüküm sürüp sürmediğini merak ettim.

Jean iki elinde iki kaba görünümlü, çay dolu kupayla geri geldi. Küçük bir açılış konuşması hazırlamıştım bu arada, ama kadın o alçak, rahatsız iskemlesine oturur oturmaz söze başladı.

"Buraya neden geldiğinizi bilmiyorum" dedi. "Umarım merakınızı gidermek için değildir. Birbirimizi tanımadığımıza göre, sizce sakıncası yoksa başsağlığı dilekleri, avutma sözcükleri de duymak istemiyorum." Bunları duygusuzca söylemek isterken ağzından

soluksuzca dökülen sert sözler daha da güçlü bir etki yaratmıştı. Bu etkiyi yumuşatmak için yüzüne titrek bir gülümseme oturtup, "Yani," dedi, "sizi saçma sapan şeyler söyleme zahmetinden kurtarmaya çalışıyorum."

Başımı onu onaylarcasına salladım ve elimde tuttuğum porselen kupadaki kaynar çayı yudumlamaya çalıştım. Bu kadar acılı bir kadın için bu tarz bir buluşma içkili araba kullanmak gibi bir şey olmalıydı, doğru sohbet hızını ayarlamak zordu, direksiyonu pervasızca çevirerek aşırılığa sapmaksa kolay.

Bir yakınını kaybetmiş insanın sözlerinin ardında, bu kadının kendisini görebilmek de güçtü. Açık mavi kaşmir kazağının üzerinde, sağ göğsünün tam altındaki kahverengi leke, yaslı insanların kendini bırakmışlığından başka ne olabilirdi? Sıkıca geriye doğru taranıp dağınık bir topuz yapılmış yağlı saçları, kırmızı, lastik bir tokayla tutturulmuştu. Bu da tutulan yasın bir parçası mıydı, yoksa akademisyenlere özgü bir tarz mı? Gazetelerde çıkan haberlerden, kadının üniversitede tarih hocalığı yaptığını biliyordum. Onun hakkında hiçbir şey bilmeseniz, yüzüne bakarak kadının evinden pek çıkmayan, gribe yakalanmış biri olduğunu düşünürdünüz. Burnu sivrilmiş, burnunun ucu ve burun deliklerinin çevresi ıslak mendillerin oluşturduğu tahriş nedeniyle kızarmıştı. (Boş mendil kutusu yerde, ayaklarımın yanında duruyordu.) Ama çekici bir yüzdü gördüğüm, güzel ve temiz bir yüz olduğu söylenebilirdi, bu bozulmamış, uzun, soluk renkli oval şeklin üzerinde ince dudaklar ve zor seçilen kaşlarla kirpikler vardı. Gözleri değişken bir kum rengiydi. Kadın çevresindekileri tedirgin edecek kadar başına buyruk ve çabuk öfkelenen bir insana benziyordu.

"Bilmiyorum, orada bulunan insanlardan sizi ziyaret eden oldu mu" dedim. "Sanırım olmamıştır. Biliyorum, eşinizin ne kadar yürekli bir insan olduğunu size benim söylememe gerek yok, ama belki orada neler olduğunu bilmek istiyorsunuzdur. Soruşturma heyeti ancak altı hafta sonra toplanacak..."

Sonra ürkerek sustum, soruşturma nereden aklıma gelmişti acaba. Jean Logan hâlâ iskemlenin kıyısında oturuyordu, elindeki kupanın üzerine eğilmiş, sıcaklığı içine çekiyordu, belki gözlerini rahatlatıyordu bu şekilde. "Yani kocamın nasıl öldüğünün ayrıntılarını bilmek isteyeceğimi düşündünüz" dedi.

Kadının tersliği beni şaşırtmıştı; gözlerine baktım. "Bilmek istediğiniz bir şey olabilir" dedim, şimdi daha yavaş konuşuyordum. Kadının düşmanca davranışları beni rahatlatıyordu, üzüntüsünden duyduğum utançtan iyiydi bu...

"Bilmek istediğim şeyler var" dedi Jean Logan, sesindeki öfke birden geri gelmişti. "Bir sürü insana soracak bir sürü sorum var. Ama bana yanıt vereceklerini sanmıyorum. Soruları bile anlamazlıktan geliyorlar." Durdu, yutkundu. Kafasının içinde susmak bilmeyen bir sesi açığa çıkarmıştım. Bütün gece ona işkence eden düşünceleri duyabiliyordum. Kadının iğneleyici konuşması abartılı ve aşırı canlıydı, bunun ardındaki yorgun yinelemeyi görebiliyordum. "Deli olan benim elbette. İlgisiz şeylerden söz ediyorum, insanların işini zorlaştırıyorum. Benim sorularımı yanıtlamak kolay değil, çünkü hikâyeye uymuyorlar. Sakin olun Bayan Logan! Sizi ilgilendirmeyen ve hiçbir önem taşımayan şeylerle kafanızı yormayın. Biliyoruz, o sizin eşiniz ve çocuklarınızm babası, ama lütfen işimizi engellemeyin..."

Baba ve çocuk sözcükleri kadının kendini koyvermesine neden oldu. Bardağı bıraktı, kazağının kolundan buruşuk bir mendil çıkararak gözlerinin arasına bastırdı. Ayağa kalkmak istedi ama iskemlenin alçak oluşu onu engelledi. Odadaki bir insanın bütün duyguları tekeline almasıyla ortaya çıkan boşluğu, o uyuşuk duygusuzluğu hissettim. O anda beklemekten başka yapacak bir şeyim yoktu. Bu kadın ağladığının görülmesinden nefret eden insanlardan olsa gerek, diye düşündüm. Son dönemde buna alışmış olmalıydı. Kadının arkasına, bahçeye doğru baktım ve kiraz ağacının ötesinde çocukların varlığının ilk kanıtını gördüm. Çimenlerin üzerinde, bir bölümü çalıların ardına gizlenmiş, kubbe biçimli kahverengi bir çadır duruyordu. Direkleri bir yana yatmıştı, çadır çiçeklerin üzerine düşüverecek gibiydi. Islanıp ağırlaşmış, terk edilmiş gibi bir havası vardı. Acaba adam ölmeden önce mi dikmişti bu çadırı çocuklar için, yoksa evden uçup giden o oyun havasını yakalamak için çocuklar mı yerleştirmişti onu oraya? Belki de annelerinin acısının gölgesinden kaçıp sığınabilecekleri bir yere ihtiyaç duymuşlardı.

Jean Logan konuşmuyordu. Ellerini sıkıca önünde birleştirmiş, gözlerini yere dikmişti, deyim yerindeyse hâlâ yalnız olmaya ihtiyacı vardı. Burnu ve ince üst dudağı arasındaki deri tahriş olmuştu.

Gördüğüm şeyin aşk ve yok edilen bir aşkın büyük acısı olduğunu anlamak uyuşukluğumu geçirdi. Clarissa'yı ölüm ya da benim aptallığım gibi bir nedenle kaybetmenin nasıl bir şey olacağını düşününce, sırtımda bir ürpertiyle küçük odanın havasızlığında boğulduğumu hissettim. Hemen Londra'ya dönüp aşkımızı kurtarmam gerekiyordu. Ne yapacağımı tasarlamış değildim, ama o anda ayağa kalkıp bir bahane uydurmam iyi olabilirdi. Jean Logan başını kaldırdı ve "Kusura bakmayın" dedi. "Geldiğinize sevindim. Buraya kadar gelmeniz büyük incelikti."

Ben de kibarca bir şey söyledim. Kollarım ve bacaklarımdaki kaslar gerilmişti, sanki beni yerimden fırlatıp Maida Vale'e geri uçurmaya hazırdılar. Jean'in kederinde gördüklerim, benim kendi durumumu hiç de karmaşık olmayan parçalara ayrıştırdı: Aşkın nasıl bir armağan olduğunu ancak kaybedince anlarsın. O zaman da böyle acı çekersin. Bu yüzden geri dön ve aşkını korumak için savaş ver. Parry de dahil olmak üzere hiçbir şey uğruna onu yitirmeye değmez.

"Evet, bilmek istediğim şeyler var..."

Ön kapının açılıp kapandığını ve holdeki ayak seslerini duyduk, ama insan sesi duyulmadı. Kadın durdu, çağrılmayı bekler gibiydi. Sonra ayak sesleri –galiba iki kişiydiler– merdivenden yukarı çıktı ve Jean rahatladı. Bana önemli bir şey söyleyecek ya da soracak gibiydi, o anda evden ayrılamayacağımı anladım. Ama bacaklarımı da gevşetemiyordum bir türlü. Bahçedeki kiraz çiçeklerinin altında, açık havada konuşmayı önermek istedim.

"Kocamın yanında biri vardı, dikkatinizi çekti mi?"

Başımı hayır anlamında salladım. "Arkadaşım Clarissa vardı, iki çiftlik işçisi, bir adam daha..."

"Hepsini biliyorum. John arabayı durdurduğunda biri daha vardı yanında. O indiğinde biri daha indi arabadan."

"Eşiniz çayırın öbür tarafından geldi. Ben onu ancak balona doğru koştuğumuz sırada gördüm. O sırada başka kimse yoktu yanında, bundan eminim."

Jean Logan tatmin olmamıştı. "Arabasını görebildiniz mi?"

"Evet."

"Ve arabanın yanında bekleyip olanları izleyen birini görmediniz, öyle mi?"

"Orada birini görmüş olsaydım bunu unutmazdım."

Kadın başını çevirdi. Bunlar onun istediği yanıtlar değildi. Yeniden başlamak için ses tonunu ayarladı. Bence sakıncası yoktu. Ona gerçekten yardımcı olmak istiyordum.

"Arabanın kapısının açık olduğunu anımsıyor musunuz?"

"Evet."

"Tek kapı mıydı açılan, yoksa iki kapı mı?"

Duraksadım. Aklımda kalan görüntüde iki kapı da açıktı, ama emin değildim ve kadını yanlış yönlendirmek de istemiyordum. Burada tehlikeli bir durum seziyordum, belki güçlü bir fanteziydi kadınınki. Bunu beslemek istemiyordum. Ama sonunda gönülsüzce, "İki" dedim. "Emin değilim aslında, ama sanırım iki kapı."

"Peki eğer kocam yalnızsa neden iki kapı açıktı sizce?"

Omuz silktim ve onun bana açıklamasını bekledim. Kolyesinin taşını daha da hızlı yuvarlamaya başladı. Üzüntüsü yerini acılı bir coşkuya bırakmıştı. Hiçbir şey bilmememe karşın ben bile bu kuşkusunun doğrulanmasının onu daha fazla sıkıntıya sokacağını anlayabiliyordum. Bilmek istemeyeceği şeyler duymak zorunda kalacaktı. Ama ilk önce saldırgan bir avukat gibi sert sorular soracaktı. O süre içinde öfkesinin hedefi ben oluvermiştim.

"Bana söyleyin. Londra buranın ne tarafında?"

"Doğusunda."

"Chilterns ne tarafta?"

"Doğuda."

Kadın bana en önemli kanıtı bulmuş gibi baktı. Bense boş boş ve yardımcı olmaya çalışır gibi bakmayı sürdürüyordum. Beni, çektiği işkencenin kuşku götürmez merkezine çekmeye çalışıyordu. O kadar uzun süre kafasında bununla yaşamıştı ki, konuşurken ses tonundaki rahatsızlığı gizlemekte güçlük çekiyordu. "Londra buradan ne kadar uzaklıkta?"

"Seksen kilometre kadar."

"Ya Chilterns?"

"Otuz kilometre sanırım."

"Oxford'dan Londra'ya Chilterns üzerinden mi gidersiniz?"

"Otoyol tam ortasından geçiyor."

"Ama Londra'ya gitmek için Watlington'dan ve oralardaki dar yollardan geçer misiniz?"

"Geçmem."

Jean Logan yerdeki eski püskü İran halısına baktı. Yaşadık-

larının, kocasıyla yüzleşerek asla iyileştiremeyeceği acının içine gömülmüştü. Üstümüzdeki odada ayak sesleri duydum, bir de insan sesi geldi kulağıma, bir çocuk ya da kadın sesiydi. İki üç dakika geçti, sonra ben, "O gün Londra'da olması mı gerekiyordu?" dedim.

Jean gözlerini kapatıp başıyla beni onayladı. "Bir konferansta" diye fısıldadı. "Bir tıp konferansında."

Hafifçe boğazımı temizledim. "Herhalde bunun son derece masum bir açıklaması vardır."

Gözleri hâlâ kapalıydı, sesi alçalıp durağanlaştı, sanki o günü anımsayabilmek için hipnotize edilmişti. "Arabayı bölge karakolundan bir polis memuru getirdi. Anahtarları bulamadıkları için çekiciyle getirdiler. Anahtarlar arabada ya da John'un cebinde olmalıydı. Bu yüzden arabanın içine baktım. Sonra polis memuruna arabanın içinde arama yapıp yapmadıklarını sordum. Parmak izi aldınız mı, dedim. O da arabaya bakmadıklarını, parmak izi almadıklarını söyledi. Neden biliyor musunuz? Çünkü ortada işlenmiş bir suç falan yoktu..."

Sonra sözlerinden bir anlam çıkarıp çıkarmadığımı, bu saçmalıktan etkilenip etkilenmediğimi görmek için gözlerini açtı. Pek etkilendiğimi sanmıyordum. Aynı sözcüğü yinelemek için dudaklarımı araladım, ama bunu benden önce o yaptı.

"Suç! Ortada bir suç yokmuş!" Birdenbire ayağa fırladı ve kitapların yarı insan boyu kadar yükseldiği bir köşeden bir naylon torba kaptı. Sonra geri gelip çantayı bana fırlattı. "Kendiniz bakın. Hadi durmayın. Bunun ne olduğunu söyleyin bana."

İçi dolu beyaz torbanın üzerinde, bir süpermarketin adının çevresinde dans eden çocuklar vardı. İçindeki her neyse dibe çökmüştü. Torbayı elime alır almaz içinden gelen kokuyu fark ettim, çürümüş etin o keskin, mahrem kokusunu.

"Hadi bakın. Korkmayın, bir şey olmaz."

Soluğumu tutarak torbayı açtım ve ilk bakışta gördüklerimi bir şeye benzetemedim. Plastik sargılara sarılı grimsi bir macun, bir top alüminyum folyo, kare biçimli bir kartonun üzerinde kahverengi bir şeyler. Sonra camın içindeki koyu kırmızı rengi seçtim, üzeri kâğıtla örtülü olduğundan zor fark ediliyordu. Bir şarap şişesiydi bu, o yüzden torba bu kadar ağırdı. Sonra her şey çözülüverdi kafamda. İki elma gördüm.

"Bu bir piknik torbası" dedim. Hissettiğim mide bulantısının tek nedeni koku değildi.

"Bu torba yan koltuğun önünde, yerde duruyordu. O kadınla piknik yapmaya gidiyordu. Ormanda bir yere."

"O kadın mı?" Ukalalık ediyor olabilirdim, ama kadının hayal gücünden yayılan etkiyi reddetmek zorunda hissediyordum kendimi. Eteğinin cebinden bir şey çıkarıyordu. Torbayı benden aldı ve elime gri-siyah renklerde, zebra desenli küçük bir ipek eşarp tutuşturdu.

"Koklayın" diye emretti, torbayı dikkatlice köşesine yerleştirirken.

Tuzlu bir kokusu vardı eşarbın, gözyaşı, sümük ya da Jean'in sıkılmış avucunun ter kokusuydu bu.

"İyice içinize çekin" dedi. Tepemde dikilmişti, keşfine ortak olmam için sertçe diretiyordu.

İpek parçasını yeniden yüzüme yaklaştırıp kokladım. "Üzgünüm" dedim. "Bu koku bana pek bir şey ifade etmiyor."

"Gülsuyu bu. Fark edebiliyor musunuz kokusunu?"

Eşarbı benden aldı. Onu elimde tutmayı hak etmiyordum artık. "Ben ömrümde gülsuyu kullanmadım. Bunu da koltukta buldum" dedi. Sonra oturdu, benim bir şeyler söylememi bekliyor gibiydi. Bir erkek olarak, bir şekilde kocasının günahına ortak olduğumu, onun vekili olarak olayı itiraf etmem gerektiğini düşünüyor olabilir miydi? Ben konuşmayınca, "Bakın" dedi. "Eğer bir şey gördüyseniz lütfen beni korumak zorunda hissetmeyin kendinizi. Bilmem gerek."

"Bayan Logan, kocanızın yanında kimseyi görmedim."

"Onlara arabada parmak izi aramalarını söyledim. Bu kadını bulabilirdim..."

"Ancak siciline kayıtlı bir suç varsa."

Beni duymadı. "Bu iş ne kadar zamandır devam ediyordu, nasıl bir anlam taşıyordu, öğrenmek zorundayım. Beni anlıyorsunuz, değil mi?"

Başımı evet anlamında salladım, anladığımı düşünüyordum. Kaybettiği şeyin büyüklüğünü, ne için üzüleceğini bilmek durumundaydı. Huzura erebilmek için her şeyi bilmek ve acısını çekmek zorundaydı. Bu gerçekleşmezse göz ardı ettiklerinin işkencesini çekecek, yaşamı boyunca kuşkular, karanlık tahminler ve en kötüsüne ilişkin düşüncelerle boğuşacaktı.

"Üzgünüm" diyecek oldum ama hemen sözümü kesti.

"Onu bulmak zorundayım. Onunla konuşmak zorundayım. Her şeyi görmüş olmalı. Sonra da kaçmıştır herhalde. Acıdan çılgına dönmüştür herhalde. Kim bilir?"

"Onun sizinle bağlantı kurması mümkün olabilir gibi geliyor bana. Gelip sizi görmek karşı koyamayacağı bir istek olabilir."

Arkamızdaki kapı açılıp iki çocuk içeri girdiği sırada, "Eğer bu eve yaklaşacak olursa," dedi Jean, "onu öldürürüm. Tanrı beni affetsin, ama öldürürüm."

On Dört

Clarissa bazen üzüntülü bir sesle, benden çok iyi baba olacağını söylerdi bana. Çocuklarla iyi anlaştığımı, çocukların düzeyine kendimi zorlamadan ve onları da küçümsemeden inebildiğimi söylerdi. Hayatımda hiçbir çocuğa bir süre bakmış değilim, bu nedenle ebeveyn olmanın getirdiği kendi isteklerinden vazgeçme sınavından geçmedim, ama dinleme ve konuşma kısmında başarılı olduğumu düşünüyorum. Clarissa'nm vaftiz çocuklarının yedisini de iyi tanıyorum. Hafta sonları bizde kaldılar, bazılarını yurtdışına tatile götürdük, anne babaları boşanma davasında birbirine girince iki kıza, Felicity ve Grace'e –ikisi de yatağını ıslatıyordu– bir hafta biz baktık. Clarissa'nm, popüler kültürün ve sokak kültürünün o ahmakça kurallarıyla kafası karışan ve iç dünyasında fırtınalar kopan en büyük vaftiz oğluna da yardımım dokunmuştu. Onu içmeye götürmüş, okulu bırakmamaya ikna etmiştim. Dört yıl sonra Edinburgh'da tıp okuyordu, başarılı bir öğrenciydi.

Bütün bu deneyimlerime karşın, bir çocukla karşı karşıya geldiğimde gizlemek zorunda olduğum bir rahatsızlığım var. Kendimi o çocuğun gözleriyle görüyorum ve küçükken büyüklere ne gözle baktığımı düşünüyorum. Bana puslu bir kalabalık gibi görünürlerdi, oturmaktan fazla hoşlanan, boş sohbetlere bayılan, hiçbir amaçları olmamasına alışkın bir insan topluluğuydular. Anne ve babam, onların arkadaşları, amcalarım, dayılarım, halalarım, teyzelerim hayatlarını kendilerinden daha önemli insanların önceliklerine feda etmiş gibiydiler. Bir çocuk için bu, yalnızca çevresinde gördüklerinden yola çıkarak yapılmış bir saptamaydı. Daha sonra bazı yetişkinlerde kibir ve gösterişin de olduğunu keşfettim, ama benim ailem ve yakın çevresinde saydığım özellikler, en azından bunların ilki varlığını sürdürdü. Ama on yaşında, kendini çok önemseyen enerji dolu bir çocuk olup da kendimi bir oda dolusu yetişkinle bir arada bulunca kendimi suçluluk hisseder, başka yerlerde daha çok eğlendiğimi gizlemenin incelik olacağını düşünürdüm. Yaşlı bir kimse be-

nimle konuşurken –hepsi yaşlıydı– yüzümde acıma duygusunun belirmesinden korkardım.

Logan'm çocuklarının bakışlarını karşılamak üzere iskemlemde döndüğümde, gözlerinde kendimi gördüm – son dönemde evlerine doluşan yabancılar güruhundan sıkıcı biri daha, mavi renkli buruşuk keten takım elbisesi, durdukları yerden iyi görünen tepesindeki keliyle iriyarı bir adam. Neden burada bulunduğunu düşünmek yersizdi, bir amacı yoktu. Sonuçta bu da babalarının dışında herhangi bir adamdı. Kız on yaşında gibiydi, oğlansa ondan iki yaş küçük olmalıydı. Arkalarında, kapının dışında duran kişi de bakıcılarıydı, neşeli görünümlü genç bir kızdı, üzerinde eşofman vardı. Anneleri ölüm tehdidini savurduğu sırada çocuklar bana bakıyordu, ben de onlara. İkisi de Disney desenli kot pantolonlar, kazaklar, spor ayakkabılar giymişlerdi. Pasaklı bir görünümleri vardı ama bana pek sarsılmış gibi görünmediler.

Oğlan gözlerini benden ayırmadan, "İnsanları öldürmek çok yanlış bir şeydir" dedi. Ablası anlayışla gülümsedi, Jean Logan bakıcıya talimat verirken ben çocuğa açıklamada bulundum: "Bu, lafın gelişi söylenen bir şey. Birisini pek sevmediğin zaman söylersin."

"Eğer bunu yapmak yanlışsa, yapacağını söylemek de yanlıştır" dedi çocuk.

"Sen hiç birinin, o kadar açım ki bir atı bile yiyebilirim dediğini duydun mu?" diye sordum.

Bunu dürüstçe değerlendirdi. "Evet, bunu söylediğim olmuştur" diye itiraf etti.

"At yemek doğru mu sence?"

"Burada doğru olmayabilir" dedi ablası. "Ama Fransa'da yanlış bir şey değil. Orada sürekli at yiyorlar."

"Doğru" dedim. "Ama eğer bir şey yanlışsa, Manş Denizi'ni aşmak bunu nasıl doğru hale getirebilir pek anlayamıyorum."

Hâlâ omuz omuza durmakta olan çocuklar bana doğru yaklaştılar. Daha önceki konuşmalardan sonra, ahlaki görecelik üzerine konuşmak rahatlatıcı olmuştu.

"Farklı ülkelerdeki insanların farklı görüşleri vardır" dedi kız. "Çin'de yemek yedikten sonra geğirmek kibarlıktır."

"Doğru" dedim. "Ben Fas'tayken çocukların başlarını okşamamam gerektiğini söylemişlerdi bana."

Kız, "Bunu yapan insanlardan nefret ediyorum" deyince erkek kardeşi de heyecanla konuşmaya başladı: "Babam Hindistan'da bir keçinin kafasını kestiklerini görmüş."

"Ve bunu yapanlar *rahipmiş*" dedi kız. Babadan söz edilmesi tavırlarında fark edilir bir değişikliğe, üzüntüye yol açmadı. Hâlâ yaşayan biriydi o.

"Peki" dedim. "Bütün dünyanın kabul edeceği kurallar var mıdır acaba?"

Erkek olan zaferi kazandı: "İnsan öldürmek." Kıza baktım, o da başını salladı, kapanan kapının sesiyle üçümüz birden dönüp bakıcıyla konuşmasını bitirmiş olan annelerine baktık.

"Bunlar Rachael ve Leo. Ve bu da Bay..."

"Joe" dedim.

Leo gidip annesinin kucağına oturdu. Annesi kollarını sıkıca onun beline doladı. Rachael cam kenarına gidip bahçeye dikti gözlerini. "O çadır" dedi alçak sesle, kendi kendine.

"Onu bulmalıyım." Jean Logan iş görüşüyormuşuz gibi konuşarak konuya döndü. "Eğer onu görmediyseniz, bu üzücü bir durum. Ama belki yine de yardımcı olabilirsiniz bana. Polisin bir işe yaradığı yok. Belki ötekilerden biri bir şey görmüş olabilir. Onlarla kendim görüşemem, ama belki siz..."

"Neden söz ediyorsun anne?" diye sordu Rachael cam kenarından. Kuşku dolu sorusunda gergin, koruyucu bir ses tonu ve çektiği büyük sıkıntının izini yakaladım. Kızın yinelenmesinden çok korktuğu ve önlemeye çalıştığı sahneler olmalıydı.

"Hiçbir şey hayatım, seni ilgilendiren bir şey değil."

Kadını reddetmek istememe karşın bunu nasıl yapacağımı bilemedim. Yaşantımı tamamen başka insanların takıntıları mı yönetecekti?

"Çiftliktekilerin telefon numaralarını buldum" dedi. "O genç adamın numarasını bulmak kolay. Adresi var bende. Adı Parry. Sizden bütün istediğim üç telefon görüşmesi."

Kafam o kadar karışmıştı ki kadını reddedemedim. "Peki" dedim. "İstediğinizi yapacağım." Kadının ricasını kabul ederken, elde edeceğim bazı bilgilere sansür uygulayarak ailenin daha fazla acı çekmesini önleyebileceğimi düşündüm. Rachael ve Leo da bazen yalan söylemenin doğru bir davranış olduğunu düşünmezler miydi acaba? Oğlan annesinin kucağından aşağı kayarak ablasının yanına

gitti. Gülümsemesiyle bana teşekkür eden Jean Logan, elleriyle eteğini düzelterek bana artık gidebileceğimi gösterdi. "Telefon numaralarını yazayım sizin için."

Başımı salladım ve "Bakın Bayan Logan" dedim. "Eşiniz çok kararlı ve yürekli bir insandı. Bunu hiçbir zaman göz ardı etmemelisiniz." Rachael ve Leo pencerenin kenarındaydılar, sesimi yükseltmem gerektiğini düşündüm. "Eşiniz o çocuğu kurtarmaya kararlıydı ve halatı sonuna kadar bırakmadı. Elektrik telleri ciddi bir tehlikeydi. Çocuk hemen ölebilirdi. Eşiniz halatı bırakmayarak hepimizi utandırdı."

"Siz hepiniz hayattasınız" dedi kadın, sonra Leo cam kapıyı örten uzun perdelerin arkasında küçük çığlıklar atmaya başlayınca yüzü asıldı. Kız kardeşi perdenin üzerinden gıdıklıyordu onu. Anne onlara uslu durmalarını söyleyecek gibi oldu ama sonra fikir değiştirdi. O da benim gibi daha yüksek sesle konuşmak zorunda kaldı. "Her dakika bunu düşündüğümü sanmayın. John bir dağcı, mağaracı ve iyi bir yelkenciydi. Aynı zamanda da bir doktordu. Kurtarma ekiplerinde çalışmış, son derece dikkatli bir adamdı." Son derece derken yumruğunu biraz daha sıktı. "Aptalca bir işe girişmezdi. Tırmanışlarda her zaman dalga geçerlerdi onunla, çünkü hava değişikliklerini, sağlam olmayan kayaları ve kimsenin aklına getirmeyeceği tehlikeleri hesaba katardı. Grubun kötümseriydi o. Bazıları korkak olduğunu bile düşünürdü. Ama o umursamazdı bunu. Hiçbir zaman gereksiz risk almadı. Rachael doğduktan sonra zorlu tırmanışları bıraktı. Bu yüzden bu olanlara anlam veremiyorum." Kadın artık daha fazla gürültü yapan çocuklara bir şey söylemek için o tarafa döndü, ama bana söylemek istediklerini bitirmek istiyordu ve onların patırtısı sesini bastırdığı için daha rahat konuşuyordu. Yeniden bana döndü. "Bu halata asılıp kalma meselesi... Bunu çok düşündüm, onu neyin öldürdüğünü biliyorum."

Sonunda asıl konuya gelmiştik. Kadın beni suçlamak üzereydi, sözünü kesmek zorunda kaldım. Önce kendi hikâyemi anlatmak istiyordum. O sırada gözlerimin önüne, benden bir saniye önce halatı bırakarak yere düşen kişinin görüntüsü geldi ve beni yüreklendirdi. Ama eski laboratuvar günlerimden kalma ünlü bir deyiş de hâlâ aklımdaydı: İnanmak görmektir. "Bayan Logan" dedim. "Ötekilerden biri size bir şey söylemiş olabilir, ama ben dürüstçe..."

Ben konuşurken başını iki yana salladı. "Hayır, hayır. Beni dinlemelisiniz. Siz belki oradaydınız, ama orada ne olup bittiğini ben sizden daha iyi biliyorum. John'un bilmediğiniz başka bir yönü daha vardı. O en iyi olmak istiyordu, ama artık eskisi kadar güçlü bir atlet değildi. Kırk iki yaşındaydı. Bu gerçek ağırına gidiyordu. Kabullenemiyordu. Bir erkek böyle hissetmeye başlayınca da... Bu kadın hakkında hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir şeyden kuşkulanmamıştım, olup bitenlerden habersizdim, bu kadın ilk sevgilisi miydi bilmiyorum, ama bildiğim bir şey var. Kadın onu izliyordu, o da izlendiğini biliyordu, bu yüzden ona gösteriş yapmak, kendini kanıtlamak istedi. Olayı görür görmez oraya koşmalıydı, halata ilk asılan ve en son bırakan o olmalıydı, oysa herhangi bir zamanda böyle bir şey olsa durup en uygun davranışın ne olacağını düşünürdü. Eğer o kadın orada olmasaydı böyle yapardı, acınacak bir durum bu. Kızın birine hava atmaya çalışıyordu o Bay Rose ve şu anda hepimiz bunun bedelini ödüyoruz."

Bu bir teoriydi, yalnızca kederin ve acıdan bulanıklaşmış bir zihnin üretebileceği türden bir hikâyeydi. "Ama bunu bilemezsiniz" diye karşı çıktım. "Bunca ayrıntıyı siz kafanızda oluşturmuşsunuz. Bu bir varsayımdan başka bir şey değil. Kendinizi buna inandırmamalısınız."

Kadın çocuklara doğru dönmeden önce bana acır gibi bir bakış attı. "Bu kadar gürültü yeter. Konuştuklarımızı duyamıyoruz." Sonra sabırsızca ayağa kalktı. Leo perdeye sarınmıştı, yalnızca ayakları görünüyordu. Rachael sıçrayarak onun çevresinde dönüyor, bir ezgi mırıldanarak onu dürtüyordu, karşılığında Leo da benzer bir şey söylüyordu. Rachael geri çekildi ve annesi Leo'yu perdeden kurtardı. Jean Logan'ın ses tonu azarlayıcı değil, anımsatıcıydı: "Yine kornişi yerinden sökeceksin. Daha dün söylemiştim bunu yapmamanı, sen de bana söz vermiştin."

Leo kıpkırmızı, mutlu bir yüzle çıktı perdenin arkasından. Kız kardeşiyle göz göze geldiler, Rachael kıkırdamaya başladı. Sonra çocuk benim de orada olduğumu anımsadı ve annesine karşılık verdi: "Ama burası bizim sarayımız, ben kralım, o da kraliçe, ben ancak o işaret verince dışarı çıkıyorum."

Leo başka şeyler de söyledi, annesi ise kibarca onu susturmaya çalıştı, ama ben hiçbirini duyamadım. Sanki sökülmüş bir dantelin karmakarışık olmuş ipliği kendini yeniden örüyordu. Bir anda

aklıma geliverdi hepsi, nasıl unutmuş olduğuma da şaşırdım. Saray Buckingham Sarayı, Kral da Beşinci George'du, sarayın dışındaki kadın Fransızdı, Birinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasıydı. Kadın birçok kez İngiltere'ye gelmişti, bütün isteği sarayın bahçe kapılarının dışında beklemek, âşık olduğu Kral'ı bir kez olsun görebilmekti. Kral'la hiç tanışmamıştı, tanışmayacaktı da, ama uyanık olduğu saatlerdeki bütün düşünceleri ona odaklanmıştı.

Ayağa kalkmıştım, Rachael bana bir şeyler söylüyordu, duymadığım halde onu onaylarcasına başımı salladım.

Bu kadın bütün Londra halkının kendisinin Kral'la olan ilişkisinden söz ettiğine, Kral'ın bundan çok rahatsız olduğuna inanıyordu. Bir gelişinde otelde oda bulamamış ve Kral'ın onun Londra'da kalmasını engellemeye çalıştığını düşünmüştü. Emin olduğu tek şey, Kral'ın ona âşık olduğuydu. O da Kral'ı seviyor ama duruma içerliyordu. Kral onu geri çeviriyor, bir yandan da ona umut vermeyi sürdürüyordu. Kadına yalnızca onun anlayabileceği işaretler gönderiyor, ona her ne kadar bu sevgi uygunsuz ve utanç verici olsa da onu sevdiğini ve her zaman seveceğini anlatıyordu. Onunla iletişim kurabilmek için Buckingham Sarayı'nın perdelerini kullanıyordu. Kadın yaşamını bu hayalin kederli zindanında geçiriyordu. Umutsuz, küskün aşkı, onu tedavi eden Fransız psikiyatr tarafından, doktorun kendi adını verdiği De Clérambault sendromu olarak tanımlandı.

Jean Logan ayağa kalktığımı görünce gideceğimi anladı. Masanın başına gitmiş, bir kâğıda isim ve numaralar karalıyordu. Çocuklar yeniden bana yaklaştı. Rachael, "Yeni bir tane buldum" dedi.

"Gerçekten mi?" Onu dinlemekte zorlanıyordum.

"Öğretmenimiz dünyanın birçok yerinde mendil olmadığını ve burnunuzu böyle silmenin normal olduğunu söyledi." Burun kemiğini başparmağı ve işaret parmağı arasına alıp öteki parmaklarını burun deliklerinden uzaklaştırdı ve ağzıyla yüksek bir ses çıkardı. Erkek kardeşi neşeyle çığlık atarak gülüyordu. Jean Logan'dan katlanmış kâğıdı aldım, odadan çıktık, kahverengi koridoru geçerek ön kapıya geldik. Daha kapıya varmadan aklım De Clérambault'ya takılmıştı yeniden. De Clérambault sendromuna. Bu ad kafamda bir tören borusu, bir trompet gibi öterek beni kendi saplantılarıma geri çağırıyordu. Artık yapılması gereken bir araştırma vardı ve tam olarak nereden başlayacağımı çok iyi biliyordum. Sendrom, bir

tahminin çerçevesini oluşturuyordu, bu da insana bir tür rahatlama sağlıyordu. Kadın çıkmam için ön kapıyı açtıktan sonra dördümüz vedalaşmak için tuğla rengi bahçe yoluna adım attığımızda mutlu olduğumu hissettim adeta. Sanki üniversitedeki hocam sonunda beklediğim araştırma görevini vermişti bana.

Jean Logan ziyaretim için teşekkür etti, ben de gerekli telefon görüşmelerini yapar yapmaz onu arayacağımı söyledim. Evden ayrılacağım için çocuklar geride duruyordu. Yeniden bir yabancı olmuştum. Burnumu sıkıp Rachael'in çıkardığı sesin daha kibarcasını çıkardım. Zoraki gülümsemelerle karşılık verdiler buna. Elimi uzatıp sıktırdım onlara. Bahçede ilerlerken, evden ayrılışımın onları yeniden babalarının yokluğuna götüreceğini hissettim ister istemez. Aile ön kapıda bir araya gelmişti, annenin elleri çocuklarının omuzlarındaydı. Arabama varıp kapıyı açtığımda bir kez daha hoşçakalm demek için arkamı döndüm, ama üçü de çoktan eve girmişti.

Kitap Kurdu

On Beş

Dönüş yolunda otoyoldan çıkıp güneye, Chilterns'a yöneldim ve olayın geçtiği araziye doğru sürdüm arabayı. Daha önce Logan'ın park ettiği yere park ettim, araba çimenlere doğru yan yattı. Arabadan inerek ön yolcu koltuğunun yanında duran kadın bütün olayı rahatça görebilmiş olmalıydı, balonun ve sepetin yerde sürüklenişini, halatlarla verilen mücadeleyi ve Logan'ın düşüşünü. Nereye düştüğünü göremezdi bulunduğu noktadan. Onu gözümde canlandırdım, yirmili yaşlarda güzel bir kızdı, yaşadığı şokla ne yapacağını bilemeyip yolun yukarısına, en yakın köye koşmuştu. Ya da aşağı doğru gidip Watlington'a inmiş olabilirdi. Orada, onun durduğu yerde durup planlanan piknik öncesinde yaptıkları gizli telefon görüşmelerini, birbirlerine gönderdikleri mesajları düşündüm. Belki de âşıktılar birbirlerine. Bu onurlu aile babası suçluluk ve kararsızlık duygularıyla kıvranarak işkence çekmiş miydi? Kız için ne kadar zorlu bir geçiş olmuştu kim bilir, sevdiği adamla mutlu bir buluşma hayal ederken her şeyin bir kâbusa dönüşmesi, bütün yaşamını etkileyecek o dönüm noktasıyla karşı karşıya gelmesi. Dehşet içinde olmasına karşın arabadan çantasını, ceketini almayı akıl etmiş olmalıydı, ama piknik torbasını ve eşarbı unutmuştu. Sonra koşmaya başlamıştı herhalde. Kendini ortaya çıkarmaması anlamlıydı. Evinde oturup gazeteleri okumuş, yatağına uzanıp gözyaşı dökmüştü.

Çayırda amaçsızca yürümeye koyuldum. Her şey farklı görünüyordu. İki haftadan az bir süre içinde çalılar ve çevredeki ağaçların yaprakları baharın ilk yeşermesiyle gürleşmişti, ayaklarımın altındaki çimenler gelecek bolluğun habercisiydi. Polis tatbikatı yapar gibi, Clarissa ile izlediğimiz yoldan yürüdüm, rüzgârdan korunmak için sığındığımız alana geldim. Çocukluktan kalma, hayal meyal anımsanan bir yer gibiydi burası. Yeniden bir araya gelmekten ne kadar mutluyduk, aramız ne kadar iyiydi, şimdi bizi o masumiyete geri döndürecek bir yol bulmak olanaksız gibiydi.

Oradan çayırın ortasına doğru yürüdüm yavaşça, o gün hızla koştuğum noktaya, yazgılarımızm kesiştiği noktaya doğru; sonra

rüzgârın bizi sürüklediği yolu izledim ve dik kayalığın kıyısına geldim. Çayırı çaprazlama kesen ve Parry'yi hayatıma getiren patikayı gördüm. Geride arabamı bıraktığım yerde Logan'ın arabası duruyordu o gün. Burası Logan'ın gökten düşüşünü izlediğimiz yerdi, aynı zamanda Parry'nin benim bir bakışımı yakalayarak, şu anda hastalık derecesini araştırmak için sabırsızlandığım o sevdaya tutulduğu yer.

Bu yerler, İsa'nın çarmıha gerilişinin öyküsünü anlatan resimler gibi, yaşadığım olayın kesitleriydi. Tepeden aşağı inerek bir sonraki noktaya ilerledim. Koyunlar ortada yoktu, çitin ötesindeki dar yol aklımda kaldığından daha yakındı. Yerde bir çukur aradım, ama tek görebildiğim, neredeyse polislerin tırmandığı kapıya kadar uzanan, ısırganotlarıyla kaplı bir alanın başlangıç noktasıydı. Burası Parry'nin dua etmek istediği yerdi, ben de onu burada bırakıp gitmiştim. Yine aynı şekilde oradan uzaklaşırken, nasıl olup da duruşumdan kendisini reddettiğimi sandığını anlamaya çalışıyordum.

Tepeye tırmanmak geçen defadan zor oldu. O zaman adrenalin bacaklarıma güç vermiş ve düşüncelerime hız kazandırmıştı. Şimdi gönülsüzlüğümü bacak kaslarımda hissediyor, kalbimin kulaklarımda attığını duyuyordum. Tepeye varıp da kendime gelmek için durduğumda çevreme bakındım. Yaklaşık kırk hektarlık bir arazi ve dik bir yamaç görüyordum. Şimdi sanki hiç ayrılmamış gibiydim buradan, burası sahneydi, çevremdekilerse kaygılarımın yeşile boyalı panolarıydı, burada Clarissa, John ve Jean Logan'm, adsız kadının, Parry ve De Clérambault'nun değişik köşelerden sahneye girerek bana yaklaşmaları hiç de şaşırtıcı olmazdı. Bunu gözümde canlandırınca onların atnalı biçiminde dizilerek beni yamacın kenarında sıkıştırdıklarını gördüm, topluca beni suçlamaya gelmişlerdi, ama neyle? Eğer o anda bunu bilebilseydim, beni bu şekilde suçlamalarına izin vermezdim. Kişinin cebirle ilk tanışması gibi tanımlaması zor bir eksiklik, bir bozukluk, zihinsel alana ulaşmadaki bir beceriksizlikti bu. Her ne kadar şu anda birbirimizin yargılarına pek güvenmiyor olsak da Clarissa'yı dinlemeye her zaman hazırdım, ama kruvaze ceketli şu Fransız daha çok ilgimi çekiyordu.

Arazinin gerisine, arabama doğru ilerlemeye başladım. Bu basit bir fikirdi belki, ama patolojik aşka ilişkin bir kuramı olan ve buna kilisedeki bir damat gibi kendi adını vermiş bir adam, farkında olmadan da olsa aşkın doğasını ortaya çıkarmış olmalıydı. Çünkü patolojiden söz edebilmek için gözle görülmeyen bir sağlık

kavramından söz etmek gerekliydi. De Clérambault sendromu, aşka kayıtsızca boyun eğişleri deliliğe varmayan âşıklara özgü daha aydınlık bir dünyayı taklit eden, görüntüleri çarpıtarak yansıtan karanlık bir aynaydı. (Daha hızlı yürüdüm. Arabaya neredeyse dört yüz metre kalmıştı, ona bakarken kapıların ikisinin de kanat gibi açılmış olduğunu kesin olarak anımsadım.) Hastalık ve sağlık. Başka bir deyişle, Parry'ye ilişkin, Clarissa'yla aramı düzeltecek ne tür bir bilgi edinebilirdim?

Londra'da trafik yoğundu, evin önüne arabayı park ettiğimde aradan neredeyse iki saat geçmişti. Yolda düşünmüştüm, Parry'nin beni bekliyor olacağını tahmin etmiştim, ama yine de onu görmek yüreğimi yerinden hoplattı. Karşıya geçmeden önce duraladım. Girişte öyle bir durmuştu ki, yanından geçmek zorundaydım. Şık görünüyordu, düğmeleri boğazına kadar ilikli beyaz bir gömlek, siyah bir takım elbise ve beyaz parıltılı siyah rugan ayakkabılar giymişti. Gözlerini bana dikmişti ama yüzü ifadesizdi. Hızla ona doğru yürüdüm, yanından geçip gitmeyi umuyordum, ama yoluma dikildi, ya duracak ya da onu kenara itecektim. Gergin görünüyordu, kızgın olabilirdi. Elinde bir zarf vardı.

"Yolumu kapatıyorsun" dedim.

"Mektubumu aldın mı?"

Bahçe yolunun yanındaki kurtbağrı çalısını iterek onun yanından sıyrılmak istedim, ama yine önümü kesti, ona dokunmak istemedim.

"Yolumdan çekil, yoksa polis çağıracağım."

Sanki onu içkiye davet etmişim gibi hevesle başını salladı. "Ama önce bunu okumanı istiyorum" dedi. "Çok önemli."

Elinden zarfı aldım ve bunun kenara çekilmesi için yeterli olacağını umdum. Ama olmadı. Bana söylemek istediği bir şey vardı. Önce omzunun üstündeki görünmez varlığa bir bakış attı. Soluk soluğa konuşuyordu, kalp atışları hızlanmış olmalıydı. Bu âna hazırlanmıştı.

"Bir araştırmacıya para verdim ve senin bütün makalelerini topladı bana. Dün gece otuz beşini birden okudum. Kitaplarını da aldım."

Ona baktım ve bekledim. Davranış biçiminde bir değişiklik olmuştu. Hâlâ yalvarır gibiydi, ancak bir katılaşma da vardı, göz çevresinde bir farklılık belirmişti. Gözleri küçülmüştü sanki.

"Ne yapmaya çalıştığını biliyorum, ama asla başarılı olamayacaksın. Bir milyon tane yazı yazsan ve ben hepsini okusam bile bendeki şeyi yok edemeyeceksin. Benden alınabilecek bir şey değil bu."

Ona karşı çıkmamı bekler gibiydi, ama ben kollarımı kavuşturup beklemeyi sürdürdüm, dikkatimi yanağındaki siyah, ince bir tıraş kesiğine yöneltmiştim. Sonraki sözleri, bir araştırmacı kiralamasıyla ilgili gibi gelmişti bana. Ama daha sonra söylediklerini dikkatlice değerlendirdiğimde, belki de beni tehdit ettiğini düşündüm. Ama bu durumda kendimi tehdit edilmiş gibi hissetmem zor değildi, sonuçta hiçbir yere varamadım.

"Benim durumum oldukça iyi, biliyorsun. İnsanların benim için bir şeyler yapmalarını sağlayabilirim. Ne istersem yaptırabilirim. Her zaman paraya ihtiyacı olan birileri bulunur. Senin asla yapmayacağın bir şeyi başka birine yaptırmak şaşırtıcı derecede ucuza geliyor, biliyor musun?" Bu sahte soru cümlesinden sonra susup beni izledi.

"Arabada telefonum var. Eğer hemen geçmeme izin vermezsen polisi arıyorum."

Önceki sıcak bakışla karşılık verdi yine. Uyarımdan bulup çıkardığı sevecenliği kabullenirken biraz yumuşadı. "Her şey yolunda, Joe. Gerçekten öyle. Benim için de zor böylesi. Senin beni anladığın kadar ben de seni anlıyorum. Bana karşı açık olabilirsin. Her şeyi şifrelemene gerek yok."

Bir adım gerileyip arabama doğru dönerken, "Şifre falan yok" dedim. "Yardıma ihtiyacın olduğunu kabul etsen iyi edersin."

Daha sözümü bitirmeden güldü, daha doğrusu kovboy gibi haykırarak bacağına vurdu. Benden bir aşka davet çığlığı duymuştu sanki. Keyfinden, bağırırcasına konuşuyordu: "Haklısın. Her şey ve herkes benim tarafımda. Benim istediğim gibi olacak Joe, yapabileceğin hiçbir şey yok!"

Bu çılgın sözler sırasında geri çekilip bana yol verme zahmetinde bulundu. Hesaplı mı hareket ediyordu? Adamın deliliğinden bile emin olamıyordum, bu yüzden konuşmayı sonlandırıp içeri girdiğime memnun oldum. Polisin de bir işe yaramayacağı çok açıktı. Onun orada daha fazla durup durmayacağını görmek için kafamı çevirmedim bile. Bunun beni rahatsız ettiğini ona göstererek onu mutlu etmek istemiyordum. Zarfını arka cebime yerleştirip merdivenleri ikişer ikişer çıktım. On beş saniye içinde aramıza koymayı

başardığım uzaklık ve yükseklik bir ağrı kesici işlevi gördü. Parry'yi bir sendromun kurbanı olarak incelemek dayanılabilir, hatta zevkli bir şeydi, ama onunla yeniden sokakta burun buruna gelmek, hele ilk mektubunu okuduktan sonra, beni korkutmuştu. Ondan korkmak onun eline büyük bir güç vermek demekti. Eve gelmemeyi tercih edebilirdim. Daire kapısının önündeki merdiven sahanlığına vardığımda beni tehdit edip etmediğini düşünüyordum; bir araştırmacı tutmak ne kadar kolaysa, işimi bitirecek birkaç serseri tutmak da o kadar kolaydı. Belki gerekenden fazla anlam yüklüyordum sözlerine. Bu belirsizlik korkumu besliyordu – tehditler kusursuz bir nüansla iki anlama geliyordu.

Kapının kilidini açıp hole adım attığım sırada bunları düşünüyordum. Bir saniye durup soluklandım, sessizliğin ve içerideki havanın dilini çözmeye çalıştım. Clarissa'nm çantası kapının yanında yerde değildi, ceketi iskemlenin üzerine atılmamıştı, ancak onun işten döndüğünü ve bir şeylerin ters gittiğini tenimde hissettim. Ona seslendim, bir yanıt alamadan oturma odasına girdim. L biçimindeki odada olmadığını anlayana dek birkaç adım atmam gerekti. Sonra holde bir ses duyduğumu sandım ve yeniden ona seslendim. Binaların gıcırtı ve tıkırtılardan oluşan, genellikle ısı değişimleriyle harekete geçen, kendilerine özgü birer ses arşivleri vardır, bu nedenle hole geri döndüğümde orada kimseyi göremeyince şaşırmadım, ancak Clarissa'nın evin içinde bir yerde olduğundan emindim. Biraz kestiriyor olabileceğini düşünerek yatak odasına girdim. İşe giydiği ayakkabıları yerde yan yana duruyordu, yatak örtüsünün de üzerine yatılan bölümü buruşuktu. Banyoyu kullandığına ilişkin bir gösterge yoktu. Öteki odalara da –mutfak, onun çalışma odası, çocukların yatak odası– hızla bir göz attım, terasa açılan kapının sürgüsünü de yokladım. Bunun üzerine fikir değiştirip mantıklı bir dizi geliştirdim: Clarissa eve gelmiş, ayakkabılarını çıkarmış, bir süre yatakta uzanmış, sonra başka bir çift ayakkabı giyerek evden çıkmıştı. Parry ile karşılaşmamın getirdiği huzursuzlukla, havadan yanlış bir ipucu çıkarmıştım.

Su ısıtıcısını doldurmak üzere mutfağa gittim. Sonra çalışma odama girdim, Clarissa'yı da burada buldum zaten. O kadar olağan ve bir o kadar da şaşırtıcı bir durumdu bu. Sanki ilk kez görüyordum onu. Yalınayak, döner iskemlemin üzerine yayılmıştı, sırtı masaya, yüzü kapıya dönüktü. O gün olanlardan sonra bunu da

tahmin etmeliydim. Odaya girerken gözlerine baktım ve "Neden ses vermiyorsun?" dedim.

"Bakacağın ilk yerin burası olacağını düşünmüştüm." Suratım asılınca devam etti: "Sen dışarıdayken masanı karıştıracağımı düşünemedin mi? Son günlerde ilişkimiz böyle yürümüyor mu?"

Bitkin bir halde koltuğa oturdum. Su götürmez biçimde suçlu olmak bir tür azat edilmeydi sanki. Didişmeye, laf yetiştirmeye gerek yoktu.

Sakindi ve çok kızgındı. "Yarım saattir burada oturmuş, kendimi şu çekmecelerden birini açıp mektuplarına bakmaya ikna etmeye çalışıyorum. Ve biliyor musun, bir türlü içimde merak uyandıramıyorum. Ne kötü bir şey, değil mi? Senin sırların umurumda bile değil; hiçbir sırrın olmayabilir, bu da umurumda değil. Eğer bana mektuplarımı görmek istediğini söyleseydin seve seve izin verirdim buna. Senden saklayacak bir şeyim yok benim." Ses tonu hafifçe yükseldi, sesinde bir titreme de vardı. Daha önce onu hiç bu kadar öfkeli görmemiştim. "Geldiğimde ne yaptığını anlayayım diye çekmeceyi açık bırakmışsın bir de. Bu senden bana bir mesaj, bir işaret olmalı. İşin kötüsü, ne anlama geldiğini bilemiyorum. Belki de gerçekten aptalım. Bu yüzden bunun ne olduğunu bana sen açıkla, Joe. Ne anlatmaya çalışıyorsun bana?"

On Altı

Sevgili Joe, araştırma için tuttuğum öğrenci dün akşamüzeri saat dörtte kapımı çaldı, ben de bahçe kapısına çıkarak onu karşıladım. Bir haftalık çalışması için ona beş yüz sterlin verdim, o da parmaklıkların arasından bir tomar kâğıt uzattı bana. Senin yazdığın otuz beş makalenin fotokopileri. Sonra o mutlu bir halde uzaklaştı, peki ya ben? O sırada beni nasıl bir gecenin beklediğinden habersizdim. Belki de hayatımın en kötü birkaç saatini yaşadım. Bu bir işkenceydi Joe, senin o üzücü, yavan düşüncelerinle yüz yüze gelmek. Bunlar için sana bir sürü para ödeyen o budalaları ve bunlarla günlerini kirleten o masum okurları düşündüm de!

Annemin, rafların boş olmasına karşın kütüphane olarak adlandırdığı odada oturdum ve tek bir sözcük bile atlamadan hepsini okudum, senin bunları bana doğrudan söylediğini duyabiliyordum kafamda. Her makaleyi, senin ikimizi içerecek geleceğe yolladığın bir mektup gibi okudum. Sürekli bana ne yapmaya çalıştığını düşündüm. Beni incitmeye mi çalışıyordun? Aşağılamaya mı? Sınamaya mı? Bana bunu yaptığın için senden nefret ettim, ama seni sevdiğimi de unutmadım hiç, okumayı sürdürmemin nedeni de buydu. Ne zaman vazgeçmek istesem, bana ihtiyacı var dedim kendi kendime, aklın bu daracık kafesinden kurtulmak için bana ihtiyacı var. Tanrı'nın benden ne istediğini gerçekten anladığımdan kuşku duyduğum anlar oldu. O'nun varlığını yadsıyan bu iğrenç yazıların yazarını O'nun ellerine teslim etmek miydi görevim? Belki de daha basit, daha masum bir amaca hizmet ediyordum. Yani senin bilimsel yazılar yazdığını biliyordum, kafamın karışmasına, sıkılmaya hazırlıklıydım, ama Tanrı'yı inkâr eden şeyler yazdığını bilmiyordum.

Herhalde dört yıl önce *New Scientist* için yazdığın, Kutsal Kitap incelemeleri için geliştirilen son teknolojik ürünler hakkındaki yazıyı anımsıyorsundur. Torino Kefeni'ne uygulanan karbon testi kimin umurunda? Bunun bir ortaçağ hilesinden başka bir şey olmadığını duyunca insanların inançları mı değişti sanki? Sence inanç çürümüş bir kumaş parçasının ömrüne bağlı olabilir mi?

Ama beni gerçekten hayrete düşüren, Tanrı üzerine yazdığın başka bir makaleydi. Belki de şakaydı yazdıkların, eğer öyleyse daha da beter. O'nun ne ya da kim olduğunu bildiğini iddia ediyorsun, bir roman kahramanı gibi edebi bir kişi olduğunu söylüyorsun. Bu alanın en iyi uzmanlarının, Yehova'yı kimin icat ettiğine ilişkin donanımlı bir tahmin yürütmeye hazırlıklı olduklarını söylüyorsun, kanıtların İsa'dan önce 1000 yılında yaşayan ve Davud'la yatan Hititli Bet-Şeba adlı bir kadını ön plana çıkardığını iddia ediyorsun. Tanrı'yı bir kadın romancı uydurmuş! Uzmanlar bu kadar çok şey bildiklerini sanmaktansa ölmeyi yeğlerler. Senin ve yeryüzündeki hiç kimsenin hakkında hiçbir fikir sahibi olmadığı güçlerden söz ediyorsun. İsa'nın da, Aziz Pavlus tarafından ve Markus'un İncili'ni yazan "her kimse" onun tarafından uydurulmuş bir roman kahramanı olduğunu söylüyorsun. Senin için dua ettim, seninle yüzleşecek gücü diledim Tanrı'dan, cesaretim kırılmadan seni sevmeyi sürdürebilmeyi istedim. Aynı anda seni ve Tanrı'yı sevebilmek nasıl mümkün olabilir ki? Yalnızca inançla mümkün olabilir, Joe. Olgularla, olgu olduğu ileri sürülen şeylerle, akılcı bir ukalalıkla değil, Tanrı'nın bilgeliği ve sevgisinin gündelik yaşantımızın parçası olan canlı bir varlık, bırak bir masal kahramanını, hiçbir insanın sahip olamayacağı türden bir varlık olduğuna inanarak.

Sanırım sana karşı hissettiğim ilk duygu yağmuru sırasında, her şeyin benim öyle olmasını istediğim için çok kolay olacağını düşünmem saflıktı. Şafak sökerken okuyacak on makalem kalmıştı. Bir taksiye binip senin evine geldim. Sen savunmasızlığından habersiz, varlığını inkâr ettiğin bir kaynağın seni korumasından duyduğun hoşnutluğa karşı kayıtsız, uyuyordun. Yaşam sana çok iyi davranmıştı ve sanırım evinin önünde dururken senin nankörlük ettiğini düşünmeye başladım. Herhalde sahip olduğun şeyler için şükretmek aklmdan bile geçmiyordur. Hepsi rastlantısal mı sence? Yoksa sen mi yaptın her şeyi? Senin için kaygılanıyorum, Joe. Kendini beğenmişliğin yüzünden başına gelebilecekleri düşünmek beni kaygılandırıyor. Caddenin karşısına geçip elimi çalılara değdirdim. Bu kez mesaj falan yoktu. Benimle konuşmak zorunda değilken bunu neden yapasın ki? Her şeye sahip olduğunu, bütün ihtiyaçlarını tek başına karşılayabileceğini sanıyorsun. Ama Tanrı'nın sevgisinin farkında değilken, bir çölde yaşıyorsun. Sana ne sunduğumu bir anlayabilsen! Uyan haydi!

Bilimden nefret ettiğim izlenimine kapılmış olabilirsin. Okulda hiçbir zaman pek başarılı değildim, son gelişmelere karşı özel bir ilgi duymuyorum, ama bilimin harika bir şey olduğunu da biliyorum. Doğanın ölçümü ve incelenmesinin, dua etmenin ileri bir biçimi, Tanrı'nın evreninin yüceliğinin kutsanışı olduğunu biliyorum. O'nun yaratısının karmaşıklığını ne kadar iyi öğrenirsek, ne kadar az şey bildiğimizi, ne kadar küçük olduğumuzu da o kadar iyi anlarız. Bize beynimizi O verdi, bu olağanüstü zekâmızı da O bağışladı. İnsanların bu armağanı O'nun gerçekliğini yadsımak için kullanmaları nasıl da çocukça ve üzücü bir durum. Günümüzde kimya bilgimizin, dünya üzerinde yaşamın nasıl başladığına ilişkin fikir yürütmemize olanak tanıyacak kadar geliştiğini yazıyorsun. Güneşin ısıttığı küçük mineral havuzları, kimyasal bağlanma, protein zincirleri, aminoasitler, bunun gibi şeyler. İlksel çorba. Bu hikâyeden Tanrı'yı söküp attık, demişsin, şimdi kuantum fiziğinin molekül ve parçacıkları arasındaki son kalesine çekilmiş Tanrı. Ama bu işe yaramıyor, Joe. Çorbanın nasıl yapıldığını anlamak onun neden yapıldığını, aşçının kim olduğunu bilmekle aynı şey değil. Sonsuz bir gücün karşısında bu, çok cılız bir söylem. Tanrı'ya olan isyanında, kendi mantığının tuzaklarından kurtulabilmek için bir yalvarış gizli aslında. Makalelerin bir araya geldiğinde uzun bir yalnızlık çığlığı çıkıyor ortaya. Bütün bu yadsımanın içinde mutluluk yok. Sonunda ne kazandırabilir ki sana?

Beni duymayacağını biliyorum – şimdilik. Zihnin kapalı, savunmaların işbaşında. Kendine benim bir deli olduğumu söylemen seni rahatlatıp koruyor. İmdat! Kapımın önünde bana sevgiyi ve Tanrı'nın sevgisini sunan bir adam var! Polis çağırın, cankurtaran çağırın! Joe Rose'un bir sorunu yok. Dünyası oldukça iyi durumda, her şey yerli yerinde, bütün sorun bir dilenci gibi sokakta dikilip duran, sevdiği kişiyi bir an olsun görüp ona sevgisini sunmak isteyen Jed Parry'de. Beni duymaya başlaman için ne yapmam gerekiyor? Yalnızca dualar bu soruyu yanıtlayabilir, yalnızca sevgi bu yanıtı bana iletebilir. Ama sana olan aşkım artık öyle yalvaran türden değil. Telefonun başında oturup senin bana güzel sözler söylemeni beklemiyorum. Sen benden yukarılarda bir yerde durarak geleceğimi belirlemiyorsun, her istediğini yapmamı bana emredecek gücün yok. Sana olan aşkım artık katı ve acımasız, "hayır"ı yanıt olarak kabul etmeyecek, hızla sana doğru geliyor, seni isteyip alma-

ya ve kurtarmaya geliyor. Bir başka deyişle aşkım –aynı zamanda Tanrı'nın aşkı– senin yazgın. Senin yadsımaların, reddedişlerin, bütün o makalelerin ve kitapların, yorgun bir çocuğun inatla zıplayıp durmasından başka bir şey değil. Her şeyin zamanı var, o an geldiğinde şükredeceksin.

Gördün mü? Bütün gece yazdıklarını okumak beni güçlendirdi. Tanrı'nın sevgisi bunu yapar işte. Kendini rahatsız hissetmeye başladıysan eğer, bunun nedeni sendeki değişimlerin başlamış olması. Gün gelecek, bana, "Beni bu anlamsızlıktan kurtar" demekten mutluluk duyacaksın. Gün gelecek bu söz düellolarına gülerek bakacağız. Onların nereye vardığını bileceğiz, seni ne kadar zorlamam gerektiğini, beni uzağında tutmak için ne kadar uğraştığını düşününce gülümseyeceğiz. Bu yüzden, şu anda ne hissedersen hisset, lütfen bu mektupları yok etme.

Sabahın erken saatlerinde oraya geldiğimde, yazdığın şeyler yüzünden nefret ediyordum senden. Sana zarar vermek istiyordum. Hatta daha da fazlasını. Daha fazlasını istiyordum, Tanrı beni affeder diye düşünmüştüm. Takside evine doğru giderken, senin o soğuk tavrınla bana Tanrı ve O'nun tek Oğlu'nun James Bond ya da Hamlet gibi karakterler olduğunu söylediğini canlandırdım gözümde. Ya da sana bir avuç kimyasal madde ve birkaç milyon yıl verilse, yaşamı bir laboratuvar şişesinde üretebileceğini söylediğini. Bir Tanrı'nın varlığını yadsımakla kalmıyor, O'nun yerini almak istiyorsun. Böylesi bir kendini beğenmişlik insanı mahvedebilir. Dokunmamamız gereken gizler var, hepimizin öğrenmesi gereken bir şey de alçakgönüllülük; küstahlığın yüzünden senden nefret ettim, Joe. Her şeyde son sözü kendin söylemek istiyorsun. Otuz beş tane makaleni okuduktan sonra bunu anlayabiliyorum. Hiçbir zaman bir kuşkuya, duraksamaya ya da hatalı olabileceğine ilişkin bir anlatıma rastgelmedim. Kalkmış bakteriler, parçacıklar, böcekler, Satürn'ün halkaları, müzikte armoni, risk teorisi, kuşların göç etmelerinden söz ediyorsun... Kafam çamaşır makinesine döndü – senin pis çamaşırlarınla dolu, çalkalanıp fırıl fırıl dönüyor. Beynini doldurmasına izin verdiğin şeyler için –uydular, nanoteknolojiler, genetik mühendisliği, biyo-bilgisayarlar, hidrojen motorları– senden nefret ediyorsam, beni suçlayamazsın. Bu bir alışveriş. Her şeye inanıp onların çığırtkanı oluyorsun, başkalarının buluşlarını duyurmak için tutulmuş bir reklamcı gibisin. Dört yıllık gazetecilik

yaşamında sevgi ve inanç gibi gerçek şeylere ilişkin tek bir söz bile söylememişsin.

Belki de ortak yaşantımızın başlaması için sabırsızlandığımdan böyle öfkeliyim. İsviçre'deki okulumda, yaz tatilindeyken çıktığımız bir yürüyüşü anımsıyorum. Bir gün koca bir sabahı kayalık bir patikayı tırmanarak geçirmiştik. Hepimiz şikâyetçi olmuştuk bu durumdan –hava sıcak, yaptığımız şey anlamsızdı– ancak öğretmenimiz yola devam etmemizi söylemişti. Tam öğle yemeğinden önce dağın yüksek bir bölgesindeki bir çayıra vardık, çiçekler ve çimenlerden oluşan güneşli dev bir araziydi burası, iki kıyısı yeşil yosunlarla örtülü bir de dere vardı. Büyüleyici bir yerdi. Bir grup şamatacı çocuk olmamıza karşın bu manzara karşısında donakaldık. Birisi fısıltıyla bunun Cennet'e girmek gibi şey olduğunu söyledi. Yaşamımdaki en güzel anlardan biriydi. Yaşadığımız zorluklar sona erdiğinde, sen buraya geldiğinde ve birlikte olmaya başladığımızda kendimizi o çayıra varmış gibi hissedeceğiz. O kayalıklardaki tırmanış sona erecek! Huzur ve zaman önümüze serilecek.

Sana söylemem gereken son bir şey daha var. Senin yaşamına bir bomba gibi düştüm, sen de benimkine. Bunun gerçekleşmemiş olmasını istemen çok doğal. Hayatın altüst olmak üzere. Olanları Clarissa'ya anlatmak, bütün eşyalarını taşımak zorundasın, gerçi olasılıkla eşyalarının çoğunu atmak isteyeceksin ya neyse. Durumunu arkadaşlarına açıklamak zorunda kalacaksın, yalnızca adres değişikliğinden değil, inançlarında gerçekleştirdiğin devrimden de haberdar edeceksin onları. Hepsi sıkıntılı, zahmetli işler olacak ve yapmak istemeyeceksin. Zaman zaman senin o düzenli, doyurucu yaşamına hiç karışmamış olmamı dileyeceksin. Benim için, keşke var olmasaydı, diyeceksin. Bu anlaşılabilir bir durum, suçluluk hissetmene gerek yok. Öfkelenecek, benden kurtulmaya çalışacaksın, çünkü ben kargaşa ve değişimi simgeliyorum. Bunlar olması gereken şeyler. O dik, kayalık patika bu işte! Hissettiğin her şeyi dışa vurmalısın. Bana küfret, kafama taş fırlat, bana el kaldır – cesaretin varsa tabii. Ama çayırımıza doğru ilerlerken kesinlikle yapmaman gereken bir şey var, o da beni yok saymak, hiçbir şey yokmuş gibi davranmak, zorlukları, acıyı ya da sevgiyi yadsımak. Sakın beni görmezden gelerek yanımdan geçip gideyim deme. İkimizi de kandırmak olası değil. Benim gerçekliğimi yadsıma, çünkü sonunda kendini yadsıyor olursun. Senin Tanrı'yı reddetmen karşı-

sında duyduğum umutsuzluk, beni reddediyor olmanla da ilgiliydi. Beni kabul et, böylece farkında olmadan Tanrı'yı da kabul ettiğini göreceksin. Bu yüzden söz ver bana. Bana öfkeni, üzüntünü göster. Hepsine razıyım. Seni asla terk etmeyeceğim. Ama sakın, sakın kendini benim var olmadığıma inandırmaya kalkma.

Jed

On Yedi

Nasıl oldu bilmiyorum, ama sanki hiçbir şey olmamış gibi, yatakta yüz yüze uzanmış yatıyorduk. Yalnızca yorgun düştüğümüz için olabilir. Gecenin geç bir vaktiydi, saat gece yarısını çoktan geçmişti. Sessizlik, bir kıvılcım ya da güçlü bir parıltı gibi görsel bir niteliğe sahipmişçesine zengindi, yeni sürülmüş boya gibi bir kalınlığı da vardı sanki. Bu sinestezi benim nerede olduğumu şaşırmamdan kaynaklanıyordu herhalde, burada, onun bakışlarının yeşil tarlasında uzanmak, onun ince, pürüzsüz kollarını hissetmek o kadar tanıdıktı ki. Bir o kadar da beklenmedik bir şeydi. Savaşta değildik belki, ama aramızdaki ilişki dondurulmuştu. Hendeklerden oluşan bir labirentin iki yanında karşılıklı duran ordular gibiydik. Tek kıpırtı, sessiz suçlamaların başımızın üzerinde flamalar gibi dalgalanışıydı. Ona göre ben çıldırmış, mantıkdışı saplantıları olan, daha da beteri, onun özel alanına hırsız gibi dalıveren biriydim. Bana göreyse o sadakatsiz, bu kriz sırasında bana destek olmayan, mantıkdışı kuşkuları olan biriydi.

Aramızda büyük bir tartışma, hatta küçük bir atışma bile yaşanmıyordu, sanki bir yüzleşmenin bizi ayırabileceğini hissediyor gibiydik. Olabildiğince az konuşmaya çalışıyorduk, biraz işten söz ediyor, alışverişle, yemekle ve evin onarımıyla ilgili bilgi veriyorduk birbirimize. Clarissa her iş günü evden çıkarak seminer ve ders veriyor, yönetime karşı mücadele ediyordu. Bense bilinç üzerine yazılmış beş kitapla ilgili uzun ve yavan bir eleştiri yazdım. Bilimle ilgili yazılar yazmaya başladığımda bilinç sözcüğü bile bilimsel söylemlerde yasaklı gibiydi. Bir konu bile değildi. Ama şimdi kara delikler ve Darwin kadar revaçtaydı, hatta dinozorlardan önce geliyordu.

Günlük yaşantımızı sürdürüyorduk, çünkü bunun dışındaki çok az şey belirgindi. Umudumuzu yitirdiğimizin farkındaydık, umudumuzu yitirmiştik. Aşkı yitirmiştik, aşkın büyüsünü yitirmiştik ve bundan söz etmeye nasıl başlayacağımızı bilemiyorduk. Aynı yatakta yatıyor, ama birbirimize sarılmıyorduk. Aynı banyoyu kullanıyor, ama birbirimizi hiç çıplak görmüyorduk. İlişkimizi özenle yüzeysel bir düzeyde tutmaya çalışıyorduk, çünkü bundan daha azını yapar-

sak, örneğin soğuk bir kibarlık sergilersek yapmacıklığımız ortaya çıkabilir ve bizi kendisinden sakınmaya çalıştığımız o çatışmaya götürebilirdi. Sevişmek, uzun sohbetler ya da sessiz dostluğumuz gibi bir zamanlar bize doğal gelen şeyler, artık Harrison'ın Dördüncü Deniz Saati kadar kabaca tasarlanmış, yeniden yaratılması olanaksız, çağdışı şeylerdi. Saçını fırçalarken ya da yere düşen bir kitabı almak için eğildiğinde ona baktığımda, onun güzelliğini okul kitaplarından ezberlediğim bir bilgi gibi görüyordum. Doğru olan, ama şu anda kullanılmayan bir bilgi gibi. Kendimi onun bakışlarında bir kütük gibi iri ve kaba bir şey, biyolojik olarak yönetilen kalın bir sopa, yanlışlıkla ilişki kurduğu, hayal gücünden yoksun bir mantıktan oluşan dev bir polip olarak görebiliyorum. Onunla konuştuğum sırada donuk, cansız sesim kafatasımda yankılanıyordu, yalnızca her cümle değil, her sözcük bir yalandı. Susturulmuş öfke, her köşeye yayılan kendinden nefret etme duygusu; beni oluşturan unsurlar, renklerim bunlardı. Göz göze geldiğimizde o kötü huylu, hayalet benliklerimiz ellerini kaldırarak yüzlerimizi örtüyor, böylece birbirimizi anlama olasılığını ortadan kaldırıyordu. Zaten çok az göz göze geliyorduk, geldiğimizde de huzursuzca gözlerimizi kaçırmamız bir iki saniye alıyordu. Eski sevgi dolu benliklerimiz bizi asla anlayamaz ve bağışlamazdı ve evet, yaşadığımız şey şuydu: O günlerde evimize hükmeden o baskın, adı konmamış duygu utançtı.

İşte şimdi, gecenin saat bir buçuğu ile ikisi arasında bir vakitte yatakta yatmış, bir lambanın hafif ışığında birbirimize bakıyorduk, onun üzerinde pamuklu bir gecelik vardı, bense çıplaktım, ellerimiz ve kollarımız duygusuzca, hiçbir vaatte bulunmadan birbirine değiyordu. Bütün sorular çevremize yığılıydı, bir süre ikimiz de konuşmaya cesaret edemedik. Birbirimizin gözünün içine bakabilmemiz yeterliydi.

Hâlâ gündelik konulardan söz edebildiğimizi söylemiştim, ama yaşamımızın bir yönü gündelik işlerimizin arasında kaybolmuştu ve bundan söz etmeye kalkışamıyorduk. İnsanlar sık sık, sıra dışı olan şeylerin şaşırtıcı bir hızla sıradanlaştığını söylerler. Geceleri otoyolda ilerlerken ya da bulutların arasından güneş ışığına doğru yükselen bir uçakta yolculuk ederken hep bu söz gelir aklıma. Biz insanlar son derece uyumlu yaratıklarız. Kestirilebilir şeyler hemen geriye atılır, böylece kafamız karışmaz ve rastgele ya da beklenmedik şekilde oluşanlarla daha iyi baş edebilir.

Parry haftada üç ya da dört mektup gönderiyordu. Genellikle uzun, ateşli ve gitgide şimdiki zaman kipine daha fazla odaklanarak yazılmış mektuplardı bunlar. Konu olarak sık sık mektubun kendisinin yazılış sürecini, mektubu yazdığı odayı, ışık ve havadaki değişimleri, ruh halindeki değişimleri, bana yazarak beni nasıl yanına getirmeyi başardığını seçiyordu. Mektuplara, benden ayrılmaktan ötürü duyduğu kederi dile getiren uzun cümlelerle son veriyordu. Dinsel atıflar o denli coşkulu olmasa, basmakalıp oldukları düşünülebilirdi: Sevgisi Tanrı'nın sevgisi gibi sabırlı, insanı sarıp sarmalayan türden bir sevgiydi, Tanrı beni Parry aracılığıyla kendi yoluna çevirecekti. Genellikle bir suçlama öğesi bulunuyordu mektuplarda, ya baştan sona uzanan sıkıntılı havada ya da tek bir acılı cümlede belli ediyordu kendini: Bu gönül macerasını ben başlatmıştım, bu nedenle ona karşı olan sorumluluklarımı yerine getirmeliydim. Onunla oynuyordum, ona yüz veriyor, onu umutlandıracak mesajlar yolluyor, sonra da sırt çeviriyordum. Ben baş belası bir dönek, ağır işkence sanatının ustasıydım ve deham yaptığım şeyleri asla kabullenmeyecekti. Artık anlaşılan, perdeler ya da kurtbağrı çalıları aracılığıyla mesajlar göndermiyordum ona. Onunla düşlerde konuşuyordum. Kutsal Kitap'tan fırlamış bir peygamber gibi ışık saçarak karşısına dikilip ona aşkımı anlatıyor, bizi bekleyen mutlu günleri müjdeliyordum.

Bu mektuplara nasıl göz atmam gerektiğini öğrenmiştim. Yalnızca suçlamalar ve öfke dolu sözler üzerinde duruyor, evin önünde savurduğuna inandığım tehdidin yinelenmesini bekliyordum. Öfkeli olduğu kesindi. Adamın karanlık bir yönü vardı, ama bunu açığa vurmayacak kadar kurnazdı. Ama yine de belli etmeden duramıyordu, bütün acısının nedeninin ben olduğumu söylemesi, belki de hiçbir zaman gidip onunla yaşamayacağıma ilişkin tahminler ileri sürmesi ve bütün bunların, "asla hayal edemeyeceğimiz kadar çok üzüntü ve gözyaşıyla sona erebileceğini" belirtmesi bunun göstergesiydi. Ben daha fazlasını istiyordum oysa. Arzuluyordum hatta. Lütfen silahı elime ver, Jed. Bir küçük tehdit bile polise gösterebileceğim bir şey olurdu, ama bunu vermiyordu bana, benimle oynuyor, benim yaptığımı söylediği şeyi kendisi yapıyor ve kendini gizliyordu. Tehdidi yinelemesini, böylece niyetinden emin olabilmeyi istiyordum, bana bu rahatlığı vermiyor oluşu eninde sonunda bana zarar vereceğine ilişkin kuşkumu besliyordu. Araştırmalarım da bu kuşkumu doğruluyordu. Bir araştırmaya konu olan erkek De

Clérambault hastalarının yarıdan fazlası saplantı nesnelerine karşı saldırganlık sergilemişlerdi.

Gelen mektuplar kadar, Parry'nin evin önündeki varlığı da günlük yaşantımızın bir parçası olmuştu. Neredeyse her gün gelip sokağın karşısındaki yerini ahyordu. Zamanın talepleriyle kendi ihtiyaçlarının baskısı arasında bir denge kurmuş gibiydi. Beni göremezse bir saat kadar bekleyip uzaklaşıyordu. Binadan çıktığımı görürse, sokağın kendine ait olan kaldırımından beni biraz izliyor, sonra bir ara sokağa dalıp ardına bakmadan gözden kayboluyordu. Böylelikle sevgisini canlı tutmak için gerekli teması gerçekleştirmiş oluyordu, sonra hemen Hampstead'deki evine giderek yeni bir mektuba başladığını tahmin ediyordum. Mektuplardan biri, "Bu sabahki bakışının anlamını biliyorum, Joe, ama sanırım yanılıyorsun..." diye başlıyordu. Ama benimle bir daha konuşmama kararından söz etmemişti hiç. Kendimi terk edilmiş hissediyordum; madem mektupla tehdit etmiyordu, bari telefon konuşmalarını banda kaydetmeme fırsat tanısaydı. Cebimde küçük bir teyp taşıyor, yakama da mikrofon takıyordum. Bir keresinde Parry beni izlerken kurtbağrının yanında durup elimi ona bir mesaj verecek şekilde çalının üzerinden geçirdim, hafifçe dokundurarak. Sonra ona doğru dönerek ona baktım. Ama yanıma gelmedi, o günün ilerleyen bir vaktinde yazdığı mektupta da o andan hiç söz etmedi. Sevgisinin seyrini dış etkenler belirlemiyordu, bu etkenlerin kaynağı ben olsam bile. İçeriden yönlendirilen bir dünyaydı onunki, özel ihtiyaçlarla yönetiliyor, böylece yara almamayı başarıyordu. Haksızlığını kanıtlayacak hiçbir şey yoktu, haklılığını kanıtlayacak hiçbir şeye de gerek yoktu. Ona tutkulu aşkımı dile getiren bir mektup bile yazmış olsaydım hiçbir şey değişmeyecekti. Kendi tasarımı olan bir hücreye kapanmış, anlamlar üretiyor, var olmayan alışverişleri umut ya da hayal kırıklığından oluşan tiyatro oyunları haline getiriyordu, dış dünyayı, onun rastlantısal yerleşimlerini, kaotik ses ve renklerini irdeliyordu her zaman, bunu o anki duygusal durumuna göre gerçekleştiriyor, ihtiyaç duyduğu doyuma da her zaman ulaşıyordu. Dünyayı duygularıyla aydınlatıyordu ve duygularının her değişimiyle dünya onu onaylıyordu. Çaresizliği arttığı zaman havada bir karanlık sezmiş ya da bir kuşun şarkısında, benim kendimi beğenmişliğimi anlatan bir çeşitleme kulağına gelmiş demekti. Neşe ise cennetten inme, beklenmedik bir nedenle devreye giriyordu, bir düşte benden aldığı bir mesaj, bir dua ya da meditasyon seansı sırasında "beliriveren" bir sezgiydi.

Bu, aşkın kendi yarattığı zindanıydı, ama ne neşeyle ne de kederle, bırakın beni tehdit etmesini, benimle konuşmasını bile sağlayamadım. Teybim çalışır halde üç kez yolun karşısına geçip ona doğru ilerledim, ama hemen uzaklaştı.

O geri çekilince, "Defol o zaman!" diye bağırdım arkasından. "Buralarda dolanmayı bırak! O saçma sapan mektuplarla da daha fazla canımı sıkma!" Geri dön ve benimle konuş, demek istiyordum aslında. Geri dön ve umutsuz durumunla yüzleş ve o üstü örtülü tehditlerini sıralayıver. Ya da telefon açıp söyle hepsini. Telesekreterime söyle.

O gün bağırıp çağırmış olmam ertesi günkü mektubun havasını etkilemedi doğal olarak. Mektup mutluluk ve umut doluydu. Adamın benmerkezciliğinin üstesinden gelmek mümkün değildi, kaygılanıyordum. Onun duygularını bir anda üzüntüden nefrete, sevgiden yok etme isteğine dönüştürecek mantık akışı ona özel, önceden kestirilemeyecek bir şey olacaktı, bir gün bana saldırırsa bunu hiçbir uyarı olmaksızın yapacaktı. Geceleri evin her yanını kilitlemeye özen gösteriyordum. Özellikle geceleri tek başıma dışarı çıkarsam arkamı kolluyordum. Daha sık taksiye biniyor, inince hemen çevreme bakınıyordum. Yerel polis karakolundaki bir müfettişten güç bela bir randevu almayı başardım. Kendimi korumak için neye ihtiyacım olabileceğini düşünmeye başlamıştım. Bir sopa olabilir miydi acaba? Ya da demir muşta? Bir bıçak? Hayalimdeki kavgaları hep ben kazanıyordum, ama mantıklı kalbim –o renksiz sağduyu organım– onun üstüme gözünü karartarak saldırmayacağını söylüyordu.

En azından Clarissa Parry'nin düşüncelerinden çıkmış gibiydi. Artık mektuplarında ondan hiç söz etmiyordu, onunla konuşmaya da kalkışmadı. Hatta bilinçli olarak uzak duruyordu ondan. Onun evden her çıkışında oturma odasının penceresinden sokağı gözlüyordum. Girişteki cam kapıdan Clarissa'nın merdivenlerden indiğini gördüğü anda, o daha binadan çıkmadan hızla sokağın başına doğru ilerliyordu. Clarissa gözden kaybolduğunda yeniden yerini alıyordu. Acaba kendi dünyasında Clarissa'ya acıyarak duygularını ona bağışladığına mı inanıyordu? Ona her şeyi anlattığımı, Clarissa'nın da aradan çekildiğini ve bu işi hallettiğini mi sanıyordu? Yoksa davranışlarında bir tutarlılık aramak doğru değil miydi?

Bir süredir sessizce yatıyorduk. Clarissa sol tarafına dönmüştü, kalp atışlarının değişken aralıklarını yastığımda duyuyordum sanki.

Belki de kendi kalbimin ritmiydi bu. Ağır bir ritimdi, gitgide ağırlaştığından emindim. Bu sessizlikte gerginlik yoktu hiç. Birbirimizin gözlerine bakıyorduk, bakışlarımız düzenli olarak birbirimizin yüz hatlarına, sonra yeniden gözlerine kayıyordu, dudaklara, gözlere. Uzun ve yavaş bir anımsama süreci gibiydi bu, aradan geçen, hiçbir şey konuşmadığımız her dakika iyileşmemiz güç kazanıyordu. Aşkın durağan gücü, birlikte uyum içinde geçirdiğimiz saatler, haftalar ve yıllar bugünün koşullarına ağır basıyordu kesinlikle. Aşk kendini yedeklemiyor muydu? Şu anda en son yapmamız gereken şey, sabırlı bir anlatma ve dinleme yarışına girmek, diye düşündüm. Popüler psikoloji çok fazla şey uydurmuştu, enine boyuna konuşmanın da her şeyi çözeceği sanılıyordu. Anlaşmazlıkların da canlı organizmalar gibi bir ömrü vardı. İşin sırrı bunları ne zaman öldüreceğini bilmekte yatıyordu. Yanlış bir anda sözcükler kalp masajı görevi görebilirdi. Yaratık yeni bir hastalığa yol açacak biçimde canlanabilirdi. Elimi kımıldatarak parmaklarımı biraz daha bastırdım onun koluna. Dudakları aralandı, bu şehvetli aralanışa küçük bir patlamayı andıran bir ünsüz sesi eşlik etti. Tek yapmamız gereken birbirimize bakmak ve anımsamaktı. Sevişmek ve gerisinin kendiliğinden hallolmasını beklemek. Clarissa'nm dudakları adımı söyledi, ama hiç ses çıkarmadan, soluk bile vermeden. Gözlerimi dudaklarından ayıramıyordum. Ne kadar yumuşaktı dudakları, ne kadar parıltılı, doğal bir renge sahiptiler. Ruj, kadınlar bu dudakların daha kötüsüne sahip olabilsinler diye yaratılmıştı. "Joe" dedi dudaklar yeniden. Sorunumuzdan şu anda söz etmememizin bir başka nedeni de, Parry'yi yatak odamıza sokmak zorunda kalacak olmamızdı.

"Joe..." Bu kez adımı güzel dudaklarını büzüştürüp, üflercesine söyleyiverdi, sonra kaşlarını çatarak derin bir soluk aldı ve o pes, tok ses tonunu kattı sözlerine. "Joe, her şey bitti. Artık bunu kabul etsek iyi olur. Sanırım sonumuz geldi, sence de öyle değil mi?"

Bunları söylediğinde kendimi yeni bir kavramlandırmanm eşiğinde bulmadım, yerin ya da yatağın altımdan kaydığını da hissetmedim, ancak bütün bunların yaşanmadığını gözleyebildiğim o yüksek boşluğa dalıverdim. Yadsıma boyutundaydım elbette. Hiçbir şey, ama hiçbir şey hissetmiyordum. Bir şey söylemedim, söyleyecek söz bulamadığımdan değil, hiçbir şey hissetmediğimden. Tersine, soğukkanlı düşüncelerim bir kurbağa gibi, Clarissa'nın şu anda sinir sistemimde aynı adresi paylaştığı Jean Logan'a sıçrayıverdi. Kafam-

daki bu kategoride, hak etmedikleri davranışlara maruz kaldıklarına inanan ve benden bir şeyler bekleyen kadınlar yer alıyordu.

Bana verilen görevi yerine getirmeye çalışırım. Masamda oturmuş, Bayan Logan'ın verdiği kâğıt parçasını önüme koyup istediği telefon görüşmelerini yapmıştım. Önce Russell's Water'dan Toby Greene'i aradım ve annesi olduğunu düşündüğüm çatlak sesli, enerji dolu bir kadınla karşı karşıya geldim. Ona kibarca oğlunun kırılan ayak bileğinin durumunu sordum, ama sözlerimi ağzıma tıkadı:

"Neden arıyorsunuz ki onu?"

"Kazayla ilgili. Balon kazası. Ona bir şey sormak....."

"Yeterince gazeteci geldi buralara, bu yüzden bizi rahat bırakın artık."

Kısa ve öz bir konuşmaydı, kadın hiç istifini bozmamıştı. Yeniden aramadan önce bir iki saat geçmesini bekledim, bu kez hemen kendimi tanıtıp, oğluyla birlikte halatlara asılan adamlardan biri olduğumu söyledim. Toby Greene sonunda seke seke telefona geldi, ama bana yardımcı olamadı. John Logan'ın arabasını arazinin öbür ucunda görmüştü, ancak önce çit yapmakla, sonra da balona doğru koşmakla meşgul olduğundan Logan'ın yanında birinin olup olmadığına ilişkin hiçbir fikri yoktu. Greene'in konuya bağlı kalmasını sağlamak zordu. Ayak bileğinden ya da kaza geçirdiği için alması gereken para yardımından söz etmek istiyordu. "Para için üç kere başvurduk..." Yirmi dakika sonra annesi onu çağırana kadar bir idari rezalet ve sınıf ayrımı hikâyesi dinledim, sonra da vedalaşmadan kapatıverdi telefonu.

Watlington'daki arkadaşı Joseph Lacey'nin evde olmadığını ve evine bir gün sonra döneceğini öğrendim, bunun üzerine Reading'i arayıp baloncu James Gadd ile konuşmak istediğimi söyledim. Telefona karısı çıktı. Yumuşak, kibar bir sesle konuşuyordu benimle.

"Ona, torununu kurtarmak için hayatını tehlikeye atan insanlardan biri olduğumu söyleyin."

"Şansımı denerim" dedi kadın. "Ama bu konudan söz etmekten pek hoşlanmıyor."

Gadd'in, televizyonda yayınlanan haberlerin sesini bastıran sesi duyuldu: "Söyleyeceğim her şeyi soruşturma heyetine söylerim." Bayan Gadd geri gelerek bu mesajı sabır, biraz da üzüntü dolu bir sesle bana iletti; adamın bu konuyla ilgili suskunluğu onu da sıkıyordu sanki.

Sonunda Lacey'ye ulaşmayı başardığımda, onun daha makul bir adam olduğunu anladım.

"Ne istiyorlar? Başka tanığa gerek duymuyorlar herhalde."

"Adamın dul eşi için arıyorum. Olay sırasında yanında birinin olduğunu düşünüyor."

"Eğer yanında birileri vardıysa da ortaya çıkmaması çok doğal. Başına bela aramıyorsa yani."

Adam böyle hazırcevap ve kararlı olunca her şeyi açık açık söyledim. "Adamın yanında başka bir kadın olduğunu sanıyor. Arabada piknik malzemeleri ve bir ipek eşarp bulmuş. Adamın bir ilişkisi olduğuna inanıyor. Kadının kâbusu olmuş bu."

Lacey dilini şaklattı, sonra uzun bir sessizlik oldu.

"Bay Lacey, orada mısınız?"

"Düşünüyorum."

"Kadını gördünüz yani?"

Bir sessizlik daha oldu, sonra Lacey, "Bu konuyu telefonda konuşmak istemiyorum. Buraya, Watlington'a gelin, o zaman bakarız" dedi. Bana adresi verdi, buluşma zamanını belirledik.

Clarissa'ya sorduğumda, Logan'ın arabasının iki, hatta belki üç kapısının açık olduğunu düşündüğünü söyledi, ama Logan'dan başka kimseyi görmemişti. Geriye Parry kalıyordu. Anımsayabildiğim kadarıyla, onun balona yaklaşırken izlediği yol arabanın bulunduğu noktaya hepimizden daha yakındı. Acaba teybimle ona yaklaşarak sorularımı sorup, sonra da beni tehdit etmesini sağlayabilir miydim? Bu fikrin saçmalığı bir yana, Parry'den doğru bilgi alabilme fikri gerçeklikten fazlasıyla uzaktı. Onun dünyası duygular, uydurmalar ve güçlü arzulardan oluşuyordu. Kâbusların dünyasına aitti o – öyle ki, tıraş olmak, fatura ödemek gibi dünyevi işlerle uğraştığını hayal edebilmek güçtü. Sanki gerçekten yoktu böyle biri.

Hiçbir şey söylemediğim, kendimi onu yanıtlamaya zorlayamadığım için, Clarissa yeniden konuştu. Gözlerimizi birbirimizden hâlâ ayırmamıştık. "Her zaman onu düşünüyorsun. Hiç durmadan. Şimdi bile onu düşünüyordun, değil mi? Hadi, dürüstçe itiraf et."

"Evet, öyle."

"Sana ne olduğunu anlayamıyorum Joe. Seni kaybediyorum. Yardıma ihtiyacın var, ama benim sana yardımcı olmam mümkün görünmüyor."

"Çarşamba günü polise gidiyorum, belki onlar..."

"Ben zihninden söz ediyorum..."

Doğruldum. "Benim zihnimde hiçbir şey yok. Gayet iyi bir zihnim var. Hayatım, bu adam gerçek bir tehlike, bize zarar verebilir."

O da doğrulmaya çalışıyordu. "Tanrı aşkına, anlamıyorsun" diyerek ağlamaya başladı.

"Dinle, bu işi enine boyuna araştırıyorum." Elimi omzuna koydum, ama beni itti. Konuşmayı sürdürdüm. "Okuduklarıma göre, De Clérambault sendromuna yakalanmış insanlar iki gruba ayrılıyor..."

"Okuyarak tüm bunlardan sıyrılabileceğini sanıyorsun." Ansızın ağlamayı kesmişti, öfkeliydi. "Bir sorunun olduğunu göremiyor musun?"

"Elbette görüyorum" dedim. "Ama dinle beni bir dakika. Bilmek insana çok yardımcı oluyor. Bazılarında belirtiler psikoza bağlı başka bozuklukların bir parçası olarak ortaya çıkıyor. Bunları saptamak çok kolay. Kimilerinde de hastalık tek başına boy gösteriyor, bu kişiler yalnızca sevgi nesnelerine karşı saplantı geliştiriyorlar, ama yaşantılarının öteki bölümleri kusursuzca devam ediyor."

"Joe!" diye bağırdı Clarissa. "Adamın dışarıda olduğunu söylüyorsun, ben dışarı çıktığımda kimseyi görmüyorum. Kimse yok, Joe."

"Senin apartmandan çıktığını görünce sokağın yukarısına doğru ilerliyor ve bir ağacın arkasına saklanıyor. Neden bilmiyorum."

"Ve o mektuplar, o el yazısı..." Bana baktı, alt dudağı gevşedi. Aklmdan geçen bir şey duraksamasına neden olmuştu.

"Ne varmış mektuplarda?" diye sordum.

Başını iki yana salladı. Yataktan kalktı, ertesi gün giyeceği giysileri topladı. Kapının önünde durdu. "Korkuyorum" dedi.

"Ben de. Adam saldırganlaşabilir."

Bana değil, başımın üzerindeki bir boşluğa bakıyordu. Sesi hırıltılıydı. "Bu akşam çocukların odasında uyuyacağım."

"Lütfen burada kal, Clarissa."

Ama gitti, ertesi gün de bütün eşyalarını o odaya taşıdı. Davranışlarına bakılırsa, ani bir karar planlı bir düzene dönüşmüştü. Yan yana yaşamayı sürdürdük, ama yalnız başıma olduğumu biliyordum.

On Sekiz

Çarşamba günü Clarissa'nm doğum günüydü. Ona bir kart verdim ve beni dudaklarımdan öptü. Artık keçileri kaçırdığımdan emindi, bana ilişkimizin sona ermiş olduğunu da söyleyince rahatlamış, daha cömert olmuştu. Yeni bir hayat başlıyordu ve bana kibar davranmakla bir şey kaybetmezdi. Birkaç gün önce olsa bu neşeli hali beni kuşkulandırabilir, kıskandırabilirdi, ama şimdi düşüncelerim doğrulanıyordu: Ne bir araştırma yapmış, ne de konuya kafa yormuştu. Parry'nin durumu aynı kalamazdı. Aşkı karşılık görmediğine göre, bu aşk ya kayıtsızlığa ya da nefrete dönüşmeliydi. Clarissa duygularının en uygun yol gösterici olduğunu sanıyor, gerçeği hissederek bulabileceğine inanıyordu. Oysa ihtiyaç duyduğumuz şey, ileri görüş ve dikkatlice yapılacak hesap kitaptı. Bu yüzden, her ne kadar ikimiz için yıkıcı olsa da, aklımı yitirmiş olduğumu düşünmesi doğaldı.

Clarissa işe gitmek için evden çıkar çıkmaz çalışma odama gidip, vaftiz babası Profesör Kale ile o gün yemeyi planladığımız öğle yemeğinde ona vereceğim hediyeyi paketledim. Parry'nin bütün mektuplarını bir araya getirip, tarih sırasına göre dizip bir dosyaya yerleştirdim. Şezlonga uzanıp ilk mektuptan başlayarak sayfaları yavaşça çevirdim; bazı bölümleri seçip işaretliyordum. Bunları yeniden yazdım, parantezler açarak sözü edilen yerleri açıkladım. Sonunda elimde dört sayfa alıntı oluştu, bundan üç kopya çıkarıp her birini şeffaf bir dosyaya yerleştirdim. Bu sabır gerektiren uğraş bir düzen uykusuna dalmamı sağladı, öyle bir işle uğraşan kişinin, dünyadaki bütün acının bir bilgisayar klavyesinde on parmak yazı yazmakla, iyi bir lazer yazıcıyla ve bir kutu ataşla dize getirilebileceğine ilişkin düşüydü bu.

Bir tehdit dosyası oluşturmak istiyordum, elimde hiçbir belirgin örnek olmasa da, imalar ve bir araya geldiklerinde bir polisin gözünden kaçamayacak anlamlar ifade eden mantıksal karşıtlıklar vardı. Bunları anlamak için, bir âşığın isyanındaki satır aralarını okumayı başarabilecek, Clarissa gibi bir edebiyat eleştirmenine

gerek vardı aslında, ama bana yardım etmeyeceğini biliyordum. Aradan bir saat geçtikten sonra, apaçık öfke ve hayal kırıklığı dolu anlatımlar –her şeyi benim başlattığım, onu peşimden sürüklediğim, doğru olmayan vaatlerde bulunarak onunla oynadığım, onunla birlikte yaşama sözümü tutmadığım gibi– üzerinde yoğunlaşmamın hata olduğunu anladım. Bu iddialar görünürde göz korkutsa da, geriye dönüp bakıldığında acınası sözlerden başka bir şey değillerdi. Gerçek tehditlerin başka yerlerde olduğunu anlamaya başlamıştım.

Örneğin benden uzakta kendini ne kadar yalnız hissettiğinden söz ederken yalnızlıkla ilgili düşünmeye itilmiş, on dört yaşındayken kent dışına, amcasını ziyarete gidişini anımsamış, bu ziyaret sırasında yaşadıklarını aktarmıştı. Parry eline 22'lik bir tüfek alıp tavşan avına çıkıyordu. Bütün duyuları tetikte, çalıların arasında sessizce ilerlerken tamamıyla işine veriyordu kendini – bu en sevdiği yalnızlıktı. Bu anlatı zararsız görünebilirdi, ancak öldürme zevkini yeniden yaşamaya çok fazla enerji ayırmıştı: "Parmaklarımdan ölümün gücü fırlıyordu, Joe, benden biraz ötedeydi o güç. Bunu yapabilirim, bunu yapabilirim, diye düşünüyordum. O yaratığın koşmaya başlamasını, takla atışını, sonra debelenip can çekişmesini seyretmek... Ardından hareketleri sona eriyordu, ben de yanma gidiyordum, yazgının kendisi gibi hissediyordum kendimi, az önce yok ettiğim o küçük şeyi çok seviyordum. Yaşamın ve ölümün gücü, Joe. Tanrı buna sahip, O'nun yolundan giden bizler de buna sahibiz."

Bir başka mektuptan üç cümle kopyaladım: "Seni incitmek istedim. Hatta daha fazlasını. Tanrı beni affetsin, daha fazlasını istedim." Kısa süre önce yazılmış bir başka mektupta, Oxford'dan döndüğüm gün söylediği sözün bir tekrarı vardı: "Bunu sen başlattın ve kaçamazsın. İstediğim şeyleri yaptırabileceğim insanlar var – bunu biliyorsun zaten. Ben bu mektubu yazarken bile banyoyu yeniden dekore etmekle meşgul iki adam var içeride! Eskiden param olsa da olmasa da bu tür işleri kendim yapardım. Ama şimdi işleri başkalarına devretmeyi öğreniyorum." Bu cümlelere uzun süre baktım. Benim bu işten kaçamamamla onun başkalarına iş gördürmesi arasındaki bağlantı tam olarak neydi? Eksik bir adım vardı burada. En son mektubunda laf arasında şunu söylüyordu: "Dün Mile End Road'a gittim, gerçek kötü adamların yaşadığı yere. Yeni dekoratörler arıyorum!"

Başka mektuplarda Tanrı'nın karanlık yüzünün tehdit dolu anlatımları yer alıyordu: "Tanrı'nın sevgisi gazaba da dönüşebilir. Kendini bize bir felaket olarak gösterebilir. Bu zor dersi öğrenmem bir ömür aldı." Bununla ilgili olarak şunları da söylüyordu: "O'nun sevgisi her zaman yumuşak değildir. Sürekli olması gereken, hiçbir zaman üzerinden atamadığın bir sevgi nasıl her zaman merhametli olabilir ki? Bu bir ısı, bir sıcaklık, Joe ve seni yakabilir. Seni yakıp kül edebilir."

Parry'nin mektuplarında Kutsal Kitap'a atıflar çok azdı. Konu öğretilere gelince din kavramının içeriği oldukça belirsizdi, herhangi bir mezhebe bağlı olduğuna ilişkin bir izlenim yaratmıyordu. İnancı, genellikle kişisel gelişim ve tatmine dayalı olarak kendisinin oluşturduğu bir şeydi. Yazgıdan, "yol"undan, bu yolu izlemekten asla vazgeçmeyeceğinden ve kaçınılmaz olan gelecekten söz ediyordu – onunki ve benimki birbirine kenetlenmişti. Sık sık, Tanrı'nın yerini kendi benliği alabiliyordu. Tanrı'nın insanlığa olan sevgisi, Parry'nin bana olan sevgisine dönüşüyordu. Tanrı cennetinde değil, onun "içindeydi" kesinlikle ve O'na inanmak duygu ve önsezilerin çağrılarına karşılık verebilmek için gerekli bir ehliyetti. Hastalıklı bir zihne çok uygun, kusursuz, gevşek bir yapıydı bu. İlahiyata ilişkin ayrıntıların, dinin gerekliliklerini yerine getirmenin, toplumsal yaptırımların, cemaatlerin etkinliklerinin, yani kozmolojileri ne kadar ikna edicilikten uzak olursa olsun dinlerin varlıklarını sürdürmelerini sağlayan o ahlaki çatının yarattığı kısıtlamalar söz konusu değildi. Parry yalnızca kendi özel tanrısının iç sesine kulak veriyordu.

Kendinden başka bir kaynağa tanıdığı bir ayrıcalık, bir iki yerde Eyüb Peygamber'in hikâyesinden söz edişiyle ortaya çıkıyordu, ama hikâyeyi gerçekten okumuş olup olmadığı da belli değildi. "Rahatsız görünüyordun" diyordu bir keresinde beni sokakta görüşünü anlatırken. "Acı çekiyor gibi bir halin vardı, ama bu seni bizimle ilgili kuşkulara sürüklemesin. Eyüb'ün çektiği acıları anımsa, Tanrı onu sevmekten hiç vazgeçmedi." Burada da Tanrı ve Parry'nin tek kişi olduğuna ve ortak kaderimizin ne olacağına aralarında karar vereceklerine ilişkin tartışmasız varsayım gözlenebiliyordu. Bir başka atıfta benim de Tanrı olma olasılığım beliriveriyordu. "İkimiz de acı çekiyoruz, Joe, ikimiz de üzülüyoruz. Burada soru şu, acaba Eyüb hangimiz?"

O sabah ilerleyen bir saatte, elimde özenle derlenmiş alıntıları içeren sarı bir zarf, cebimde Clarissa'nın hediyesiyle evden çıktığımda, Parry yerinde değildi. Çevreme bakınmak için durdum, bir ağacın arkasından çıkıvermesini bekliyordum. Alışılmışın dışındaki bu durum beni huzursuz etti. Önceki günün sabahından beri görmemiştim onu. Artık hastalıkla ilgili bilgi sahibi olduğum ve olasılıkları kestirebildiğim için, onun görüş sahamın içinde olması işime geliyordu. Karakola giderken beni izleyip izlemediğini anlamak için birkaç kez arkama baktım.

Günün sakin bir saati olmasına karşın bekleme odasında bir saatten fazla oturmak zorunda kaldım. İnsanın düzen ihtiyacının düzensizlik eğilimiyle karşı karşıya geldiği, uygarlığın hoşnutsuzluklarıyla çarpıştığı yerde bir sürtünme, büyük bir aşınma çıkar ortaya. Her kapının eşiğindeki yer muşambasının üzerinde görünen lifli deliklerde, danışma görevlisinin oturduğu bankonun arkasında yer alan buzlu camdaki kıvrımlı çatlakta ve her ziyaretçiyi ceketini çıkarmaya, her polisi gömlekle dolaşmaya iten o sıcak, boğucu havada bu aşınmanın izleri vardı. Siyah kabarık montlu, gözlerini ayaklarına dikmiş ve birbirleriyle konuşamayacak kadar öfkeli iki çocuğun çöküк omuzlarında, oturduğum iskemlenin koluna kazınmış yazıda da görmek olasıydı onu: Hafif bir meydan okuma ya da artan bir acının dışavurumuydu – *kahretsin, kahretsin, kahretsin*. Aynı aşınmayı, beni bir görüşme odasına alan görevli Müfettiş Linley'nin büyük, yuvarlak yüzündeki beyazımsı solgunlukta da gördüm. Pek dışarı çıkmıyor gibiydi bu adam. Bütün belalar buradan geçerken onun dışarı çıkmasına gerek yoktu zaten.

Bir tabloid gazetenin suç masasında üç yıl boyunca çalışmış bir gazeteci arkadaşım bana, polisin durumumla azıcık da olsa ilgilenmesini sağlamanın tek yolunun, konuya daha önceki yaklaşımıyla ilgili resmi bir şikâyette bulunmaktan geçtiğini söylemişti. Danışma masasını koruyan gözlüklü kadını geçmeyi bu yolla başarmıştım. En azından şikâyetimle uğraşmak zorundaydılar, böylelikle derdimi daha yüksek rütbeli birine de anlatma olanağı bulacaktım. Aynı arkadaşım çok fazla şey beklememem konusunda da uyarmıştı beni. Görüşeceğim adam emekliliğini bekleyen, sakin bir yaşam sürmek isteyen biri olacaktı. Aldığı emirler, şikâyetleri dinlerken onların geri alınmasını sağlamak doğrultusundaydı.

Linley eliyle iki metal yığını iskemleden birine oturmamı işaret etti. Kahve bardaklarının izleriyle süslü formika masanın üzerinden birbirimize bakıyorduk. Soğuk iskemlemin yüzeyindeki her nokta yağlı gibiydi. Kül tablası plastik bir kola şişesinin kesilmiş tabanıydı. Yanında, bir kaşığın üstünde duran kullanılmış bir çay poşeti vardı. Buranın pisliğine ilişkin zorluk kısaca şöyle özetlenebilirdi: Bunu kime şikâyet edecektim?

Şikâyetimi bildirmiştim, daha sonra Linley beni telefonla aradığında ona hikâyemi anlatmıştım. Konuşmamız sırasında onun azıcık zeki mi, yoksa son derece salak mı olduğuna karar verememiştim. Komedyenlerin bürokratları taklit ederken kullandıkları o boğuk ses tonuna sahipti. Linley'ninkinde biraz da budalalık seziliyordu. Öte yandan, çok konuşmuyordu. Şu anda dosyayı açarken bile, günaydın, nerede kalmıştık, hımmm gibi herhangi bir ses çıkarmamıştı. Yalnızca soluğunun burun kıllarından geçerken çıkardığı elektronik ıslık sesi duyuluyordu. Böyle sessizliklerde sanıkların ve tanıkların gereğinden çok şey yumurtladıklarını tahmin ediyordum, bu yüzden de Linley notlarını yazdığı, sivri çıkıntıları olan eğik elyazısıyla kaplı birkaç sayfayı gözden geçirirken hiç sesimi çıkarmadım.

Linley gözlerini kaldırdı ama bana bakmadı. Göğsüme bakıyordu. Ancak konuşmak için soluk aldığında küçük gri gözleri benimkilere değip geçti. "Evet. Bu kişi tarafından taciz ve tehdit ediliyorsunuz. Bunu polise bildirdiniz ancak aldığınız karşılık sizi tatmin etmedi."

"Evet, öyle" dedim.

"Bu taciz ne tür bir..."

"Daha önce de söylediğim gibi" dedim, bu sırada tersten yazısını okumaya çalışıyordum. Beni dinlememiş miydi? "Bana haftada üç dört mektup yolluyor."

"Müstehcen mektuplar mı?"

"Hayır."

"Ahlaksız teklifler var mı?"

"Hayır."

"Hakaret?"

"Yok sayılır."

"Sarkıntılık türünden şeyler var o zaman."

"Cinsel bir şey değil. Bir saplantı bu. Kafayı benimle bozmuş adam. Başka hiçbir şey düşünmüyor."

"Sizi arıyor mu?"

"Artık aramıyor. Yalnızca mektup yazıyor."

"Size âşık yani."

"De Clérambault sendromu denen bir hastalık var bu adamda. Hayal âleminde yaşıyor. Bunu benim başlattığımı, gizli işaretlerle onu yüreklendirdiğimi düşünüyor..."

"Siz psikiyatr mısınız, Bay Rose?"

"Hayır."

"Ama homoseksüelsiniz."

"Hayır."

"Nasıl tanıştınız peki?"

"Anlattım ya. Balon kazasında."

Adam bir sayfa çevirdi. "Bunun kaydı bende yok."

Ben olayı özetlerken o ağır, simetrik kafasını ellerine yaslamış duruyordu, hâlâ yazmaya niyetli değildi. Sözümü bitirince, "Nasıl başladı?" diye sordu.

"O gece geç bir vakitte bana telefon etti."

"Sizi sevdiğini söyledi ve siz de telefonu kapattınız. Sinirlendiniz herhalde."

"Rahatsız oldum."

"Bundan eşinize söz ettiniz."

"Ertesi sabah."

"Bu gecikmenin nedeni neydi?"

"Çok yorgunduk, kaza yüzünden canımız sıkkındı."

"Peki eşinizin bütün bu olanlara tepkisi nedir?"

"Sinirleri bozuldu. Bizi oldukça etkiledi bu durum."

Linley başını başka yöne çevirerek dudak büktü. "Bu konuyla ilgili olarak size kızmadı mı hiç? Ya da siz ona kızmadınız mı?"

"İlişkimiz üzerinde epey baskı oluşturdu bu olay. Daha önce çok mutluyduk."

"Hiç psikiyatrik tedavi görmenizi gerektiren bir rahatsızlık geçirdiniz mi, Bay Rose?"

"Hayır, hiç geçirmedim."

"Fazla iş stresi ya da o tür bir şey?"

"Hayır, öyle bir şey de yok."

"Gazetecilik çok zor iş, öyle değil mi?"

Başımı evet anlamında salladım. Linley'den ve onun damla biçimli suratından tiksinmeye başlıyordum. Konuşmayı izleyen arada,

"Bu adamın saldırganlaşabileceğine inanmak için geçerli nedenlerim var. Yardım istemek için polise başvurdum" dedim.

"Haklısınız" dedi Linley. "Ben de aynı şeyi yapardım. Bu tip durumlarla ilgili yasa yakında sıkılaştırılacak. Demek adam evinizin önünde dikilip dışarı çıktığınızda rahatsız ediyor sizi."

"Ediyordu. Son günlerde yalnızca dikiliyor orada. Onunla konuşmaya kalkışırsam benden uzaklaşıyor."

"O zaman adam gerçekten..." Cümlesini tamamlamadı ve notlarına baktı ya da bakar gibi yaptı. Kendi kendine mırıldanıyordu. "Bu taciz, hımm..." Sonra canlı bir ses tonuyla bana döndü yine: "Peki, ne tür tehditlerde bulunuyor?"

"Bazı alıntılar yapıp getirdim. Çok açık değiller. Dikkatli okumanız gerekecek."

Müfettiş Linley alıntıları okumak için arkasına yaslandı, bakışları alçalınca ben de onun yüzüne baktım iyice. İtici olan solgunluğu değil, yuvarlaklığındaki o şişkin, bir insana ait olamayacak geometriydi. Merkezi adamın düğmeye benzer burnu olan, neredeyse kusursuz bir çember, kelinin beyaz kubbesini ve semirmiş çenesini çevreliyordu. Ve bu çember, şekli hafifçe bozulmuş bir kürenin yüzeyine çizilmişti. Alnı dışarı doğru bir çıkıntı yapmıştı, yanakları küçük gri gözlerinin hemen altında yuvarlanıyordu, burnu ve üst çenesi arasındaki gamzesiz mavimsi çıkıntıda da kıvrım yeniden belirginleşiyordu.

Kâğıtlarımı masanın üzerine attı, ellerini başının arkasında kavuşturdu ve birkaç saniye tavanı seyretti, sonra biraz acırcasına baktı bana. "Olası tehditler arasında, Bay Rose, bu adam masum bir kedi sayılabilir. Ne yapmamızı istiyorsunuz? Onu tutuklamamızı mı?"

"Bu adamın saplantısının boyutunu ve gitgide artan kızgınlığını anlamalısınız. Öyle aklma eseni yapamayacağını anlaması lazım..."

"Kamu Asayişi Yasası'nın Beşinci Bölümü'ne göre burada herhangi bir tehdit unsuru, taciz ya da hakaret söz konusu değil." Linley daha hızlı konuşuyordu şimdi. Beni başından defetmek istiyordu. "1861'de hazırlanan Kişiye Saldırı Yasası'nda belirtilen saldırılar da yok. Sözlü uyarıda bile bulunamayız. Tanrısını seviyor, sizi seviyor, üzgünüm ama yasaları çiğnememiş bu adam." Alıntılarımı eline alıp yeniden masanın üstüne attı. "Yani, tehdit bunların neresinde?"

"Eğer dikkatlice okur ve mantıklı düşünecek olursanız, adamın beni dövdürmek için adam tutabileceğini ima ettiğini anlayabilirsiniz."

"Çok zayıf bir iddia. Burada nasıl bir şeyle karşı karşıya olduğumuzu anlamalısınız. Bu adam arabanıza zarar vermedi, size bıçak çekmedi, evinizin girişini çöp bidonuyla kapatmadı. Size küfür bile etmedi. Demek istediğim, siz ve eşiniz hiç onu bir fincan çay içip sohbet etmek için evinize davet ettiniz mi?"

O denli sakin kalabilmemin bir başarı olduğunu düşünüyordum. "Bakın, bu adam tipik bir vaka. De Clérambault, erotomani, tehdit, ne derseniz deyin buna. Ben bu hastalığı derinlemesine inceledim. Edindiğim bilgiler, bu adamın istediğini elde edememesi halinde saldırganlaşma tehlikesinin bulunduğunu gösteriyor. En azından evine bir iki memur gönderip yaptıklarının kayıtlarınıza geçtiğini söyleyebilirsiniz."

Linley ayağa kalktı, ama ben inatla oturuyordum. Eli kapı tokmağının üzerindeydi. Sergilediği sabır bir tür alaydı. "İçinde yaşadığımız ya da yaşamayı amaçladığımız toplumda, insan gücünün kısıtlı olması bir yana, A vatandaşı birkaç kitap okumuş ve havada tehlike kokusu almış diye B vatandaşının kapısına memur gönderemeyiz. Ayrıca adamlarım aynı anda iki yerde olup, hem sizi koruyup hem de onu izleyemezler."

Onu yanıtlamak üzereydim ki, Linley kapıyı açıp dışarı çıktı. Koridordan konuştu benimle. "Ama size ne yapacağımı söyleyeyim. Devriye memurumu önümüzdeki hafta bir ara evinize göndereceğim. Toplumsal anlaşmazlıklarda on yıllık deneyimi var, eminim size faydalı önerilerde bulunacaktır." Sonra gözden kayboldu ve bekleme odasında, herhalde ceketli iki çocuğa, "Şikâyet mi? Siz ikiniz mi? Dalga mı geçiyorsunuz benimle? Beni dinleyin. Hemen defolup gidin ve ben de o dosyayı ortadan kaldırayım" dediğini duydum yüksek sesle.

Öğle yemeğine gecikmiştim ve hızla karakoldan uzaklaşıp yürüdüm, bir taksi bulmak için omzumun üstünden geriye doğru bakıyordum. Öfkeli ya da telaşlı olmalıydım, ama nasılsa Linley'nin beni başından savması bazı şeyleri açığa çıkarmıştı. Polisin konuyla ilgilenmesi için iki girişimde bulunmuştum. Bir daha bununla uğraşmama gerek kalmamıştı. Düşüncelerimin Clarissa'ya ve mutsuzluğumuza yönelmesinin nedeni belki de hediyesinin cebimdeki

ağırlığı oldu. Aramızdaki her şeyin bittiğine ilişkin kararlılığını pek ciddiye alamıyordum. Ben, bizimkinin her zaman sürecek türden bir aşk olduğunu düşünürdüm hep. Şimdi, Harrow Road'da hızla ilerlerken, Müfettiş Linley'nin kullandığı bir tabirin de etkisiyle, onun son doğum gününü anımsadığımı fark ettim, hayatımızda hiçbir karışıklık olmaksızın kutladığımız o doğum gününü.

Bu tabir "aynı anda iki yerde birden olmak"tı, sabahın erken saatlerinde yaşananlar gelmişti aklıma. Clarissa uyurken çay demlemek için aşağı inmiştim. Girişte yerde duran mektupları almış, doğum günü kartlarını ayırıp bir tepsiye koymuş olmalıyım. Suyun kaynamasını beklerken o akşamüzeri yapacağım radyo konuşmasına göz atmıştım. Bunu iyi hatırlıyorum, çünkü sonra o malzemeyi bir kitabın ilk bölümünde kullanmıştım. Dini inancın genetik bir dayanağı olabilir miydi, yoksa böyle olduğunu düşünmek yalnızca beni rahatlatıyor muydu? İnancın sağladığı yarar seçici olduğuna göre birçok olasılık vardı ve hiçbiri kanıtlanamazdı. Diyelim ki din, özellikle rahip sınıfına ayrıcalık verse, bunun bir sürü toplumsal yararı olabilir. Ya din sıkıntıda olanlara güç, avuntu, tanrısız bir insanı yok edecek bir felaketten sağ kurtulma şansını veriyor olsaydı? Belki inananlara dar kafalılığın o vahşi gücünü, o tutkulu boyun eğmişliği veriyordu.

Herhalde kişiler üzerinde olduğu kadar topluluklar üzerinde de etkili olarak bağlılık ve özdeşlik getiriyordu onlara, bir de siz ve arkadaşlarınızın, özellikle haksız olduğunuz durumlarda, haklı olduğunuza inanmanızı sağlıyordu. Tanrı bizden yana. Coşkulu bir birlik hissiyle yüreklenmiş, dehşet verici bir özgüvenle silahlanmış olarak komşu kabilenin tepesine binip, onları bayıltana kadar dövüp tecavüz ettikten sonra din aşkıyla yanarak, tanrılarınızın vaat ettiği zaferin sarhoşluğuyla geri gelirsiniz. Bu durum binyıllar boyunca elli bin kere yinelendiğinde, dayanaksız inancı yöneten karmaşık gen grubu sağlam bir dağılıma sahip olabilirdi. Bu kaygılara dalıp kalmışım. Su kaynadı ve çayı yaptım.

Önceki gece Clarissa saçını tek örgü yaparak siyah kadife bir bantla tutturmuştu. Sabahleyin çay, tebrik kartları ve gazeteyle odaya girdiğimde yatakta oturmuş, başını sallayarak saçını çözüyordu. Sevgilinizle yatakta olmak güzel bir şeydir, ama bütün gece ısınmış yatağın sıcaklığında ona yeniden kavuşmak daha da güzeldir. Çayla kadeh kaldırdım ona, kartları okuduk ve doğum günü

kucaklaşmamızı gerçekleştirdik. Clarissa benden neredeyse kırk kilo daha hafiftir, bazen sevişmeye üstte başlamak hoşuna gider. Yatak örtülerini gelinlik gibi bedenine sarıp uykulu bir halde oturdu yanımda. Bu sabah bir oyun oynuyorduk. Ben arkama yaslanıp gazeteyi okur gibi yaptım. Beni kendisine doğru çekerek soluk verip titrediğinde onu fark etmemiş gibi yapıp sayfaları çevirdim, kaşlarımı çatıp önümdeki yazıya diktim gözlerimi. Yok sayıldığını hissetmek ona mazoşistçe bir haz verdi; onun farkında değildim, orada değildi. Yok olmuştu! Sonra dikkatimi dağıtmaktan kontrollü bir keyif alarak beni çılgın kamusal alandan uzaklaştırıp yalnızca kendisinden oluşan o derin dünyaya çekti. Şimdi yok edilme sırası bendeydi; benimle birlikte, onun dışındaki her şey yok olacaktı.

Ancak bu kez Clarissa pek başarılı olamadı, çünkü ben, Linley'nin polislerin yapamayacağını söylediği şeyi kısa süreliğine başardım. Clarissa beni heyecanlandırıyordu, ama o sırada Kraliçe'yle ilgili bir haber okuyordum. Kanada'nın ücra Kuzeybatı Bölgesi'nde –Avrupa büyüklüğünde, ancak çoğu ayyaş ve serserilerden oluşan elli beş bin nüfuslu bir yerdi burası– Yellowknife adlı bir kasabayı ziyarete gitmişti. Clarissa etrafımda kıvranırken dikkatimi çeken şey Bölge'nin ürkütücü iklimi ve şu iki cümleydi: "Bir süre önce şiddetli bir kar fırtınası Yellowknife'ın kuzeyindeki bir futbol maçını vurdu. Sahadan çıkamayan her iki takımın üyeleri donarak öldü." "Şunu dinle" dedim Clarissa'ya. Ama o sırada gözlerime baktı ve daha fazlasını söyleyemedim. Onundum artık.

Okuma ve anlama, beynin farklı ancak birbirine bağlı belirli işlevlerini gerektirir, oysa cinsel işlevi yöneten bölge daha alt düzeyde çalışır, burası evrimsel açıdan geri kalmış, sayısız organizmanın paylaştığı bir bölgedir, ama daha yüksek düzeyli işlevlerin –bellek, duygu, fantezi– de araya girmesi olasıdır. Clarissa'nm bu doğum gününün sabahını bu kadar iyi anımsıyorsam –yatağa saçılmış kartlar ve yırtılmış zarflar, perdenin aralığından içeri sızan densiz gün ışığı– bunun nedeni, küçük oyunlarımızdan birinin, benim hayatımda ilk kez aynı anda iki yerde birden olma duygusunu tam olarak yaşamamı sağlamasıydı. Clarissa beni tahrik etmişti, kendimi duyumlara bırakmış, halimden hoşnuttum, ama aynı zamanda aklım gazetede okuduğum o kısa haberdeydi, iki takımın maçın ortasında vahşi rüzgârlardan kaçarken, görünmez olmuş sahanın kenarındaki yedek kulübelerinde ölmesi. Çiftleşme sırasında bütün

yaratıklar saldırılara açıktır, ama zaman içerisinde seçicilik, üreme başarısını yakalamanın en iyi yolunun dikkat bütünlüğü olduğunu kanıtlamış olmalı. Sıradan bir çiftin zevkten kendinden geçmiş bir halde yenmesi, çoğalma dürtüsünün bir derece seyrelmesinden iyidir. Neyse, sonuçta saniyeler boyunca, hayatın iki ana ve karşıt zevkini aynı anda ve eksiksiz olarak yaşadım: Okumak ve sevişmek.

Daha sonra banyoda Clarissa'ya, "Sence ben evrimsel bir atılım olabilir miyim?" diye sordum.

Keats araştırmacısı Clarissa, çıplak bir halde bir taburenin üzerine oturmuş ayak tırnaklarına oje sürüyordu, doğum günü kutlamasına bir hazırlıktı bu. "Hayır" demişti. "Yalnızca yaşlanıyorsun. Hem zaten," burada bilgiç bir radyo sunucusunun sesini taklit etti, "evrimsel değişim, türlere ayrılma, yalnızca geriye bakıldığında saptanabilecek bir şeydir."

Şimdi içimden, sözümdeki anlamı kavrayabildiği için tebrik ediyordum onu. Bir taksi önümde durduğu sırada, eski yaşantımızı ne kadar özlediğimi fark ettim; bir daha böyle sevgi dolu, eğlenceli, doğal bir içtenliği nasıl yakalarız bilmiyordum. Clarissa benim bir deli, polis ise bir ahmak olduğumu düşünüyordu. Kesin olan tek şey vardı: İlişkimizin eski haline dönmesi yalnızca benim çabamla gerçekleşecekti.

On Dokuz

Yemeğe yirmi dakika geciktim. Gittiğimiz yer öğlenleri iyi iş yapıyordu, konuşmalar bir uğultuya dönüşmüştü, sokaktan içeri girince insan bir fırtınaya dalmış gibi hissediyordu kendini. Sanki herkes tek bir konudan söz ediyordu ve bir saat sonra da tek konudan söz edecekti. Profesör çoktan yerini almıştı, Clarissa ise ayaktaydı, uzaktan bile onun aynı neşeli ruh halinde olduğunu görebiliyordum. Çevresinde telaş yaratmakla meşguldü. Ayağının dibinde bir garson secdede gibi dizlerinin üstüne eğilmiş, masanın ayaklarından birini sıkıştırıyordu, bir başkası da ona farklı bir iskemle getiriyordu. Beni görünce gürültüyü yarıp sıçrayarak yanıma geldi, sanki körmüşüm gibi elimden tutup beni masaya götürdü. Ürkekliği bir yana bırakıp kutlama havasına girdim ben de, çünkü doğum günü dışında kutlayacak bir şeyimiz daha vardı. Clarissa'nm vaftiz babası Profesör Jocelyn Kale'e İnsan Genom Projesi'nde onursal bir görev verilmişti.

Oturmadan önce Clarissa'yı öptüm. Son günlerde dillerimiz birbirine hiç değmiyordu, ama bu kez değdi. Jocelyn iskemlesinden biraz kalkarak elimi sıktı. Aynı anda masaya buz kovası içinde şampanya geldi ve o uğultuda birbirimizi duyabilmek için sesimizi yükselttik. Buz kovası beyaz masa örtüsünün üzerinde, dörtgen bir güneş ışığının ortasında duruyordu, restoranın uzun pencerelerinden binaların arasındaki mavi gökyüzü dikdörtgenleri görünüyordu. Öpüşmemiz beni tahrik etmişti. Belleğime bakılırsa ortada başarı havası, açıklık ve gürültü patırtı vardı. Belleğime bakılırsa önümüze gelen bütün yemekler kırmızıydı: Bresaola, keçi peyniri üzerine dizili kızarmış iri biberler, radicchio, beyaz bir porselen çanakta turp halkaları... Daha sonra nasıl birbirimize doğru eğilip bağırarak konuştuğumuzu anımsayınca, sanki yemeği su altında yemişiz hissine kapıldım.

Jocelyn cebinden mavi kâğıda sarılı bir paket çıkardı. Clarissa hediyesini açarken masamıza düşsel bir sessizlik hâkimdi. Belki o arada başımı kaldırıp soluma, yanımızdaki masaya bakmıştım.

Daha sonra adının Colin Tapp olduğunu öğrendiğim adam kızı ve babasıyla oturuyordu bu masada. Belki de daha sonra fark etmiştim onları. Birkaç metre arkamızda, arkası bize dönük olarak oturmuş, tek başına yemek yiyen kişiyi eğer gördüysem de, belleğimde hiçbir iz bırakmamış. Mavi kâğıdın içinden siyah bir kutu çıktı, kutunun içinde, bir bulut kümesi gibi duran pamukların üzerine yerleştirilmiş altın bir broş duruyordu. Clarissa hiçbir şey söylemeden broşu eline aldı, avucundayken inceledik onu.

İki altın şerit çift sarmal şeklinde birbirine dolanmıştı. Aralarından üçlü gruplar halinde küçük gümüş basamaklar geçiyordu. Bütün canlıları değişken üçlülerle kodlayan o dört harften oluşan alfabeydi bu. Sarmal şeritlerin üzerinde küre biçiminde işlemeler vardı, bunlar üç harfli kodların üzerinde yer aldığı yirmi aminoasidi simgeliyordu. Masanın üzerinden yansıyan aydınlıkta, Clarissa'nın elindeki bu broş bir simgeden öte bir nitelik kazanıyordu. Sanki gerçekti, protein moleküllerine karışacak aminoasit zincirlerini oluşturmaya hazırdı. Oracıkta, Clarissa'nm elinde bölünüp ikinci bir hediye doğurabilirdi. Clarissa, Jocelyn'in adını söylediğinde restoranın gürültüsü yeniden üzerimize çöktü.

"Tanrım, ne kadar güzel bir şey bu" diyerek onu öptü.

Adamın pek iyi görmeyen sarı-mavi renkteki gözleri nemliydi. "Gillian'ındı, biliyor musun? Senin olmasını eminim çok isterdi."

Kendi hediyemi çıkarmak için sabırsızlanıyordum, ama hâlâ Jocelyn'in hediyesinin büyüsündeydik. Clarissa broşu gri ipek bluzuna taktı.

Konuşmamızı neyin izlediğini bilmeseydim, acaba şimdi bu konuşmayı anımsar mıydım?

Genom Projesi'nin bu mücevherleri düzinesi bedavaya dağıttığını söyleyerek dalga geçtik. Sonra Jocelyn DNA'nm keşfinden söz etti. Belki dönüp bir garsondan su istediğim sırada iki adamla kızı gördüm. Şampanyayı bitirdik ve başlangıçları yedik. Ana yemek olarak ne sipariş ettiğimizi anımsamıyorum. Jocelyn 1868'de DNA'yı keşfeden İsviçreli kimyacı Johann Miescher'i anlatmaya başladı. Bu, bilim tarihinde kaçırılan en büyük fırsatlardan biriydi. Miescher düzenli olarak yerel bir hastaneden iltihaplı sargı bezleri alıyordu. (Clarissa'nın anlayabilmesi için Jocelyn bu bezlerin çok sayıda beyaz kan hücresi taşıdıklarını da ekledi.) Miescher hücre çekirdeğinin kimyasıyla ilgileniyordu. Çekirdeğin içinde fosfor

bulmuştu – bu maddenin o zamanki bilgilere göre orada bulunması olanaksızdı. Sıra dışı bir buluştu bu, ama Miescher'in tezi, iki yıl boyunca öğrencisinin bulduğu sonuçları yineleyip onaylamaktan başka bir şey yapmayan hocası tarafından engellenmişti.

Miescher'in hikâyesini bilmeme karşın, dikkatimin dağılmasının nedeni sıkılmış olmam değil, yorgunluğum ve yaptığım görüşme sonrasında yaşadığım bir tür rahatlama hissinin getirdiği sabırsızlıktı. Müfettiş Linley ile gerçekleştirdiğim buluşmayı biraz süsleyerek ve eğlenceli bir hava katarak anlatmak isterdim, ama bunu yapmak Clarissa'yla aramızdaki ayrılıklara geri götürecekti beni. Yandaki masada, yazıları okuyabilmek için son günlerde benim yaptığım gibi gözlüğünü burnunun ucuna indirmiş olan baba, kızına menüden yemek seçimi konusunda yardımcı oluyordu. Kız, babasının koluna dayanmıştı keyifle.

Bu arada Jocelyn, yaşın, bilgi birikiminin ve hediye veren kişi olmanın bütün ayrıcalığından yararlanarak hikâyesini anlatıyordu. Miescher çalışmaktan vazgeçmiyordu. Bir ekip kurup çekirdek asidi adını verdiği maddenin kimyasal içeriğini çözmeye koyuldu. Sonra, bütün yaşamın yazıldığı dilin özü olan o dört harfli alfabeyi oluşturan maddeleri keşfetti – adenin, sitozin, guanin ve timin. Bu, hiçbir anlam ifade etmedi. Aradan yıllar geçince bu durumun tuhaflığı göze batar oldu. Mendel'in kalıtım yasaları üzerindeki çalışmaları yaygın olarak kabul ediliyordu, hücre çekirdeğinde kromozomlar tespit edilmişti, bunların kalıtsal bilginin kaynağı olduklarından kuşkulanılıyordu. Kromozomların içinde DNA'nın bulunduğu biliniyordu. Miescher 1892'de amcasına yazdığı bir mektupta, tıpkı alfabenin dillerin ve kavramların şifresi olduğu gibi, DNA'nın da yaşamın şifresi olabileceğini öne sürmüştü.

"Hepsi gözlerinin önündeydi" dedi Jocelyn. "Ama göremediler, görmediler. Sorun kimyagerlerdeydi elbette..."

O gürültüde sohbet edebilmek zordu. Jocelyn suyunu içerken bekledik. Bu hikâyeyi Clarissa için anlatıyor, hediyesini süsleyip güzelleştiriyordu. Jocelyn sesini dinlendirirken arkamda bir kıpırtı oldu ve iskemlemi çekerek küçük kızın geçmesine izin verdim. Tuvaletlerin olduğu yöne doğru ilerledi kız. Onu bir kez daha gördüğümde yerine dönmüş, oturuyordu.

"Evet, kimyagerler. Çok güçlülerdi, adeta yücelmişlerdi. On dokuzuncu yüzyıl verimli bir yüzyıl olmuştu onlar için. Sözü ge-

çer kişiler olmalarına karşın geçimsiz bir gruptular. Rockefeller Enstitüsü'ndeki Phobus Levine'i ele alalım. DNA'nın ASGT harflerinin farklı dizilimlerini içeren, başka da hiçbir anlam taşımayan sıkıcı bir molekül olduğundan son derece emindi. Bu konuyla uğraşmayı bıraktı, sonra insana özgü tuhaf bir hisle bu düşüncesi derin bir inanca dönüştü. Bildiği şeyden emindi, bu molekülün hiçbir özelliği yoktu. Genç araştırmacılardan hiçbiri onu düşüncesini değiştirmeye ikna edemedi. Gerekli kanıt ancak yirmi yıl sonra, 1920'lerde Griffith'in bakteriler üzerinde yaptığı çalışmalar sırasında elde edildi. Bu çalışmayı Washington'dan Oswald Avery sürdürdü – Levine çoktan ölmüştü tabii. Oswald'ın çalışması çok uzun sürerek 1940'lara kadar uzandı. Sonra Londra'da şeker fosfat bağları üzerinde çalışan Alexander Todd, 1952 ve 1953 yıllarında Maurice Wilkins ve Rosalind Franklin, daha sonra ise Crick ve Watson çalışmaları devraldılar. Kendisine bir DNA molekül modeli gösterildiğinde Rosalind ne demişti biliyor musunuz? O kadar güzel ki, gerçek olmaması imkânsız, demişti..."

Gitgide hızlanan bir tempoyla sıraladığı adlar ve gözde konusu olan bilimdeki güzellik, Jocelyn'in susarak geçmişe dalmasına neden oldu. Titrek elleriyle, peçetesini güçlükle kullanıyordu. Seksen iki yaşındaydı. Sözünü ettiği insanlar ya öğrencisi ya iş arkadaşı olmuşlardı. Gillian adaptör moleküllerle ilgili çığır açan buluştan sonra Crick ile çalışmıştı. Gillian da Fraklin gibi lösemiden ölmüştü.

Durumu kavramada bir iki saniye geciktim, ama Jocelyn bana harika bir pas atmıştı. Elimi ceketimin cebine götürürken o klişeleşmiş dizeye karşı koyamadım: "Güzellik hakikattir, hakikat de güzellik..." Clarissa gülümsedi. Keats'ten bir söz duymayı bekliyordu belki, ama şimdi elinde tuttuğu düz kâğıda sarılı pakette ne olduğunu tahmin edebilmesi imkânsızdı. Paketi tam olarak açmadan içinde ne olduğunu anladı ve tiz bir çığlık attı. Yan masada oturan kız, babası kolunu dürtünceye kadar dönüp bizi izledi. Kahve-yeşil renkte, karton kapaklı bir kitapçık, arkasında bir de içindekiler listesi vardı. Kitap yıpranmıştı, rengi solmuş, ıslandığı için biraz zarar görmüştü. Keats'in toplu şiirlerinin ilk baskısıydı bu: 1817 tarihli *Şiirler.*

"Ne güzel hediyeler bunlar!" dedi Clarissa. Ayağa kalkıp boynuma sarıldı. "Binlerce sterlin ödemiş olmalısın buna..." Sonra dudaklarını kulağımın üzerine dayadı, eski günlerdeki gibi. "Bu

kadar çok para harcadığın için cezalısın. Bütün öğleden sonra beni düzmek zorundasın."

Bunu gerçekten söylüyor olamazdı, ama onu bozmadım ve "Eh, peki. Eğer bu kendini daha iyi hissetmeni sağlayacaksa" dedim. Şampanyanın ve minnettarlığının etkisiydi bu tabii. Yine de sevinmeme engel değildi.

Yaklaşık bir gün sonra, yanımızdaki masaya ilişkin ayrıntıları bulmak ya da yaratmak, belleğimi hiç sahip olmadığı bilgileri açığa vurmaya zorlamak için karşı konulmaz bir istek duyacaktım. Ama masada oturan adamın, yani Colin Tapp'in, konuşurken elini babasının koluna koyarak onu rahatlatıp yatıştırmaya çalıştığını anımsıyordum. Tapp benden iki yaş büyüktü, kızı on dört, babası yetmiş üç yaşındaydı. Yaşlarını tahmin etmeye kalkışacak kadar ilgilenmemiştim onlarla, dikkatimi toplamıştım artık, masamız oldukça cazipti, eğleniyorduk – ama bilincinde olmadan, göz ucuyla, tek kelime etmeden de olsa, dilbilimcilerin zihin dili dedikleri, anlık düşüncelerin söze dökülmeden önceki diliyle, komşularımızın ilişkilerine ilişkin birçok tahminde bulunmuş olmalıyım. Kızı yan gözle de olsa belleğime almıştım. Bazı gençlerin başına buyruk bir hava yaratmak için sergiledikleri, ama tam tersini açığa vuran o dimdik duruşu gözümün önündeydi. Koyu tenliydi, siyah saçları kısa kesilmişti, saçının aşağısında, boynundaki derinin rengi daha açıktı, demek ki yeni kestirmişti saçlarını. Yoksa bunlar kargaşa sırasında ya da daha sonra gözlemlediğim ayrıntılar mıydı? Geriye dönüp baktığımda yaşadığım kafa karışıklığının bir başka örneği de şuydu: Olay yerinden aklımda kalanlara, yüzü bize dönük olmayan, tek başına yemek yiyen bir adam eklediğimi fark ettim. O sırada, her şey olup bitene dek onu hiç görmemiştim, ama daha sonra parçaları bir araya getirirken onu dışarıda tutmam mümkün olmadı.

Masamızda Clarissa yeniden yerine oturmuştu; sohbet konusu, babaları, hocaları, akıl hocaları tarafından ezilen, bastırılan ya da ileri yaştaki başka erkekler tarafından bir şekilde önü kesilen genç erkeklerdi. Çıkış noktası Johann Miescher ile öğrencisinin hücre çekirdeğindeki fosforu keşfini yayımlamasını engelleyen hocası Hoppe-Seyler'di. Seyler, Miescher'in bildirilerini sunduğu derginin de editörüydü. Buradan, Miescher ve Hoppe'den yola çıkarak –daha sonra konuşmamızı geriye doğru anımsamak için vaktim oldu– Keats ve Wordsworth'e geldik.

Artık bilgi kaynağımız Clarissa'ydı, gerçi kendi konusu olmasa da Jocelyn her şey hakkında biraz bilgi sahibiydi ve Gittings'in biyografisinden genç Keats'in saygı duyduğu şairi ziyaretine ilişkin o ünlü hikâyeyi biliyordu. Bu ziyareti ben de biliyordum, çünkü Clarissa daha önce sözünü etmişti. 1817 yılının sonlarına doğru Keats, North Downs'da, Box Hill'deki Fox and Hounds adlı handa kalıyordu, *Endymion* adlı uzun şiirini de burada tamamlamıştı. Bir hafta kadar burada kalıp yaratıcı bir coşkuyla tepelerde gezintilere çıkmıştı. Bu sırada yirmi bir yaşındaydı, âşık olmak üzerine uzun, ciddi, güzel bir şiir yazmıştı, Londra'ya döndüğünde mutluluktan havalara uçuyordu. Hele orada kahramanı Wordsworth'ün kentte olduğu haberini alınca, mutluluğu daha da arttı. İçine, "W. Wordsworth'e, Yazar'ın En Derin Saygılarıyla" yazılı *Şiirler* nüshasını göndermişti şaire. (Clarissa'ya onu hediye etmek gerekirdi aslında. Princeton Üniversitesi'nin kütüphanesinde duran bu kopyada onun söylediğine göre birçok kesilmemiş sayfa vardı.) Keats, Wordsworth'ün şiirleriyle büyümüştü. *The Excursion*'ı "bu çağda bizi keyiflendirecek üç şeyden biri" olarak nitelemişti. Şiirin kutsal bir uğraş, dünyadaki en soylu girişim olduğu fikrini Wordsworth'ten almıştı. Şimdi de ressam arkadaşı Haydon'ı bir buluşma ayarlaması için ikna etmişti. Haydon'ın Lisson Grove'daki atölyesinden çıkmış, Queen Anne Sokağı'na, büyük dehayı ziyarete gidiyorlardı. Haydon günlüğünde, Keats'in "bu olay karşısında son derece büyük, saf, tertemiz bir sevinç duyduğunu" söylemişti.

Wordsworth'ün adı, yaşamının o döneminde huysuza çıkmıştı – kırk yedi yaşındaydı. Ama Keats'e oldukça dostça yaklaşmış, birkaç dakikalık sohbetin ardından ona ne üzerinde çalıştığını sormuştu. Haydon onun yerine söze dalarak yanıt vermiş, Keats'e *Endymion*'dan "Ode to Pan"i okumasını istemişti. Böylece Keats o büyük adamın karşısında ileri geri yürüyerek "her zamanki gibi, şarkı söylercesine (aşırı dokunaklıydı)..." şiirini okudu. Bu noktada Clarissa restoranın uğultusuna meydan okuyarak bir alıntı yaptı:

Yine yalnız düşüncelerin
O hayallere sığmaz barınağı ol,
O düşünceler ki kavramları cennetin sınırlarına uçurur
Ve sonra *terk eder* beyni, çırılçıplak:

Tutkulu genç adam şiirini bitirdiğinde, bu gencin kendisine olan hayranlığına daha fazla dayanamadığı anlaşılan Wordsworth o şaşırtıcı, önemsemez kararını donuk bir sesle sessizliğe açıklayıverdi: "Oldukça güzel bir Paganizm örneği." Haydon'a göre bu yorum, "o büyük dehanın Keats gibi kendisine tapan bir kişiye karşı sergilediği duygusuzluk ve duyarsızlıktı – ve Keats bunu *derinden* hissetti." Ve onu asla bağışlamadı.

"Peki onun anlattıklarına güvenebilir miyiz?" dedi Jocelyn. "Gittings güvenmememiz gerektiğini söylüyordu."

"Güvenmiyoruz zaten." Clarissa bunun nedenlerini saymaya başladı.

Eğer Clarissa konuşurken ayağa kalkmış ve kapıya doğru dönmüş olsaydım, konuşan kafaların üzerinden, iki kişinin içeri girip şef garsonla konuştuğunu görebilirdim. Adamlardan biri uzun boyluydu, ama bunu o sırada fark etmemiştim. Daha sonra fark ettim, ama belleğim bana oyun oynuyordu, sanki o sırada ayağa kalkmıştım, uzun boylu adamı ve şef garsonun onu başıyla onaylayarak bakışlarıyla bizim oturduğumuz yönü işaret ettiğini görmüştüm. Peki sonra, hayalimde, Clarissa, Jocelyn ve yan masadaki yabancıları yemeklerini bırakıp benimle üst kata koşmaya ve ara kapılardan aşağı, sokağa açılan bir yol bulmaya nasıl ikna edebilirdim? Uykusuz geceler boyunca o sahneye geri dönüp onlara kaçmaları için yalvardım. Bakın, diyordum komşularımıza, beni tanımıyorsunuz, ama ben olacakları biliyorum. Kirlenmiş bir gelecekten geliyorum. Bu bir hataydı, gerçekleşmek zorunda değil. Başka bir sonuç seçebiliriz kendimize. Çatalınızı, bıçağınızı bırakın ve beni izleyin, çabuk! Hayır, lütfen bana güvenin. Bana güvenin. Hadi gidelim!

Ama beni duymuyor, görmüyorlar. Yemeye ve konuşmaya devam ediyorlar. Ben de öyle yaptım zaten.

"Ama bu hikâye hep anlatılıyor" dedim. "Ünlü aşağılama hikâyesi olarak."

"Evet" dedi Jocelyn coşkuyla. "Doğru olmasa da bu hikâyeye ihtiyacımız var. Bir mit olmuş artık." Clarissa'ya güveniyorduk. İyi bildiği şeyler hakkında ketumdu. Yıllar önce bir partide, "La Belle Dame Sans Merci"yi okumasını sağlamak için sarhoş olmak ve diz çöküp yalvarmak zorunda kalmıştım. Ama bugün kutlama yapıyor ve unutmaya çalışıyorduk, konuşmayı sürdürmek en iyisiydi.

"Doğru değil, ama doğrulardan söz ediyor. Wordsworth başka yazarlardan tiksinecek kadar çok beğeniyordu kendini. Gittings'in, onun bir erkeğin kırklı yaşlarının ikinci yarısındaki zor dönemi yaşıyor olduğuna ilişkin güzel bir cümlesi var. Elliye vardığında duruldu, neşelendi, çevresindekiler de derin bir soluk aldı. Keats çoktan ölmüştü. Genç dehaların daha güçlü olanlar tarafından geri çevrilmelerinde bir hoşluk vardır her zaman. Decca plak şirketinden bir adamın Beatles'ı geri çevirmesi gibi. Tanrı'nın tarih kılığına girerek öç alacağını biliyoruz..."

İki adam herhalde masaların arasından geçerek bize doğru yaklaşıyordu. Emin değilim. O son yarım dakikayı deşip durdum ve iki şeyden emin olabildim. Birincisi, garson meyveli dondurmalarımızı getirmişti. İkincisi, dalmıştım. Bu bana sık sık olur. Doğası gereği hayaller hiçbir iz bırakmaz, düşünceleri cennetin sınırlarına uçurup, çıplak beyni terk ederler. Ama ben birçok kez geri döndüm, bu hayale yol açan cümleyi anımsayınca hayali de tekrar ele geçirdim. Clarissa'nm *Keats çoktan ölmüştü* cümlesiydi bu.

Bu sözcükler, ölümü anımsatan bu cümle beni alıp uzaklara götürmüştü. Kısa bir süre orada değildim. Gözümün önüne Monkton'ın Queen Anne Sokağı'ndaki evinde bir odada Wordsworth, Haydon ve Keats geldi, onların bütün duygu ve düşüncelerini, giysilerinin bedenlerine dokunuşunu, iskemlelerin ve parkelerin gıcırtısını, seslerinin kendi göğüslerinde tınlamasını, şöhretin hafif sıcaklığını, ayak parmaklarının ayakkabıları içindeki duruşunu, ceplerindeki şeyleri, yakın geçmişlerinin farklı yüklerini, o buluşmadan sonra ne yapacaklarını, yaşamöykülerinin neresinde olduklarını gösteren o büyüyen, yalpalayan bedenlerini hayal ettim – tüm bunlar bu patırtılı, uğultulu restoran kadar açık ve berraktı ve hepsi *yok olmuştu*, tıpkı çimenlerin üzerinde oturan Logan gibi.

Anlatması bir dakika süren şeyi yaşamak iki saniye sürdü. Sonra masamıza geri dönerek yokluğumun açığını kapatmak için Clarissa ve Jocelyn'e, bir dehanın geri çevrilmesine ilişkin kendi bildiğim bir öyküyü aktardım. Fizikçi bir arkadaşımla evli olan emekli bir yayıncı, ellili yıllarda *İçerideki Yabancılar* adlı bir romanı basmayı reddedişinden söz etmişti bana. (Bu sırada ziyaretçiler masamızın tam arkasında, bir iki metre geride olmalıydılar. Bizi gördüklerini bile sanmam.) Arkadaşım hatasını otuz yıl sonra, eskiden çalıştığı yerde bulunan bir dosya sayesinde fark etmişti. Metnin üzerindeki

adı anımsayamamıştı –her ay düzinelerce metin okuyordu–, kitap sonunda piyasaya çıktığında da onu okumamıştı. En azından, ilk başta okumamıştı. Yazar William Golding kitaba yeni bir ad, *Sineklerin Tanrısı* adını vermiş ve arkadaşımın sıkıcı bulduğu ilk bölümü kitaptan çıkarıp atmıştı.

Sanırım anlattıklarımı yüksek sesle bir sonuca bağlamak üzereydim –zamanın bizi en kötü hatalarımızdan koruduğunu söyleyecektim– ama Clarissa ve Jocelyn'in beni dinlemediklerini gördüm. Ben de yanımdaki kıpırtıyı fark etmiştim. Onların baktıkları yöne döndüm. Yanımızdaki masanın başında dikilmiş iki adamın yüzlerinde yanıklar vardı sanki. Ciltleri oyuncak bebekler ya da alçı sargılar gibi suni bir pembe renkteydi, bir insanın cildi bu renk olamazdı. Yüzlerinde robotlara özgü olabilecek bir ifadesizlik vardı. Daha sonra lateks maskeler taktıklarını öğrendik, ama o sırada henüz hiçbir şey yapmamış olmalarına karşın, adamların görüntüsü ürkütücüydü. Garsonun paslanmaz çelik kaplardaki tatlılarımızı getirmesi anlık bir rahatlama sağladı. Her iki adam da rahipleri andıran uzun siyah ceketler giyiyordu. Kıpırtısız duruşlarında bir törensellik vardı. Meyveli dondurmam limonluydu, beyaz rengi yeşile çalıyordu. Kaşığı elime almış ama henüz kullanmamıştım. Masamız yüzsüzce yan masayı izliyordu.

Davetsiz misafirler öylece durmuş, kendilerini şaşkınlıkla süzen komşularımıza tepeden bakıyorlardı. Genç kız bir babasına, bir adamlara bakıyordu. Yaşlı adam çatalını bıraktı, konuşacak gibi oldu, ama bir şey söylemedi. Gözümün önünde hızla seçenekler beliriyordu: Bir öğrenci numarası olabilirdi bu; belki satıcıydılar; masadaki adam, Colin Tapp, bir doktor ya da avukattı, bunlar da onun hastaları ya da müşterileriydiler; yeni bir selamlaşma türüydü bu ya da ailenin deli üyeleri buradakilere rahatsızlık vermeye gelmişti. Çevremizde azalan öğle saati gürültüsü yeniden artmıştı. Adamlardan daha uzun boylu olanı ceketinin içinden siyah bir asa çıkardığında, selamlaşma fikrinin doğruluğuna inandım. Peki şimdi yavaşça dönerek içeriyi kolaçan eden arkadaşı da kimdi? Masamız çok yakında olduğu için gözünden kaçtı. Sahte cildinin altındaki gözleri bir domuzunkileri andırıyordu, göz göze gelmedik hiç. Uzun boylu adam büyü yapacakmış gibi asasını Colin Tapp'e uzattı.

Tapp bir saniyeyle hepimizin önüne geçti. Yüzünden büyünün anlayamadığımız kısmı okunuyordu. Dehşetle donakalan şaşkınlığı

bize bir şey söyleyemedi, çünkü zaman yoktu. Sessiz kurşun beyaz gömleğinin omzuna saplanarak onu havalandırıp duvara yapıştırdı. Bu yüksek hızdaki çarpma, masa örtümüzün, tatlılarımızın, ellerimizin, görüş alanımızın ince çizgiler halinde fışkıran kanla yıkanmasına neden oldu. İlk tepkim basit ve kendimi koruyucu bir tepkiydi: Gördüklerime inanmadım. Basmakalıp sözler gerçeklere dayanır: Gözlerime inanamıyordum. Tapp öne, masaya doğru yığıldı. Babası kımıldamadı, yüzünde tek bir kas bile oynamadı. Kızı ise yapabileceği tek şeyi yaparak bayıldı, beyni bu korkunç olay karşısında kapılarını kapadı. İskemlesinde sağa doğru kaydı, eski bir sporcunun içgüdüleriyle hareket eden Jocelyn elini uzattı, düşmesini engelleyemese bile üstte kalan kolunu yakalayarak başını çarpmasını önledi.

Kız düşerken adam silahını yeniden doğrulttu, bu kez Tapp'in başını hedef alıyordu, kesinlikle öldürebilirdi onu. Ama o sırada tek başına yemek yiyen adam bağırarak, canı acımış bir köpek gibi ciyaklayarak ayağa fırladı ve tam zamanında öteki adama ulaşarak kolunu uzatıp namlunun yönünü değiştirdi, böylece ikinci kurşun duvarın yukarısında bir noktaya isabet etti. Saçları kırpılmış olmasına karşın nasıl tanıyamamıştım Parry'yi?

Biz masamızda ne kıpırdayabildik ne de konuşabildik. İki adam hızla girişe doğru ilerledi. Uzun boylu olan silahı ve susturucuyu ceketinin içine tıktı. Parry'nin gidişini göremedim, ama başka bir yöne sapıp yangın çıkışlarının birinden çıkmış olmalı. Yalnızca iki masa olaya tanık oldu. Bir çığlık gelmiş olabilir, ama sonra bitmeyen saniyeler boyunca kasılıp kaldık. Uzak masalardakiler hiçbir şey duymadı. Sohbetler ve tabaklara değen çatal bıçakların sesleri hâlâ aptalca ortalığı kaplıyordu.

Clarissa'ya baktım. Yüzünün bir yanına ruj bulaşmıştı. Tam ona bir şey söyleyecekken uyandım ve ne olduğunu tümüyle anladım; hiçbir çaba sarf etmeden, ilişki ve yapıyı aynı anda anlayan, olayların kendilerinden çok aralarındaki bağlantıyı bilen, henüz söze dökülmemiş düşüncelerin sinirsel bir şimşekle ortaya çıkmasıyla oldu bu. O hayallere sığmaz barınak. Masalarımız – konumları, kişi sayısı, cinsiyetler, benzer yaşlar. Parry nasıl bilmişti?

Bir hataydı. Kişisel bir şey değildi. Bir anlaşma yapmışlardı ama adamlar yüzlerine gözlerine bulaştırmıştı. Benim başıma gelmesi gerekiyordu.

Ama hiçbir şey hissetmedim, suçsuzluğumu kanıtlamak için kılımı bile kıpırdatmadım. Bütün bunlar duyguların keşfinden, düşüncelerin bölünmesinden, panik ve suçluluktan ve bütün seçimlerden önce olmuştu. Orada kıpırdamadan, çaresiz, şok içinde kalakaldık, öğle vaktinin uğultusu, insanlar ne olduğunu sessizliğimizden dışa doğru yayılan bir dalgayla anlarken dindi. İki garson şaşkınlıktan allak bullak olmuş yüzleriyle hızla bize doğru geliyordu, hikâyemizin ancak onlar yanımıza vardığında devam edebileceğini anladım.

Yirmi

O öğleden sonra ikinci kez, hayatımda ikinci kez, bir karakolda –bu kez Bow Street'te– oturup ifade vermek için bekledim. İstatistikçiler bu tür olaylara gelişigüzel gruplaşma adını verir, onları önemsememek için iyi bir yoldur bu. Clarissa ve Jocelyn'in yanı sıra odada yedi tanık daha vardı – dördü yakınımızdaki iki masadan müşteriler, ikisi garson, biri de şef garsondu. Bay Tapp'in ertesi gün hastane yatağında ifade verebilmesi umuluyordu. Genç kız ve yaşlı adam hâlâ konuşamayacak durumdaydılar.

Olayın üzerinden yalnızca birkaç saat geçmiş olmasına karşın, gazetelere manşet olmuştuk bile. Garsonlardan biri çıkıp bir gazete aldı ve hepimiz onun çevresine toplanıp kendimizi, deneyimimizin o tanıdık "restoranda şiddet", "öğle kâbusu" ve "kan gölü" başlıklarına çevrilmesini tuhaf bir heyecanla okurken bulduk. Şef garson, beni "tanınmış bilim yazarı", Jocelyn'i "ünlü bilim adamı" olarak tanımlayan bir cümleyi işaret etti. Clarissa ise "şiirsel bir güzelliğe sahip"ti. Şef garson başını bize doğru eğerek meslek haline getirdiği o saygı gösterisini sergiledi. Gazeteden, Colin Tapp'in Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nda müsteşar olduğunu öğrendik. Bir işadamıydı, kısa süre önce parlamento üyeliğinden terfi etmişti, "Ortadoğu'da yaygın bağlantıları ve birçok düşmanı olsa gerekti". Tapp'in hayatını kurtaran ve sırra kadem basan "korkusuz, atılgan bir müşteri" üzerine de yorumlar vardı. Gazetenin iç sayfalarında Londra'nın "fanatiklerin oyun alanı" olduğuna, silah alımının kolaylığına ilişkin destekleyici yazılar vardı, "bir zamanlar sürdürdüğümüz o masum, barışçıl yaşam biçiminin" nasıl kaybolmakta olduğuna ilişkin bir görüş yazısı da yer ahyordu. Konunun işlenişi çok tanıdık, işleniş hızı ise ürkütücü geliyordu insana. Sanki konunun hatları çok önceden belirlenmiş, tanık olduğumuz olay yazılanları doğrulamak için sahnelenmiş gibiydi.

Tanık ifadelerini iki dedektif alacaktı, ama hazırlanmaları zaman alıyordu. Gazetenin heyecanı dindikten sonra yerlerimize oturup sessizliğe gömüldük. Ara sıra esnemeler ve bunların bulaşıcılığını

onaylayan bitkin gülümsemeler görülüyordu. Sonunda polisler hazırlanabildi ve ilk olarak Clarissa ve Jocelyn içeri girdi. Clarissa yirmi dakika sonra dışarı çıktı ve yanıma oturup vaftiz babasını bekledi. Keats'i paketinden çıkardı ve açarak sayfaları kokladı. Sonra elimi tutup sıktı, dudaklarını kulağıma dayadı. "Harika bir hediye bu." Sonra, "Bak, Joe," dedi, "lütfen onlara sadece gördüklerini anlat, her zamanki şeylerden söz etme, olur mu?"

Daha önce söylediği bir sözden, Parry'yi tanımadığını anlamıştım. Onunla şimdi tartışmayacaktım. Yalnız başımaydım. Sadece kabul ettiğimi belirtmek için başımı salladım ve "Jocelyn'i sen mi eve götüreceksin?" dedim.

"Evet. Sonra eve gider, seni orada beklerim."

Jocelyn odadan çıktı, el sıkıştık ve gittiler. Ben de beklemeye koyuldum, bir yandan da ne söyleyeceğimi tasarlıyordum kafamda. Şef garson da odadan çıktı, müşterilerden biri girdi içeriye. Sonra da bir garson. Ben sondan ikinci sırayı aldım, kendisini Dedektif Wallace olarak tanıtan genç ve kibar bir adam beni görüşme odasına aldı.

Oturmadan önce hazırladığım cümleleri sıraladım. "Size şunu hemen belirteyim, neler döndüğünü biliyorum. Bay Tapp'i vuran kurşun aslında beni hedefliyordu. Tek başına yemek yiyen ve adamın ikinci atışı yapmasını engelleyen adam bir süredir beni rahatsız ediyor. Adı Parry. Daha bugün onu polise şikâyet ettim. Lütfen Harrow Road Karakolu'ndan Müfettiş Linley'le temas kurun. Ona, Parry'nin bana zarar vermek için adam tutabileceğini bile söylemiştim."

Ben tüm bunları sıralarken Wallace pürdikkat beni izliyordu, ancak çok da şaşırmışa benzemiyordu. Sözlerimi bitirince bana bir iskemleyi işaret etti. "Peki, en baştan başlayalım" dedi. Adımı, adresimi aldı ve lokantaya gelişimizden sonra olanları bir de benim ağzımdan dinledi. Her şey kitabına uygun şekilde yapılıyordu mecburen, Wallace zaman zaman konuyu ilgisiz noktalara da çekiyordu: Masada ne hakkında konuştuğumuzu öğrenmek istedi, bir ara masa arkadaşlarımın ruh hallerini anlatmamı istedi, ayrıca yemekler ve servisle ilgili yorumlarımı da aldı. Bana iki kere Parry ya da ceketli adamların bir şeyler bağırıp bağırmadığını sordu. Bu işler bitince, her cümleyi düz bir sesle, sanki bir listenin maddelerini sıralar gibi yineleyerek, ifademi bana okudu. Duyar

duymaz, sahiplenmeyi istemediğim bir metin olduğunu anladım bunun. "Bizim yemek yediğimiz masadan çok uzakta olmayan bir masada tek başına yemek yiyen bir adam vardı ve ben bu adamın kim olduğunu anladım..." Wallace'ın sözünü kestim. "Üzgünüm. Ben öyle demedim."

"Onu fark etmediniz mi yani?"

"Onu gördüm, ama ilk başta kim olduğunu anlamadım."

Wallace'ın yüzü asıldı. "Ama onu birçok kez evinizin önünde falan gördünüz."

"Saçını kestirmişti, bize arkası dönük olarak oturuyordu."

Wallace üzerinde bir değişiklik yaparak ifademi sonuna kadar okudu. Altını imzaladığım sırada bana, "Bay Rose, mümkünse biraz daha karakolda kalın lütfen, kısa süre sonra sizinle bir daha görüşmek istiyorum" dedi.

"Bence burada beklememin hiç sakıncası yok" dedim. "Dışarıda beni öldürmek isteyen bir adam var." Wallace başını sallayarak gülümsedi, daha doğrusu, dudaklarını aralamaksızın iki yana gerdi.

Restorandaki olayın bütün tanıkları gitmişti. Bekleme odasını şimdi, bavulları otelin önündeki otobüse yüklenirken çalınan bir grup öfkeli Amerikalı turistle paylaşıyordum. Onlardan ayrı oturan bir de genç kadın vardı, suskun bir inanmazlık içinde başını sağa sola sallıyor, gözyaşlarına engel olmaya çalışıyor, ancak başarılı olamıyordu.

Clarissa ile otururken, polise karşı fazla üsteleyici olmama kararı almıştım. Olayların akışı zaten her şeyi açığa çıkaracaktı. Önceki şikâyetim dosyalanmıştı, restoranda yaşanan sahne ise su götürmez bir kanıttı. Parry cinayet girişimiyle suçlanmalıydı, o zamana kadar da benim korunmam gerekiyordu. Restoran grubundan geriye kalan tek kişi bendim, olayın heyecanı da azalıyordu, kendimi terk edilmiş, savunmasız hissediyordum. Her yanımda Parry vardı sanki. Yüzümü kapıya çevirip, odadaki tek pencereden uzakta oturmaya dikkat etmiştim. Her içeri girenle midem kasılıyordu. Paranoya onun görüntüsünü çiziyordu gözlerimin önüne, karakolun karşısındaki kaldırımda ceketli adamları iki yanına almış duruyordu. Karakolun kapısına gittim ve dışarı baktım. Onu orada görmeyince ne şaşırdım ne de rahatladım. Bu geceki operayı izleyecek insanlar taksiler ve şoförlü arabalarla akın akın geliyorlardı. Saat neredeyse yediyi çeyrek geçiyordu. Zaman kıvrılıp kendi içine kapanıvermişti.

Evlerine, barlara, kafelere gitmek üzere önümden geçen mutlu insanlar farkında olmadıkları ve benim sahip olmadığım bir özgürlükle ödüllendirilmişlerdi: Yolları tıkalı değildi, onları öldürmek isteyen birileri yoktu.

Kendisine ölümcül bir hastalık tanısı konulan bir arkadaşım vardı, sonradan tanının hatalı olduğu ortaya çıkmıştı, bir keresinde bana doktorun muayenehanesinden çıkarken kendini ne kadar yalnız hissettiğinden söz etmişti. Onun da tanıdığı insanlar ölmüştü, hayatın onsuz da sürüp gideceğinin fazlasıyla bilincindeydi. Her şey eskisine dönecekti, arkadaşları yas tutacak, sonra biraz daha bilgelik kazanmış olarak toparlanacaklardı, sayısız işgünü, parti ve yemek de kaldığı yerden devam edecekti. Karakola girmek için arkamı döndüğümde ben de bu duyguları yaşıyordum. Tam olarak kendine acıma duygusu değildi hissettiğim, bu da vardı ama daha çok bir tür kabuğuna çekilmişlik duygusu yaşıyordum, o kadar derinlere çekilmiştim ki benim dışımdaki her şey –sinir bozucu turistler, şoktaki kız– kalm, cam bir panonun arkasında gibiydi. Bekleme odasına döndüm, düşüncelerim küçük akvaryumlarında gelişigüzel yüzüyorlardı; kimse benim durumumda değildi, keşke operaya bir bilet ayarlayabilseydim ya da kayıp bir çantam olsaydı ya da şu kızın başına gelen her neyse o benim başıma gelmiş olsaydı.

Neredeyse, beni aramaya çıkmış olan Wallace ile çarpışıyordum. Daha önceki karşılaşmamızdakinden daha hareketli ve daha kabaydı. "Bu taraftan" dedi ve koridor boyunca önümden yürüyerek beni görüşme odasına götürdü. Otururken masanın üzerinde Müfettiş Linley'den gelmiş faks sayfalarını görünce sevindim.

Wallace yeni bir ilgiyle bakıyordu bana. Artık sıradan bir tanık sorgulaması değildi bu. "Müfettiş Linley ile biraz sohbet ettim" dedi.

"Güzel. O zaman durumu anlamışsınızdır."

Gülümsedi. Neşeli gibi bir hali vardı. "Anladığımızı sanıyoruz. Bu hoşunuza gitmeyecek, Bay Rose. Ama sizden yeniden ifade vermenizi isteyeceğim."

"Yeniden mi? Nedenmiş o?"

"En başa dönebilir miyiz? Sizin gruptan son gelen sizdiniz. Bu sabah neler yaptığınızı sırasıyla bana anlatın, saat dokuzdan başlayarak diyelim."

Belki biraz yavaş geliştim ama, kırklı yaşlarıma çok az kala da olsa, bir isteği yalnızca mantıklı olduğu ya da mantıklı olarak dile getirildiği için yerine getirmek durumunda olmadığımı anlamıştım. İnsan yaşla reddetmeyi öğreniyor. Kendiniz olup hayır diyebiliyorsunuz. Kollarımı kavuşturup sahte bir gülümseme kondurdum yüzüme. Onu dostça geri çevirdim. "Üzgünüm. Daha iyisini yapamam. Amacınızı öğrenmem gerekir."

"Bayan Mellon saat sekiz buçuk gibi işe gitti. Yoksa dokuz muydu?"

"Frognal Lane'e devriye mi yolladınız?"

"Konuyu dağıtmayalım, sizce sakıncası yoksa. Sonra ne yaptınız? Telefon görüşmeleri mi? Yazı mı yazdınız?.."

Sesimi yükseltmemek için çaba göstermem gerekti. "Sanırım anlamadınız. Bu adam tehlikeli."

Wallace önündeki kâğıtları karıştırıyor, Linley'nin ve kendisinin notları arasında bir şey arıyordu. "Burada bir yerde bir not var" diye mırıldandı.

"Bir tek girişimle yetinmeyecek. Daha önce duymuş olduğunuz sözleri yazmaktan daha fazlasını yapacağınıza inanmak istiyorum."

"İşte burada" dedi Wallace neşeyle ve ortadan ikiye yırtılmış bir kâğıt parçası çıkardı.

Sesimi kontrol ettim. "Eğer bana az önce şikâyetçi olduğum adamın öğlen birkaç metre ötemde oturmasının tam bir rastlantı olduğunu söyleyecekseniz..."

"Keats ve Wordsworth'tü değil mi?"

Bir an şaşaladım. Bu adlar sanki iki şüpheliden, köşedeki barda içki içen iki caniden söz eder gibi çıkmıştı dudaklarının arasından.

"Onlardan söz ediyordunuz yemekte."

"Evet..."

"Biri ötekini aşağılıyordu, değil mi? Hangisi hangisini?"

"Wordsworth Keats'i aşağılıyordu – yani anlatılan bu."

"Gerçek değil mi yani bu hikâye?"

Kendimi tutamadım. Adam konuyu tümüyle saptırmıştı. "Yani, elimizdeki tek kaynak pek güvenilir değil." Wallace'ın elindeki kâğıt parçasının üzerinde numaralanmış bir liste olduğunu gördüm.

"Bu sıra dışı bir durum olmalı."

"Ne bakımdan?"

"Anlarsınız ya, sizin gibi eğitimli insanlar, yazarlar falan. Hepsi

günlük tutarlar. Onlar olanı biteni kaydettikleri için haklarındaki her şeyi de bilmek olasıdır."

Hiçbir şey söylemedim, sözü bir yere getirmeye çalışıyordu. Karşı koymadan beni yönlendirmesini beklemenin en iyisi olduğunu düşündüm.

Wallace listesine göz attı. "Dinleyin" dedi. "Çok ilginç. Madde bir: Bay Tapp ve ailesi sizden yarım saat sonra restorana gelmiş..." İtiraz etmemi engellemek için parmağını havaya kaldırdı. "Bu sizin Profesör Kale'in iddiası. Madde iki, yine profesörden: Tuvalete kızı değil, Bay Tapp'in kendisi gitmiş. Madde üç: Profesör Kale'e göre size yakın masalarda tek başına yemek yiyen kimse yokmuş. Sizin Bayan Clarissa Mellon'ın dediğine bakılırsa yanınızdaki bir masada tek başına oturan biri varmış, ancak bu kişi daha önce hiç görmediği biriymiş. Bundan hiç kuşkusu olmadığını belirtti. Madde dört: Bayan Mellon: İki adam Tapp'lerin masasına geldiklerinde silah birinin elindeydi, dedi. Madde beş ise sizin dışınızdaki bütün tanıkların ortak ifadesi: Adamlardan biri yabancı dilde bir şeyler söylemiş. Üç kişi bu dilin Arapça olduğunu, bir kişi de Fransızca olduğunu tahmin ediyor, ötekilerse emin değil. Bu dilin Fransızca olduğunu iddia eden tanık Fransızca bilmediği gibi herhangi bir başka yabancı dil de bilmiyor. Altı..."

Wallace altıncı maddeyi okumaktan vazgeçti. Kâğıdı katlayıp ceketinin üst cebine yerleştirdi. Dirseklerini masaya dayadı ve içinde biraz acıma olan gizlilik dolu bir ses tonuyla konuştu: "Size bir sır vereceğim. Bundan on sekiz ay önce de Bay Tapp'e, Addis Ababa'daki bir otel lobisinde suikast düzenlenmişti."

Bir sessizlik oldu ve bu sırada ben yanlışlıkla vurulan adamın daha önce gerçekten kendisinin hedeflenerek vurulmuş olmasının ne büyük bir haksızlık olduğunu düşündüm. Böyle bir zamanda ihtiyacım olan tek şey böyle saçma bir rastlantıydı.

Wallace hafifçe boğazını temizledi. "Hepsinin üzerinden geçmesek de olur. Dondurmalardan söz edelim. Garsonunuz, Bay Tapp'in vurulduğu sırada masanıza dondurma getirmekte olduğunu söyledi."

"Benim anımsadığım bu değil. Biz dondurmalarımızı yemeye başlamıştık, çünkü onların üstüne de kan sıçradı."

"Garson fışkıran kanın kendisine kadar geldiğini söyledi. Bu yüzden onları masaya bıraktığında dondurmalar kanlanmıştı."

"Ama ben bir iki kaşık yediğimi anımsıyorum" dedim.

Tanıdık bir hayal kırıklığı hissettim. Kimse hiçbir konuda görüş birliğine varamıyordu. Yarı ortak, güvenilmez bir algılama sisinin içindeydik, duyularımızdan gelen veriler bir arzu ve inanç prizmasından geçerek kırılıyor, bu da anılarımızı gerçeklerden saptırıyordu. Kendi istediğimiz şeyleri görüyor, anımsıyor, zamanla kendimizi bunlara inandırıyorduk. Özellikle kendimize yönelik, acımasız bir tarafsızlık her zaman kaybetmeye mahkûm bir toplumsal stratejiydi. Atalarımız, başkalarını inandırmak için gerçekleri saptırarak bunların ateşli, tutkulu savunucuları olan ve aynı anda kendilerini de o yeni gerçeklere inandıran insanlardı. Kuşaklar boyunca elde ettiğimiz başarılar bizi eleyip durdu, başarıyla birlikte bu bozukluğumuz oluştu, tekerlek izleri gibi genlerimize işledi, eğer işimize gelmiyorsa gözümüzün önündekini görmez olduk. İnanmak görmektir. Boşanmaların, sınır kavgalarının ve savaşların nedeni de budur, Meryem Ana heykelinin kanlı gözyaşları dökmesi, Ganesh heykelinin süt içmesi de bu yüzdendir. Metafizik ve bilimin o denli yürekli girişimler olması da buna bağlıdır, tekerlekten, tarımdan daha üstün buluşların, insan yaratılarının insan doğasının karşısına dikilmesidir bunlar. Tarafsız hakikat. Ama bizi kendimizden kurtarmayı başaramadılar, tekerlek izleri fazla derindi. Tarafsızlıktan, kişisel bir kurtuluş beklenemezdi.

Acaba restorandaki öğle yemeğinden aklımda kalanlar benim hangi çıkarlarıma hizmet ediyordu?

Wallace sabırla aynı soruyu yineliyordu: "Dondurmanız neliydi?"

"Elmalı. Eğer garson başka bir şey söylüyorsa o zaman farklı garsonlardan söz ediyoruz demektir."

"Profesör dostunuz vanilyalı olduğunu söylüyor."

"Peki bana şunu söyleyin" dedim. "Neden Parry ile konuşmuyorsunuz?"

Wallace'ın çene kemiği üzerindeki derinin altında bir hareketlenme oldu, burun delikleri hafiften genişledi. Esnemesini bastırmaya çalışıyordu. "O da listemizde. Onunla da konuşacağız. Şimdi öncelik silahlı adamları bulmakta. Ama sizce sakıncası yoksa Bay Rose, dondurma konusuna dönelim. Elmalı mıydı, vanilyalı mı?"

"Bunu bilmek silahlı adamları bulmanıza yardımcı olacak mı?"

"Tanıklarımızın ellerinden geleni yaptıklarından emin olmak bize yardımcı olacak. Ayrıntılar çok önemli Bay Rose."

"O zaman, elmalı."

"Adamlardan hangisi daha uzun boyluydu?"

"Silahı taşıyan."

"Daha mı inceydi?"

"İkisi de orta yapılıydı."

"Elleriyle ilgili bir şey anımsıyor musunuz?"

Anımsamıyordum. Ama arkamdaki kıpırtıyı, çatılan kaşları, başımı çevirişimi, gözlerimi kapatışımı yeniden yaşadım. Nöroloji dalında çalışan araştırmacıların belirttiğine göre, manyetik titreşim görüntüleme tarayıcısına sokularak yaşadıkları bir anı anımsamaları istenen deneklerin görüş korteksinde yoğun bir işleklik gözleniyor, oysa bellek ne de zavallı bir resim sunuyor insana, ancak bir gölge, ancak görülenler âlemindeki bir fısıltının yankıları oluyor anımsananlar. Bunlarda taze bilgi arayamazsınız. İncelemeye kalktığınızda kapanıverirler. Uzun, siyah ceketlerin kolları, gümüşlü levhalar üzerine basılan fotoğraflar gibi donuk ve bulanıktı, bileklere geldiğimde hiçbir şey göremiyordum. Herhangi bir şey görmüyordum daha doğrusu. Ne el, ne eldiven, ne pençe, ne de tırnak. "Elleriyle ilgili hiçbir şey anımsamıyorum" dedim.

"Rica etsem belleğinizi biraz daha zorlar mısınız? Örneğin yüzük var mıydı ellerinde?"

Gözümün önüne benimkine çok benzeyen bir el geldi, üzerine Clarissa'nın bana verdiği yüzüğü oturttum, gümüş ve altın şeritlerden oluşan bir yüzüktü bu, ince bir zevkin ürünü olarak gösterişsiz bir tasarıma sahipti, Clarissa kasten parmağıma küçük gelecek şekilde yaptırmıştı. Yüzüğü takabilmek için parmağımı yağlamıştı. Onu kolayca çıkaramayacak olmam o zaman ikimizi de pek keyiflendirmişti. "Anımsayamıyorum" dedim. Sonra, "Sanırım gitmeliyim" diye ekledim ve ayağa kalktım.

"Bana yardımcı olmanızı istiyorum."

Masanın önüne geldi. "Bu işin arkasında Parry yok, bana inanabilirsiniz. Ama yardıma ihtiyacınız olmadığı anlamına gelmiyor bu elbette." Konuşurken ceketinin cebinde bir şeyler arıyordu. Orada bulduğu bir plastik ambalaj içindeki hapları çıkarıp yüzüme doğru salladı. "Bunların ne olduğunu biliyor musunuz? Ben kahvaltıdan önce iki tane alıyorum. Kırk miligram. Çift doz, Bay Rose."

Koridorda hızla uzaklaşırken yine o küçülmüşlük, terk edilmişlik duygusunu yaşadım. Belki de yalnızca kendine acıma duygusuydu bu: Bir manyak beni öldürmeye çalışıyordu, yasaların getirebildiği tek çözüm ise Prozac'tı.

Bizim sokağın başında taksiden inip, görünmemek için çınar ağaçlarının altından yürüyerek eve doğru ilerlemeye başladığımda hava çoktan kararmıştı. Parry her zamanki yerinde değildi, daha ötede, Clarissa'nm dışarı çıktığı zamanlarda kaçtığı yerde de yoktu. Arkamda da değildi, ara sokaklardan birinde, kurtbağrı çalılarının arkasında, binanın yan tarafında da görünmedi. Apartmana girdikten sonra durup çevreyi dinledim. Alt kattaki dairelerin birinden boğuk bir senfoni duyuluyordu, bayağı ve abartılıydı, Bruckner'di herhalde, yukarıdan, tavanın ötesinden de borulardan akan suyun sesi geliyordu kulağıma. Merdivenlerden yavaşça çıkarken dönüşlerde duvara yakın olmaya çalıştım. Binaya girmiş olabileceğini sanmıyordum, ama önlem almak rahatlatıcıydı. Eve girince kapının üzerindeki emniyet kilidinin anahtarını çevirdim. Havadaki sessizlikten, Clarissa'nm çocukların odasında uyumakta olduğunu hemen sezdim, mutfak masasının üzerinde bir not bulacağımdan da emindim, nitekim not masanın üzerindeydi: "Yorgunluktan ölüyorum. Sabahleyin konuşuruz, Sevgiler, Clarissa." Buradaki "Sevgiler" sözcüğüne bakarak büyük "S" harfinden bir anlam, bir umut çıkarmaya çalıştım. Çatı pencerelerinin kilitlerini kontrol ettim, oda oda dolaşarak ışıkları açıp, pencereleri sıkıca kapadım. Ardından kendime büyük bir kadeh grappa koyup çalışma odama çekildim.

Her zaman iki adres defterim olmuştur. Gündelik olarak kullandığım sert kapaklı cep defterini yolculuklarda da yanıma alırım. Son yirmi yılda bu defteri iki üç kez otel odalarında, bir kez de Hamburg'daki bir telefon kulübesinde unutup yenilemek zorunda kaldım. Öteki ise yirmili yaşlarımın başında edindiğim, çalışma odamdan hiç çıkmayan, eski püskü, dosya kâğıdı boyutlarında büyük bir defterdir. Öteki defteri kaybedecek olursam bir yedek defter ya da depo görevi gören bu defter, aynı zamanda geçen yıllarla birlikte kişisel ve toplumsal bir tarihçeye dönüştü benim için. Defter, telefon numaralarının gitgide dallanıp budaklanan karmaşıklığını

gözler önüne sererken, en eski numaraların üç rakamlı Londra kodları Kral Edward dönemine özgü bir hoşluk sergiliyor sanki. Terk edilmiş adresler birçok arkadaşımın yerinde duramayışının ya da toplumsal yükselişinin göstergesi. Yeni bir deftere kaydedilmeyecek adlar da var; ölenler, hayatımdan çıkanlar, aramın açıldığı insanlar ya da kimliklerini bütünüyle yitirenler – şu anda bana hiçbir anlam ifade etmeyen düzinelerce ad.

Yandaki lambayı yakıp, elimde grappa ve telefon defteriyle şezlonga oturdum. Yazıları her yandan taşmış sayfaları çevirirken, birkaç kez kullanılmış papirüslerde bir suçlunun izlerini arar gibiydim. Belki de gerçekten sığ bir hayatım olmuştu, çünkü hiç kötü insan tanımıyordum, planlı bir şekilde kötülük yapan kimseyi tanımamıştım. "H" harfinin altında, usulsüz ikinci el araba satışı yapan bir tanıdığımın adını gördüm. Kanserden ölmüştü. "K" harfinde ise uzun süre bir kumarhanede çalışmış, depresyona eğilimli eski bir okul arkadaşımın adı vardı. Sancılı bir evlilik yapmıştı, elektrik şoku tedavisini de bir psikiyatr olan karısı ayarlamıştı. Daha sonra Belçika'ya yerleşmişlerdi.

Bir ömrün dostlarını, arkadaşlarını, ahbaplarını ve yabancılarını çevirmeye devam ettim, bunların çoğuyla karşılaşmak keyifliydi. İçlerinde bir iki yalancı, bir miskin, bir kendini beğenmiş ve bir de kendini kandıran kişi vardı belki ama kimsenin yasadışı işlerle bir ilgisi yoktu, kimsenin uğraşı bir suç teşkil etmiyordu. "N" harfine gelince 1968 sonbaharında tanıştığım bir İngiliz gülünün adını gördüm, Kabil ve Mezar-ı Şerif'te bir uyku tulumunu paylaşmıştık. Birkaç yıl sonra İngiltere'ye döndüğünde planlı dükkân soyguculuğuna merak sarmıştı. Şimdi Cheltenham'da okul müdiresiydi. Pek tutarlı olduğu söylenemezdi yani. Yine "N" harfinin altında, yirmi yıl önce cinayetle suçlanmış John Nolan vardı. Bir partide sarhoş olmuş ve ikinci kat balkonundan aşağı bir kedi fırlatmıştı, kedi bahçe parmaklıklarına saplanmıştı. Nolan, Hayvanları Koruma Derneği tarafından haklı olarak suçlanmış ve elli sterlin ceza ödemişti. Gene de Kamu Gelirleri İdaresi'ndeki işinden olmamıştı.

Çeyrek yüzyılı aşkın bir süredir genişletip düzeltmekle uğraştığım, insan ilişkilerini ve sahip olduklarımızın geçiciliğini konu alan bu Domesday Kitabı* çağdaş kötülük üzerine bir öykü anlatıyordu.

---

* Domesday Kitabı: 1086 yılında İngiltere'de Kral William'ın emriyle yapılan

Oyuncular titizlikle seçilmişti, kişilik bozuklukları kurnazca becerileriyle iç içe geçmiş olduğundan, adalet sistemine çekici gelmeleri olanaksızdı. Dostluklarımın alfabesi sınırlı oranda başarısızlık ve oldukça yüksek oranda başarı barındırıyordu, bu başarının tamamı kısıtlı da olsa bir eğitim ve para çemberinde ortaya çıkmıştı. Para derken büyük servetlerden değil, yeterli miktarlardan söz ediyorum. Yani başka insanların paralarını almaya ihtiyacı yoktu bu insanların. Orta sınıf suçları belki de en fazla kafada ya da yatakta ve onun çevresinde gerçekleşiyordu. Dayak, saldırı, insan kaçırma, tecavüz ve cinayet yeri geldiğinde ciddi ciddi akıldan geçirilebilirdi. Ama bizi engelleyen şey ahlak kurallarından önce zevk sahibi olmak, *incelik* gibi bir şeydi. Clarissa, Stendhal'in bir sözünü öğretmişti bana: "*Le mauvais goût mène aux crimes.*"*

Hayal kırıklığım artarken, bazı adların uyandırdığı merak dalgaları ve belli belirsiz suçluluk duygularına karşı koyarak Domesday kitabımı karıştırmaya devam ediyordum, sonunda çöl çalılarını oluşturan U, V, X, Y ve Z harflerine ve son şansların vahasını da –W– coşkusuzca içinde barındıran bölüme geldim. Burada, bir örümcek ağını andıran ince çizgilerle, benim dışımda biri tarafından çiziktirilmiş, Wood, Wheatfield, Water ve Warren soyadlarının arasında gizlenmiş bir ad vardı: Johnny B. Well. Defterimde olmasa da kafamda, bir sinir hücresi kadar güçlü bağları olan bir suçluydu o.

Adı John Well'di, B harfini ya kendisi ya da onun adına bir başkası, Chuck Berry'nin gitarı çan çalar gibi çalan çocuk kahramanından almıştı. Aklımda kaldığı kadarıyla bizim Johnny'nin en kolay işi toplu taşıma araçlarıyla Kuzey ve Güney Londra varoşlarında dolanarak, sokaklara dökülemeyecek kadar ince zevk sahibi olanlara marihuana ve esrar taşımaktı. Nereden bakarsanız bakın, o bir uyuşturucu satıcısıydı, gerçi bu onun için fazla kaba ve yakışıksız bir adlandırmaydı, çünkü Johnny B. Well daha çok, kendini seçkin şaraplar satmaya adamış ya da başı kalabalık bir şarküteri sahibi gibi bir dükkân sahibiydi sanki. Ücretlerine dikkat ediyor, yalnızca en iyi kalite mal satıyor ve ürüne ilişkin en sıkıcı ayrıntıları bile biliyordu. Bir ölçüde dürüsttü de – para üstü verirken beşlikleri dikkatle, hatasızca sayar, başarısız bir satış girişiminin ardından

---

sayımda arazi sahipleri ile bu kişilerin mal ve mülklerinin dökümünü içeren kitap. (ç. n.)

* Kötü zevk suça teşvik eder. (ç. n.)

masrafları geri ödemede gösteriş yaparcasına titiz davranırdı. Zararsız, sağduyulu bir adamdı, her topluluğa girebiliyordu. Kanlı gözlerle yaptığı –çünkü her satış bir içimle başlar ya da bitirilirdi– sonu gelmez yolculuklarda bir göz doktoruyla çay içtikten sonra bir avukat arkadaşının evinde banyo yapar, bir rock yıldızının ev halkıyla akşam yemeği yiyip, bir bakımevinde bir gecelik yatak bulup orada yatardı.

Kendine ait bir yeri de vardı, Streatham'da bir süpürge dolabı. Johnny bir akşam kapıyı açtığında karşısında dört tane sırıtan Jimmy Carter maskesi bitivermişti –bu kadar eskiydi bu olay–, her çift el bir demir çubuk tutuyordu. Maskeler konuşmamış, ona dokunmamışlardı. Ona bir omuz atarak yanından geçip dairesini harabeye çevirmiş –hepsi beş saniye sürmüş olmalıydı–, sonra çıkıp gitmişlerdi. Örgütlü suç, hippilerin devrini sona erdiriyordu.

Bu, pazar düzenlemesinin ilk örneklerindendi. O güne dek ithalat ve dağıtım, girişim kapitalistlerinin uzmanlık dalı olmuştu, tek başına çalışan bu zen kaçıkları sermayeyi kabarık, hoş kokulu bir sırt çantasına yüklemişlerdi. Kostümler ve demir çubuklar törpülenip daha demokratik bir biçim kazandı, böylece ürün üçüncü sınıf Pakistan esrarına dönüşerek barlara, futbol tribünlerine ve cezaevlerine düştü.

Birkaç aylık bir süre boyunca, Johnny B. Well'in kendine başka bir iş bulması gerekecek gibiydi, ama sonra evini harap eden insanlar onu korumayı önerdiler. Başlangıç için az bir maaş ve satışlar üzerinden komisyon. Bu dönemde çevresini genişletmesi gerekmişti, ben de bu nedenle şimdi bana yardımcı olabileceğini düşünüyordum. The Dog at Tulse Hill'in arkasındaki bir *chambre séparée*'yi* paylaşan bir grup hırslı delikanlı, Johnny'nin patronu olmuştu. Çok sayıda dostları vardı, Johnny'yi de birçok işte kullanıyorlardı. Gangsterler ona dürüst bir dükkân sahibiymiş gibi davranıyorlardı, o da ötekilerin arasında alay konusu olmadan, yaralanmadan varlığını sürdürmeyi başarıyordu. Bu arada işin uzmanlarının ürettiği malları da –Nijerya'dan gelen dikilmiş yapraklı kornetler, Natal ve Tayland'dan örülü saplar, Orange County'den tohumsuz çeşitler, Lübnan'dan hafif, altın rengi yapraklardı bunlar– eski, müşkülpesent alıcıları için el altında bulunduruyordu. Yeni

* Tek kişilik oda; bekâr odası. (ç. n.)

yönetimde sıradan bir dumanlı gün, öğle yemeğinde yenilikçilerle bir lager birasını denemeyi, sonra onların ipini çeken züppelerle akşamüzeri çayı içmeyi gerektiriyordu.

Yalnız ve zor bir yaşam sürdü Johnny, çan çalmaktan çok daha zor bir yaşam. Ve Johnny B. Well hiçbir zaman zengin olmadı. Bunun için fazla içten, fazla dürüst, fazla uyuşturulmuştu. Hiçbir zaman taksiye binmedi. Dünyanın hangi satıcısı aşınmış ayakkabılarıyla otuz beş dakika boyunca otobüs beklerdi? Bir hayırsever olarak kendine olan güveni yalın ve güçlüydü, sakızlı ya da meyveli, çiçeklenmiş yaprakların tutuşturulup solunduğunda insanoğlunu düzenli olarak rahatlatıp keyifli bir ruh haline sokuverdiğine, insanların yumuşak huylulukları sürdükçe, ruhlar aydınlandıkça kişisel savaşların sona ereceğine inandı. Bu arada 1980'lere gelince, kostümler, demir çubuklar, avukatlar, doktorlar ve rock yıldızları yalnızca paraya odaklandılar.

Çalışma odamda, içinde oturduğum ışık çemberi parıldayarak daralmış, çevremi sarmış gibiydi. Grappa kadehi boşalmıştı, ama ne zaman bitirdiğimi anımsamıyordum. Johnny'nin ince uzun adına ve yanındaki yedi rakama diktim gözlerimi. Kimse ondan daha iyi yardımcı olamazdı bana. Neden daha önce aklıma gelmemişti sanki? Neden ilk aklıma gelen o olmamıştı? Çünkü onu on bir yılı aşkın bir süredir görmemiştim.

Benden önceki birçokları gibi ben de, stresli ve başarılı bir orta sınıf yaşantısında tercih edilen kafa yapıcı maddenin alkol olduğunu yavaş da olsa öğrenmiştim. Yasadışı bir iş değil içki içmek, topluma karışmanızı sağlıyor, hafif bir bağımlılık öteki insanlarınkinin içinde kolayca gizlenebiliyor ve akışkanlığı süt, çay, kahve, su gibi gündelik içeceklerle aynı olmasına karşın elinizdeki içki, sayısız mükemmel çeşidi, çok renkliliği ve *zevkli* içimiyle yalnızca görünümüyle bile ötekilere fark atıyor. Tüten bir sebzeyi koklamak soluk almanın, hap yutmak yemek yemenin doğallığından ne kadar uzaktır, doğada böcek sokmasından başka, iğnenin bedene saplanmasını andıran hiçbir şey yoktur, ama içki içmek doğaldır. Tek bir malt ve kaynak suyu karışımı, bir kadeh soğuk, beyaz Burgundy şarabı görünüşünüzü önemsiz bir ölçüde düzeltse de, kişiliğinizin kırılgan bölünmezliğini korur. Elbette sarhoşluğun kabalığını da dikkate almalı, kusmaları, saldırganlığı, sonra ödlek insanların bağımlılığını, bedensel ve zihinsel bir enkaz haline gelişi ve alçaltıcı,

acı dolu ölümü. Ama bunlar, kırmızı Bordo şarabının bardağa akışı kadar su götürmez bir biçimde, karakter bozukluğunun ve insanın güçsüzlüğünden kaynaklanan kötü kullanımların sonucudur. Bunda alkolün suçunun olduğu pek söylenemez. Çikolatalı bisküvilerin bile kurbanları vardır, otuz yıl aralıksız saf eroin bağımlılığıyla yararlı, doyurucu bir yaşam sürdürmeyi başarmış, yaşı geçkince bir arkadaşım da var.

Holdeki yarı karanlıkta durup çevreyi dinledim; tek duyduğum, daralmakta olan tahta ve metalin çıkardığı gıcırtı ve tıkırtılarla, boruların derinliğine çekilen suyun damlamasıydı, çok gerilerdeyse kentin gece seslerinin yatıştırıcı uğultusu geliyordu kulağa. Çalışma odama dönerek telefonu kucağıma koyup oturdum ve bu ânı, bu dönüm noktasını değerlendirdim. O aydınlık korku ve kılı kırk yararak üretilmiş düşler örtüsünden sıyrılarak sonuçların gerçek dünyasına adım atmak üzereydim. Tek bir hareket, tek bir olay peşinden başkalarını getirecek ve ok yaydan çıkacaktı. Kuşkularım varsa, vazgeçme ânı buydu.

Johnny telefonu dördüncü çalışta açtı, adımı söyledim. Anımsaması bir saniyeden az sürdü.

"Joe! Joe Rose. Hey! Nasılsın?"

"Şey, yardıma ihtiyacım var."

"Öyle mi? Bende çok ilginç bir..."

"Yo, Johnny, öyle bir yardım değil. Yardıma ihtiyacım var. Bir tabanca bulmam gerekiyor."

Yirmi Bir

Ertesi sabah Johnny'yi arabayla North Downs'daki bir eve götürdüm. Arka cebimde çoğu yirmiliklerden oluşan yedi yüz elli sterlinlik bir tomar vardı. Anladığıma göre ellilik kabul edilmiyordu.

Tooting'in boğucu renksizliğinde ağır ağır ilerlediğimiz sırada Johnny hâlâ elektronik koltuk kumanda düğmeleriyle oynuyor, harita ışığı ve yol bilgisayarının düğmelerine basarken kendi kendine, "Demek yolunu bulmuşsun... Eh, hep başarılı olacağını düşünürdüm zaten" diye mırıldanıyordu.

Neredeyse yatay bir oturuşla bana tabanca adları üzerine bir ders verdi. "Bankalardaki gibi. Asla paranın adını ağzına almazsın. Tıpkı insanların cenaze evlerinde ölüm sözcüğünü ağızlarına almadıkları gibi. Tabancalarla ilgili olarak da hiç kimse tabanca sözcüğünü kullanmaz. Yalnızca televizyon seyreden salaklar 'vurucu' ya da 'parça' der. Eğer becerebilirsen, hiçbir adı kullanma. Bunların dışında mal, alet ya da emanet diye söz edebilirsin tabancadan."

"Kurşunları onlar mı veriyor?"

"Evet evet, ama onlara da *toplar* diyoruz."

"Ve birisi bana nasıl kullanıldığını da gösterecek."

"Tanrım, elbette hayır. Bu bütün havanı söndürür. Tabancayı ormana götürüp orada nasıl kullanılacağını çözersin. Onlar aleti sana verecek, sen de cebine koyacaksın." Johnny sırtını dikleştirdi. "Ortalıkta bir tabancayla dolanmak istediğinden emin misin?"

Hiçbir şey söylemedim. Yardımı için Johnny'ye iyi para veriyordum. Olayın içyüzünü anlatmayarak ikimizi de koruyordum. Hâlâ trafikteydik. Radyoda caz yerini kalleşçe atonal bir müziğe bırakmıştı, o içten haykırışlar ve patırtılar sinirimi bozuyordu. Radyoyu kapatıp, "Bana bu insanlardan söz et biraz daha" dedim. Kokain vurgunu yapmış eski hippiler olduklarını biliyordum. Seksenli yılların ortalarında işlerini yasallaştırıp emlakçılığa başlamışlardı. Şimdi işler pek iyi gitmiyordu, bu yüzden bana şişirilmiş fiyattan tabanca satmayı seve seve kabul etmişlerdi.

"Ortamla kıyasladığında, bunlar entel tipler."

"Bu da ne demek?"

"Duvarlar kitaplarla kaplı. Önemli konulardan söz etmeyi seviyorlar. Kendilerini Bertrand Russell falan sanıyorlar. Herhalde nefret edeceksin onlardan."

Şimdiden ediyordum zaten.

Otoyola vardığımızda Johnny yine yatay duruma geçmiş uyuyordu. Genellikle öğleden önce uyanmazdı. Yol sakin ve dümdüzdü, bu yüzden dönüp ona bakacak zamanım oldu. Bıyıkları hâlâ bir zamanın Amerikalı sınır bölgesi sakinlerini andıran tarzdaydı, artık beyazlaşmış olan uçları üst dudağının üzerinden kıvrılarak neredeyse ağzına giriyordu. Böyle bir tipi öpünce kadınlar erkekliğin sertliğini mi, yoksa bir önceki günün bol baharatlı Hint yemeklerini mi tatmış oluyorlardı? Otuz beş yıllık sırıtma ve dumanın içinden gözlerini kısarak bakma sonucunda, göz çevresindeki kırışıklıklar kulaklarına doğru uzanmıştı. Burun deliklerinden ağız kenarlarına hayal kırıklığıyla uzanan derin gülücük izleri de vardı. Değişken müşteri portföyü ve yeni bir kız arkadaş dışında Johnny'nin yaşantısında pek bir şeyin değişmediğini anlayabiliyordum. Ama marjinal yaşam artık farklılık olmaktan çıkmıştı, arzu edilebilir eşyalara sahip olmamak artık hafiflik sayılmıyordu, burada insanın eti kemiği gibi somut bir evrensel mesaj çıkıyordu ortaya, bu mesaj tende de okunabiliyordu, aynada da. Johnny eskimiş ayakkabılarıyla bir öğrenci gibi, bir hayır işleri görevlisi gibi dolaşarak, yeni çıkan Amsterdam malının fazla sert ve kalbe zararlı olmasından kaygı duyuyordu.

Otoyoldan ayrıldığımız sırada yolun yüzeyinden gelen gümbürtüdeki nota değişimi Johnny'yi uyandırdı. Yattığı yerde elini üst cebine attı, ince bir esrarlı sigara çıkarıp yaktı. Sigaradan iki derin nefes aldıktan sonra, koltuk kontrol düğmesine basarak ince bir vızıltı eşliğinde, dumanlar arasından bir hayal gibi belirerek görüş alanıma girdi. Sigarayı bana uzatmadı. Bu, özel bir sigaraydı, çay ve kızarmış ekmeğin yanında içtiği, günün ilk sigarasıydı.

Dumanı bir kez daha içine çekti ve eskiler gibi üflemeden önce konuştu. Ne yüce bir insandı bu. "Sola dön. Abinger'ı gösteren tabelaları izle." Çok geçmeden iki yanında yüksek bayırlar olan tek şeritli bir yolda çarpık ağaç dalları ve gövdeler arasından, yeşil bitkilerin oluşturduğu kasvetli tünellerden geçerek yokuş aşağı iniyorduk. Farları yaktım. Karşıdan gelen arabalara yol vermek için sağa sola çekiyorduk arabayı. Biz araba sahipleri arasında gönülsüz gülümse-

meler ve başları eğerek selam verme pek yaygındı, sanki girdiğimiz dar yerlerin sıkıntısı bizi etkilememiş gibi davranırdık. Bir banliyönün tam göbeğinde yer alan bir kırlığın derinliklerine dalmıştık. Her iki yüz ya da üç yüz metrede bir tuğla ve demirden yapılmış, yirmili yıllardan kalma bir kapının ya da beş demirli, üzerlerinde araba fenerleri olan tahta kapıların önlerinden geçiyorduk. Derken ormanın içinde boş bir arazi beliriverdi, bir kavşak, dış cephesinin yarısı kereste kaplı bir pub ve önüne park edilmiş, renkleri sıcaktan buharlaşmakta olan arabalar. Boş bir cips paketi hayal âleminden uçup gelircesine güneş ışığına doğru yükselerek ön cama çarptı. İki Alsas çoban köpeği gözlerini yere dikmiş duruyordu. Sonra yeniden tünele girdik ve arabanın içindeki duman yoğunlaştı.

"Kentten uzaklaşmak iyi oluyor" dedi Johnny. Penceremi açtım. Bir pasif içici olarak ben de kafayı bulacağım sandım. Para destesi kalçama, etrafımdaki diğer her şey de sanki görünmez italik harflerle yazılmış gibi gözüme batıyordu. Belki de korkuydu bu.

On dakika sonra tekerlek izleriyle kaplı bir yan yola kıvrıldık, parça parça dağılan asfaltın arasından yabani otlar fışkırıyordu.

"Yaşamın bunu nasıl yaptığına şaşıyorum" dedi Johnny. "Her durumda, aradan sıyrılıp çıkıveriyor." Bu önemli bir sözdü, Johnny ile başlamak üzere olan ortaklığımızın bir provasıydı hatta. Gerginliğimi azaltmak için ben de konuyla ilgili bir yorumda bulunmak isterdim. Ancak tam o sırada Tudor tarzına özenilerek yapılmış çok çirkin bir ev çıkıverdi karşımıza ve sözlerim boğazımda düğümlendi.

Eve doğru kıvrılan yol bizi beton bloklarla inşa edilmiş ve hareli, soluk bir eflatuna boyanmış iki arabalık bir garaja getirdi. Her yanı pas içindeki kapının üzerinde bir asma kilit takılıydı. Ön tarafta, uzun çimler ve ısırganotlarının arasında altı tane parçalanmış motosiklet iskeleti yatıyordu. Burası her türlü suçun rahatlıkla işlenebileceği bir yer gibi göründü gözüme. Garaj duvarındaki demir bir halkadan, ucunda kancası olmayan uzun bir zincir sarkıyordu. Bu zincirin önünde durup arabadan indik. Isırganlar, Kral George dönemine özgüymüş izlenimini uyandıran ön kapıya kadar uzanıyordu. Evden bir bas gitar sesi yükseliyor, birisi üç notalık bir parçayı üst üste ve beceriksizce çalıp duruyordu.

"Ee, nerede bu enteller?"

Johnny ürktü ve sanki sözlerimi bir şişeye geri tıkmak istercesine elini aşağı doğru bastırdı. Kapıya yaklaştığımız sırada fısıltıya yakın

bir ses tonuyla konuştu: "Sana bir öğüt vereyim, bana minnettar olabilirsin bunun için. Sakın bu insanlarla alay edeyim deme. Onlar senin sahip olduğun fırsatlara sahip olmamışlar ve diyebilirim ki, pek de dengeli sayılmazlar."

"İyi ki söyledin. Haydi dönelim." Johnny'nin koluna yapıştım, ama o öteki eliyle zili çalıyordu bile.

"Eğlenceli bir iş bu" dedi. "Yalnızca ayağını denk al."

Geriye doğru bir adım attım, araba yolunu izleyerek geri yürüyebileceğimi düşündüm, tam arkamı dönmek üzereydim ki kapı pat diye açıldı ve her zamanki kibarlığım yüzünden dönüp gidemedim. Yanık yemek ve amonyak kokusu döne döne, berbat bir gürültü eşliğinde üzerimize geldi, kapıda duran insanın ilk anda yalnızca gölgesini görebildik.

"Johnny B. Well!" dedi adam. Dazlak bir kafası ve kınayla boyanmış yapış yapış kısa bir bıyığı vardı. "Ne işin var burada?"

"Dün gece aramıştım ya, unuttun mu?"

"Haa, evet, cumartesi demiştik."

"Bugün zaten cumartesi, Steve."

"Yo, bugün cuma, Johnny."

İkisi de bana döndüler. Restorandaki saldırıyla ilgili haberleri kaçırmıyordum, gazeteler arabamda, arka koltuğa seriliydi. "Aslına bakarsanız bugün pazar."

Johnny başını salladı. Bozulmuş görünüyordu. Steve bana nefret dolu gözlerle bakıyordu. Sanırım günleri şaşırmaları değil, benim "aslına bakarsanız" sözümdü sorun olan. Haklıydı, burada bu şekilde konuşmam pek yerinde olmamıştı, ama yine de gözlerimi onunkilerden kaçırmadım. Steve ısırganlara doğru beyaz bir şey tükürdü ve "Sen tabanca ve kurşun almak isteyen adamsın" dedi.

Johnny gökyüzünde ilgisini çeken bir nesne keşfetmişti. "Bizi içeri alacak mısın, almayacak mısın?"

Steve duraksadı. "Bugün pazarsa, öğle yemeğine gelecek insanlar var."

"Evet, biz."

"O dündü, Johnny."

Kendimizi zorlayarak güldük. Steve kenara çekilerek berbat kokan hole girmemiz için yolu açtı.

Ön kapı kapandığında zifiri karanlıkta kaldık. Steve açıklama yapma gereği duydu ve "Ekmek kızartıyoruz, köpek de mutfağın

orta yerine sıçmış" dedi. Steve'in karaltısını izleyerek evin içinde ilerledik. Nedense köpekle ilgili aldığımız haber, yedi yüz elli sterlinlik tabancanın biraz tuzlu olduğu hissini uyandırdı bende.

Geniş bir mutfağa girdik. Bir uçtaki camlı kapıdan sızan ışık, kızarmış ekmeklerden yükselen ve omuzlarımızın hizasında havada asılı duran mavi duman tabakasını aydınlatıyordu. İş tulumu ve lastik çizmeler giymiş bir adam çinko bir kovadaki sulandırılmamış çamaşır suyuyla yeri siliyordu. Johnny'nin adını söyledi yüksek sesle, beni de başıyla selamladı. Görünürde köpek falan yoktu. Ocağın başında tencereyi karıştıran bir kadın oturuyordu. Dümdüz taranmış saçları beline kadar uzanıyordu. Yavaşça süzülerek bize doğru geldi, ne tipte bir kadın olduğunu anladığımı sanıyordum. İngiltere'de hippilik genellikle erkeklere özgü bir yaşam biçimi olmuştu. O dönemde, bir köşede bağdaş kurmuş oturan, uyuşturucuları çekip kafayı bulan ve çay servisi yapan sessiz bir kız çeşidi vardı. Nasıl ki Birinci Dünya Savaşı hizmetçilerin görkemli malikâneleri boşaltmasına neden olduysa, bu kızlar da ilk kadın hareketinin borazan sesi duyulur duyulmaz ortadan kayboldu. Böylece soyları tükendi. Ama Daisy hayatta kalmayı başarmıştı. Yanımıza geldi, adını söyleyerek bana kendini tanıttı. Johnny'yi tanıyordu kuşkusuz, koluna dokunarak onun da adını söyledi.

Yaşının elli civarında olduğunu tahmin ettim. Uzun, düz saçları gençliğinin iskelesine uzanan en son halattı. Başarısızlık Johnny'nin yüzündeki çizgilerde gösteriyordu kendini, ama Daisy'de, ağzının aşağı dönük kıvrımına yerleşmişti. Son zamanlarda yaşıtım olan bazı kadınlarda benzer ağız biçimlerinin varlığını fark eder olmuştum. Onların bakış açısıyla bu, bir ömür boyu vermenin ama karşılığında hiçbir şey alamamanın iziydi. Erkekler alçaktı, toplumdaki rol dağılımı adaletsizdi, kadının biyolojisi ise başlı başına bir acı kaynağıydı. Bütün bu hayal kırıklıklarının ağırlığı bu dudakları eğerek aşağı çevirmişti, Eros'un yayı başarısızlıkla ters dönmüştü. İlk bakışta hoşnutsuzluk yansıtır gibi görünen bu ağızlar gerçekte, sahipleri her ne kadar kendileri hakkında söylenenlerin farkında olmasa da, daha derinlerdeki pişmanlık öykülerini anlatıyorlardı.

Daisy'ye adımı söyledim. Eli hâlâ Johnny'nin kolunun üzerindeydi ama bana hitap etti: "Kahvaltıyı biraz geç yapıyoruz. Yeniden başlamak zorunda kaldık da."

Birkaç dakika sonra önümüzde yulaf lapaları ve birer dilim soğuk ekmekle, uzun mutfak masasında oturuyorduk. Tam karşımda adı Xan olan yer silici oturuyordu. İri kolları tüysüz ve etli olan bu adam sanırım tipimi beğenmemişti.

Steve masanın başına oturdu, avuçlarını birbirine dayadı, başını kaldırıp gözlerini kapadı. Aynı anda burnundan derin bir soluk aldı. Genzinde bir yerde sümükten, iki nota çalabilen kavallar oluşmuştu, biz de bu sesi dinlemek durumundaydık. Bir sürü rahatsız saniye boyunca soluğunu tuttu, sonra uzatarak bıraktı. Bu kontrollü bir soluk alış, bir tür meditasyon ya da şükran duasıydı.

Steve'in bıyığından gözümü alabilmem olanaksızdı. Johnny'ninkiyle hiç ilgisi yoktu. Kızıl-sarı bir renge boyanmıştı, sopa gibi dümdüzdü, Prusyalılarınkini andıran, tel tel ayrılmış bir bıyıktı. Elimi yüzüme götürerek gülümsememi gizledim. Ayaklarım yerden kesilmişti sanki, titriyor gibiydim. Dünkü silahlı saldırı, bu tehlikeli tabanca edinme planı, altında yatan korku, hepsi bir araya gelerek burada değilmişim gibi hissetmeme neden oluyordu, aptalca bir şey yapmaktan ya da söylemekten çekiniyordum. Mideme sürekli kramplar giriyordu, üzerimde bir gerginlik vardı, içimden kıkırdamak geliyordu, bu masada kıstırılmış olduğum duygusu da eklenince bütün duygular daha da şiddetleniyordu. Arabada Johnny'nin içtiği sigaradan etkilenmiştim herhalde. Steve'in bıyığına art arda yakıştırdığım benzetmelere engel olamıyordum. Diş etlerinden fırlayan iki paslı çivi. Küçükken maketini yaptığım yelkenli bir geminin sivri direkleri. Kurulama bezlerinin asılacağı bir şey.

Bu insanlarla alay edeyim deme... Pek dengeli sayılmazlar. Johnny'nin uyarıları aklıma gelir gelmez, gülmemem gerektiğini, kendimi kaybettiğimi anladım. Soluğumla birlikte gelen ilk küçük patlamayı, burnumu çekmiş ve hava çıkarmış gibi yaparak çaktırmamayı başardım. Ağzımı örtmek için kaşığımı kaldırdım. Ama henüz kimse yemeğe başlamamıştı. Kimse konuşmuyordu. Steve'i bekliyorduk. Ciğerleri patlayacak kadar dolunca, tıraşlı kafasını eğerek soluk verdi, bıyık uçları bir kemirgenin sabırsızlığıyla titredi. Oturduğum yerden bakınca, batan bir gemiye benzeyen yüzünde bütün insani ifade yok oluyor gibiydi. Kaygı ve neşe girdabıma girip çıkan, yine çocukluktan kalma yasak görüntülerden oluşan bir tren vardı. Bu görüntüleri uzaklaştırmaya çalıştım, ama gülünç bıyığın davetkâr gücü hepsini önüne çağırıyordu. Bir bisküvi tenekesinin kapağındaki

Victoria dönemi haltercisi, Frankenstein'ın canavarının boynundaki cıvata, boyalı bir yüzü olan ve saat üçe çeyrek var diyen yeni moda bir çalar saat, Alice Harikalar Diyarında'daki Çılgın Şapkacı'nın çay partisindeki fare, okuldaki bir müsamerede sergilenen *Toad of Toad Hall* oyunundaki Ratty.

İşte bana tabanca satacak adam buydu.

Yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Elimdeki kaşık titriyordu. Kaşığı dikkatlice yerine koydum ve çenemi sıktım, üst dudağım terden ıslanmıştı. Sallanmaya başlıyordum. Xan'ın kuşkulu bakışları beni inceliyordu. İskemlem gıcırdadı, boğuk bir gıdaklama sesi çıkardım. Ciğerlerimden o kadar çok hava boşalmıştı ki, havayı geri almanın gürültülü bir iş olacağını biliyordum, ama seçeneklerim artık rezil olmak ya da ölmekle kısıtlıydı. Kendimi kaçınılmaz olana bıraktığımda zaman durdu. İskemlemde hızla döndüm, yüzümü ellerime gömüp haykırırcasına soluk aldım. Ciğerlerim havayla dolarken, daha fazla güleceğimi biliyordum. Bunu da çığlık atar gibi bir hapşırmanın ardına gizledim. Sonra ayağa fırladım, herkes ayaktaydı. Birinin iskemlesi çat diye yere yapıştı.

Johnny'nin "Çamaşır suyu" dediğini duydum.

Gerçek bir dosttu. Ne söyleyeceğimi bulmuştum. Kargaşanın arasından tökezleyerek ilerlediğim sırada, Steve'in bıyığını hâlâ beynimden atabilmiş değildim. Hırıltılı ve öksürüklerle odanın öbür tarafına doğru yürüdüm, gözyaşlarından yarı kör olmuştum, benim yaklaşmamla şişerek açılmış gibi görünen camlı kapıdan dışarı çıkıp, tökezleyerek birkaç tahta basamak inerek kavrulmuş toprak ve karahindibalarla kaplı bahçeye çıktım.

Hepsi beni izlerken eve arkamı dönüp tükürdüm ve derin derin soluk aldım. Sonunda sakinleştiğimde doğruldum ve tam önümde, bir elektrik kablosuyla paslı bir somyaya bağlanmış bir köpek gördüm, herhalde mutfağa pisleyen köpekti bu. Ayağa fırladı, başını bana doğru uzattı ve kuyruğunu özür dilercesine, ürkekçe salladı. Bizden ve öteki primatlardan başka hangi hayvan acınası bir utanç duygusunu belirli bir süre boyunca gösterebilir? Köpek bana baktı, ben de ona, beni bir tür türler arası suç ortaklığına davet etmek ister gibiydi. Ama bu oyuna gelmeyecektim. Arkamı dönerek eve doğru uzun adımlarla yürürken, "Kusura bakmayın! Amonyak! Alerjim var da!" diye bağırdım. Üretken dilbilgisinden ve benim sahip olduğum aldatma becerilerinden yoksun olan köpekse bağışlanmayı bekle-

mek üzere yeniden kendine ayrılmış çıplak toprak parçasına çöktü.

Kısa süre sonra yine mutfak masasının çevresindeki yerimizi almıştık, kapılar ve pencereler ardına kadar açılmıştı, sohbet konusu alerjiydi. Xan yargılarını "gerçekte" sözcüğüyle süsleyerek onların temel doğrular olduğu izlenimini yaratıyordu.

"Gerçekte," dedi, "sendeki alerji bir tür dengesizlik göstergesi."

Bunun doğruluğunun su götürmez olduğunu söylediğimde bundan hoşnut göründü. Belki de benden o kadar tiksinmiyordur diye düşünmeye başladım. Yulaf lapasına da bana baktığı gibi düşmanca bakıyordu. Benim bir yüz ifadesi sandığım şey, yüzünün ifadesiz haliydi. Adamın üst dudağının kıvrımına hoşnutsuz bir ifade yerleştiren kalıtsal bir kopukluğa aldanmıştım.

"Gerçekte," diye devam etti, "her alerjinin bir nedeni olmalı ve araştırmalara göre olguların yüzde yetmişten fazlasının kökeni erken çocukluk döneminde karşılanamamış ihtiyaçlara dayanıyor."

Bu uydurmayı duymayalı çok olmuştu, kafadan atılan yüzdeler, dayanağı olmayan bir araştırma, ölçülemez olan şeylere ilişkin ölçümler. Fazlasıyla çocuksu bir yaklaşım gibi geliyordu kulağa.

"Ben yüzde otuzdan azı oluşturan gruptayım" dedim.

Daisy ayağa kalkmış, yulaf lapası servisi yapıyordu yeniden. Doğruyu bilen, ama oyuna gelerek bunun için savaşmaya yeltenmeyecek bir insanın dingin ses tonuyla konuştu: "Bundan önemlisi, toprak grubu burçlar ve onuncu evle bağlantılı bir gezegen etkisi de var."

Bu sözlerin ardından Johnny'nin de konuya ilgisi uyandı. Yeniden masaya oturduğumuzdan beri gergindi, benim yanlış bir şey yapmamdan korkuyor olmalıydı. "Sanayi Devrimi'nde çıktı bunlar. 1800'den önce kimse alerji olmuyordu, saman nezlesi diye bir şeyi duyan bile olmamıştı. Sonra havaya bütün o kimyasal maddeleri saçmaya başladık, sonra hepsi yiyeceklere, sulara, insanların bağışıklık sistemlerine karıştı. Oysa insan bedeni bu pislikleri kaldıracak biçimde yaratılmamıştı..."

Johnny daha ısınırken Steve onun sözünü kesti: "Kusura bakma Johnny. Ama bu tam bir zırva. Sanayi Devrimi bizi yepyeni bir *ruh haline* soktu, işte bu yüzden hasta oluyoruz." Sonra ansızın bana döndü. "Sen ne düşünüyorsun bu konuda?"

Ben, birisi tabancayı alıp getirse iyi olur, diye düşünüyordum. "Benimki kesinlikle ruh haliyle ilgili. Kendimi iyi hissettiğimde amonyak hiç dokunmuyor."

"Mutsuzsun" dedi Daisy. Kendi mutsuz, sarkık dudaklarını büzdü. "Auranda çok fazla kirli sarı leke görüyorum." Masa daha küçük olsaydı elini uzatıp elimi tutacaktı sanki.

"Doğru" dedim. Konuya buradan girebileceğimi düşündüm. "Bu yüzden buradayım zaten." Steve'e baktım, ama bakışlarını benden kaçırdı. Ben bir karşılık beklerken odada gitgide gerginleşen bir sessizlik oldu. Johnny her zamanki beceriksizliğiyle suskunluğunu sürdürüyordu, acaba bir hata mı yaptı diye düşündüm kendi kendime.

Sessizlik, ilk sözü kimin söyleyeceğinin belirlenmesi içindi. Bu kişi Xan oldu: "Gerçekte biz tabanca taşıyacak insanlar değiliz."

Sonra ne diyeceğini bilemeyince onu bu durumdan Daisy kurtardı: "On iki yıldır tabancamız var, ama bir kere bile ateşlenmiş değil."

Steve aceleyle söze atılıp Daisy'ye muhtemelen zaten bildiği şeyi söyledi: "Ama onu düzenli olarak yağlayıp temizliyoruz."

Daisy de ona beni de aydınlatacak biçimde yanıt verdi: "Evet, ama kullanmayı düşündüğümüzden değil."

Sonra şaşkınlık dolu bir duraksama oldu. Kimse nereye vardığımızı bilmiyordu. Xan yeniden söze başladı: "Gerçek şu ki, bu tabancayı burada bulundurmayı doğru bulmuyoruz..."

"Ya da herhangi bir tabancayı" dedi Daisy.

Steve onun sözlerine açıklık getirdi: "32'lik bir Stoller, fabrikanın Norveçliler tarafından ilk kurucuları olan Hollandalı ve Alman ortaklara geri satılmasından önce üretilmiş. Karpitten yapılma çift hareketli bir tetiği var ve..."

"Steve" dedi Xan sabırlı bir ses tonuyla. "Gerçekte bu alet, her şeyin karmakarışık ve bugünkünden çok farklı olduğu bir dönemde geçti elimize, kim bilir belki o zaman ona ihtiyaç duyabilirdik de."

"Savunma amaçlı olarak" dedi Steve.

"Sen gelmeden önce bu konuda çok tartıştık" dedi Daisy. "Birinin onu alıp götürmesi fikri her ne kadar hoşumuza gitmese de..."

Sözünü bitiremedi, böylece ben de araya girebildim: "Satacak mısınız, satmayacak mısınız?"

Xan güçlü kollarını kavuşturdu. "Konu bu değil. Konu para da değil."

"Dur bir dakika" dedi Steve. "Bu da doğru değil."

"Tanrım!" Xan çok kolay öfkeleniyordu. Sözlerini düşünceleriyle bağdaştıramıyordu, o zaten zorlanırken bir de başkaları giri-

yordu araya. Davranışları da yüz ifadesini destekliyordu. "Bak" dedi. "Bir ara tek derdimiz paraydı. Yalnızca para. Bu kadar basit olduğunu söyleyebilirdin. Bu yanlıştı demiyorum, ama bak sonra ne oldu. Hiçbir şey insanların istediği gibi olmadı. Bunu tek başına değerlendiremezsin. Hiçbir şeyi tek başına değerlendiremezsin. Her şeyin birbirine bağlı olduğunu artık biliyoruz, hepsi bir topluluk. Gerçekte bütünsel bir şey."

Steve Daisy'ye doğru eğildi ve eliyle ağzını örterek abartılı bir havayla, "Neden söz ediyor bu?" dedi.

Daisy bana bakarak konuştu. Belki hâlâ benim mutsuzluğum üzerine kafa yormaktaydı. "Çok basit. Tabancayı satmaya karşı değiliz, ama onunla ne yapmak istediğini bilmek istiyoruz."

"Siz parayı alacaksınız, ben de tabancayı" dedim.

Johnny yine hareketlendi. Aracı olduğu satış bozulmak üzere olabilirdi. "Bak, Joe'nun bu konuda çenesini tutması gerekiyor. Hem kendisinin, hem de bizim iyiliğimiz için."

Adımın anılmasından hoşlanmamıştım. Öteki şeylerle birlikte haftalarca bu mutfağın havasında asılı kalıp kullanılabilirdi.

"Ama dinle..." Johnny kolumu dürtüyordu. "Belki bu insanları rahatlatacak bir şey söyleyebilirsin."

Hepsi bana bakıyordu. Açık camlı kapıdan bizim kırmanın ağlaması duyuluyordu, sanki bastırmaya çalıştığı sıkıştırılmış bir sesti bu. Tek düşünebildiğim –tabancalı ya da tabancasız– oradan çıkıp gitmekti. Herkesin göreceği şekilde saatime baktım ve "Size dört sözcükle olayı özetleyeceğim, başka da hiçbir şey söylemeyeceğim" dedim. "Biri beni öldürmek istiyor."

Bunu izleyen sessizlikte ben de dahil olmak üzere herkes sözlerimi tarttı.

"Yani amacın kendini korumak" dedi Xan umut dolu bir sesle.

Omuz silkerek bir tür evet yanıtı verdim. Bu yüzlerde kararsızlık vardı. Parayı almak, aynı zamanda da emin olmak istiyorlardı. Bu kokain satıcıları, adaletin tersine işlemesi ve aptalca inançları nedeniyle fakirleşen bu sahte emlakçılar ahlaklı olma girişiminde bulunuyorlar ve bunun için de benden medet umuyorlardı. Kendimi daha iyi hissetmeye başlıyordum. Demek kötü olan bendim. Birden özgür bırakılmıştım. Para destesini masaya fırlattım. Pazarlık etmenin ne anlamı vardı ki?

"Neden saymıyorsunuz?" dedim.

İlk başta kimse kımıldamadı, sonra ani bir hareket oldu, Steve'in eli Xan'ınkinden önce erişti paralara. Daisy gözünü paradan ayırmıyordu. İş ciddiye binmişti. Belki de ekmek ve yulaf lapasıyla besleniyorlardı yalnızca.

Steve banknotları banka memuru gibi hızlı hızlı saydı, işi bitince cebine yerleştirip bana döndü. "Tamam, şimdi defolup gidebilirsin Joe!"

Bozuntuya vermemek için tedirgin kahkahalara ben de katıldım.

Sonra Xan'ın gülmediğini fark ettim. Kollarını kavuşturmuş bekliyordu, asık yüzünden bir şey anlamak mümkün değildi. Sağ kolunda, –bende olmayan– bir kas, elinin görünmez bir hareketiyle ritmik bir biçimde seğiriyordu. Kahkahalar dindiğinde konuştu, ama bütünsellikle ilgili olarak yaptığı konuşmada kullandığı ses tonu değildi bu seferki. Daha yüksek bir perdeden, boğuk bir sesle konuşuyordu, dili sertçe damağına çarpıyordu. Hareketsizdi, ancak teninin altındaki hareketlenmeyi, boğazının dibinde atan damarı görebiliyordum. İşte o sırada benim de kanım damarlarımda daha hızlı akmaya başladı. Xan, "Steve, parayı masaya geri koy ve tabancayı getir" dedi.

Steve ayağa kalkıyor, bir yandan da Xan'ın gözlerinin içine bakmaya devam ediyordu. "Peki" dedi alçak bir sesle, sonra odanın öbür tarafına doğru yürümeye başladı.

Xan iskemlesinden kalkmıştı. "O para kutuya gitmiyor" dedi.

Steve arkasına dönmeden, kendinden aynı derece emin bir sesle karşılık verdi: "Bana borcunuz var." Yoluna devam etti.

Xan'ın elinin altındaki nesne boş yulaf lapası tabağıydı. Onu başparmağı ve işaret parmağı arasına sıkıştırdı ve denge sağlamak için sol kolunu yay gibi açarak tabağı bir frizbi gibi fırlattı. Tabak Steve'in boynunu kılpayı ıskalayıp kapının çerçevesine çarparak dağıldı.

"Yapmayın!" diye bağırdı Daisy. Bu bağırışta yorgun, sabrı tükenmiş bir annenin duyguları vardı. Sonra hiçbir şey söylemeden odadan çıktı. Belinin çevresinde sallanan saçlarının ve sırtının uzaklaşmasını izledik. Gözden kayboldu, merdivende ayak seslerini duyduk. Johnny bana baktı. Ne düşündüğünü biliyordum. Artık kavganın sorumluluğu bizim omuzlarımızdaydı. Benim omuzlarımdaydı hatta, çünkü Johnny oturmuş kendine bir sigara sarmakla meşguldü, bir yandan da başını iki yana sallıyor ve titreyen parmaklarına bakıp iç çekiyordu.

Steve geri dönmüş, mutfak masasına doğru geliyordu. Xan ona yaklaştı, onu gömleğinden yakalayıp duvara yapıştırmaya çalıştı. "Yine başlama" dedi soluk soluğa. "Parayı masaya bırak." Ama Steve kolayca itilecek gibi değildi. Bedeni sert ve sıkıydı, acımasız bir görünümü vardı. İki adam odanın ortasında birbirlerine yaslanarak eğildiler. Birbirlerine o kadar yaklaşmışlardı ki yüzlerinin arasında Gestalt testlerindeki şamdan şekli görülebiliyordu.

Steve hızlı hızlı, "Bu evdekilerin bana borcu var, ikinizin de bana borcu var. Şimdi çek o lanet olası ellerini üzerimden" dedi. Ama bu emrine uyulmasını beklemedi. Sol eli havada uçarak Xan'ın boğazına yapıştı. Xan boştaki kolunu geniş bir açıyla savurarak açık elini Steve'in yüzünde bir kırbaç gibi şaklattı. Darbenin çatırtısı bir balon patlaması gibi duyuldu, şiddeti ise iki adamı ayırmaya yetti. Bir an donup kaldılar, sonra yeniden güç toplayıp kenetlendiler. Dört ayaklı canavar masaya doğru yalpalayarak yanlamasına mutfağın zeminine düştü. Johnny ve ben yalnızca boğuk homurtular duyuyorduk. Kafaları eğik, gözleri kapalı, dudakları dışarı uzamış bir halde elleriyle çevreyi yokluyor, birbirlerinin üstüne tırmanıyor ve âşıklar gibi döne döne debelenip duruyorlardı.

Biri bir açık vermeliydi. Xan elini Steve'in çenesinin altına sokarak başını geriye doğru itmeye başladı. Hiçbir boyun kası o korkunç, güçlü kola dayanamazdı, ama yine de Xan zorlanıyordu, çünkü Steve Xan'ın burun deliğine başparmağını sokmayı başarmıştı ve gözlerine ulaşmaya çalışıyordu, geriye doğru eğilmeye mecbur kalan Xan iyice gerilmişti. Steve'in kafası da geriye doğru gidiyordu, Xan'ın bir sonraki hamlesi Steve'in başını sıkıştırmak oldu, sağ kolunu Steve'in boynuna doladı, sol eliyle de kendi bileğini çekerek onun boynunu daha da sıkmaya çabaladı. Onlara doğru ilerledim. Steve yavaşça dizleri üzerinde doğruluyordu. İnliyordu, elleri sağa sola savruluyor, sonra güçsüzce Xan'ın bacaklarına vuruyordu.

Elimin tersiyle Xan'ın yüzüne hafifçe vurdum ve eğilerek kulağına fısıldadım: "Adamı öldüreceksin. İstediğin bu mu?"

"Sen bu işe karışma. Uzun zamandır bunun olacağı belliydi zaten."

Kulağına asılarak dönüp yüzüme bakmasını sağlamaya çalıştım. "Eğer ölürse yaşamının geri kalanını içeride geçireceksin."

"Önemsiz bir bedel!"

"Johnny!" diye bağırdım. "Yardım etmelisin!"

Daisy'nin yeniden odaya girdiğini gördüm. Elinde bir ayakkabı kutusu, yüzünde yorgunluk ifadesi vardı. Aşağı bakan ağzı bizden nelerle uğraşmak zorunda olduğunu görmemizi istiyordu – hayatındaki erkeklerin mekanik bir üstünlük için, birbirlerinin boyunlarını kırmalarını sağlayacak bir kaldıraç gücü için çabalamalarıydı bu.

"Al" diye fısılıyordu. "Al şunu, hadi al!"

Ayağa kalkıp kutuyu Daisy'nin elinden aldım. Ağırdı, ince kartonu alttan desteklemek için iki elimi kullanmak zorundaydım. Steve yeniden inledi, Johnny'ye baktım. Yalvaran bir hali vardı, başını hızla yere doğru çevirdi. "Evet" dedi Daisy sertçe. "Gitseniz iyi olacak."

Kadının tükenmiş hali, bu yaşananların bir ev rutini ya da karmaşık bir cinsel ittifakın gereğinden fazla prova edilmiş girizgâhı olduğu kuşkusunu uyandırdı bende. Öte yandan Steve'in hayatını kurtarmamız gerektiğini düşünüyordum.

Johnny koluma yapışarak beni çekiştirdi. Onunla odanın içinde birkaç adım ilerledim. "Eğer bir şey olursa, tanıklardan biri olmak istemiyorum" diye fısıldadı kulağıma.

Ne demek istediğini anlıyordum, Daisy'ye başımızı öne eğerek veda ettik, Steve'in, Xan'ın kolunun titreyen mengenesine sıkışmış olan kafasına bir kez daha göz ucuyla baktıktan sonra, aceleyle karanlık koridordan geçip ön kapıya çıktık.

Johnny arabaya biner binmez bir esrarlı sigara çıkarıp yaktı. O sırada kullanmak isteyeceğim en son uyuşturucuydu bu. Bir yerlerde durup bir kadeh viski içerek sakinleşmek çok daha iyi olurdu. Arabayı çalıştırdım ve hızla bahçe yolundan geriye sürdüm.

"Çok tuhaf, biliyor musun" dedi Johnny dumanlar arasından. "Daha önce de buraya geldim ve çok ilginç sohbetlerimiz oldu."

Arabayı hızla döndürüp savurarak anayola çıktım, tam ona karşılık verecekken telefon çaldı. Arabanın çakmağına takılı bırakmıştım telefonu.

Arayan Parry'ydi. "Sen misin Joe?"

"Evet."

"Sizin evde Clarissa'yla oturuyorum. Şimdi onu veriyorum sana, tamam mı? Orada mısın? Joe? Orada mısın?"

Yirmi İki

Bir iki saniyeliğine kendimden geçmiş gibiydim. Kulaklarımdaki uğultunun arabanın motor sesi olduğunu fark ettim. Yüz kilometre hızla gidiyorduk ve vites değiştirmeyi unutmuştum. İkinci vitesten dördüncü vitese geçtim, sonra hızımı azalttım.

"Buradayım" dedim.

"Şimdi iyice kulak ver" dedi Parry. "Clarissa'yı veriyorum."

"Joe?" Clarissa'nm korkmuş olduğunu hemen anladım. Yüksek bir sesle konuşuyordu. Sakin olmaya çalışıyordu.

"Clarissa. İyi misin?"

"Hemen eve geri gelmek zorundasın. Kimseyle konuşma. Polise haber verme." Ses tonundaki tekdüzelik bana bu sözlerin kendisine ait olmadığını anlatmak içindi.

"Surrey'deyim" dedim. "Oraya varmam iki saat alacak."

Söylediklerimi Parry'ye aktardığını duydum, ama onun ne yanıt verdiğini duyamadım.

"Doğruca buraya gel" dedi.

"Orada ne olup bittiğini söyle bana. İyi misin?"

Clarissa konuşan bir saat gibiydi. "Hemen buraya gel. Yanında kimseyi getirme. Pencereden seni izliyor olacak."

"Merak etme, söylediği gibi yapacağım." Sonra ekledim: "Seni seviyorum."

Telefonun el değiştirdiğini duydum. "Hepsini anladın değil mi? Sakın beni hayal kırıklığına uğratma, olur mu?"

"Beni dinle Parry" dedim. "Ne istersen yapacağım. İki saat içinde orada olacağım. Kimseyle konuşmayacağım. Ama ona zarar verme. Lütfen ona zarar verme."

"Her şey sana kalmış, Joe" dedi ve hat kesildi.

Johnny bana bakıyordu. "Evde sorun var" diye mırıldandı anlayışlı bir sesle.

Pencereyi açıp ciğerlerimi birkaç kez temiz havayla doldurdum. Meyhanenin önünden geçip ormana giriyorduk. Anayoldan saparak bir patikaya daldım ve bir, bir buçuk kilometre kadar ilerledikten

sonra karşımıza çıkan, yıkık bir evin yanındaki açık alanda durdum. Evde yenileme çalışmaları olduğunu gösteren işaretler vardı –bir çimento karıştırıcısı, yapı iskelesi malzemeleri ve tuğlalardan oluşan bir yığın– ancak çevrede kimse yoktu. Motoru durdurup arka koltuktaki ayakkabı kutusuna uzandım. "Şu alete bir göz atalım."

Kapağı kaldırdım, dikkatle içine baktık. Daha önce bir tabancayla ateş etmemiştim hiç, ama yırtık pırtık, beyaz bir bluzun kıvrımları arasında gizlenen şey filmlerde gördüklerime yeterince benziyordu. Yalnızca ona dokunmak şaşırtıcı oldu. Umduğumdan daha hafif, daha kuru ve daha sıcaktı ele alındığında. Bense yağlı, soğuk ve ağır bir şey hayal etmiştim. Kaldırıp ön cama doğru tuttuğumda da öldürme potansiyelinin gizemini yaymadı ortalığa. Evde kutusundan çıkardığınız ve çalıştırmanın kim bilir ne kadar zor olacağını düşündüğünüz hareketsiz eşyalardan –cep telefonu, video kayıt aygıtı, mikrodalga fırın gibi– biriydi. Altmış sayfalık bir kullanma kılavuzunun bulunmayışı da yararımıza gibi görünüyordu. Silahı çevirip içini nasıl açacağımı keşfetmeye çalıştım. Johnny elini kumaşın içine daldırarak küçük, kırmızı bir karton kutu buldu ve onu çıkarıp açtı.

"Onluk" diyerek silahı benden aldı, kabzanın altındaki bir dili iterek şarjörü yerine yerleştirdi. Sarı işaret parmağıyla güvenlik dilini işaret etti. "Tıklayıncaya kadar iteceksin bunu." Tabancayı inceledi. "Güzel bir alet. Steve sallıyormuş. Bu dokuz milimetrelik bir Browning. Bu poliamit sap hoşuma gidiyor. Cevizden daha iyi gerçekten."

Arabadan indik ve Johnny tabancayı yeniden bana verdi.

"Bu aletlerden anladığını bilmiyordum" dedim. Çatısız evin arkasına, ormana doğru yürüyorduk.

"Bir ara tabanca işi de yaptım" dedi hayal âleminden seslenir gibi. "O zamanlar piyasanın durumu bunu gerektiriyordu. Amerika'dayken Tennessee'de bir kursa katılmıştım. Cougar Ranch'te. Oradaki insanlardan bazılarının Nazi olduklarını sanıyorum. Emin değilim. Neyse, Nazilerin iki taktik kuralına her zaman uyuyorlardı. Birinci kural, her zaman kazan, ikinci kural, her zaman hile yap."

Başka bir vakitte, oyun kuramından yola çıkarak oluşturulmuş, topluluk içinde yaşayan herhangi bir sosyal hayvan için hile yapmanın yok olmanın her zaman en kestirme yolu olduğuna ilişkin evrimsel yaklaşımı ayrıntılarıyla açıklama isteğine kapılabilirdim.

Ama şimdi midem bulanıyordu. Bacaklarım güçsüzdü, bağırsaklarım da suyla dolmuş gibiydi. Kayın ağaçlarının altındaki çatırdayan, kuru yapraklar üzerinde yürürken makat kasımı sıkabilmek sürekli ve bilinçli bir çaba gerektiriyordu. Zaman kaybetmemem gerektiğini biliyordum. Son hızla Londra'ya dönmeliydim. Ama önce tabancayla ne yapacağımı bildiğimden emin olmalıydım. "Burada yapacağım" dedim. Bir adım daha atsaydım pantolonuma doldurmuş olacaktım.

"İki elini kullan" dedi Johnny. "Eğer tabanca kullanmaya alışkın değilsen, bu işini oldukça kolaylaştırır. Ayaklarını birbirinden uzaklaştır ve ağırlığını eşit olarak iki yana ver. Tetiği çekerken de yavaşça soluk ver." Ben bunları yaparken tabanca patladı ve ellerimde geri tepti. Kayın ağacına yaklaşarak deliği bulmaya çalıştık. Kurşun pek görünmüyordu, ağacın pürüzsüz kabuğunda beş santimetre içeri gömülmüştü. Arabaya dönerken Johnny, "Ağaç kolay elbette, ama tabancayı birisine doğrultmak yürek isteyen bir şey. Çünkü bunu yaparak aslında karşındaki insana seni öldürme izni veriyorsun" dedi.

Onu ön koltukta beklerken bırakıp biraz kâğıt alarak yeniden ağaçların arasına daldım ve topuğumla küçük bir çukur açtım. Pantolonumu ayak bileklerime indirip çömeldiğimde, çatırdayan kuru yaprakları ayırıp elime bir avuç toprak alarak kendimi yatıştırmaya çalıştım. Bazı insanlar derinliği yıldızlar ve galaksilerde arar, bense biyolojik dünyanın toprağa bağlı skalasından yararlanmayı yeğliyordum. Avucumu yüzüme yaklaştırdım ve içindekileri dikkatle inceledim. Çürümüş bitkilerden oluşan, elimde ufalanan yoğun siyah toprakta iki siyah karınca, küçük, kanatsız bir böcek ve bir de koyu kırmızı, solucanı andırır bir yaratık gördüm, yaklaşık yirmi tane açık kahverengi bacağı vardı. Bunlar, ayağımızın altındaki dünyanın gürleyen devleriydi, çünkü görünürlük eşiğinin biraz altına indiğinizde kurtların kaynaşan dünyası çıkardı karşınıza – onlarla beslenen leş yiyiciler ve yırtıcılar, hatta bunlar bile mikroskobik dünyanın sakinlerinin, asalak mantarların ve bakterilerin yanında birer devdi. Bu bir avuç toprakta bile belki on milyon tane vardı onlardan. Bu organizmaların tüketme ve boşaltmaya yönelik bilinçsiz dürtüleri sayesinde toprak bu denli zengin olabiliyordu, böylece bitkiler, ağaçlar ve onların arasında yaşayan canlılar da –ki bunlara bir zamanlar biz de dahildik– yaşamlarını

sürdürebiliyorlardı. Beni yatıştıracağını sandığım şey bana, her şeye karşın bu doğal bağımlılığın hâlâ bir parçası olduğumuzu anımsattı, çünkü yediğimiz hayvanlar, bizim sebze ve meyvelerimiz gibi bu organizmaların oluşturduğu toprakta yetişmiş bitkilerle otlanıyordu. Ama orman zeminini beslemek için çömeldiğimde, bu büyük zincirlerin yaşamsal önemine inanamıyordum. Oksijen üfleyen ağaçların ve içinde tabancamın durduğu zehir saçan arabamın hemen arkasında, vızır vızır işleyen yolların elli kilometre aşağısında dev bir kent duruyordu ve bu kentin kuzey kıyısındaki evimde deli bir herif beni bekliyordu, bir De Clérambault hastası, benim De Clérambault'm ve tehdit altındaki sevgilim. Bu yaklaşımda karbon döngüsü ya da azot oluşumu için gerekli olan neydi? Artık o büyük zincirin bir halkası değildik. Bizi Cennet Bahçesi'nden kovduran şey kendi karmaşıklığımızdı. Kendi bozduklarımızın kargaşasında boğuluyorduk. Ayağa kalkıp kemerimi bağladım ve bir ev kedisinin titizliğiyle toprağı iterek çukurumu kapadım.

Kendi işime dalmışım, Johnny'yi yeniden uyurken bulunca şaşırdım. Onu uyandırıp acele eve dönmem gerektiğini söyledim. İsterse onu yakındaki bir tren istasyonuna bırakabilirdim. "Sorun değil" dedi. "Ama dinle Joe, eğer başına bir iş gelecek olursa ve işin içine polisler karışırsa, bu Browning'in benimle hiçbir bağlantısı yok, tamam mı?" Elimi hafifçe ceketimin sağ cebine vurdum ve motoru çalıştırdım.

Farları yakıp tek şeritli yoldan hızla ilerledim, karşıdan gelen arabalara da hiç saygı göstermiyordum. Sürücüler karşı karşıya geldiğimizde geri geri giderek geçiş noktalarında bana ters ters bakıyorlardı. Otoyola çıktığımızda Johnny günün üçüncü sigarasını yaktı. Yüz yetmiş kilometrelik hızımı bozmadan ilerliyor, bir yandan da aynadan polis arabalarını gözlüyordum. Eve telefon etmeyi denedim ama açan olmadı. Polisi aramayı düşündüm. Bu iyi olurdu, tabii ancak eve, Parry'nin Clarissa'ya zarar vermesine fırsat tanımadan onu ele geçirecek özel bir tim gönderecek birini bulabilseydim. Oysa tek bulacağım –eğer telefonla onlara ulaşabilecek kadar şanslı olursam– Linley, Wallace ya da başka bir bezgin bürokrat olurdu.

Streatham High Street'te durdum ve parasını ödeyip Johnny'yi indirdim. Vedalaşmak için açık kapıdan içeri eğildi. "Tabancayla işin bitince saklamaya ya da satmaya kalkışma. Irmağa fırlat gitsin."

"Her şey için teşekkürler, Johnny."

"Senin için kaygılanıyorum Joe, ama arabadan indiğime de seviniyorum."

Londra'nın merkezindeki öğleden sonra trafiği şaşırtıcı biçimde sakindi, telefon konuşmasından bir buçuk saat sonra bizim sokağa vardım. Binaya gelmeden önce bir sokağa saptım ve evin arkasına park ettim. Çöp kutularının bulunduğu arka tarafta, anahtarı yalnızca bina sakinlerinde bulunan bir yangın merdiveni vardı. Oradan içeri girip ses çıkarmadan çatıya ulaştım. Buraya en son Logan'ın geçirdiği kazayı ve Parry'nin ilk telefonunu izleyen günün sabahında çıkmıştım. O sabah içtiğim kahvenin lekesi hâlâ masanın üzerindeydi. Burası çok aydınlıktı, çatı penceresinden içeriyi görebilmek için diz çöküp ellerimi camın üzerine dayamam gerekti. Buradan koridoru ve mutfağın bir bölümünü görebiliyordum. Tek görebildiğim Clarissa'nm çantası oldu.

İkinci çatı penceresi koridorun öbür tarafını, oturma odasının bir bölümünü görmemi sağladı. Neyse ki odanın kapısı ardına kadar açıktı. Clarissa, yüzü benim bulunduğum yöne dönük olarak koltukta oturuyordu, ancak yüzündeki ifadeyi seçemedim. Parry onun tam karşısında, tahta bir mutfak iskemlesine oturmuştu. Sırtı bana dönüktü, sanırım konuşuyordu. Benden en fazla on metre uzaktaydı, Clarissa'ya çok yakın oturuyor olmasına, hedefi tutturma konusunda kendime güvenmememe ve tabancalar hakkında camın kurşunu yolundan saptırıp saptırmayacağını kestirecek kadar bilgi sahibi olmamama karşın, onu hemen vurmayı geçirdim aklımdan.

Bu hayalin cebimde ağırlık yapmaya başlamış olan gerçek tabancayla hiç ilgisi yoktu. Yeniden arabaya indim, onu getirip evin önüne park ettim ve inerken de korna çaldım. Parry pencereye geldi ve perdelerin arasında gizlenerek durdu. Aşağı baktı, her zaman yaptığımızın tersi konumlardan göz göze geldik. Merdivenden çıkarken elimle tabancayı yokladım, güvenlik dilinin yerini belirledim ve nasıl iteceğimin alıştırmasını yaptım. Kapı zilini çalıp içeri girdim. Gömleğimin altında atan kalbimin sesini duyabiliyordum, nabzımın basıncı görüş alanımın da zonklamasına neden oluyordu. Clarissa'ya seslendiğim sırada dilimin kalınlaşarak "c" ve "l" arasında yapışıp kaldığını fark ettim.

"Buradayız" diye yanıt verdi, sonra beni uyarmak istercesine sesini yükseltti ve "Joe..." dedi. Ama Parry, "Şışşş..." diyerek onu

susturdu. Yavaşça oturma odasına doğru ilerledim, kapıya gelince durdum. Korkum ani bir harekete neden olmaktı. Parry mutfak iskemlesini bir kenara itmiş, kanepede Clarissa'yı soluna alarak onun tam yanına oturmuştu. Clarissa'yla birbirimize baktık, yarım saniye boyunca gözlerini kapadı, bundan durumun kötü olduğunu, adamın da kötü olduğunu ve dikkatli olmam gerektiğini anladım. Yeni saç kesimi Parry'ye genç bir çaylak görüntüsü vermişti. Elleri titriyordu.

Karşılarına geldiğimden beri süren bir sessizlik vardı. Bunu bozmak için, "Atkuyruğu daha güzeldi bence" dedim.

Parry benimle göz göze gelmeden önce sağ tarafına, omzundaki görünmez varlığa baktı. "Neden burada olduğumu biliyorsun."

"Eeee..." dedim ve odanın içine doğru bir iki adım attım.

Çatlak sesi yükseldi. "Sakın yaklaşma. Clarissa'ya kıpırdamamasını söyledim."

Giysilerine bakarak ne gibi bir silahı olduğunu anlamaya çalışıyordum. Kesinlikle bir silahı olmalıydı. Beni çıplak elleriyle öldürmeye gelmiş olamazdı. Kiralık adamlarından rahatlıkla ödünç ya da satılık bir silah almış olabilirdi. Üzerindeki bej rengi pamuklu cekette belirgin bir şişlik görünmüyordu, ama ceket bol kesimliydi, emin olmak güçtü. Üst cebinde siyah bir şeyin, belki bir tarağın ucu görünüyordu: Gri deri çizmeler ve dar bir kot pantolon giymişti, demek ki silah her neyse, ceketin içinde olmalıydı. Clarissa'ya dayanmış dimdik oturuyordu, sol bacağı Clarissa'nın sağ bacağına değiyor, onu kanepenin koluyla kendisi arasında neredeyse sıkıştırıyordu. Clarissa hiç kımıldamıyordu, avuçlarını dizlerinin üzerine yerleştirmişti, bedeni Parry'nin dokunuşu karşısında tiksinti ve korku dalgaları yayıyordu çevreye. Başı hafifçe Parry'ye dönüktü, yapabileceği şeyleri karşılamaya hazırdı. Her ne kadar kımıldamasa da boynundaki kas ve kirişlerdeki dalgalanmalardan, her an fırlamaya hazır olduğu anlaşılıyordu.

"Artık ben burada olduğuma göre," dedim, "Clarissa'ya ihtiyacın kalmadı."

"İkinize de ihtiyacım var" dedi Parry hemen. Elleri o kadar titriyordu ki onları birleştirmek zorunda kaldı. Alnında terden boncuklar oluşmuştu, o keskin, tatlı ve yağlı kokuyu alabiliyordum sanki. Aklından geçirdiği her neyse, çok geçmeden gerçekleştirecekti. Öyle bile olsa, şimdi adam karşımda dururken ona bir tabanca doğrultma fikri saçma geliyordu bana. Oturmak istiyordum, bir-

den kendimi çok yorgun hissetmiştim. Bir yere uzanıp dinlenmek istiyordum. Beni tetikte tutması gereken adrenalin tarafından yarı yolda bırakılmış gibiydim. Esnememe engel olamadım, o da sakin olma numarası yapıyorum sandı herhalde.

"Buraya zorla girdin" dedim.

"Seni seviyorum Joe," dedi kısaca, "ve bu benim yaşamımı mahvetti." Bunları daha önce de söylediğini onaylamak istercesine Clarissa'ya bir bakış attı. "Bunu ben istemedim ve sen de bunu biliyordun, öyle değil mi? Ama bana rahat vermedin ve ben de bunun bir amacı olması gerektiğini düşündüm. Beni baştan çıkarmanın bir nedeni olmalıydı. Tanrı'mn yoluna çağrılıyor ve buna sürekli karşı koyuyordun, bunun için benden yardım ister gibiydin..." Durdu, bir sonraki düşüncesini öğrenmek için omzunun üzerine baktı. Dikkatimi ondan ayırmıyordum, ama Clarissa'ya bu kadar yakın olmasının bende uyandırdığı kaygı gitgide büyüyordu. Kımıldamasına neden izin vermiyordu? Logan'lara yaptığım ziyaret sırasında, Clarissa'yı kaybetmenin ne anlama geleceğini kavradığım anı anımsadım. Şu anda yapmam gereken bir şey vardı da yapmıyor muydum? Johnny'nin uyarısını da anımsadım. Tabancayı çeker çekmez Parry'ye beni öldürme izni vermiş olacaktım. Belki de tehlike konuşarak ortadan kaldırılabilirdi. Emin olduğum tek şey, ona karşı gelmemem gerektiğiydi.

Clarissa'nın sesi çok alçak ve güçsüzdü. Tehlikeyi göze alarak onunla birlikte mantık yürütmeye çalışıyordu: "Joe'nun kötü bir niyeti olduğunu sanmıyorum."

Parry'den su gibi ter boşanıyordu artık. Bir şey yapmak üzereydi. Kendini zorlayarak bir kahkaha attı: "İşte bu tartışılır!"

"Aslında senden çok korkmuştu, dışarıda evin önünde durmandan ve mektuplarından. Hakkında hiçbir şey bilmediği biri bir anda karşısına çıkmıştı..."

Parry başını hızla iki yana savurdu. İstemsiz bir kasılma, yana doğru tedirgin bakışlarının yoğunlaşmış haliydi bu, durumuna ilişkin küçük bir fikir sahibi oluyoruz gibi geldi bana; işine gelmeyen gerçekleri yok saymak durumundaydı. "Anlamıyorsunuz," dedi, "ikiniz de anlamıyorsunuz, ama özellikle de sen." Clarissa'ya doğru döndü.

Sağ elimi ceketimin cebine sokarak güvenlik dilini aradım, ama ellerimi beceriksizce oynattığım için bulamadım.

"Bu işin içyüzü hakkında en ufak bir fikrin bile yok. Nasıl olabilir ki? Ama buraya bunlardan söz etmeye gelmedim artık. Hepsi geçmişte kaldı. Konuşmaya değer şeyler değildi, öyle değil mi Joe? Aramızdaki her şey bitti artık, öyle değil mi? Hepimiz bittik." Kaşları üzerindeki çizgide biriken teri parmağıyla silerek yüksek sesle iç çekti. Bekliyorduk. Başını kaldırdığında bana bakıyordu. "Bu konuşmayı fazla sürdürmeyeceğim. Burada olma nedenim bu değil. Sana bir şey sormaya geldim. Sanırım yanıtı biliyorsun."

"Belki biliyorumdur" diye yalan söyledim.

Derin bir soluk aldı. Yaklaşıyorduk. "Bağışlanma?" dedi bir soru vurgusuyla. "Dün yaptığım şey için, yapmaya çalıştığım şey için lütfen beni bağışla, Joe."

O kadar şaşırmıştım ki ilk anda ne diyeceğimi bilemedim. Elimi cebimden çıkardım ve "Beni öldürmeye çalıştın" dedim. Bunu onun ağzından duymak istiyorum. Clarissa'nın da duymasını istiyordum.

"Her şeyi ben planladım, parasını ben ödedim. Aşkıma karşılık vermediğin için seni öldürmenin daha iyi olacağını düşündüm. Bu çılgınlıktı, Joe. Beni bağışlamanı istiyorum."

Ona Clarissa'yı bırakmasını söyleyecektim yine, tam bu sırada Clarissa'ya doğru döndü, elini üst cebine atarak kısa uçlu bir bıçağı havada geniş bir yarım çember çizerek çıkarıverdi. Kımıldayacak zamanım olmadı. Clarissa iki elini birden boğazma götürdü, ama Parry'nin hedefi orası değildi. Bıçağın keskin ucunu kendi kulak memesinin tam altına getirip orada tuttu. Bıçağı tutan el titriyor ve bastırıyordu. Clarissa'nm görmesi için döndü, sonra da bana gösterdi.

Gitgide yükselen bir haykırışla, dayanılmaz bir ses çıkararak yalvardı. "Bana hiçbir şey vermedin. Bari bunu ver. Bunu nasılsa yapacağım. Senden bir tek bunu istiyorum. Bağışlanmayı istiyorum, Joe. Sen beni bağışlarsan, Tanrı da bağışlar."

Şaşkınlıktan aptala dönmüştüm, tepkilerimi de karmaşıklaştıran bir rahatlama hissediyordum. Bu o kadar beklenmedik bir durumdu ki, bana ya da Clarissa'ya saldırmayacak, bunun yerine gözlerimizin önünde kendi gırtlağını kesecek olmasını insanı uyuşturan bir ağırlıkla kavrayabiliyordum. "Bıçağı bırak ve konuşalım" demeyi becerdim.

Başını hayır anlamında salladı, bıçağı daha sıkı bastırıyor gibiydi. Bıçağın ucundan ip gibi kan damlamaya başladı.

Clarissa da felce uğramış gibiydi. Sonra Parry'nin bileğine doğru uzattı elini, sanki bir dokunuşla vazgeçirebilecekti onu.

"Şimdi bağışla beni" dedi Parry. "Lütfen Joe, şimdi."

"Sen deliyken ben seni nasıl bağışlayabilirim ki?"

Clarissa'dan uzak olan sağ tarafını hedef aldım. Kapalı alanda patlama bütün duyuları süpürdü, oda boş bir ekran gibi parladı. Sonra bıçağın yerde olduğunu gördüm, Parry eliyle paramparça olmuş dirseğini tutarak arkaya yığıldı, yüzü bembeyazdı, ağzı yaşadığı şokun etkisiyle açık kalmıştı.

Mantığın duygunun motoru olduğu bir dünyada bu an, Clarissa'nın ayağa kalktığı, birbirimize yaklaşıp öpücükler, gözyaşları, avuntu mırıltıları, bağışlama ve sevgi sözcükleri arasında kucaklaştığımız bir an olurdu. Düşünceleri acı noktasında, parçalanmış dirsek kemiğinde (altı ay sonra kanepenin altında bir kemik parçası buldum) yoğunlaşmış Parry'ye sırtımızı dönüp onu arkamızda bırakabilmeliydik, polis ve ambulans görevlileri onu götürdükten sonra konuşup, koklaşıp, çay dolu demliği iki kez boşalttıktan sonra yatak odamıza çekilerek yüz yüze uzanıp o tanıdık, saf boşluğa geri dönebilmeliydik. Sonra hayatımızı yeniden kurmaya oradan başlayabilirdik.

Ama bu, insanlık dışı bir mantık olurdu. O öğleden sonra yaşanan doruk noktasının böyle bir mutluluğa neden olmayışının hem anlık hem de eskiye dayanan nedenleri vardı. Öykü anlatımının özetleyici doğası, özellikle filmlerde, süregelen gerginliğin duyguları yok ettiğini unutmamıza neden olacak mutlu sonlarla kandırır bizi. Bu gerginlik insanı duygusuzluğa en fazla iten şeydir. Korkudan kurtulduğunuz o keyifli rahatlama anlarına kavuşmak o kadar da kolay değildir. Son yirmi dört saat içinde Clarissa ve ben bir cinayet, bir de intihar girişimine tanık olmuştuk. Clarissa öğleden sonrasını Parry'nin bıçağının tehdidi altında geçirmişti. Benimle telefonda konuştuğu sırada, Parry bıçağı yanağına dayamıştı. Benim içinse, gerginliğin yanı sıra, olayların doğruladığı korkunç düşüncelerin birikimi, her ne kadar haklı çıksam da hemen rahatlamama izin vermiyordu. Bunun yerine, yalın ve sınırlı bir anlaşılamama duygusu sarmıştı her yanımı. Ateşsiz bir öfkeydi bu, taşıması ve dile getirmesi daha da zorlaşmış bir öfke, çünkü

yaşadığımız bu olayda haklı olmam, gerçekler tarafından kirletilmiş olmam anlamına geliyordu.

Ayrıca hiçbir zaman yalnızca tek bir mantık sistemi yoktur. Örneğin polis her zamanki gibi olayları olduğundan farklı değerlendirdi. Parry hakkındaki düşüncelerini bilmesem de, onu vurmamdan yirmi dakika sonra eve geldiklerinde benim hakkımda çok kesin düşüncelere sahiptiler. Yasadışı silah taşıma, kasıtlı adam yaralama. Parry bir sedyenin üzerinde kendi yoluna giderken bir polis memuru ve komiseri beni resmen, biraz da özür diler bir havayla tutukladılar. Silahlı saldırılardaki uygulamaya bir istisna getirerek, kelepçe takılmadan merdivenleri inmeme izin verdiler. Biz inerken polis fotoğrafçısı ve adli tıp uzmanı yukarı çıkıyordu. Elde edilecek bilgilerin, birimizin ifade değiştirmesi durumunda kullanılacağı konusunda bana güvence verdiler. Bu benim yirmi dört saat içinde ve hayatımda üçüncü kez karakola gidişimdi. Clarissa'nm da tanık olarak gelmesini istediler. Müfettiş Linley izinliydi, ama dosyamı çıkarıp okudular, bana oldukça iyi davrandılar. Yine de o gece naralar atan bir sarhoşun hücresine komşu bir hücrede gözaltında tutuldum, ertesi sabah uzun bir sorgulama sonrasında, altı hafta sonra geri gelmek üzere kefaletle serbest bırakıldım. Sonradan, Müfettiş Linley tarafından savcılığa gönderilen bir mektubu takiben, hakkımda suç duyurusunda bulunulmadığını öğrendim.

O gece kucaklaşmalar, John Logan'ın ölümünün ardından bizi kenetleyen mutfak masası sohbeti ve yatak odası paylaşımları yaşanmadı. Daha da kötüsü yaşandı, hücrede geçirdiğim uykusuz gece boyunca ve sonraki günler boyunca beni hiç rahat bırakmayan bir görüntü vardı gözlerimin önünde. Bıçağı yerde görüyordum, Parry kanepede yığılmış kolunu tutuyordu, sonra Clarissa'nm yüzündeki ifadeyi görüyordum. Ayağa kalkmış elimdeki tabancaya öyle bir tiksinti ve şaşkınlıkla bakıyordu ki, bu anı hiç atlatamayacağımızı sanıyordum. Son zamanlarda en büyük kuşkularım gerçekleşir olmuştu. İşleri, olası en kötü yolu kullanarak yoluna koymaya çalışıyordum. Bunda da can sıkıcı bir biçimde son derece başarılıydım. Belki de gerçekten sonumuz gelmişti.

Yirmi Üç

Sevgili Joe, tartıştığımız için üzgünüm. Alay etmiyorum, ciddiyim, gerçekten aramızda yaşananlarla ilgili olarak pişmanlık duyuyorum. Çiftler arasında ara sıra yaşanan ve öteki çiftlerin bize gerekli ve iyileştirici olduğunu söyledikleri o kavgaları yaşamadığımız için kendimizle gurur duyduk her zaman. Dün gece yaşadıklarımızdan hiç hoşlanmadım. Öfkeli olmaktan hiç hoşlanmadım ve senin öfken de beni ürküttü. Ama sözler ağızlardan çıktı bir kere, geri alınamaz. Sen defalarca Jed Parry konusunda seninle "omuz omuza" savaşmadığım için, aklından kuşku duyduğum için, mantığının ve çıkarımlarının ve adamın durumuna ilişkin yaptığın ayrıntılı araştırmanın gücüne güvenmediğim için sana gerçek bir özür borçlu olduğumu yineledin. Dün gece senden çok kereler özür dilediğimi sanıyorum ve bir kez daha diliyorum. Parry'nin zavallı, zararsız bir manyak olduğunu düşünmüştüm. En kötü olasılıkla onun senin hayal gücünün ürünü bir yaratık olduğunu bile düşünmüştüm. Adamın saldırganlaşabileceği aklımın ucundan bile geçmemişti. Tamamıyla yanılmışım ve bunun için senden özür diliyorum, gerçekten üzgünüm.

Ama dün gece sana anlatmaya çalıştığım başka bir şey daha vardı, o da şuydu: Senin haklı olman o kadar basit bir konu değil. Eğer farklı davranmış olsaydın, daha az korkutucu bir sonuçla karşılaşmış olacağımız düşüncesini bir türlü kafamdan atamıyorum. Bu bir tarafa, her ne kadar haklı olsan da bu deneyimin bize çok pahalıya patladığı da ortada. Omuz omuza, diyorsun. Sen bu işe tek başına girdin, Joe. Daha en başında, henüz Parry hakkında hiçbir şey bilmezken aşırı duyarlı ve tuhaf davranarak ona öfke besledin. Seni telefonla ilk arayışını anımsıyor musun? Bunu bana söylemek için iki gün bekledin. Bir gün sonra, biz bunun anlamsız olduğuna karar vermişken, "gerçek bilimsel çalışmalara" geri dönmeye kalkıştın. Bunun Parry ile hiçbir ilgisi olmadığını mı söylüyorsun gerçekten? Aynı gece kapıyı çarparak evden çıkıp gittin. Bizim aramızda daha önce hiç böyle bir şey yaşanmamıştı. Gitgide daha

rahatsız ve saplantılı olmaya başladın. Cinsel hayatımız giderek sıfırlandı. Konuyu uzatmak istemiyorum ama, masamı karıştırman korkunç bir ihanetti. Sana kıskançlık yapman için ne gibi bir neden sunmuştum? Parry olayı büyüdükçe benden gitgide uzaklaşarak kendi içine dönüşüne tanık oldum. Çıldırmış gibiydin, duygularına kapılmıştın ve çok yalnızdın. Bir iş üzerindeydin, görevdeydin sanki. Belki de Parry, yapmak istediğin bilimsel araştırmaların yerine geçti. Araştırmayı gerçekleştirdin, mantıklı çıkarımlarda bulundun ve birçok şeyi de bildin, ama bu sırada beni de yanına almayı, paylaşmayı unuttun.

Dün gece sana söylemeye çalıştığım bir şey daha vardı, ama bağırarak susturdun beni. Kazanın olduğu gece söylediklerinden, halatı ilk bırakanın kendin olabileceği düşüncesinin seni çok rahatsız ettiği açıkça anlaşılıyordu. O düşünceyle yüzleşmen ya da onu aklından çıkarman ya da onunla barışman, her neyse, bir şey yapman gerektiği çok açıktı. Bundan yeniden söz edeceğimizi düşünmüştüm. Sana yardım edebileceğimi düşünmüştüm. Bana göre sen utanılacak bir şey yapmamıştın. Tersine o gün büyük bir yüreklilik sergilemiştin. Ama kazadan sonraki duyguların da gerçekti. Parry seni bu suçluluk duygundan kurtarmış olamaz mı acaba? Rahatsızlığını bu yeni konuya taşıyarak ellerinle kulaklarını örtmüş, kaygılarından kaçıyordun, oysa o çok övündüğün mantıklı değerlendirme gücünle dönüp kendini incelemen gerekmez miydi?

Parry'nin benim asla tahmin edemeyeceğim kadar deli bir adam olduğunu kabul ediyorum. Senin onu ayartmaya çalıştığın izlenimini kendi kendine nasıl yaratmış olduğunu da anlayabiliyorum. Sende var olan bir şeyi bulup çıkardı o. Daha ilk günden onu bir rakip olarak gördün ve onu yenmeye çabaladın, bunun sonucunda sen –yani biz– yüksek bir bedel ödedik. Belki benimle daha fazla şey paylaşsaydın, Parry vardığı noktaya gelmezdi. Daha önce –öfkeyle çıkıp gittiğin akşam– sana Parry'yi çağırıp onunla konuşmayı önermemi anımsıyor musun? Bana inanmaz gözlerle baktın yalnızca, ama eminim o sırada Parry bir gün seni öldürmek isteyeceğini bilmiyordu. Belki birlikte onu izlediği yoldan saptırabilirdik.

Sen kendi yolunu izledin, ona hiçbir şey vermedin, bu da onun hayallerinin ve sonunda da nefretinin büyümesine neden oldu. Dün gece, hayatımı kurtardığını fark edip etmediğimi sordum. İlk bakışta, bu doğru. Bunun için her zaman sana gönül borcu duyacağım.

Yürekli ve becerikliydin. Hatta harikaydın. Ama Parry'nin kiralık katil tutmasının ve beni bıçakla tehdit etmesinin kaçınılmaz olduğuna inanmıyorum. Bana göre o her zaman kendine zarar vermeye daha eğilimliydi. Ne kadar yanılmışım ve ne kadar yanılmamışım! Benim hayatımı kurtardın, ama belki de Parry'yi kendine çekerek, aşırı tepkiler sergileyerek, onun bir sonraki adımını, sanki onu senin düşündüklerini yapmaya itercesine tahmin ederek benim hayatımı tehlikeye attın.

Yaşamımıza bir yabancı daldı ve ilk yaşadığımız senin bana bir yabancı gibi davranman oldu. De Clérambault sendromunu (bu gerçekten bir hastalıksa eğer) keşfettin ve adamın saldırganlaşabileceğini tahmin ettin. Haklıydın, kararlı davrandın ve bununla gurur duymalısın. Peki ya sonrası? Bunun neden olduğu, seni nasıl değiştirdiği, nasıl başka türlü yaşanmış olabileceği, bize yaptıkları... Elimizde kalan yalnızca bunlar, düşünmemiz gereken de bunlar yalnızca.

Sanırım bir süre ayrı kalmalıyız. En azından benim buna ihtiyacım var. Luke, kendisi yeni kiracılar bulana kadar Camden Square'deki eski evinde kalabileceğimi söyledi bana. Bunun bizi nereye götüreceğini bilmiyorum. Birlikte çok mutluyduk. Birbirimizi tutkuyla, bağlılıkla sevdik. Aşkımızın hiç bitmeyecek türden bir aşk olduğunu düşünürdüm hep. Belki de bitmeyecek. Bilemiyorum.

Clarissa

Yirmi Dört

Parry'yi vurmamdan on gün sonra Joseph Lacey ile olan randevum için Watlington'a gittim. Ertesi günün sabahını çalışma odamda, telefonla program yaparak geçirdim, akşamüzeri de mahalledeki İtalyan yiyecekleri satan dükkâna gidip pikniğimiz için gerekli malzemeleri satın aldım. Öncekilerle aşağı yukarı aynıydı malzemeler: Bir top mozzarella, ciabatta, zeytin, domates, ançüez, çocuklar için de sade pizza margarita. Ertesi sabah yiyecekleri iki şişe Chianti, maden suyu ve altılı kola paketiyle birlikte bir sırt çantasına yerleştirdim. Bulutlu, serin bir gündü, ama batıda gitgide genişleyen bir mavilik vardı, güvenilir hava tahminine göre bir hafta sürecek bir sıcak hava dalgası yoldaydı. Clarissa'yı almak için arabayı Camden Town'a doğru sürdüm. Bir gün önce ona Lacey'nin hikâyesini anlattığımda, benimle birlikte Oxford'a gelmek için diretmişti. Bu hikâyede buraya kadar birlikte yolculuk ettik, diyordu, bize yaptıklarına karşın, sonuçlanırken de orada bulunmak istiyordu.

Arabamın yolunu gözlüyor olmalıydı, çünkü ben park eder etmez erkek kardeşinin evinin merdiveninde beliriverdi. Arabadan indim ve onun yaklaşmasını izledim, birbirimizi nasıl selamlayacağımızı merak ediyordum. Çağırdığı taksiye bavullar dolusu giysisini ve kitaplarını taşımasına yardım etmeyi reddettiğim akşamdan beri ilk kez karşılaşıyorduk. Şimdi aydınlanmakta olan havada, arabanın açık kapısına yaslanmış, çok iyi tanıdığım bu hayat arkadaşımın kendini apayrı bir insana dönüştürmesini gözlemlerken ansızın bir acı hissettim içimde – biraz terk edilmişlik, biraz da panik duygusuydu bu. Baskılı elbisesi yeniydi, yeşil espadrilleri de öyle. Teni bile farklı görünüyordu, daha soluk, daha pürüzsüzdü. Birbirimize merhaba diyerek beceriksizce el sıkıştık; yanaklara sahte öpücükler kondurulmasından iyiydi bu. Parfümünün tanıdık olması beni rahatlatmadı. Yeni ayrıntıların canımı daha da acıtmasına yol açtı.

Belki o da benzer duygular içindeydi, çünkü arabayı çalıştırdığımda aşırı neşeli bir sesle, "Yeni ceketini beğendim" dedi.

Ona teşekkür edip ben de elbisesi hakkında hoş bir şey söyledim. Birlikte yapacağımız yolculuğu nasıl geçireceğimize ilişkin kaygılarım vardı. Yeni bir yüzleşme istemiyordum, farklılıklarımızı da göz ardı edemezdim. Ama gerçekte, ayrı geçirdiğimiz bir hafta, bize hakkında konuşacak tarafsız konular kazandırmıştı. Önce Joseph Lacey ile evinin bahçesinde yaptığım görüşmeden, sonra o gün için yaptığım hazırlıklardan söz ettik, bu kadarı bizi batı banliyölerine kadar götürdü. Sonra işten söz ettik. Keats'in son mektuplarıyla ilgili araştırmada yeni bir noktaya gelinmişti. Clarissa, on iki yıl önce British Library'de Keats'in arkadaşı Severn'in uzak bir akrabası tarafından kaleme alınmış, yayımlanmamış mektuplar okuduğunu ileri süren Japon bir meslektaşıyla yazışıyordu. Hiçbir zaman postalanmamak üzere Fanny'ye yazılmış bir mektuptan söz ediliyordu, "kederin dokunamadığı, ölmek bilmeyen aşkın bir çığlığı" idi bu mektup. Clarissa bütün boş saatlerini Severn bağlantısını çözmek için uğraşmakla geçirmiş, ancak başarılı olamamıştı. Kütüphanenin King's Cross'a taşınmış olması da araştırmayı zorlaştırıyordu, Clarissa şimdi de meslektaşının notlarını okumak için Tokyo'ya uçmayı planlıyordu.

Bense bir pazar gazetesi adına elektrikli bir arabanın deneme sürüşünü yapmak için Birmingham'a gitmiştim. Mars'a yapılacak inceleme uçuşları üzerine bir konferansı izlemek için de Miami'ye uçmam gerekiyordu. Elektrikli araba prototipi çalışmadığında halkla ilişkiler sorumlularının nasıl dehşete kapıldığını gülünç bir şekilde abartarak anlattığımda, Clarissa gülmedi. Belki de yaşamlarımızı ayrı yönlere savuran, merkezkaç kuvvetinin etkisindeki coğrafyayı –Maida Vale ve Camden Town, Miami ve Tokyo– düşünüyordu o sırada. Chilterns'tan Vale of Oxford'a indiğimiz sırada arabada bir sessizlik oldu, ben de buna son vermek için Mars'ta kurulacak kolonilerden söz ettim. Oraya liken gibi basit yaşam biçimleri yerleştirmek olası görünüyordu, sonra da kışa dayanıklı ağaçlar ekilecekti, böylece binlerce yıl sonra burada oksijen temelli bir atmosfer oluşabilecekti. Isı yükselecekti, zamanla Mars güzel bir yer olacaktı. Clarissa ön camdan altımızdan kayıp giden yola, iki yanımızda sıklaşan tarlalara ve çalıların hemen yanında bitmiş maydanozlara bakıyordu. "Ne anlamı var ki bunun? Burası da güzel ve biz yine de mutsuzuz."

"Biz"in kim olduğunu sormadım. Bu kadar küçük, kapalı bir alanda konuşmayı daha fazla kişiselleştirmekten ödüm kopuyordu.

Uzun ve tüyler ürpertici bir kavga yaşamıştık, her ne kadar mektubunda söylediği gibi ona bağırmadıysam da sesimi yükseltmiştim –ikimiz de yapmıştık bunu– ve oturma odasını gerçek olamayacak bir sinir içinde arşınlayıp durmuştum. Halıdaki kan lekesiyle birlikte –bu da Parry'nin armağanıydı bize– karşılıklı suçlamalardan oluşan bir cümbüş, bizi sabahın üçünde ayrı yataklara bitkin ve acılı bir halde gönderen bir otopsiydi. Clarissa'nın mektubu bizi daha da uzaklaştırmıştı birbirimizden. On beş yıl önce olsa bu mektubu ciddiye almış, bir bilgelik, benim boğa inadımla kavramayı beceremediğim bir incelik içerebileceğini düşünmüş olabilirdim. Kendimi azarlanmış biri gibi görmeyi görev bilmiş, bunu duygusal eğitimimin bir parçası olarak değerlendirmiş olabilirdim. Ama yıllar bizi sertleştirip yoğuruyor, Clarissa'nın mektubu da bana yalnızca mantıksız gelmişti. O yaralı, kendini haklı çıkaran yaklaşımı, o yaş, duygusal mantığı, oldukça seçici bir belleğin arkasına gizlenmiş o bilgiçliği hoşuma gitmemişti. Bir manyak beni bir restoranda katletmek için parayla adam tutmuştu. Bunun yanında duyguların "paylaşımı"nın ne önemi vardı? Duygularına kapılmış, takıntılı, cinsel gücü azalmış biri olup çıkmıştım. Kim olmazdı ki? Bu mektupta benim sırtımdan geçinmeye çalışan hastalıklı bir bilinç vardı. Yalnız kalmayı ben istememiştim. Beni kimse dinlememişti. Beni yalnızlığa iten Clarissa'nın kendisi ve polisler olmuştu.

Mektubunu aldığım sabah bütün bunları telefonda söylemiştim ona, ama elbette bir yere varamamıştık. Şimdi iki metrelik bir alanda omuz omuza sayılırdık, ama farklılıklarımız tartışılamayacak kadar kesindi. Şöyle bir baktım ona, güzel ve üzgün göründüğünü düşündüm. Yoksa gördüğüm kendi üzüntüm müydü?

Headington'dan ve Oxford'un merkezinden geçerken havadan sudan konuştuk. Logan'ların evinin önünde daha önce park ettiğim yere bıraktım arabayı yine. Issız sokağın kenarında sıralanmış ağaçlar, parlak güneş ışığı noktalarıyla yer yer bölünen, yeşil ışıktan bir tünel oluşturmuştu. Arabadan inerken insanın böyle bir yerde ne kadar sıkıcı ve üretken bir yaşam sürdürebileceğini düşündüm. Sırt çantasını aldım. Öğle yemeğine davetli evli bir çift gibi tuğla rengi bahçe yolundan geçerek ön kapıya yürüdük. Clarissa ön bahçeyle ilgili beğeni belirten bir yorumda bulundu. Bu pekiştirilmiş sıradanlık büyüsü, ön kapının açılması ve küçük Leo'nun çırılçıplak, ama burnu ve göğsü kaplan desenine boyalı bir halde karşımıza

çıkmasıyla bozuldu. Tanımayan gözlerle bana baktı ve "Ben kaplan değilim, kurdum" dedi.

"Sen bir kurtsun" dedim. "Peki annen nerede?"

Annesi mutfağın oradaki kasvetli girintilerden çıkarak Leo'nun arkasında belirdi ve bize doğru geldi. Zaman iyileştirme adına hiçbir şey yapmamıştı. Aynı ince burun, dudağın üzerindeki aynı tahriş olmuş deri. Sanki yüzündeki ifade daha da sertleşmişti, öfkesi kemikleşiyordu belki de. Sağ elindeki top haline getirilmiş mendili sol eline alarak önce Clarissa'nın, sonra benim elimi sıktı. Bizden Leo'yu temizleyip giydirdiği sırada arka bahçede beklememizi rica etti, orada Rachael'la karşılaştık, üzerinde bir şortla yüzüstü çimenlere uzanmış, bronzlaşmaya çalışıyordu. Bizim geldiğimizi duyunca hemen devrilerek sırt üstü döndü, uykudaymış ya da kendinden geçmiş numarası yapıyordu. Clarissa eğilerek yerden kopardığı bir otla kızın çenesinin altını gıdıkladı.

Parlak ışıktan gözlerini açamayan Rachael, "Kim olduğunu biliyorum, sakın beni güldürebileceğini sanma!" diye cıyakladı. Gıdıklanmaya daha fazla dayanamaz hale gelince doğruldu ve karşısında benim yerime Clarissa'yı buldu.

"Benim kim olduğumu bilmiyorsun, bu yüzden ben seni güldürebilirim" dedi Clarissa. "Ve sen benim adımı bilinceye kadar durmayacağım." Clarissa'nın gıdıklaması, Rachael'ın "Rumpelstiltskin" diye bağırarak merhamet dilenmesine kadar devam etti. İçeri girmek üzere arkamı döndüğüm sırada, bahçeyi gezdirmek için Clarissa'nm elini tutuyordu. Yıkık çadır, üstüne basıla basıla çimlere gömülmüştü.

Jean Logan koridorda dizleri üstünde çömelmiş, Leo'ya sandaletini giydiriyordu. "Bunu kendin yapabilecek kadar büyüdün artık" diyordu. Leo eliyle annesinin başını okşuyordu. "Ama senin yapman hoşuma gidiyor" derken zafer dolu, sahiplenici bir gülümsemeyle bana baktı.

"Bu hikâyeyi bir an önce duymanızı istiyorum" dedim Bayan Logan'a. "Bu yüzden pikniğimizi nerede yapacağımızı öğrenebilir miyim?"

Kadın ayağa kalktı ve iç çekti, Thames'in Port Meadow'daki bir uzantısını tarif etti. Sonra merdivenin dibinde duran telefonu işaret etti bana. Ben de üniversiteyi arayarak, Euler metodu dersinin hocası olan mantık profesörü ile görüşmek istediğimi söyledim.

Çayır yalnızca beş dakikalık yürüyüş uzaklığındaydı. Ablasının yeni arkadaşını kıskanan Leo, Clarissa'nın boştaki koluna asılarak aklına gelen bütün Beatles şarkılarından parçalar –onların konuşmasını engelleyecek ne olursa– söylüyordu. Rachael da daha yüksek sesle konuşuyordu. Jean Logan ve ben bu gürültücü üçlünün birkaç adım arkasından yürüyorduk. "Çocuklarla iyi anlaşıyor. İkiniz de iyi anlaşıyorsunuz" dedi bana. Hayatımızdaki çocuklardan ve evde onlara ayırdığımız odadan söz ettim ona. Clarissa'nm odası olmuştu orası sonradan, şimdi de hiç kimsenindi.

Bir demiryolu köprüsünden geçtiğimiz sırada, düğünçiçekleriyle kaplı uçsuz bucaksız çayır ansızın ayaklarımızın önüne seriliverdi. Jean Logan, "Bunu duymayı ben istedim, biliyorum, ama kaldırabilecek miyim bilmiyorum, hele Leo ve Rachael da yanımdayken" dedi.

"Kaldırabilirsiniz" dedim. "Bir şekilde öğrenmeniz gerekiyor zaten."

Peşimizde bir grup meraklı düveyle, düğünçiçeklerinin arasından geçerek kıyıya vardık ve ırmağın yukarısına doğru birkaç yüz metre yürüdük. Kıyıda, su içen sığırlar tarafından ezile ezile küçük bir sahile dönüşmüş bir bölgeye geldik, burada durup kamp kurduk. Jean yere, ordu artıklarından olan geniş bir su geçirmez yaygı serdi, ben de yiyecekleri çıkarırken, bu örtü John Logan'a ait olmalı, onunla kim bilir hangi keşif yolculuklarına çıkmıştır, diye düşündüm. Hanımlara şarap servisi yaptım. Leo ve Rachael sığ suda oynuyorlar, bana seslenerek beni de çekinmeden aralarına davet ediyorlardı. Ayakkabılarımı ve çoraplarımı çıkardım, pantolonumun paçalarını kıvırıp onların yanına gittim. Böyle suyun içinde durup ayak parmaklarımın arasına giren balçığı hissetmeyeli, bir ırmağın su ve toprak karışımı kokusunu içime çekmeyeli bir ömür geçmişti sanki. Clarissa ve Jean sohbet ederken biz de ördekleri besledik, suda taş kaydırdık ve kumdan, çevresinde hendeği olan bir tepecik yaptık. Bir ara Rachael gizlice yanıma sokuldu ve "Bize geldiğinde yaptığımız konuşmayı anımsıyorum" dedi.

"Ben de anımsıyorum" dedim.

"Yine konuşalım o zaman."

"Olur" dedim. "Neden söz edeceğiz?"

"Sen başla."

Bir an düşündüm, sonra ırmağı işaret ettim. "Olabilecek en küçük su parçasını düşün" dedim. "O kadar küçük ki, kimse onu göremiyor."

Bahçede yatarken yaptığı gibi gözlerini kısıyordu. "Minicik bir damla gibi" dedi.

"Çok daha küçük. Mikroskopla bile göremezsin. Yok gibi bir şey. İki hidrojen, bir oksijen atomu, gizemli bir güçle birbirlerine bağlanmışlar."

"Görebiliyorum" dedi. "Camdan yapılmış bir şey bu."

"Şimdi" dedim. "Bunlardan milyarlarcasının, trilyonlarcasının birbiri üzerine yığılarak dört bir yana, neredeyse sonsuzluğa uzandığını düşün. Sonra ırmak yatağını yüz kilometrelik uzun, sığ bir kaydırak, kıvrıla kıvrıla denize uzanan çamurlu bir oluk gibi düşün..."

Daha ileri gidemedik. Leo kıyıda oynuyordu, ama şimdi onsuz bir şeyler döndüğünden emindi. Yanımıza gelip bizi ite kaka aramıza girdi, onun da bize katılmasına izin vermezsem beni sırılsıklam edecekti.

"Senden nefret ediyorum!" diye bağırdı Rachael. "Defol!"

Tam o sırada yemeğe çağrıldık, kıyıya gitmeden önce Rachael kolumu çimdikleyerek konuşmamızın henüz bitmediğini anımsattı bana.

Yemekler, İtalya ve tatillerden konu açılmasına neden oldu. Çocuklar hayal meyal anımsadıkları, papağanların yaşadığı bir sahilden ve bir volkanın yanındaki köknarlardan söz ettiler. Ayrıca Rachael zemini cam olan bir kayık anımsıyordu. Leo öyle bir şeyin olamayacağını iddia etti. Kayık bir günlüğüne kiralanmış, volkana altı saatlik bir yürüyüşle tırmanılmış, yolun büyük bir bölümünde Leo kucakta taşınmış olduğu için, artık Leo bile ondan açıkça söz etmese de, John Logan'm güçlü ve hareketli varlığını hissettik.

Öğle yemeğini bitirdiğimizde, şarap ve güneş ışığı büyükleri tembelleştirmişti. Bizden sıkılan çocuklar midillileri beslemek için elma parçaları alarak uzaklaştılar. Jean, Rachael'ın babasını nasıl özlediğinden ve bu konuda konuşmayı reddettiğinden söz etti. "Irmakta seninle konuştuğunu gördüm. Eve gelen her erkekle bir bağ kuruyor. Bende asla bulamayacağı bir şeyi onlardan alabileceğini hissediyor sanki. Herkese güveniyor. Keşke ne aradığını bilebilseydim. Belki de yalnızca bir erkek sesidir aradığı."

O konuşurken bir yandan da çocukları izliyorduk. Irmağın yukarısına doğru gidiyorlardı. Annesinden uzaklaşırken vardığı belirli bir noktada Leo arkasına baktı, sonra ablasının elini tuttu. Jean tam bize çocukların birbirlerini nasıl kolladıklarını anlatmaya başlıyordu ki birden sustu ve, "Tanrım" dedi. "İşte orada. Bu o olmalı."

Doğrulup arkamıza döndük. Ben ayağa kalktım.

"Sizden bunu yapmanızı ben istedim" dedi Jean telaşla. "Ama onunla tanışabileceğimi sanmıyorum. Bunu yapabilmem için henüz çok erken. Yanında birini daha getirmiş. Babası. Ya da avukatı. Onunla konuşmak istemiyorum. Sanmıştım ki..."

Clarissa elini Jean'in koluna koydu. "Sakin olun" dedi.

Çift bizden on metre kadar uzakta yan yana durmuştu, benim yanlarına gitmemi bekliyorlardı. Ben yaklaşırken kız başını başka yöne çevirdi. Öğrenci olduğunu biliyordum. Yirmi yaşında gösteriyordu ve oldukça güzeldi, Jean Logan'ın en büyük kâbusunun vücuda gelmiş haliydi. Adam, adı James Reid'di, kızın okuduğu üniversitede, Euler metodu üzerine ders veren bir mantık profesörüydü. El sıkışarak birbirimize adlarımızı söyledik. Hoca benden yaşlı değil gibiydi, elli yaşındaydı belki, tombul sayılabilecek biriydi. Bana öğrencisini Bonnie Deedes olarak tanıttı. Kızın elini sıkarken, yaşlı bir adamın onun için nasıl her şeyi tehlikeye atabileceğini anlayabiliyordum. Başkası anlatsa basmakalıp olarak değerlendireceğim bir güzelliğe sahipti: Marilyn Monroe'nun günümüzdeki karşılığı olan sarışın, mavi gözlü bir fıstık. Yırtık bir kot pantolon ve eski püskü pembe bir tişört vardı üzerinde. Hocası ise onun tam tersine keten bir takım elbise giymiş, kravat takmıştı.

"Evet" dedi iç çekerek. "Şu işi bitirelim, ne dersiniz?" Sandaletlerin içindeki ayaklarına –tırnakları kırmızıya boyalıydı– bakan ve başını umutsuzca sallayan öğrencisine gözünü dikmişti bunları söylerken.

Onları piknik alanımıza götürerek bizimkilerle tanıştırdım. Jean, Bonnie'ye bakmıyor, Bonnie ise gözlerini hocasından ayırmıyordu. Oturmalarını istedim. Bonnie kurnazca yaygının hemen yanındaki çimlere bağdaş kurarak oturdu. Reid ağırbaşlılık ve incelikle dizleri üzerine çöktü. Bana baktı, ben de başımla onu onayladım.

Ellerini dizlerinin üzerine yerleştirerek bir an yere baktı ve hayatı boyunca ders anlatmış bir insanın alışkanlığıyla düşüncelerini toparladı. Sonunda, "Buraya," dedi, "durumu açıklamaya ve özür

dilemeye geldik." Jean'e hitap ediyordu, ama o gözlerini taze pizza artıklarına dikmişti. "Bir trajedi, büyük bir kayıp yaşıyorsunuz ve Tanrı biliyor ya, en son ihtiyaç duyacağınız şey daha fazla acı. Eşinizin arabasında bulduğunuz eşarp Bonnie'nindi – bundan hiç kuşku yok."

Jean adamın sözünü kesti. Acımasız bakışlarını kıza çevirmişti ansızın. "O zaman belki de ne olup bittiğini ondan duymalıyım."

Ama Bonnie o bakışların sıcaklığıyla eriyip bitmişti. Konuşamadığı gibi, başını kaldırmaya da cesaret edemiyordu.

Reid söze devam etti: "Bonnie oradaydı. Ama ben de oradaydım. Birlikteydik." Sonra Jean'e bakarak sözlerinin sindirilmesini bekledi. "Bunu en yalın biçimiyle açıklayacağım. Bonnie ve ben birbirimize âşığız. Aramızda otuz yaş var, belki aptallık bu, ama gerçek, birbirimizi seviyoruz. Bunu herkesten gizledik, yakında bir sürü karışıklık ve zorlukla yüz yüze geleceğimizi biliyorum. İlişkimizi gizlemek için beceriksiz girişimlerde bulunurken bunların böyle bir üzüntüye neden olabileceğini hiç kestiremedik. Umarım ne olduğunu anlattığımda bizi bağışlamanın bir yolunu bulursunuz."

Uzakta, ırmağın kıyısında çocukların birbirlerine seslenişlerini duyduk. Jean sessizliğe gömülmüştü. Ağzından bir söz çıkmasını engellemek istercesine sol eliyle ağzını örtmüştü.

"Benim fakültedeki ve üniversitedeki konumum tehlikede. İstifa etmek beni rahatlatacak. Ama bu sizin sorununuz değil." Adam kıza bakıyor, onunla göz göze gelmeye çalışıyordu, ama kız oralı olmadı.

"Kısa süre öncesine kadar Bonnie ve ben Oxford'da kesinlikle birlikte görünmeme kuralı koymuştuk kendimize. Artık her şeyi oluruna bıraktık. Olay günü Chilterns'ta piknik yapmayı planlamıştık. Ders programımı ayarlayıp Bonnie'yi kent çıkışındaki bir otobüs durağından aldım. Daha bir kilometre kadar gitmiştik ki, arabam bozuldu. Arabayı bir cebe ittik, Bonnie planımızdan vazgeçmemeye ikna etti beni. Arabayı sonra alabilirdik. Otostop çekebilirdik. Ben de kendimden utanarak ve birinin beni tanımasından korkarak Bonnie'nin arkasına çömelip kendimi gizledim. Birkaç dakika sonra bir araba durdu, Londra'ya gitmekte olan kocanız vardı direksiyonda. Bize dostça ve kibar davrandı. İlişkimizi tahmin ettiyse bile, onaylamadığını belirten bir davranışta bulunmadı. Hatta tam tersi oldu. Otoyoldan çıkarak yolunu uzatıp bizi Christmas Common'da indirmeyi önerdi. Rüzgârda balonlarıyla sorun yaşayan adam ve

çocuğu gördüğümüzde de oraya varmak üzereydik. Ben tam olarak ne olduğunu anlayamadım, arkada oturuyordum çünkü. Eşiniz arabayı sert bir manevrayla durdurdu ve hiçbir şey söylemeden yardıma koştu. Biz de izlemek için arabadan indik. Ben pek sportif biri değilimdir, yardıma koşan birkaç insan olduğunu görünce, en azından ilk başta yerimden kıpırdamamamın mantıklı olduğunu düşündüm. Pek işe yarayacağımı sanmıyordum. Ama korkunç olay kontrolden çıkmaya başlayınca biz de, o insanların yanlarına giderek balonu aşağı çekmelerine yardımcı olmamız gerektiğini anladık ve koşmaya başladık. Ama iş işten geçmiş, balon havalanmıştı, sonrasını biliyorsunuz."

Reid sözcük seçiminde zorlandı. Sesi alçalınca onu duyabilmek için öne eğilmek durumunda kaldım.

"Eşinizin düşüşünden sonra çok kötü olduk. Gerçekten panik içindeydik. Bir patikaya dalarak kendimizi yatıştırmaya ve ne yapacağımızı düşünmeye başladık. Piknik sepetimizin ve Bonnie'nin eşarbının orada olduğunu unutup, arabayı bırakıp gittik. Saatlerce yürüdük. Utanarak söylemeliyim ki, tanık olarak ortaya çıkarsak kentin dışında öğrencilerimden biriyle ne yaptığımı açıklamak zorunda kalacağımdan korktum. Ne yapacağımızı bilmiyorduk.

"Birkaç saat sonra yürüyerek Watlington'a vardık. Bir pub'a girip nerede otobüs ya da taksi bulabileceğimizi öğrenmeye çalıştık. Barda bir adam, barmen ve müdavimlere o akşamüzeri olanları anlatıyordu. Halatlara asılan adamlardan biri olduğu anlaşılıyordu. Biz de orada olduğumuzu ona açıklamadan duramadık. Böyle şeyler insanları birbirine kenetler bilirsiniz, konuşmak istersiniz. Olaya tanıklık etmeyenler konuşmaya yabancı kaldılar. Daha fazla konuşabilmek için bu adamla, yani Joseph Lacey ile onun evine gittik sonunda. Orada sorunumuzdan söz ettim ona. Daha sonra bizi arabasıyla Oxford'a götürdü, yolda da bize akıl verdi. Kazanın yeterince tanığı olduğuna inanıyordu. Bizim de ifade vermemize hiç gerek yoktu. Ayrıca görüş ayrılıkları ya da çelişen öyküler olması halinde benimle temasa geçeceğini, o zaman benim de tanıklık etmeyi yeniden düşünebileceğimi söyledi. Böylece ortaya çıkmadık. Bunun size üzüntü kaynağı olduğunu biliyorum ve bunun için çok, ama çok üzgünüm..."

Bu sözlerin ardından yeniden çayırı, düğünçiçeklerinin altın rengi örtüsünü, çayırın öteki ucunda köye doğru dörtnala koşan

at ve midilli sürüsünü, çevreyolunun uzaktan gelen uğultusunu ve yakınımızdaki ırmakta sessiz bir şiddetle sürmekte olan yelkenli yarışını fark ettim. Çocuklar yavaşça bize doğru yürüyorlardı, konuşmaya dalmışlardı. Clarissa çaktırmadan ortalığı topluyordu.

"Tanrım" diyerek iç geçirdi Jean.

Reid, "O gerçekten yürekli bir adamdı" dedi Jean'e, tıpkı daha önce benim söylediğim gibi. "Bu, bizlerin hayal bile edemeyeceği türden bir yüreklilik. Ama bu kadar bencil ve düşüncesiz olduğumuz için bizi bağışlayabilecek misiniz?"

"Elbette bağışlayacağım" dedi Jean kızgınlıkla. Gözlerinde yaşlar vardı. "Peki beni kim bağışlayacak? Bunu yapabilecek tek kişi şu anda hayatta değil."

Reid onunla konuşuyor, böyle düşünmemesi gerektiğini söylüyordu. Jean kendini azarlamak için yeniden yükseltti sesini. Hocanın yatıştırıcı sözleri onunkilere karıştı. Çılgın Şapkacı'yı anımsadım, bir zamanlar Christ Church'ün dekanı olan Lewis Carroll'ın takıntılarının sevgili nesnelerini ağırladığı bu yerde, bu ırmağın kıyısında, bu soluksuz bağışlanma dilenişleri bana çılgınca geldi. Clarissa'yla göz göze geldik ve birbirimize hafifçe gülümser gibi olduk, sanki biz de Jean ve Reid'in coşkulu çokseslilığine katılarak, bağışlanma ya da en azından anlayış dileklerimizi araya sıkıştırıyorduk. Onun mektubunda söylediği gibi, bilemiyorum, demeye getirdim omuz silkerek.

Sonunda hepimiz ayaktaydık. Yiyecekler toplanmış, yaygı katlanmıştı. Hâlâ ağzını açmamış olan Bonnie birkaç adım uzağa yürüdü, rahatsızlık belirten hareketlerinden bir an önce gitmek istediği anlaşılıyordu. Ya aptaldı –gerçek bir aptal sarışın– ya da hepimizi küçümsüyordu. Reid çaresizce oyalanıyor, onun isteğini yerine getirmekte sabırsızlansa da, düzgün bir vedalaşma olması için incelik gösteriyordu. Sırt çantasını omzuma attım, adamın yanına gidip vedalaşarak onu bu dertten kurtaracaktım ki, Rachael ve Leo iki yanımda bitiverdiler.

Çocuklar elimizi tutunca hissettiğimiz o hafif gururu, kabullenilme duygusunu bir türlü aşamamışımdır. Beni çekerek oradan uzağa, çamurlu sahile götürdüler, birlikte durup ağır, kahverengi su kütlesine baktık.

"Şimdi" dedi Rachael. "Leo'ya da anlat. Şu ırmak hikâyesini yeniden, yavaş yavaş anlat."

Ek 1

British Review of Psychiatry'den alıntıdır.

Dr. Robert Wenn, Tıbbi Araştırmalar Konseyi Psikiyatrı; Jin. Dr. Antonio Camia, Sosyal Bilimler Uzmanı, Tıbbi Araştırmalar Konseyi Psikiyatrı

DİNSEL ÖĞELER TAŞIYAN HOMO-EROTİK BİR SAPLANTI: DE CLÉRAMBAULT SENDROMUNUN KLİNİK BİR TÜRÜ

De Clérambault sendromunun saf (temel) türünün bir örneği, dinsel inançları sanrılarının merkezini oluşturan bir kişi üzerinde tanımlanıyor. Hastanın tehlikeli olma ve intihar eğilimleri de bulunmakta. Vaka, son dönem literatüründe yer alan, sendromun tanısal sınıflandırılmaya uygun bir olgu olduğuna ilişkin görüşü desteklemekte.

Giriş

"Erotik sanrılar", "erotomani" ve bunlara bağlı aşk patolojileri, psikopatolojik uzantıları olmayan sıra dışı davranışlar ya da kabullenilebilir olaylardan, şizofrenik psikozun çevrelediği şaşırtıcı değişkenlere kadar geniş bir yelpazede, zengin ve çeşitlilik sergileyen bir literatür oluşmasına yol açmıştır. Bu hastalıklardan ilk kez Plutarkhos, Galen ve Cicero'nun söz ettiğini biliyoruz; Enoch ve Trethowan'ın yaptıkları literatür incelemesine (1979) göre de "erotomani" terimi ortaya çıkışından beri açık bir tanımlamadan yoksun kalmıştır.

1942 yılında De Clérambault, kendi adını taşıyan paradigmanın portresini çizmiştir, çoğunluk tarafından bilinen erotik paranoid durumlardan ayırt edebilmek için de bu sendromu "*les psychoses*

passionelles" ya da "saf erotomani" olarak tanımlamıştır. Hasta ya da "özne", genellikle bir kadındır, çoğu zaman daha yüksek bir sosyal konumdaki bir erkeğin ya da "nesne"nin, kendisine âşık olduğuna ilişkin yoğun bir sanrısal inanca sahiptir. Hasta, sanrı nesnesini çok az tanımakta ya da hiç tanımamaktadır. Nesnenin zaten evli olması olasılıkla hasta tarafından dikkate alınmaz. Nesnenin kayıtsızlık, hatta nefret dolu karşı çıkışları paradoksal ve çelişkili olarak algılanır, hastanın, nesnenin "gerçekten" kendisini seviyor olduğu kanısı sabittir. Türetilmiş başka temalar arasında, nesnenin kendisi olmadan gerçek mutluluğu yakalayamayacağına, ilişkinin herkes tarafından fark edilip onaylandığına ilişkin inançlar da yer almaktadır. De Clérambault, hastalığın yalın halinin kesin ve ani biçimde, hatta bir patlama şeklinde ortaya çıktığının altını çizerek, bu özelliğin önemli bir ayırt edici faktör olduğunu da ekler, çünkü erotik paranoid durumlarda hastalığın zamanla geliştiğine inanmaktadır, olasılıkla yanlış bir kanıdır bu (Enoch ve Trethowan 1979).

De Clérambault'nun paradigmasının merkezinde hastanın "temel varsayımı" olarak adlandırdığı, "kendisinden çok daha üst mevkideki bir insanla bir aşk iletişimi içinde olduğu" inancıdır: İlk önce âşık olan ve ilk girişimde bulunan karşı taraftır. Bu iletişim hastanın ihtiyaçlarına göre gizli işaretler, doğrudan temas ve "olağanüstü güçlerin" devreye girmesiyle gerçekleşir. Hasta, sanrı nesnesini korumakta ve kollamakta olduğunu sanır.

De Clérambault en eski ve en ünlü vakalardan birini aktarırken, Kral V. George'un kendisine âşık olduğuna inanan elli üç yaşındaki bir Fransız kadından söz ediyordu: Kadın 1918 yılından itibaren Kral'ı ısrarla izlemeye başlamış, bunun için birkaç kez İngiltere'ye gitmişti.

> Sık sık Buckingham Sarayı'nın kapısında onu beklemişti. Bir seferinde sarayın pencerelerinden birinde bir perdenin kımıldadığını görmüş, bunu Kral'ın kendisine gönderdiği bir işaret olarak algılamıştı. Bütün Londra halkının Kral'ın kendisine olan aşkından haberdar olduğunu söylüyor, ancak Kral'ın onun Londra'da kalacak bir yer bulmasına engel olduğunu, otel rezervasyonlarını iptal ettirdiğini, içinde para ve Kral'ın resimleri bulunan çantasının çalınmasından da yine onun sorumlu olduğunu ileri sürüyordu... Ona olan tutkusunu coşkuyla dile getiriyordu. "Kral benden nefret edebilir, ama beni asla unutamaz. Ne ben ona karşı kayıtsız kalabilirim, ne

de o bana... Beni incitmesinin bir yararı yok... Ben ona kalbimin derinliklerinde bağlanmışım..."

Aradan geçen yıllarla vakaların sayısı çoğaldıkça, tanı ölçütlerini genişleterek bunlara açıklık getirmek mümkün olmuştur: Bu, yalnızca kadınlara özgü bir hastalık olmadığı gibi, yalnızca heteroseksüel bir çekim de değildir. De Clérambault'nun hastalarının en az biri erkekti, günümüze dek artan sayıda erkek hastaya tanı konulmuştur. Çoğunluğunu erkek hastaların oluşturduğu incelemelerinde Mullen ve Pathe, erkeklerin daha fazla rahatsızlık verici ve tehlikeli oldukları kanısına varmışlardır. Mullen ve Pathe (1994), Lovett Doust ve Christie (1978), Enoch ve çalışma arkadaşları, Raskin ve Sullivan (1974) ve Wenn ve Camia da (1990) çalışmalarında homoseksüel vakalar gözlemlemişlerdir.

Böylelikle birincil sendromun (yani De Clérambault sendromu) Enoch ve Trethowan tarafından belirlenen tanı ölçütleri, klinik olguyu kabul edenler arasında genel kabul görebilir: "Başka bir kişiyle hasta arasında bir aşk ilişkisi bulunduğuna ilişkin sanrısal inanç, bu kişinin hastadan üstün bir sosyal konumda olması, ilk âşık olanın ve bunu ilk açığa vuranın hastaya göre karşı taraf olması, hastalığın ani biçimde ortaya çıkması, sanrı konusu olan nesnenin değişmemesi, hastanın, nesnenin paradoksal davranışlarına açıklamalar getirmesi, hastalığın kronik olması, hastada varsanıların bulunmaması ve bilişsel bozuklukların söz konusu olmaması."

Mullen ve Pathe, De Clérambault hastalarının oluşturduğu tehdit konusunda gitgide bilinçlenilmesinin, kurbanların korunmalarına yönelik bir yasa "patlama"sıyla sonuçlanmak üzere olduğunu gözlemleyen Perez'den (1993) söz etmektedirler. Mullen ve Pathe, hastalığın hem hastalar hem de kurbanlar açısından trajediye neden olduğunu belirtir: "Hastalar açısından aşk, insanı yalnızlığa terk eden otistik bir yaşam biçimine dönüşür, herhangi birisiyle birlikte olabilme olasılığı da ortadan kalkar. İstenmeyen ilgilerini yönelttikleri kişiler ise en iyi olasılıkla taciz, utanç duygusu ya da en yakın ilişkilerinde parçalanma yaşarlar, en kötü olasılıkla ise öfkeye, kıskançlığa ya da cinsel arzunun şiddetli biçimde dışavurumuna maruz kalırlar."

Vaka Tarihçesi

28 yaşında bekâr bir erkek olan P., cinayet girişimiyle suçlanarak mahkemeye çıkarıldı.

P., kendisi sekiz yaşındayken ölmüş ileri yaştaki bir babanın ve babanın ölümünden beş yıl sonra yeniden evlenen, destekleyici olmayan bir annenin ikinci çocuğuydu. Kendi anlatımına göre P. huzursuz, yalnız, yoğun bir hayal gücü olan ve zor arkadaş edinen bir çocuktu. Annesi ikinci kez evlendiğinde yatılı okula gönderildi, okulda dikkat çekici olmasa da ortalamanın üzerinde bir başarı sergiledi. Okulda olduğu sırada ablası yurtdışına taşındı ve P. onu bir daha görmedi. Başka çocuklar tarafından kendisiyle alay edildiğine, öfkelendirildiğine ilişkin bir şey anımsamamasına karşın hiçbir yakın arkadaşlık ilişkisi kuramadı. Öteki çocukların "onlar gibi övünecek bir babası olmadığı için" kendisini küçük gördüklerini düşündü. Üniversiteye girdikten sonra da soyutlanmışlık durumu sürdü. P., öğrencilerin ciddiyetsiz olduğunu düşünüyordu. Hıristiyan Öğrenci Hareketi'ne katıldı, üyeliği uzun sürmediyse de, bu süre boyunca inancı onu avutur oldu. Düşük bir dereceyle tarih bölümünü bitirerek üniversiteden ayrıldı, sonraki dört yılı ustalık gerektirmeyen işlerde çalışarak geçirdi. Bu zamana kadar, ikinci eşinden de ayrılmış, bu ayrılık sayesinde Londra'nın kuzeyinde büyük bir eve sahip olmuş, kendi kız kardeşinden de toplu bir para almış olan annesini hiç görmemişti.

P. yabancılara İngilizce öğretebilmek için eğitim gördü, ilk işine gireli bir yıl olmamıştı ki annesi öldü ve ablasının nerede olduğu bilinmediğinden miras ona kaldı. İşi bırakıp annesinin evine taşındı, yalnızlığı ve dinsel inançları burada gitgide güçlendi. Uzun zaman dilimleri boyunca "Tanrı'nın büyüklüğü"ne kafa yordu, kent dışında uzun yürüyüşlere çıktı. Bu dönemde Tanrı'nın, kendisini mutlaka geçmesi gereken bir sınava hazırladığına inanır oldu.

Bu gezintilerden birinde P., bir helyum balonu kazasına tanık oldu ve yardıma koştu. Kaza yerinde o sırada oradan geçmekte olan ve kendisi gibi yardıma gelen R. ile göz göze geldi, o anda R.'nin kendisine âşık olduğuna inandı. O gece geç vakitte P., R.'yi telefonla arayarak bu aşkın karşılıklı olduğunu belirtti ona. Bu, birçok aramanın ilki olacaktı. P. Tanrı'nın ona verdiği görevin R.'nin aşkına karşılık vermek ve onu "Tanrı'nın yoluna döndürmek" olduğuna

inandı. R.'nin estetik yaklaşımla yazılar yazan tanınmış bir bilim yazarı olduğunu öğrenince kendisine verilen görevden daha da emin oldu. P., Tanrı'nın isteğini çeşitli biçimlerde algılarken, deneyimlerinde varsanılar yer almıyordu.

Ardından bu hastalığın üzücü literatüründe hep rastladığımız gibi mektup yağmuru, kapı önü karşılaşmaları ve sokak nöbetleri başladı. De Clérambault'nun ünlü vakasıyla ilginç bir benzerlik de, P.'nin, R.'nin evindeki perdeleri hareket ettirmesiyle ondan mesajlar aldığını sanmasıydı. P. bir kurtbağrı çalısının yapraklarına dokunulmasından ve R.'nin tanışmalarından çok önce yazmış olduğu yayımlanmış makalelerinden de bilgi ahyordu. R.'nin birlikte mutlu bir yaşam sürdürdüğü bir kadın arkadaşı (M.) vardı. Zamanla ilişkileri P.'nin ısrarlı tacizinden ötürü yıpranmaya başladı. P. mutluluktan havalara uçuyor, R.'nin, dışavurduğu düşmanlığa karşın bir gün yazgısını kabullenerek P.'nin büyük evine yerleşeceğinden ve kendisiyle birlikte yaşamaya başlayacağından kuşku duymuyordu. R.'nin kendisiyle "oyun oynadığına" ve bağlılığını sınadığına inanıyordu.

Çok geçmeden bu mutluluk öfkeye dönüştü. P. daha önce M.'nin randevu defterini çalışma odasından çalmayı başarmıştı. Elindeki bilgileri kullanarak R.'nin bir restorana gideceğini öğrenen P., R.'ye silahlı saldırı düzenlemek üzere kiralık katiller tuttu. Bu girişim restoranda yakındaki bir masada oturan bir kişinin omzundan vurulmasıyla sonuçlandı. P. yoğun bir pişmanlık duygusuyla R.'nin gözleri önünde kendini bıçaklayarak öldürmeye kalkıştı. Bu planı da işe yaramadı ve P. tutuklandı, yalnızca restorandaki cinayet girişimiyle değil, M.'yi bıçakla tehdit etmekle de suçlanıyordu. Mahkeme eksiksiz bir psikiyatri raporu istedi.

Görüşme sırasında hasta, kalabalık bir cezaevinde tutuklu olmasına uygun, normal tepkiler verdi. Avukatının talebi üzerine gerçekleştirilen ilk muayenede P.'ye şizofreni tanısı konmuş olduğu için algılamaya ve bedensel duruma yönelik testler ve laboratuvar testleri başlatıldı, ancak EEG de dahil olmak üzere bütün testlerin sonuçları normaldi. Herhangi bir düşünce biçimi bozukluğuna ya da varsanılara rastlanmadı. Şizofreninin Schneider tarafından belirlenen birincil semptomları da (Schneider 1959) hastada görülmedi. P. ortalamanın üstünde görsel-uzamsal yetiler ve soyutlama ve konsantrasyon yetileri sergiledi. WAIS puanları sözlüde 130, performansta 110, toplamda ise 120 idi. Benton testi de hiçbir

bilişsel bozukluğa işaret etmiyordu. Weschler Bellek Ölçeği'nde kısa süreli belleğinin basit ve karmaşık verileri eksiksiz depoladığı görüldü.

P., R.'nin kendisini hâlâ sevdiğini ileri sürdü, P.'nin kendini öldürmesini engellemesi de bunun bir kanıtıydı ona göre. Mahkemede verdiği bir ifade sırasında P., R.'den bir "aşk mesajı" da almıştı. P., R.'nin yaşamını sonlandırmaya kalktığı için pişmanlık duyuyordu, onu bekleyen her şeyin Tanrı'ya olan inancını ve R.'ye olan aşkını sınayacak bir sınav olacağına inanıyordu. Hasta bu açıklamaları yaparken düzgün ve tutarlı konuşuyordu. İyi gizlenmiş bir sanrısal yapı gözleniyordu. Kimyasal tedavi (günde 5 miligram pimozid) ve algıya yönelik terapi uygulanmasına karar verildi, ancak altı ay sonra tedavi hiçbir etki göstermemişti. Sonunda mahkeme hastanın güvenli bir akıl hastanesine süresiz olarak yatırılmasına karar verdi. Hastaneye yatışından altı ay sonra yeniden muayeneden geçirilen P.'nin sanrılarının ilaç tedavisinde yapılan değişikliğe karşın sürdüğü gözlendi. P. daha önce olduğu gibi, R.'nin kendisine olan aşkının azalmadığına, çektiği acılarla bir gün R.'yi Tanrı'ya yakınlaştıracağına inanıyordu. P. her gün hastaneden R.'ye mektup yazmaktadır. Mektuplar hastabakıcılar tarafından alınmakta, daha fazla rahatsız edilmemesi amacıyla R.'ye gönderilmemektedir. Hasta izlenmeye devam edilecektir.

Tartışma

Ellis ve Mellsop (1985), De Clérambault sendromunun etiolojik açıdan heterojen bir rahatsızlık olduğu kanısına varmıştır. Etioloji kuramları alkolizm, kürtaj, amfetamin kullanımı sonrası depresyon, epilepsi, kafa travması ve nörolojik bozuklukları kapsamaktadır. Bunlardan hiçbiri bu vakada bulunmamaktadır. Birincil vakalarda hastalık öncesi kişiliklerin çeşitli tanımlarını inceleyen Mullen ve Pathe bu kişileri kısaca şöyle tanımlamıştır: "Duyarlılık, kuşkuculuk ya da üstünlük duyguları nedeniyle topluma uyumsuz, dışlanmış birey. Bu kişiler toplumsal yaşantısı olmayan kişiler olarak tanımlanırlar... Bir ilişkiye duydukları özlem gerek cinsel, gerek duygusal açılardan reddedilme ya da yakınlaşma korkularıyla dengelenmektedir."

Bu hastanın yaşamındaki önemli değişiklik annesinden kendisine bir ev kalmasıydı; yaşamı boyunca süregelen, yakın ilişkiler kurma konusundaki başarısızlığı, P.'nin yaşantısını sürdürebilmek için para kazanma zorunluluğunun ortadan kalkması ve böylece dil okulundaki iş arkadaşlarıyla ve ev sahibiyle kalan son bağlarını da koparark toplumsal yaşamdan elini ayağını çekmesiyle en üst noktalara çıkmıştır. Bu artan yalnızlık sürecinde, bir sınavla karşı karşıya olduğunun farkına varmıştır. Kent dışında yaptığı bir yürüyüş sırasında, güçlü rüzgâra kapılan bir balonu denetim altına almak için rastlantı sonucu işbirliği yapan bir grup insanla tanışmıştır. Toplum yaşantısının dışındayken kendini birdenbire hummalı bir ekip çalışması içinde bulması, sendromun ortaya çıkış sürecini çabuklaştıran bir geçiştir, çünkü olay yaşanıp bittiğinde R.'nin aşkının "farkına varacaktır"; sanrısal bir ilişkinin başlangıcı P.'nin eski yalnızlığına dönmeyeceğinin bir güvencesidir. Ariethi ve Meth (1959), erotomaninin, eksiksiz bir iç dünya yaratılmasıyla depresyona ve yalnızlığa karşı geliştirilen bir savunma olabileceğini öne sürmüştür.

Hastanın cinsel yakınlaşma korkusu da Mullen ve Pathe'in tanımlamasına uygundur. Görüşme sırasında kendisine R.'ye yönelik erotik arzularının neler olduğu sorulduğunda P. kaçamak yanıtlar vermiş, hatta rahatsız olmuştur. Erkek hastaların çoğu sevgi nesnelerine karşı belirgin tacizkâr cinsel davranışlar geliştirirken bazıları, kadın hastaların çoğuyla birlikte, sevgi nesnesinden neler beklediklerine ilişkin, kendilerini korumaya yönelik belirsiz fikirlere sahiptir. Enoch ve Trethowan, "Erotomani hastaları hiçbir zaman edep sınırlarını aşmaz, sapkınlık sergilemezler" diyen Esquirol'den (1772-1840) alıntı yapmaktadır. 19. yüzyıl ortalarında gerçekleştirdikleri araştırmada Bucknell ve Tuke, "gerçek erotomani"yi "duygusallığa bağlı bir davranış biçimi" ile bağdaştırmışlardır.

Bu vaka bazı araştırmacıların (Trethowan 1967; Seeman 1978; Mullen ve Pathe) ölmüş ya da ortadan kaybolmuş babalarla kurdukları ilişkiyi doğrulamaktadır. Bu aşamada, kırk yedi yaşındaki R.'nin P. için bir baba figürünü mü, yoksa toplumun içinde yer alan başarılı bir insan olarak P.'nin benzemek istediği kusursuz bir insanı mı temsil ettiği konusunda varsayımlardan öteye gidemeyiz.

Son dönemde gerçekleştirilen çalışmalarda özellikle erkek erotomanisi ve saldırganlık arasında güçlü ilişkiler kurulmuştur (Gagne

ve Desparois 1995; Harmon, Rosner ve Owens 1995; Menzies, Fedoroff, Green ve Isaacson 1995). Sevgi objesini hasta tarafından gerçekleştirilecek herhangi bir saldırıdan korumak amacıyla, hastanın bir hastaneye yerleştirilmesi gerekli olabilir (Enoch ve Trethowan; Mullen ve Pathe). Bu vakada ceza gerektiren suçlar söz konusu olduğundan, doğan sonuçlar açısından da hastanın tehlikeli oluşu ön plana çıkıyordu. P., R.'nin öldürülmesini izlemek için restorana gelmişti. Yanlış kişiye saldırıldığındaysa araya girmeye çalışmıştı. Daha sonra pişmanlık duymuş, bu kez saldırganlığını R. ve M.'nin de bulunduğu bir ortamda kendisine yöneltmişti. P.'nin sanrıları yok olmadığı sürece saldırganlaşma potansiyelinde de bir azalma olmayacağından, güvenli bir hastaneye yatırılması doğru bir uygulamaydı.

Lovett Doust ve Christie sekiz vaka incelemesine dayanan araştırmalarında, "sevginin bazı patolojik yansımaları ile Kilise'nin inananlara yönelik öğretileri arasında yakın bir ilişki kurulabileceğini" varsaymaktadırlar. Bazı mezheplerde cinsel arzuların dışavurumuna getirilen yasakların, bazı patolojilerde etkili olabileceğini varsaymak mantıksız değildir. Ayrıca bekâr rahipler de, yakınlaşma hiçbir zaman mümkün olamayacağından, De Clérambault hastaları için çok uygun nesneler olabilirler. Diğer kilise papazları da cemaatlerde sahip oldukları konum nedeniyle erotik sanrıların odağı olmuşlardır (Enoch ve Trethowan). Ancak P. hiçbir mezhep ya da tarikatın üyesi değildi, sanrı nesnesi ise bir ateistti. P.'nin dinsel inançları psikopatolojisinin ortaya çıkışından önceye dayanıyordu, ama bu inançları annesinin evine taşınarak tam bir soyutlanmaya geçişi ile güç kazandı. Tanrı ile olan ilişkisi kişiseldi, öteki yakın ilişkilerin yerine geçiyordu. R.'yi "Tanrı yoluna döndürme" görevi, içselleştirilmiş dinsel duygular ve sanrısal aşkın tekvücut olduğu tümleşik bir iç dünyaya ulaşma girişimi olarak değerlendirilebilir. Görüşmede P. hiçbir zaman Tanrı'nın sesini duymadığı, onun varlığının hiçbir biçimde gözleri önünde belirmediği noktasında kararlıydı. Çok güçlü dinsel inançları olan kişilerde genel olarak gözlendiği gibi, Tanrı'nın isteğini ya da amacının "farkına vardığını" söylüyordu. Literatürün incelenmesi sonucunda, dinsel duyguların ya da Tanrı sevgisinin benzer biçimde etkili olduğu yalın erotomaniye ilişkin başka bir vakaya rastlanmamıştır.

Sonuç

P'nin durumu, Enoch ve Trethowan tarafından belirlenen ve yukarıda anılan, De Clérambault sendromunun temel biçimine ilişkin tanı ölçütlerinden biri dışında hepsini barındırmaktadır: P. bir başka kişiyle bir aşk iletişimi içerisinde olduğuna ilişkin sanrısal bir inanç taşımaktadır, bu kişi, R., ilk âşık olan ve ilk girişimde bulunan taraftır. Başlangıç anı olmuştur. P'nin sanrı objesi değişmemiştir. P., R.'nin paradoksal davranışlarına mantıklı açıklamalar getirebilmekte, hastalık kronik bir gelişim sergilemektedir. P. halüsinasyon görmemektedir, kavrama bozukluğu da bulunmamaktadır. (Ancak R.'nin daha üst düzey bir "toplumsal konumda" olduğu söylenebilirse de, ilk karşılaşmalarında P.'nin bunu bilebilmiş olması olanaksızdır.) Bu tanısal uyum derecesi ve P.'nin hastalık öncesi kişilik özelliklerinin başka hastalarınkine büyük ölçüde benzemesi, sendromun sınıflandırılabilir bir olgu olduğu görüşünü güçlendirmektedir.

Sonuçlarla ilgili olarak birçok araştırmacı kötümserlik eğilimi sergilemektedir. De Clérambault, büyük bir değişiklik sergilemeden yedi yıl ile otuz yedi yıl arasında süren saf erotomani vakalarından söz etmiştir. Sonraki literatür gözden geçirildiğinde bu sendromun en uzun ömürlü aşk biçimlerinden biri olduğu, çoğu zaman ancak hastanın ölümüyle sona erdiği gözlenmektedir.

De Clérambault hastalarının kurbanları taciz, stres, fiziksel, cinsel saldırı, hatta ölümle bile karşı karşıya gelebilirler. Her ne kadar bu vakada R. ve M. yeniden bir araya gelmiş, bir çocuk evlat edinerek yaşamlarını sürdürmüş olsa da, başka kurbanlar boşanmak, yaşadıkları yeri terk etmek durumunda kalmış, bazıları hastaların neden olduğu sıkıntılar nedeniyle psikiyatrik tedaviye ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle tanı ölçütleri geliştirilmeli ve profesyonel kişilerce tanınmaları sağlanmalıdır. Sanrısal bozuklukları olan hastalar kendilerini hasta olarak görmediklerinden yardım alma girişiminde bulunmaları genellikle olası değildir. Arkadaş ve aileleri de onlara hasta gözüyle bakmaya yanaşmayabilir, çünkü Mullen ve Pathe'in gözlemlerine göre "sevginin patolojik uzantıları doğal deneyimlere yalnızca dokunmakla kalmayıp bunlarla çakışabilir; en değerli deneyimlerimizden birinin psikopatolojiyle karışabileceğini kabullenmek de her zaman kolay olmayacaktır."

Kaynakça

Arieti, S. ve Meth, M. (haz.) (1959) *American Handbook of Psychiatry*, Cilt 1, Basic Books, New York, s. 525, 551

Bucknell, J. C. ve Tuke, D. H. (1882) *A Manual of Psychological Medicine*, 2. baskı, Churchill, Londra

De Clérambault, C. G. (1942) "Les Psychoses Passionelles". *Oeuvres Psychiatriques* içinde, s. 315-322. Paris, Presses Universitaires

El-Assra, A. (1989) "Erotomania in a Saudi Woman", *British Journal of Psychiatry*, 153, s. 830-833

Ellis, P. ve Mellsop, G. (1985) *British Journal of Psychiatry* 149, s. 90

Enoch, M. D. ve Trethowan, W. H. (1979) *Uncommon Psychiatric Syndromes*, Bristol; John Wright

Esquirol, J. E. D. (1845) *Mental Maladies: A Treatise On Insanity* (çev. R. de Saussure, 1965), New York; Hafner

Gagne, P. ve Desparois, L. (1995) "L'erotomanie male: un type de harcelement sexuel dangereux". *Revue Canadienne de Psychiatrie*, 40, s. 136-141

Harmon, R. B., Rosner, R. ve Owens, H. (1995) "Obsessional harassment in a criminal court population". *Journal of Forensic Sciences*, 42, s. 188-196

Hollander, M. H. ve Callahan, A. S. (1975) *Archives of General Psychiatry*, 32, s. 1574

Lovett Doust, J. W. ve Christie, H. (1978) "The pathology of love: some clinical variants of De Clérambaults's syndrome". *Social Science and Medicine*, 12, s. 99-106

Menzies, R. P., Federoff, J. P., Green, C. M. ve Isaacson, K. (1995) "Prediction of dangerous behaviour in male erotomania". *British Journal of Psychiatry*, 166, s. 529-536

Mullen, P. E. ve Pathe, M. (1994) "The pathological extensions of love". *British Journal of Psychiatry*, 165, s. 614-623

Perez, C. (1993) "Stalking: when does obsession become a crime?" *American Journal of Criminal Law*, 20, s. 263-280

Raskin, D. ve Sullivan, K. E. (1974) "Erotomania". *American Journal of Psychiatry*, 131, s. 1033-1035

Schneider, K. (1959) "Clinical Psychopathology" (çev. M. W. Hamilton), New York; Grune & Stratton

Seeman, M. V. (1978) "Delusional loving". *Archives of General Psychiatry*, 35, s. 1265-1267

Signer, J. G ve Cummings, J. L.(1987) "De Clérambault's syndrome in organic affective disorder". *British Journal of Psychiatry*, 151, s. 404-407

Trethowan, W. H. (1967) "Erotomania – an old disorder reconsidered." *Alta*, 2, s. 79-86

Wenn, R. ve Camia, A. (1990) "Homosexual erotomania". *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 85, s. 78-82

Ek II

Hastanedeki üçüncü yılının sonuna doğru Bay J. Parry tarafından yazılmış bir mektup. Mektubun aslı hastanın notlarıyla birlikte dosyalanmıştır. Bir fotokopisi ise talep üzerine Dr. R. Wenn'e iletilmiştir.

Salı

Sevgili Joe, gün ağarırken uyandım. Yataktan çıktım, üzerime ropdöşambrımı geçirip gece görevlilerini rahatsız etmeden doğuya bakan pencereye gittim. Bana kibar davrandığın zaman nasıl istekli olabildiğimi görüyor musun? Haklısın, güneş ağaçların ardından yükselirken ağaçlar kararıyor. En üstteki ince dallar, bir makinenin içindeki kablolar gibi birbirlerine dolanarak göğe doğru yükseliyor. Ama ben bunu düşünmüyordum, çünkü bulutsuz bir gün doğuyordu ve on dakika sonra ağaçların üzerinde yükselen, Tanrı'nın parlak ışığı ve sevgisinin görkeminden başka bir şey değildi! Bizim sevgimizin yani! Camın ötesinden beni önce yıkadı, sonra da ısıttı. Orada kollarımı iki yanıma sarkıtarak dimdik durdum, derin soluklar aldım. Eski gözyaşlarım yeniden boşandı. Ama o büyük sevinç! Bininci gün, bininci mektubum bu ve sen bana yaptığım şeyin doğru olduğunu söylüyorsun! İlk başta ne anlama geldiğini bilmeyerek ayrılığımıza lanet ediyordun. Ama artık burada geçirdiğim her günün seni o görkemli ışığa, O'nun sevgisine bir küçük adım daha yaklaştırdığını biliyorsun, bunu daha önce değil de şimdi anlamanın nedeni, artık kendini çaresizlik ve sevinç içinde onun sıcaklığına dönecek kadar ona yakın hissetmen. Artık geri dönüş yok, Joe! O'nun olduğun zaman, benim de olmuşsun demektir. Bu mutluluk beni neredeyse utandırıyor. Ben bir tutukluyum, bu benim alnımda yazılı. Pencerelerde demir parmaklıklar var, akşamları koğuş kilitleniyor. Günlerimi ve gecelerimi ayaklarını sürüyerek yürüyen, kendi kendine mırıldanan, zıplayan aptallarla geçiriyo-

rum, bunları yapmayanlar odalara kapatılıyor. Hastabakıcılar, özellikle erkek olanları gerçekte akıl hastasıyken yanlışlıkla sağlıklılar grubuna karışmış tipler. Sigara dumanı, açılmayan pencereler, çiş, televizyon reklamları. Sana binlerce kez anlattığım dünya bu. Bunların beni çöküntüye uğratması gerekir. Oysa ben, hayatımda hiç hissetmediğim kadar amacıma bağlı hissediyorum kendimi. Eğer burada ne kadar mutlu olacağımı bilselerdi, beni çoktan salıverirlerdi. Yazmaya ara verip kendimi kucaklamam gerek. Her gün mutluluğumuzu biraz daha kazanıyorum ve bu bir ömür sürse de umurumda değil. Bin gün – bu sana doğum günü mektubum. Bunu zaten biliyorsun, ama bir daha söyleyeceğim, sana tapıyorum. Senin için yaşıyorum. Seni seviyorum. Beni sevdiğin için teşekkür ederim, beni kabul ettiğin için teşekkür ederim, aşkımız için yaptıklarımı anladığın için sana teşekkür ederim. Gecikmeden bana yeni bir mesaj yolla ve unutma – inanç, mutluluktur.

Jed

Teşekkür

İlk önce dostum ve yürüyüş arkadaşım Ray Dolan'a, yıllar süren yüreklendirici sohbetleri için teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca Galen Strawson'a, Craig Raine'e, Tim Garton Ash'e ve Başmüfettiş Amon McAfee'ye de teşekkür ediyorum. Sıralayacağım kitaplara ve yazarlarına da çok şey borçluyum: E. O. Wilson, *On Human Nature*, *The Diversity of Life*, *Biophilia*; Stephen Weinberg, *Dreams of Final Theory*; Steven Pinker, *The Language Instinct*; Antonio Damasio, *Descartes' Error*; Robert Wright, *The Moral Animal*; Water Bodmer ve Robert McKie, *The Book of Man*; Robert Gittings, *John Keats*; Stephen Gill, *William Wordsworth, A Life*.

Kitap Kurdu